Från:	Katja Palovaara <katja.palovaara@bris.se>
Skickat:	Wednesday, January 18, 2023 9:53 AM
Till:	Knivsta Kommun
Ämne:	Bris ansökan om bidrag
Bifogade filer:	Bilageförteckning.pdf; 1. Ansökningsbrev 2024.pdf; 2. Bris årsberättelse_2021_ensidig.pdf; 3. Bris långsiktiga plan 2021-2025.pdf; 4. Bris stadgar antagna 2021-05-29.pdf; 5. Bris budget och prognos 2022-2023.pdf; 6. Inbjudan Bris nätverk.pdf; 7. Bris årsrapport 2021 - Våld - en del av barns vardag.pdf; 8. Råd till dig som vuxen om situationen i Ukraina.pdf

Att. Socialnämnden i Knivsta kommun

Hej!

Här kommer ansökan om bidrag från vår Petra Elb som är Samordnare institutionellt partnerskap regionalt, på Bris region mitt.

Bris är Sveriges nationella stödlinje för barn som i såväl vardag som kris erbjuder professionellt samtalsstöd dygnet runt. Just nu arbetar vi med att ställa om och möta det behov av stöd som vi ser hos barn och unga idag. För att göra det behöver vi ert stöd. För mer information om Bris arbete och de insatser vi gör just nu i och med kriget i Ukraina, se bifogat ansökningsbrev.

Bifogat finner ni även bilagor, se bilageförteckning.
Varmt välkommen att höra av er om ni önskar komplettering med något.

Önskar er en fortsatt fin dag!

Vänliga hälsningar,

Katja Palovaara | Administratör institutionellt partnerskap och volontärverksamhet
katja.palovaara@bris.se | 073-801 06 88 |
www.bris.se

Integritet på Bris
När du skickar e-post till Bris registreras din e-postadress och innehållet i ditt meddelande i Bris e-postsystem. Läs mer om hur Bris behandlar personuppgifter i vår integritetspolicy på bris.se/personuppgifter eller kontakta oss på personuppgifter@bris.se om du har frågor om Bris personuppgiftshantering. Om du har fått det här meddelandet av misstag, var vänligt kontakta avsändaren och radera sedan meddelandet. All olovlig användning eller spridning av innehållet i detta meddelande är förbjuden.

BRIS

Bilagor med ansökan från Bris region mitt 2024

1. Ansökningsbrev 2024 - med information om Bris arbete i och med kriget i Ukraina
2. Bris årsberättelse 2021 (inkl. verksamhetsberättelse, ekonomisk redovisning, revisionsberättelse)
3. Bris långsiktiga plan 2021 - 2025
4. Bris stadgar
5. Budget 2022 och prognos 2023
6. Inbjudan Bris nätverk
7. Bris årsrapport 2021 - Våld – en del av barns vardag
8. Råd till dig som vuxen om situationen i Ukraina

Bris – Barnens rätt i samhället
Box 101 47, 121 28 Stockholm-globen
Tel: 08-598 888 00
www.bris.se | Org.nr: 80 20 13-3420
PG: 90 15 04-1 | BG: 901-5041

Socialnämnden
Knivsta kommun

Datum 2023-01-16

Ansökan om bidrag

Bris – för alla barn alltid

Bris region mitt ansöker härmed om 60 000 kronor i bidrag för år 2024

Bris är Sveriges nationella stödlinje för barn som i såväl vardag som kris erbjuder professionellt samtalsstöd dygnet runt via chatt, mejl och telefon 116 111. Varje barn som kontaktar Bris får ett tryggt, anonymt och kostnadsfritt stöd av en utbildad kurator. Den stora efterfrågan på Bris verksamhet har medfört att vi under 2021 hade 41 667 kurativa kontakter med barn och unga i den nationella stödlinjen, en ökning med 32 procent jämfört med 2020. Utöver den generella samtalsökningen till Bris under 2021 har oroande ökningar noterats av samtal kring ämnen som självmord, sexuella övergrepp, självdestruktivitet, ätstörningar samt fysiskt och psykiskt våld.

Bris anonyma och kostnadsfria stöd gör att vi bedriver ett unikt arbete där barn som vänder sig till oss själva bestämmer vilken information de vill dela med sig av. Vid situationer som förändrar barns vardag som skollov såväl som samhällskriser ser vi ofta ett ökat tryck på vår stödverksamhet och vi anpassar kontinuerligt verksamheten för att möta det behov av stöd som vi ser från barn och unga just nu.

66 procent av barn som kontaktat Bris säger att de inte skulle ha pratat med någon annan om de inte kontaktat stödlinjen.

Endast 15 procent säger att de skulle ha pratat med en annan professionell kontakt.

2021 var ett stort år för Bris mitt då vi öppnade upp vår alldeles egna Brismottagning i Stockholm. Brismottagningarna är ett initiativ utifrån många barns önskan om att få träffa en kurator på plats. Genom individ- och familjesamtal, lotsning till andra instanser och stöd i kontakt med myndigheter ger kuratorerna ett fördjupat och individuellt anpassat stöd till barn från våra regionala barnrättscenter. Bris erbjuder också gruppstöd för barn som har en förälder som dricker för mycket eller mår psykiskt dåligt, för barn som bor i familjehem och för barn som har en förälder som tagit sitt liv.

En viktig del av Bris uppdrag handlar om att stötta föräldrar och andra vuxna i barnets närhet. Vi vet att vuxna som ser, förstår och agerar för barnets bästa är en viktig skyddsfaktor för barn. Via vår vuxentelefon, som finns på svenska, arabiska och för idrottsledare, ger Bris stöd och råd till vuxna i frågor som rör barn. Genom Bris hemsida och sociala medier, erbjuder vi dessutom ett utökat stöd till vuxna genom professionella råd och nya kunskaper.

Bris arbetar också förebyggande genom Bris nätverk, en mötesplats för barnets rättigheter som samlar professionella som arbetar med och för barn. Syftet med nätverket är att möjliggöra dialog, kunskapspåfyllnad och erfarenhetsutbyte i barnrättsfrågor. Nätverket består av över 6 000 medlemmar och samlar en mängd olika professioner såsom rektorer, kuratorer och socialsekreterare såväl som personer inom sjukvården, idrottsrörelsen och

den ideella sektorn. Varje år bjuder Bris in nätverket till kostnadsfria, regionala träffar i aktuella barnrättsfrågor.

En annan del av Bris förebyggande arbete är våra utbildningar i barnrättsfrågor. Vi utbildar i Teaching recovery techniques (TRT) som är en metod för att lära barn att hantera symptom på post-traumatisk stress. Vi arbetar också med föräldrastöd genom våra utbildningar av gruppledare i Föräldraskap i Sverige (FÖS). Vi utbildar i Barnkonventionen och i metoden Expertgrupp barn, Bris metod för barns delaktighet och inflytande. Utbildningarna ger på olika sätt fördjupad kunskap om barnets rättigheter och konkreta verktyg för de som möter barn i behov av stöd.

Bris erbjuder också digitala, kostnadsfria lunchföreläsningar som riktar sig till yrkesverksamma. Föreläsningarna under 2022 belyste ämnen om hur barn drabbas av en förälders självmord, stöd för barn i familjehem och om att ha en förälder som dricker för mycket.

Ett viktigt uppdrag för Bris är att mobilisera samhället, sprida kunskap och få fler att ta ställning för barnets rättigheter. Detta bidrar till att skapa en stark folkrörelse för barnets rättigheter runt om i landet, en rörelse som inkluderar såväl vuxna som barn. Bris driver också ett aktivt och långsiktigt opinions- och påverkansarbete för ett bättre samhälle för barn. Genom bland annat Bris rapporter bidrar vi till att öka kunskapen om barnets rättigheter och barns livssituation hos politiker, beslutsfattare och allmänheten.

Samhället lever fortfarande med konsekvenserna av pandemin och den oro som kriget i Ukraina gett upphov till. Därför behöver vi tillsammans agera och rikta resurser för att förebygga och mildra effekterna av att växa upp i en tid där globala kriser präglat samhällsinformationen. Sedan Bris öppnade upp stödlinjen 116 111 dygnet runt, så att barn alltid kan få stöd, kan vi konstatera att behovet av kvalificerat professionellt stöd är stort även på natten där en större andel frågor rör suicid och självskada. Trots utökningen av Bris stödverksamhet är trycket fortsatt högt och Bris arbetar aktivt för att ytterligare stärka kapaciteten.

Vi har gett ett löfte till Sveriges barn – att finnas för dem, alltid! För att kunna uppfylla det löftet är varje ekonomiskt bidrag oerhört viktigt. Vi hoppas därför att Knivsta kommun vill stötta vårt viktiga arbete. Tillsammans kan vi bidra till ett bättre och tryggare Knivsta för barn.

Vänliga hälsningar,

Petra Elb
Samordnare institutionellt partnerskap regionalt
Bris.mitt@bris.se

Bris insatser i och med kriget i Ukraina

I kristider fyller Bris en viktig samhällsfunktion för barn där vår viktigaste uppgift varje dag är att trygga, lugna och stärka barnets känsla av kontroll. Barn har rätt till trygghet, stöd och information, där inget barn ska lämnas ensam med sin oro. Bris når ofta barn som andra lokala stödfunktioner inte når och vår stödlinje är därmed ett viktigt komplement till de mer akuta stödfunktionerna i samhället.

> "Jag är ganska orolig, bara, för alla vuxna håller på att prata om Ryssland och Putin och det med Ukraina, och...jag är rädd."
>
> – Ett barn till Bris

I och med kriget i Ukraina ställer Bris just nu om vår verksamhet för att möta det behov av stöd som barn och unga har just nu. Efter flyktingströmmen 2015 mobiliserade Bris för att ge stöd till barn som flytt. Vi samlade kunskap, och vi utbildade hundratals människor, som i sin tur kunde ge stöd. Det vi gjorde då är viktiga kunskaper och erfarenheter som vi nu tar med oss när vi anpassar vår verksamhet för att återigen kunna möta det behov av stöd som barn som flytt krig har idag.

Bris stärker barnrättsarbetet just nu genom att:

- Sprida **information och råd** till barn och vuxna**.** I samverkan med Försvarsmakten och MSB har vi tagit fram råd till barn och vuxna så att de kan stötta och svara på barns frågor. Under våren 2022 har vi skickat ut råden till alla grundskolor i Knivsta kommun.

- Vi utbildar i **Teaching recovery techniques** (TRT), en metod för att lära barn att hantera symptom på post-traumatisk stress. Genom Brisakademin utbildar vi sedan tidigare i TRT och just nu förbereder vi oss för att **utbilda** kommuner, regioner och privata verksamheter som möter **barn som flytt krig** i metoden.

- Bris erbjuder professionellt stöd **dygnet runt, året om**. Det är många barn som kontaktar Bris just nu och pratar om sin oro. Det går inte att utifrån samtalen till Bris försöka mäta barns reaktioner generellt, men vi kan bekräfta att situationen i Ukraina uppenbart skapar **oro och rädsla hos en del barn**. Där möjligheten att prata med en vuxen gör skillnad. Bris har förstärkt stödverksamheten och erbjuder nu också barn och vuxna att få stöd på **ukrainska.**

- Bris är en viktig **källa till kunskap**. Bris är en viktig aktör för att lyfta barns röster. Vi har löpande kontakt med samhällsinstanser som arbetar för och med barn för att följa upp läget. Bland annat har vi deltagit i ett extrainkallat möte med regeringens barnrättsdelegation och **rapporterar** till såväl media som till offentliga aktörer om vad vi ser i vårt barnrättsarbete just nu.

- Vi har **dialog** med vår systerorganisation i Ukraina som driver hjälplinjen **La Strada** för att kontinuerligt stämma av om vi kan stödja dem i deras arbete.

Bris – Barnens rätt i samhället
Box 101 47, 121 28 Stockholm-Globen
Tel: 08-598 888 00
www.bris.se | Org.nr: 80 20 13-3420
PG: 90 15 04-1 | BG: 901-5041

Vad är Bris?

- Bris grundades 1971 och är en **politiskt och religiöst obunden barnrättsorganisation**.
- Vår vision är **ett samhälle där barnets rättigheter tillgodoses.**
- Vi arbetar för att **stärka barnets rättigheter** genom att stödja barn utifrån barnets behov, mobilisera samhället och påverka politiker och beslutsfattare genom att **göra barns röster hörda**.
- FN:s konvention om barnets rättigheter, **barnkonventionslagen**, utgör grunden för Bris arbete och Bris bidrar med sitt arbete till FN:s hållbarhetsmål i Agenda 2030.
- En viktig del av Bris verksamhet är Bris nätverk, **den största mötesplatsen för barnets rättigheter i Sverige** med över 6 000 medlemmar. Nätverket erbjuder professionella från olika delar av samhället, det offentliga, privata och ideella, en plattform för nätverkande, kunskapsutbyte och fortbildning.
- Vår verksamhet **drivs av insamlade medel** och vår möjlighet att hjälpa barn står i direkt relation till det ekonomiska stöd vi får.
- Bris finns för alla barn och vår ambition är att **alltid möta barn och unga på deras arenor** och erbjuda tillgängligt stöd i den form de efterfrågar.
- Under 2021 har Bris haft **41 667 kurativa kontakter** med barn upp till 18 år via chatt, telefon och mejl – fler än någonsin tidigare.

Bris – Barnens rätt i samhället
Box 101 47, 121 28 Stockholm-Globen
Tel: 08-598 888 00
www.bris.se | Org.nr: 80 20 13-3420
PG: 90 15 04-1 | BG: 901-5041

BRIS

ÅRSBERÄTTELSE 2021

BRIS 50 ÅR!
FÖR ALLA BARN, ALLTID

Dygnet runt, året om, online och irl. Bris finns för alla barn, där och när de behöver det.

BRIS
bris.se
info@bris.se
Swish: 9015041
Pg: 901504-1

Redaktör: Johanna Lagerfors, OTW
Text: Johanna Lagerfors, OTW
Formgivare: Andrea Brandin, OTW
Illustrationer: Elin Svensson

Barnen på bilderna på sidorna 2, 20, 25, 29 och 53 har ingen koppling till innehållet i texterna.

INNEHÅLL

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

SIDA 4 **INLEDNING**
Bris engagerar, 4
Det här är Bris, 6
Ett halvt sekel för barnets rättigheter, 8
Stöd dygnet runt och Brismottagningar i fem städer, 14
Intervju med Erling Perssons Stiftelse, 16
Bris långsiktiga plan 2021-2025, 18
Vision och syfte, 20

SIDA 22 **STÖDJA**
Intro, 22
Intervju med Luisa Torres Morales, nattkurator, 24
Premiär för Brismottagningar på fem orter, 26
Stöd till barn - via vuxna, 28

SIDA 30 **MOBILISERA**
Intro, 30
Intervju med Göran Ekberg, volontär, 32
Bris internationella samarbete, 34
Intervju med Egmont Fonden, 36
Intervju med Alicia Lindmark och Daniella Nedelcheva, medlemmar, 38

SIDA 40 **PÅVERKA**
Intro, 40
Första året med pandemin - Bris årsrapport 2020, 42
Vad gör du om ett barn far illa?, 44
En god och sammanhållen nära vård för barn och unga, 46
"Var det mitt ansvar?", 48

SIDA 50 **INSAMLING**
Intro, 50
Insamlingsåret som gått, 52
Intervju med Astra Zeneca, 54
Intervju med Volkswagen, 55
Intervju med Backemarks, 56
Intervju med Expo Avenue, 57

ÅRSREDOVISNING
Förvaltningsberättelse
Revisionsberättelse

EFFEKTRAPPORT

BRIS SAMHÄLLSVIKTIGA VERKSAMHET BEHÖVS

2021 var det 50 år sedan som två kvinnor, Gunnel Linde och Berit Hedeby, bestämde sig för att det fick vara nog. De grundade Bris, utifrån den då radikala idén att vuxna inte skulle slå sina barn för att uppfostra dem. Under ett halvt sekel har Bris funnits där för barn som far illa, lyssnat och gjort barns röster hörda, och nu kan vi blicka tillbaka på ett historiskt år på Bris.

Den 15 mars 2021 klockan 9 öppnade nämligen Bris stödlinje – för att aldrig mer stänga. Efter flera års förberedelsearbete kan Bris nu hålla öppet i chatt och telefon dygnet runt, året runt, för alla barn som behöver en vuxen att prata med.

En annan milstolpe under 2021 var öppnandet av våra fem Brismottagningar – i Stockholm, Malmö, Göteborg, Linköping och Umeå. Hit kan barn och familjer komma och träffa en kurator för stöd i utsatta situationer.

Både dygnet runt-öppet stöd och Brismottagningar är sådant som barn själva har efterfrågat från Bris, och som vi nu är otroligt glada och stolta över att kunna erbjuda. Det hade aldrig varit möjligt utan flera viktiga samarbetspartners som stöttar vår stödverksamhet.

Efter 50 år är Bris starkare och mer synliga än någonsin. Under året som gått har vi tagit emot tiotusentals samtal från barn och unga, och stöttat dem under dygnets alla timmar. Vi har utvecklat flera strategiska samarbeten med myndigheter för att utveckla samhällsinformation riktad till barn och unga. Vi har suttit med i flera expertgrupper och nätverk och påverkat för ett bättre samhälle för barn, och mycket annat.

Pandemin har synliggjort att Bris samhällsviktiga verksamhet behövs och visat hur viktigt det är med tillgängligt stöd för barn och unga. Men den har också lett till att Bris fått pröva sig fram och hitta nya sätt för organisationen att samlas. I maj 2021 höll Bris en digital kongress, som trots att vi inte kunde ses fysiskt ändå lämnade oss med en varm känsla av gemenskap och samhörighet. Och nu börjar vi återigen kunna samla medlemmar och volontärer, och träffa människor och sprida information om Bris verksamhet, samtidigt som vi behåller alla viktiga lärdomar som gjort att vi kunnat nå ut bredare i hela landet.

”Under året som gått har vi tagit emot tiotusentals samtal från barn och unga, och stöttat dem under dygnets alla timmar.”

Att vi når ut i hela landet och kan ta vara på alla engagerade människor och våra ideella krafter är viktigt, för vi behöver bli fler som kämpar för barns rätt till en trygg uppväxt, till en god hälsa, till jämlika uppväxtvillkor och till att bli lyssnade på och tagna på allvar. Vi vill passa på att tacka alla Bris engagerade medlemmar, förtroendevalda, givare och partners för att vi tillsammans gör skillnad för barn, varje dag, året runt, dygnet runt.

Annabella Kraft, ordförande Bris

Magnus Jägerskog, generalsekreterare Bris

Bris kongress 2021: ”För alla barn, alltid”

Bris senaste kongress hölls digitalt den 29 maj 2021. Kongressen som anordnas vartannat år är Bris högsta beslutande organ.

Modiga, beslutsamma och med en stor vilja att förändra – så kan Bris medlemmar beskrivas. I ett halvt sekel har medlemmarna engagerat sig och kämpat för att förändra barns och ungas situation till det bättre. Under kongressen i maj 2021 samlades organisationen för att blicka framåt.

– Såväl kongressombud som motionärer har under kongressen visat att det finns ett stort engagemang för folkrörelsen Bris, med en hög ambitionsnivå och en stark vilja att skapa ett bättre samhälle för vartenda barn i landet, säger Annabella Kraft som är omvald ordförande för Bris styrelse.

Under kongressen antogs en ny långsiktig plan, ”För alla barn, alltid”, som klargör Bris fokus de kommande fem åren. Bris ska arbeta aktivt för att nå ut till alla barn i landet och Bris kunskaps- och påverkansarbete ska särskilt fokusera på frågor om barns utsatthet för våld och förtryck, barns psykiska ohälsa samt ojämlika uppväxtvillkor som idag präglar Sverige.

En viktig del i den långsiktiga planen handlar om att öka barns deltagande och inflytande, både i samhället och i den egna rörelsen. På kongressen togs därför beslut om att underlätta för barn att bli medlemmar i Bris, och att Bris aktivt ska arbeta för en sänkt rösträttsålder. Vidare togs beslut om att jobba för ökad kunskap om utsatthet bland de allra yngsta barnen, mellan 0 och 6 år.

Bris nästa kongress hålls 2023 i Göteborg.

Om du inte hade pratat med Bris, vem hade du pratat med då?

66%

säger att de inte hade pratat med någon.

92%

har en positiv upplevelse av att ha pratat med Bris.

93%

kan tänka sig att ta kontakt igen.

Resultaten är baserade på 807 enkätsvar från en undersökning på bris.se under 2021

41 667

stödjande kontakter under 2021. Det är fler än någonsin!

DET HÄR ÄR BRIS!

Bris, Barnens rätt i samhället, är en av Sveriges ledande barnrätts-organisationer som varje dag kämpar för ett bättre samhälle för barn. Folkrörelsen Bris startade 1971 och bidrog till att Sverige fick världens första förbud mot barnaga. Bris står upp för barnets rättigheter genom att stödja barn utifrån barnets behov, mobilisera samhället och påverka politiker och beslutsfattare för att skapa ett bättre samhället för barn, där barnets rättigheter tillgodoses.

VI LOVAR VARJE BARN:

- Att Bris lyssnar och tar varje barns upplevelse på allvar.
- Att Bris är till för alla barn alltid.
- Att ett barn i sin kontakt med Bris ska vara tryggt.
- Att Bris gör allt vi kan för att fler barn ska kunna få stöd av Bris.

HISTORIK

1971
Bris (Barnens Rätt i Samhället) grundas den 1 september 1971. Det sker efter att en treårig flicka i en förort till Stockholm blivit ihjälslagen av sin styvpappa. Händelsen väcker starka reaktioner och barnboksförfattaren Gunnel Linde och journalisten Berit Hedeby ber engagerade vuxna om stöd för att stärka barnets rättigheter.

Bris första mål är att Sverige ska få ett förbud mot barnaga. Organisationen bemannas inledningsvis av frivilliga ”fallmammor” och börjar tidigt agera mellanhand gentemot sociala myndigheter och rättsväsende.

1979
1979 får Sverige en lag mot barnaga. Den är världsunik.

1980
1980 startar barnens hjälptelefon som ett direkt stöd till barn och unga.

1989 får Bris ett gemensamt nationellt nummer som är anonymt och gratis för barn att ringa till.

1989
1989 börjar också FN:s barnkonvention att gälla, den 20 november.

2001 börjar allt fler barn mejla Bris kansli – Brismejlen startar för att möta behovet.

2003
2003 är Bris en av grundarna till CHI, Child Helpline International, som är en internationell paraplyorganisation för stödlinjer runtom i världen.

2004, efter flodvågskatastrofen, startar Bris stödgrupper för barn och unga som drabbats. Det blir startskottet för utvecklingen av Bris gruppstöd till barn i särskilt utsatta situationer.

2007
2007 startar Brischatten.

2010
2010 döps Barnens hjälptelefon om till Bris 116 111. Europakommissionen reserverar numret för organisationer med kunskap och resurser att ge barn professionellt stöd.

2016 startar Bris nätverk – mötesplatsen för barnets rättigheter. Det samlar professionella som jobbar med barn och ger möjlighet till kunskapsspridning och erfarenhetsutbyte.

2020
2020 blir barnkonventionen svensk lag.

2021 är ett historiskt år för Bris: folkrörelsen fyller 50 år och samtidigt utökar Bris till dygnet runt-öppet i stödlinjen och utvecklar ett nära stöd via Brismottagningar.

ETT HALVT SEKEL FÖR BARNETS RÄTTIGHETER

2021 är det ett halvt sekel sedan Bris grundades som en reaktion på vuxnas våld mot barn. Sedan dess har det skett en enorm utveckling av barnets rättigheter i Sverige och världen. Men barn far fortfarande illa, varje dag, och mycket arbete kvarstår. Det här är historien om hur agan som uppfostringsmetod kom att förbjudas i Sverige. Det är också en berättelse om Bris, som varit en av Sveriges ledande barnrättsorganisationer i ett halvt sekel.

Våren 1971 upprördes hela Sverige när ett mycket grovt fall av barnmisshandel uppmärksammades i medierna. En treårig flicka misshandlades till döds av sin styvpappa i Stockholm. Många reagerade kraftigt på att samhället misslyckats med att skydda henne och händelsen gav upphov till en intensiv samhällsdebatt.

Två av dem som reagerade var journalisten Berit Hedeby och barnboksförfattaren Gunnel Linde, som ville förändra samhällets brister och åskådliggöra vad misshandel gör med ett barn. Tillsammans arrangerade de en uppmärksammad fotoutställning på Kulturhuset i Stockholm. Den visade starka bilder från rättsläkarstationer och var tänkt som en chockstart för en viktig, kraftfull och nödvändig opinionsbildning mot barnaga. Efter bara några dagar hade ett hundratal personer visat intresse för att hjälpa till i kampen, och den 1 september 1971 kallades de samman. Aktionsgruppen Bris – Barnens rätt i samhället – var bildad.

Det skedde stora samhällsförändringar i Sverige under åren runt 1970-talet. Jämställdhetsrörelsen som hade satt fart under 1960-talet och polariserat politiken blev en viktig språngbräda för diskussioner som också handlade om barnets rättigheter. Men otydligheten kring begreppen aga och misshandel var ett enormt problem i Sverige vid den här tiden. Det fanns en vida spridd uppfattning om att agan var en nödvändig del av en god uppfostran, och även på hög politisk nivå talades det om att ”aga inte har något med våld att göra”. Motståndarna till ett agaförbud uttryckte att föräldrar måste få bestämma över sina egna barn och att aga är en ”viktig del av vår kultur”. Dessa argument upprörde Bris, som var långt ifrån den enda, men definitivt en av de starka och tydliga röster som

1971
Utställningen får stort genomslag och gör att många börjar se aga för vad det är: våld.

hördes i debatten. 1977 presenterade Bris ett förslag till lagstadgat förbud mot ”kroppslig bestraffning och kränkande behandling”. Frågan engagerade också socialdemokraten Birgitta Dahl, som skrev en motion om förbud mot barnaga i riksdagen.

1979 antog Sverige, som första land i världen, en unik lag som förbjöd barnaga. På läktaren satt Bris grundare Gunnel Linde, som beskrivit att hon kände för att räcka lång näsa till alla dem – och det var många – som argumenterat för alla föräldrars rätt till ”kärleksfull barnaga”. Det finns inget kärleksfullt i våld, och äntligen hade opinionsarbetet också fått genomslag i lagen. Förbudet mot barnaga gav de grå nyanser som präglat frågan nya, skarpa kontraster. Svart mot vitt. Våld mot barn är alltid fel. Antiagalagen var en viktig milstolpe som fick efterverkningar i många andra länder, och som banat väg för en förändrad syn på barn, barnets rättigheter och de konsekvenser som våld leder till. Den blev en ny plattform för barnrättsorganisationer och andra att stå på och använda i det förebyggande arbetet.

Samma år som antiagalagen antogs i Sverige lade Polen fram ett förslag i FN om en särskild konvention om barnets rättigheter. Det tog tio år från idé till beslut, men de långa förhandlingarna var inte förgäves. När ”Konventionen om barnets rättigheter” antogs i DN:s generalförsamling den 20 november 1989 röstade alla länder för. Beslutet var historiskt. Konventionen skapades för att definiera vilka rättigheter som borde gälla för varje enskilt barn i hela världen, och blev den enskilt viktigaste globala åtgärden för barnets rättigheter.

1990 ratificerade Sverige barnkonventionen och samma år blev Ingvar Carlssons socialdemokratiska regering initiativtagare till det första barntoppmötet i FN, som hölls i New York i september samma år. Idén till mötet kom från Lisbeth Palme, som diskuterat saken med Ingvar under en middag. Toppmötet samlade 71 statschefer från hela världen och bidrog till att många länder skrev under konventionen.

Under åren som följde efter barnkonventionens tillblivelse utvecklades också Bris arbete. Om de första åren hade handlat om att skapa opinion för barnrättsfrågor i Sverige låg ett stort fokus nu på att påverka själva strukturerna. Bris identifierade ett behov av en röst för barn på myndighetsnivå för att kunna förändra inifrån, och 1993 blev Bris kanslichef Louise Nordenskiöld, då Sylwander, Sveriges första barnombudsman. Frågor som blev viktiga under 1990-talet var bland annat skolans ansvar för att motverka mobbning och barns rätt att komma till tals i ärenden som rörde vårdnad och umgängesrätt. Synen på våld breddades också under den här tiden, till att utöver fysisk misshandel också handla om vad psykisk misshandel, vanvård och brist på omsorg kan innebära för det enskilda barnet.

”Ingen period i historien har betytt mer för barnets rättigheter än det senaste halvseklet.”

Ingen period i historien har betytt mer för barnets rättigheter än det senaste halvseklet. Från att barn betraktades som familjens tillhörighet och barndomen som en transportsträcka till vuxenlivet, ses barn idag i större utsträckning som kompetenta och bärare av egna rättigheter. Men trots de enorma steg framåt som tagits för barnets rättigheter, återstår mycket arbete. Sverige är på många sätt ett bra land att växa upp i, men inte för alla barn, och inte alltid. De globala målen i Agenda 2030 ska ha uppnåtts om bara några år och vi befinner oss ännu bara i början av vägen mot att uppfylla dem. →

1989
Barnens hjälptelefon gav barn i Sverige en egen kanal att vända sig till för att få stöd.

1989
För varje år ringde fler och fler barn och berättade hur de hade det.

Ett viktigt steg skedde 2018, när Sveriges riksdag fattade det historiska beslutet att göra barnkonventionen till svensk lag. Den började gälla den 1 januari 2020, och markerar ett viktigt skifte: arbetet handlar inte längre om att ge barn rättigheter – de finns redan. Nu handlar det om att brett i samhället implementera barnkonventionen och se till att rättigheterna tillgodoses.

I 50 år har barn och unga anförtrott Bris sina innersta tankar, känslor och svåra upplevelser. Samtalen visar att den psykiska ohälsan bland unga i Sverige är utbredd, och att ojämlika uppväxtvillkor gör att en del slås ut tidigt, vilket får katastrofala konsekvenser. Detta måste förändras. Insatser inom flera områden behövs för att se till att varje barn får möjlighet att leva ett bra liv. Och kampen för att nå dit pågår dygnet runt, året om.

Ett halvt sekel efter grundandet är Bris fortfarande en kraftfull organisation som arbetar otåligt och outtröttligt för att skapa en bättre värld för barn. Folkrörelsen har vuxit sig starkare och mobiliserar idag samhällets aktörer för att belysa barns situation och livsvillkor. Aldrig tidigare i historien har Bris synts och hörts mer än idag, eller förmedlat mer kunskap till beslutsfattare. Aldrig har Bris gett stöd till fler barn, än nu.

Den 15 mars 2021, klockan nio på morgonen, öppnade stödlinjen för att aldrig mer stänga. Möjligheten att alltid hålla öppet är en gigantisk milstolpe och ett viktigt steg för det som är kärnan i Bris, då som nu: Att finnas till för alla barn, där och när de behöver det.

”Ett halvt sekel efter grundandet är Bris fortfarande en kraftfull organisation som arbetar otåligt och outtröttligt för att skapa en bättre värld för barn.”

Tips!

I boken ”Barnets mänskliga rättigheter under ett halvt sekel” kan du läsa om Bris historia, och framför allt om hur barnets mänskliga rättigheter har utvecklats i Sverige och globalt under de senaste 50 åren.

I boken intervjuas bland andra Birgitta Dahl, som var en av dem som såg till att Sverige som första land i världen fick en lag mot barnaga, Ingvar Carlsson som var initiativtagare till det första barntoppmötet i FN, Thomas Hammarberg som var med och utformade FN:s barnkonvention och H.M. Drottning Silvia, som har lång erfarenhet av att arbeta för barnets rättigheter. Även Zlatan Ibrahimovic, Zara Larsson och Charlotte Kalla med flera berättar om sitt engagemang för Bris.

Beställ boken på bris.se!

”

BARN OCH VUXNA STÅR ENADE FÖR ATT TILLSAMMANS ARBETA FÖR ETT SAMHÄLLE SOM ÄR BRA FÖR BARN ATT VÄXA UPP I. ETT SÅDANT SAMHÄLLE ÄR OCKSÅ BRA FÖR VUXNA ATT LEVA I.

STÖD DYGNET RUNT OCH MOTTAGNINGAR I FEM STÄDER

Under 2021 lanserade Bris två stora och efterlängtade nyheter. Den nationella stödlinjen 116 111 blev tillgänglig dygnet runt och Bris erbjuder numera också möjlighet för barn och unga att träffa en kurator, på mottagningar i fem städer.

Den 15 mars 2021 var ett historiskt datum. Då öppnade den nationella stödlinjen 116 111 för att aldrig med stänga. Genom att hålla öppet dygnet runt i chatt och telefon kommer Bris nu att kunna erbjuda barn och unga stöd i att hantera oro, ångest och svåra situationer, oavsett när behovet av stöd uppstår. För många barn försvinner möjligheten till hjälp när samhällets stödfunktioner stänger, och därför fyller Bris nu en viktig lucka.

– Vi öppnade vår första stödlinje för barn 1980 och vi vet hur viktigt det är för barn att kunna få stöd i sin livssituation. Barn har själva efterfrågat att vi ska hålla öppet dygnet runt och det känns därför väldigt bra att vi från och med nu kan göra det, säger Magnus Jägerskog, generalsekreterare Bris.

Arbetet med att utöka Bris öppettider påbörjades i juni 2019 då Bris beviljades stöd från Allmänna arvsfonden med nästan tolv miljoner för projektet Trygg på natten.

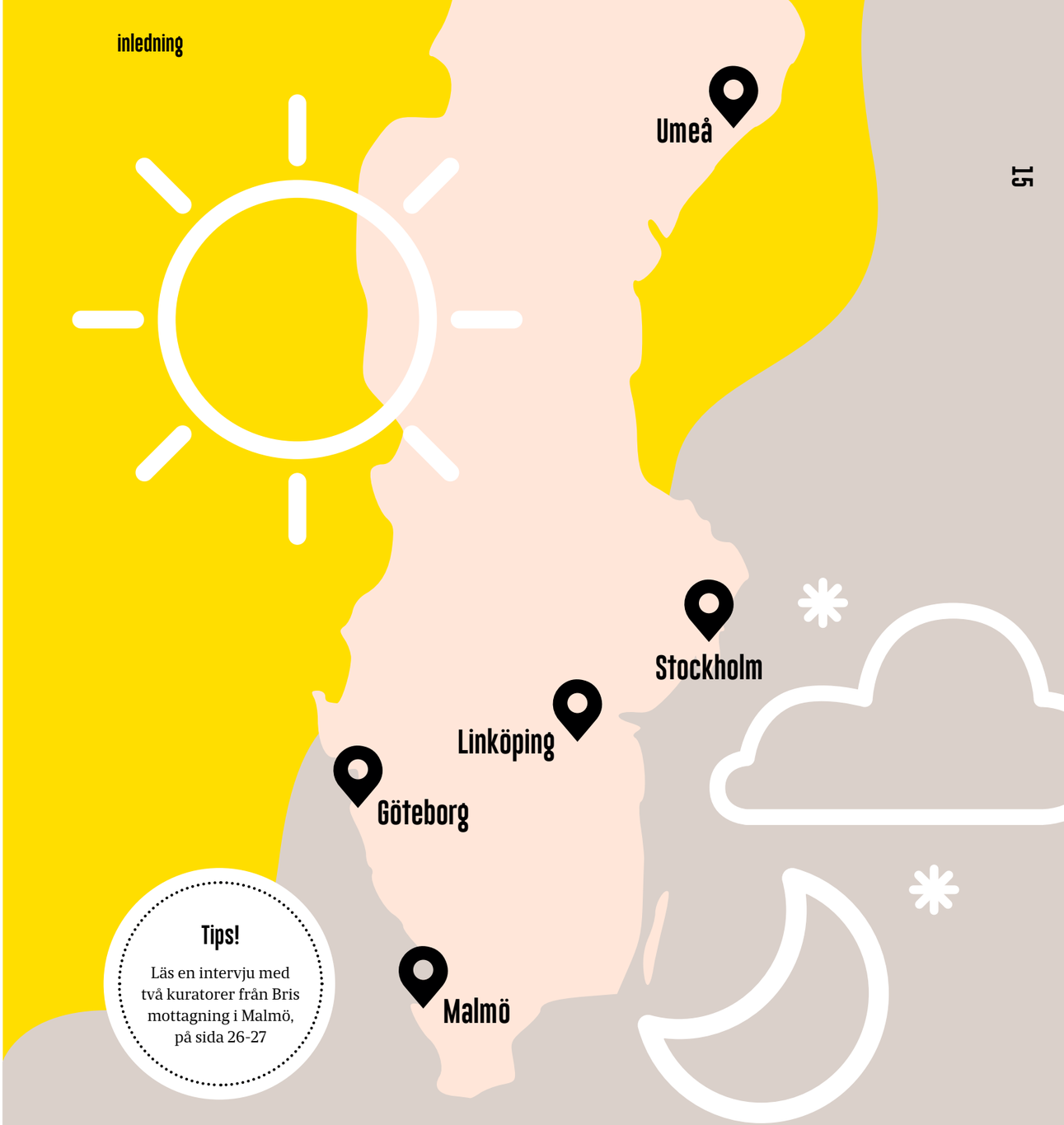
– Att Sverige får en nattöppen stödlinje för barn är mycket angeläget. För oss är det särskilt glädjande att se att barns och ungas egna tankar, behov och förväntningar har varit ledande för Bris arbete med att utveckla detta, säger Håkan Ceder, ordförande för Allmänna arvsfonden.

Sedan dess har flera ytterligare partners tillkommit och möjliggjort att Bris kan hålla öppet dygnets alla timmar.

– Alldeles för många barn och unga mår dåligt, och det är viktigt att det finns lättillgängligt stöd alla tider på dygnet. Vi är glada att kunna bidra till att Bris nu får möjlighet att göra skillnad för fler barn, säger Klas Bergling som representerar Tim Bergling Foundation.

Precis som på dagen handlar stödet nattetid om att lyssna, stötta och stärka barnet i att hantera sin situation. På natten finns dock ett större fokus på att hitta strategier för att göra det lättare i stunden, och komma till ro. Om det behövs kan barnet boka in ett uppföljningssamtal med en kurator på dagen. Om barnet befinner sig i en akut utsatt situation kan Bris hjälpa till att ta kontakt med exempelvis SOS alarm eller socialjour.

Ibland har barn behov av att träffa en kurator ansikte mot ansikte, och det kan de göra tack vare Bris mottagningar som öppnat i fem städer under 2021: i Stockholm, Malmö, Göteborg, Umeå och Linköping. Stödverksamheten på mottagningarna vänder sig till barn och unga i särskilt utsatta situationer. Det kan till exempel vara barn som bor i familjehem, som har en förälder med ett beroende eller psykisk ohälsa, barn som lever med våld eller som varit med om krig eller flykt.

Tips!

Läs en intervju med två kuratorer från Bris mottagning i Malmö, på sida 26-27

På varje Brismottagning arbetar kuratorer som tillsammans med barnet kan hitta sätt att förändra det jobbiga. Det kan vara genom individuella samtal, genom familjesamtal eller att de som arbetar på Brismottagningen kan följa med barnet på möten med till exempel socialtjänsten, skolan eller sjukvården. Det kan också handla om att hjälpa och guida barn vidare till rätt insatser utifrån barnets behov. På Brismottagningar erbjuds professionellt stöd, men inte vård eller behandling.

Sedan tidigare erbjuder Bris även gruppstödsverksamhet runt om i landet för barn och familjer där de kan träffa andra som har liknande erfarenheter. Även denna verksamhet kommer att utgå ifrån Brismottagningarna framöver. Att få stöd via Bris är frivilligt och gratis för barnet.

– Vi vill rikta ett stort tack till våra samarbetspartners. Den här verksamhetsutvecklingen har möjliggjorts med finansiellt stöd från Erling-Perssons Stiftelse, och utformningen av Brismottagningarna har gjorts med stöd från Ikea. Tack vare detta kommer fler barn att få tillgång till professionellt stöd, säger Sofia Grönkvist, enhetschef Stöd och Utbildning vid Bris.

”VERKA FÖR DET ENSKILDA BARNET OCH STRÄVA EFTER ATT FÖRBÄTTRA VÄRLDEN FÖR ALLA BARN”

Erling-Perssons Stiftelse har stöttat Bris i flera år och är en av finansiärerna bakom Brismottagningarna som öppnade under 2021. Forskningssekreterare Ylva Linderson berättar om samarbetet.

Varför väljer ni att stötta Bris?

– Bris är en aktör inom barnrättsvärlden som vi har stort förtroende för. Barn och unga är ingen homogen grupp och Bris möter den unga personen där den befinner sig, vare sig den är nio eller fjorton år, stressad över skolan eller ledsen för att vuxna sviker. Genom tusentals samtal med barn på barns initiativ har Bris stor kunskap om barns mående, och Bris undersöker också systematiskt miljöfaktorer runt barnet. Hur mår barn i idrottsrörelsen? Vad betyder skolan och förskolan för nyanlända barn? Hur påverkas barn av våld i hemmet? I sina rapporter om frågeställningar som de här har Bris satt ljuset på många brännande ämnen med betydelse för barns och ungas mående. Att verka för det enskilda barnet och samtidigt sträva efter att förbättra världen för alla barn genom att öka vår samlade kunskap, det tillvägagångssättet tror vi har stor kraft.

Hur har stödet sett ut under 2021?

– Vi vet genom det arbete som Bris och andra barnrättsaktörer gör att behovet av stöd till barn och unga många gånger är större än tillgången. Samtidigt vet vi också att stödbehoven kan se väldigt olika ut; någon behöver bli lyssnad på medan någon annan behöver hjälp att hitta rätt i samhället. Genom stiftelsens donation på 6,5 miljoner kronor till Bris nya initiativ, Brismottagningar, hoppas vi bidra till att fler barn och unga får tillgång till ett mer individanpassat stöd som kan komplettera andra stödformer.

”Vi hoppas att Brismottagningarna ska kunna fånga upp barn och unga innan det gått så långt att de hamnat i hopplöshet eller uppgivenhet.”

Vilken funktion tror ni att Brismottagningarna kommer att fylla?

– Vi hoppas att Brismottagningarna ska kunna fånga upp barn och unga innan det gått så långt att de hamnat i hopplöshet eller uppgivenhet. Att stödet från kompetenta och respektfulla vuxna både ska kunna bidra till att göra samhället mer begripligt för unga,och rusta dem för livets upp- och nedgångar.

Har ni stöttat Bris tidigare?

– I samband med att ett stort antal ensamkommande unga flyktingar kom till Sverige under 2015 och 2016 var Bris en av de kunskapspartners som stiftelsen kontaktade för att försöka förstå vilka behov den här på olika sätt utsatta gruppen hade, och har. Detta utmynnade i ett projekt som drevs av Bris, ”Tillsammans för barn som flytt”, med stöd från stiftelsen. Projektet riktade stödinsatser direkt till ensamkommande men sammanställde, i samarbete med forskare och andra barnrättsexperter, också en kunskapsöversikt om utsattheten i gruppen. Under coronapandemin såg Bris snabbt en kraftig ökning av barns behov av kontakt i alla sina kanaler. Stiftelsen gjorde då en donation för att förstärka Bris reguljära stödverksamhet under 2021.

BRIS FOKUS FÖR ETT BÄTTRE SAMHÄLLE FÖR BARN

På Bris kongress 2021 antogs en ny långsiktig plan, ”För alla barn alltid”, som beskriver hur Bris ska arbeta för att barnets rättigheter ska tillgodoses. Det är den första planen i en ny 50-årsperiod och ett svar på barns livssituation idag.

Att ha en stark regional närvaro

Ett aktivt regionalt arbete är avgörande för att Bris ska kunna göra skillnad för barn i hela Sverige. I det regionala arbetet ska Bris vara en närvarande aktör för att mobilisera medlemmar, civilsamhälle, kommuner och regioner för att stå upp för barnets rättigheter. Under perioden ska den regionala närvaron fortsätta att växa.

Att finnas där barn finns

Vi ska vara närvarande i barns vardag. Vi ska synas i skolan, idrotten, på nätet och andra platser där barn finns. Vi ska också nå ut till fler grupper av barn som idag inte får stöd. Bris ska fortsätta att vara relevanta och närvarande i frågor som är viktiga för barn. Vi ska fortsätta utvecklas digitalt och bli ännu mer tillgängliga. Vi finns inte bara dygnet runt utan också där barn finns.

Att samhället ska tillgodose barnets rättigheter

Att barnkonventionen är svensk lag innebär ett nytt kapitel i kampen för barnets mänskliga rättigheter. Bris ska bistå med kunskap, driva politisk påverkan och kämpa för att varje barn ska få sina rättigheter tillgodosedda. Att barn erkänns som rättighetsbärare och får komma till tals. Bris ska vara en outtröttlig röst för barnets mänskliga rättigheter och ha särskilt fokus på frågor om att förbättra barns psykiska hälsa, arbeta för ett inkluderande samhälle och ett samhälle fritt från våld mot barn. Ett prioriterat område är också att utveckla Bris arbete för de yngsta barnen (0-6 år). Bris ska arbeta för barnkonventionens fulla genomslag i samhället.

”Bris ska vara en outtröttlig röst för barnets mänskliga rättigheter.”

Att finnas till för alla barn alltid

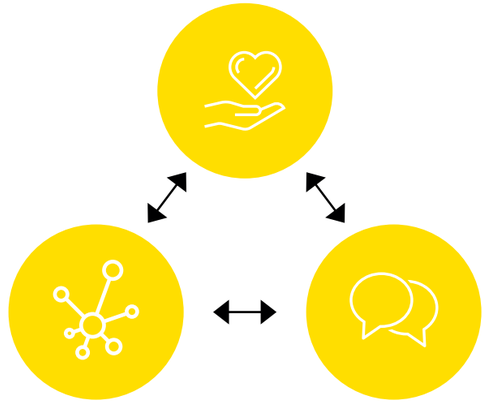
Barn har rätt till stöd och skydd. Därför ska Bris finnas för alla barn alltid. Det innebär ett öppethållande dygnet runt i 116 111. Det innebär ett utvecklat och fördjupat stöd för barn i utsatta situationer genom etableringen av mottagningar regionalt. Satsningen innebär också ett stärkt stöd till nätverket runt barnet. Bris ska arbeta för att bredda stödverksamheten och nå fler barn än någonsin tidigare.

Att vara en inkluderande rörelse

Bris är en inkluderande rörelse för barn och vuxna. Tillsammans är vi en stark och pådrivande kraft för barnets rättigheter. Bris ska ge möjlighet att engagera sig och delta i kampen för ett bättre samhälle för barn, som medlem, volontär, givare och partner. Vi ska stärka barns möjlighet till deltagande i det demokratiska samhället och sänka trösklarna för medlemskap i Bris. Genom att vi går samman, blir starkare och når fler åstadkommer vi en förändring tillsammans.

VISION & SYFTE

ATT BARNETS RÄTTIGHETER TILLGODOSES

Stödja

Alla barn kan vända sig till Bris professionella stödverksamhet, för stöd utifrån barnets behov. Det gäller barn som mår dåligt, är ensamma, mobbade, rädda, utsatta för övergrepp eller barn som bara behöver prata med en vuxen. Bris stöttar barn på många olika sätt, till exempel genom telefon, chatt, mejl och webbforum, samt genom gruppstöd till barn och familjer. Genom vår vuxentelefon ger vi också stöd till vuxna – till exempel föräldrar, idrottsledare och professionella – i frågor som rör barn.

Mobilisera

Över 6100 medlemmar, nästan 250 volontärer och fem förtroendevalda regionråd är med i kampen för en bättre barndom. Bris nätverk är Sveriges största mötesplats för barnrättsfrågor och möjliggör dialog, erfarenhetsutbyte och samverkan mellan professionella från olika delar av samhället. I slutet av 2021 samlade nätverket över 6400 personer, som deltar i nätverksträffar och delar kunskap och erfarenheter i våra fem regioner.

Påverka

Bris påverkar samhället! Alla barn har rätt att få sina röster hörda. En av Bris viktigaste uppgifter är att lyssna på varje barn och förmedla barns åsikter till politiker och beslutsfattare, för att de ska kunna fatta beslut för ett bättre samhälle för barn. Vi fungerar också som remissinstans för lagförslag som påverkar barn och unga, och ingår i nätverk tillsammans med andra barnrättsorganisationer.

STÖDJA

BRIS STÖTTAR BARN I UTSATTA SITUATIONER. GENOM EN BRED STÖDVERKSAMHET ERBJUDER VI PROFESSIONELLT STÖD PÅ BARNS VILLKOR.

Att ge stöd till barn, unga och vuxna i utsatta situationer kräver kunskap och kompetens. Därför jobbar uteslutande professionella kuratorer på Bris. De lyssnar, stöttar och stärker barn i att hantera sin situation – och att få vidare hjälp om det behövs. Vår stödverksamhet är uppdelad i flera delar:

Stöd online till barn

Genom Bris stödlinje 116 111, Bris-mejlen och Brischatten kan barn och unga upp till 18 år tryggt, anonymt och gratis mejla, chatta eller ringa till en kurator på Bris – dygnet runt, året om. Om kuratorn bedömer att barnet behöver det, lotsar hen barnet vidare till andra samhälleliga stödinsatser.

Brismottagningar

Barn och deras familjer kan träffa en kurator på någon av Bris mottagningar, som öppnade under 2021. De finns i Stockholm, Malmö, Göteborg, Umeå och Linköping. Vårdnadshavare och professionella kan anmäla intresse för ett barn. Tillsammans med barnet hittar kuratorn ett sätt att förändra det jobbiga och må bättre. Barnet kan träffa kuratorn flera gånger över tid och anpassar alltid stödet till barnets behov.

Riktat stöd till barn och familjer

Bris arbetar nära och stödjer barn och familjer i särskilt utsatta situationer genom riktade stödinsatser, stödprogram och gruppstöd. Bris arrangerar gruppstöd med fyra olika inriktningar:

- För barn som bor i familjehem.
- För barn som flytt.
- För barn till föräldrar med psykisk ohälsa eller missbruk.
- För barn som har en förälder som tagit sitt liv.

Telefonstöd för vuxna

Genom Bris vuxentelefon, Bris vuxentelefon på arabiska och Bris stödlinje för idrottsledare kan vuxna som har frågor, funderingar eller oro för ett barn få samtalsstöd.

Rosa Brishuset i Umeå

Bris har haft flera olika adresser sedan det i slutet av 1980-talet beslutades att region Nord skulle ha kontor i Umeå. Numera huserar Bris i ”Rosa huset” - trädgårdsmästarbostaden som ligger i anslutning till den stora och anrika Scharinska villan som färdigställdes 1905.

Trädgårdmästarbostaden tjänade tidigare som tjänstebostad och stall, men har nu blivit Bris Nords nordligaste regionkontor med tillhörande Brismottagning.

Skolinformation om dygnet runt

För att informera barn och unga om att Bris stödlinje numera håller öppet dygnet runt i chatt och telefon har Bris skapat informationsmaterial för såväl barn som för vuxna som möter barn och unga i sin vardag. En film samt broschyrer, affischer och digitalt material har funnits tillgängligt konstnadsfritt för alla som velat sprida informationen vidare.

Varför kontaktar barn Bris?

De tio vanligaste kontaktområdena i barns samtal till Bris under 2021:

Psykisk ohälsa – 49 %
Familj och familjekonflikter – 26 %
Våld, övergrepp och kränkningar – 22 %
Skolan – 15 %
Vänner – 15 %
Att vara ung – 14 %
Samhällets stödinsatser – 14 %
Kärlek – 9 %
Stress – 8 %
Vuxnas svårigheter – 7 %

Procentsatsen efter varje kontaktområde visar hur stor andel av de kurativa samtalen till Bris som handlar om den kategorin. I snitt dokumenteras 2,5 kontaktområden per samtal.

Två nya metodböcker för gruppstöd

Bris har under året tagit fram två metodböcker som berättar hur man kan arbeta med stödgrupper enligt Bris modell. Den ena berör stödgrupper för barn vars föräldrar skiljt sig eller separerat, den andra stödgrupper för barn som bor i familjehem.

Bris erbjuder stödgrupper på flera orter i landet. Förutom barn med skilda föräldrar och barn som bor i familjehem erbjuds gruppstöd till barn som flytt, barn som har en förälder med missbruk eller psykisk ohälsa och barn som har en förälder som inte lever längre. I stödgruppen får barn kunskap om sina rättigheter, stöd i att hantera sin situation och möjlighet att träffa andra barn i liknande situation.

”VI BÖR VARA MER UPPMÄRKSAMMA PÅ HUR BARN EGENTLIGEN MÅR”

Luisa Torres Morales är socionom och har jobbat som nattkurator på Bris i ett år. Hon är en av nio kuratorer som rekryterades när Bris från och med våren 2021 började ha stödet öppet dygnet runt.

Vad betyder Bris nya öppettider?

– Att Bris har öppet dygnet runt betyder att vi kan nå fler barn och att fler barn får det stöd de behöver, oavsett tid på dygnet. De kan få stöd direkt när behovet uppstår. Många av de barn som hör av sig till oss under natten lever i utsatta situationer och är i behov av att få prata med någon nattetid, när det känns som tyngst och de är ensamma med sina tankar.

Hur skiljer sig nattsamtalen från de som kommer på dagen?

– Min upplevelse är att de kontakter som sker på natten oftast är med barn som inte mår så bra. Många av våra samtal handlar om barns psykiska mående eller utsatthet i hemmet. Dessa kontakter sker såklart också under dagen, men jag upplever frekvensen är högre nattetid. Under loven kan det vara lite mer variation i kontakterna. Då vill barn även prata om till exempel kärlek eller vänskap under natten.

– Något annat som särskiljer nattsamtalen är att vi då inte har samma möjlighet att hänvisa barn till andra stödinsatser, eftersom det mesta har stängt under natten. Det vi får göra på natten är att möta barnet där och då och försöka göra en planering inför dagen.

Vad brukar barnen som ringer eller skriver vilja prata om?

– Det vanligaste brukar vara att barnet vill prata om sitt mående kopplat till ångest. Det är mycket självmordstankar, självskadebeteende och att inte ha någon ork. Det dåliga måendet kan vara kopplat till olika situationer i livet. Det är inte heller ovanligt med samtal om ätstörningar och tankar kring kroppen, eller att barnet är utsatt i hemmet. Då och då har vi även barn som kontaktar oss när de inte kan sova och vill ha råd och tips på hur de kan få lite ro under natten. Det finns alltid ett barn som vill chatta eller prata.

Vad är viktigt att tänka på som Briskurator, i kontakten med barnet som ringer?

– Det är viktigt att vi bemöter barn med respekt och lyssnar på vad de har att säga. Det är också viktigt att veta att barnet äger frågan och att samtalen ska handla om hen och vad hen behöver i den stunden. Ett samtal behöver inte alltid handla om att barnet vill ha råd eller tips, ibland vill de bara bli lyssnade på och få berätta sin historia.

– Ibland behöver vi normalisera och bekräfta vissa tankar och känslor, och hjälpa barnet minska känslor av skam eller skuld. Det kan göra hen mer öppen för att ta emot stöd från oss eller andra. En utmaning som uppstår när vi inte träffar barn irl är anonymiteten. Att barn är anonyma är positivt eftersom fler vågar kontakta oss, men anonymiteten kan också begränsa det stöd vi kan erbjuda. Vi behöver förklara vilken typ av stöd vi kan erbjuda i och med anonymiteten. Det kan vara stöd i form av att hänvisa vidare, att lyssna och vara där i stunden eller ge tips och råd.

Finns det något som har påverkat dig extra mycket i ditt arbete?

– Under mitt år på Bris har det blivit mer tydligt för mig hur många barn som faktiskt inte mår bra eller har det så bra. Jag har fått mer förståelse för vad som menas med att barns psykiska hälsa har försämrats. De här barnen är inte bara en siffra för mig, jag får ju samtala med dem dagligen. Statistiken kommer till liv i chatt och i telefon. Det har fått mig att tänka mer och mer på att vi som samhälle bör vara mer uppmärksamma på hur våra barn egentligen mår.

PREMIÄR FÖR BRISMOTTAGNINGAR PÅ FEM ORTER

Den 10 maj 2021 öppnade Bris första mottagningar i Stockholm och Malmö. Där kan barn, unga och deras familjer möta en kurator på plats. Under året har ytterligare tre mottagningar startats, i Göteborg, Umeå och Linköping. Socionomerna Adiam Tesfamikael och Marta Livendahl jobbar på Brismottagningen i Malmö.

Hur har mottagandet varit hittills?
Marta: Vi har fått ett väldigt positivt mottagande från både barn, vuxna och professionella. Under 2021 har vi både hunnit genomföra flera stödhelger för barn som bor i familjehem samt möta barn i individuella samtal, familjesamtal och även hjälpt till med lotsning vidare till annat stöd i samhället.

Adiam: Många är positiva till Brismottagningen och tycker att stödet som erbjuds till barn är viktigt. Vi arbetar aktivt för att sprida information så att fler barn ska känna till vilket stöd vi erbjuder och kunna vända sig till oss om de behöver.

Varför tror ni det finns behov av fysiska mottagningar hos Bris?
Marta: Barn har länge efterfrågat en möjlighet att få träffa en kurator fysiskt, så det här är ett sätt att utveckla Bris stöderbjudande till barn. Brismottagningarna riktar sig till alla barn i utsatta situationer som kan behöva ett nära och anpassat stöd genom individuella stödsamtal, familjesamtal, gruppstöd och vid behov hjälp vidare till

en annan instans. Genom det hoppas vi kunna minska risken att barn i en svår livssituation faller mellan samhällets stolar.
Adiam: Vi vet att det kan vara svårt för ett barn att navigera bland olika samhällsinsatser, och att alla barn inte får det stöd de har rätt till. Mottagningarna ska fungera som ett komplement till stödlinjen och den gruppstödsverksamhet och Bris redan tillhandahåller för barn på flera orter i Sverige.

Vilken typ av problem lyfter de barn och föräldrar som kommit till er?
Marta: Orsakerna bakom att ett barn kommer till oss varierar stort. Brismottagningen är öppen för barn och unga i särskilt utsatta situationer, till exempel barn som bor i familjehem, har en förälder som missbrukar eller lider av psykisk ohälsa, barn med erfarenhet av krig och flykt eller barn som lever med våld. Teman som lyfts under besöken hos oss kan till exempel handla om psykisk ohälsa hos barnet eller föräldrarna, relationsproblem med kompisar, skolsvårigheter eller våld och konflikter hemma. Vi utgår alltid från barnets eget behov men bjuder även in fler personer i barnets närhet vid behov, i samråd med barnet.

”Barn har länge efterfrågat en möjlighet att få träffa en kurator fysiskt, så det här är ett sätt att utveckla Bris stöderbjudande till barn.”

Adiam Tesfamikael

Marta Livendahl

Vilka fördelar ser ni med att kunna träffas på plats?
Adiam: Det är individuellt vad barn känner sig mest bekväma med. För vissa fungerar det bättre att chatta, maila eller prata i telefon och andra föredrar att sitta ansikte mot ansikte och prata. Att ha en fysisk plats att gå till för att träffa en kurator kan i sig vara att föredra för en del barn. Det viktiga är att stödet är meningsfullt för barnet och att vi arbetar mot det mål som vi formulerat tillsammans.En fördel med det individuella stödet på Brismottagningarna är att kontakten kan pågå över tid.

Marta: Barnet som kommer till oss får också möjlighet att träffa samma kurator vid varje tillfälle. Det ger oss också möjlighet att involvera andra i barnets omgivning, till exempel familj eller myndighetskontakter. Har barnet behov av både gruppstöd och individuellt stöd finns det möjlighet att ta del av båda dessa stöderbjudanden.

Hur ser en typisk kontakt ut?
Adiam: Barnet gör en intresseanmälan på Bris.se eller ringer direkt till oss kuratorer. Vi pratar på telefon för att ta reda på vad barnet vill ha hjälp med och vilket stöd som skulle kunna passa. Vi träffas därefter för ett kartläggande samtal där barnet tillsammans med en kurator formulerar ett uppdrag, som sedan följs upp kontinuerligt. Det kan handla om enstaka stödsamtal eller stödinsatser som pågår under en längre tid. Barnet kan alltid välja att avsluta kontakten när hen vill.

STÖD TILL BARN – VIA VUXNA

En av de viktigaste skyddsfaktorerna för barn och unga är trygga vuxna. Bris erbjuder därför professionellt stöd till vuxna, både via telefon och på bris.se.

Efter nära 50 års verksamhet har Bris byggt upp en unik kunskapsbank om barn och ungas livsvillkor i Sverige. Varje enskild kontakt med ett barn är oerhört värdefull och viktig. Främst för att Bris kuratorer kan ge direktstöd till det enskilda barnet – men också för att barnet ger Bris viktig kunskap om hur vuxenvärlden bör agera för att barn ska må bra. Denna kunskap förmedlar sedan Bris vidare till såväl föräldrar och andra viktiga vuxna som till professionella och beslutsfattare.

Vuxna i behov av stöd och råd kring barn kan kontakta Bris anonymt via någon av våra tre vuxenlinjer: Bris vuxentelefon, Bris vuxentelefon på arabiska och Bris stödlinje för idrottsledare. Vuxna hör av sig till Bris om alla möjliga frågor kopplade till barn och unga, till exempel dilemman kring vårdnadstvister, problem i skolan eller bråk inom familjen. Men trots att Bris ordinarie vuxentelefon har funnits sedan 1994 är Bris i allmänhetens ögon fortfarande synonymt med direktstöd till barn och unga. Bris har genom undersökningar sett att föräldrar och andra vuxna har ett stort behov av stöd kring barn och unga, från en källa med hög trovärdighet. Behovet av föräldraskapsstöd märks även hos vuxna med annat modersmål än svenska, en målgrupp som vuxit snabbt under de senaste åren. Här efterfrågas inte bara råd och stöd kring frågor kopplade till barn och unga utan även allmän kunskap om hur det svenska samhället fungerar.

> ”Bris arbetar kontinuerligt för att vara relevanta på de plattformar där barn och unga befinner sig.”

Bris arbetar kontinuerligt för att vara relevanta på de plattformar där barn och unga befinner sig – detsamma gäller i vår kommunikation till vuxna. Alla som besöker bris.se för vuxna ska enkelt kunna ta del av Bris kunskap och stöd. Den som vill ha snabb, översiktlig information kring olika ämnen hittar sådan under kategorin Bris Guidar. Här finns stöd och råd i både text och rörligt format.

Vill du fördjupa dig inom ett område klickar du dig vidare till kategorin Stöd och råd. Här har vi samlat de vanligaste frågorna och svaren på olika föräldrarelaterade ämnen. På sidan finns också exempel på frågor som vuxna ställer i Bris vuxentelefon.

För att nå ut ännu bredare har Bris även ett samarbete med Bonnier-magasinet Tara, vars målgrupp är föräldrar i åldrarna 40 år och uppåt. Samarbetet innebär att Gunilla Bergsten, chef för Bris stöd online, svarar på tonårsrelaterade frågor i varje nummer. Under året har Bris även producerat flera reportage kopplade till frågor om barn och unga.

Se även
bris.se/for-vuxna
Bris Instagram
@Bris116111

Bris vuxentelefon

erbjuder stöd, vägledning och information till vuxna som känner oro över ett barns livssituation. Samtalen utgår alltid från barnets perspektiv och rättigheter.

Telefonnummer:
077-150 50 50,
vardagar 9-12

Bris vuxentelefon på arabiska

erbjuder arabisktalande vuxna stöd i frågor som rör barn. I Sverige finns en stor grupp invånare som pratar arabiska och tidigare har språket varit ett hinder för en del av dem i kontakten med Bris.

Telefonnummer:
077-44 80 900,
tisdag–torsdag 9-12

Bris stödlinje för idrottsledare

är en stödlinje för tränare, ungdomsledare och andra vuxna som är engagerade inom idrotten.

Telefonnummer:
077-440 00 42,
vardagar 9-12

MOBILISERA

BRIS MOBILISERAR SAMHÄLLET. VI SAMLAR KUNSKAP, KOMPETENS OCH ENGAGEMANG FÖR ATT GÖRA VÄRLDEN TILL EN TRYGGARE PLATS FÖR BARN.

Sverige var först i världen med en lag mot barnaga 1979 och räknas som ett av de ledande länderna när det kommer till att leva upp till barns rättigheter. Ändå berättar barn ständigt för Bris att deras rättigheter kränks på olika sätt. Kunskapen om barnets rättigheter varierar kraftigt bland beslutsfattare och professionella i Sverige. Situationen för barn kan också se väldigt olika ut i olika områden. Därför finns Bris i hela landet. Från våra fem regionkontor (i Stockholm, Göteborg, Malmö, Linköping och Umeå) utbildar vi, sprider kunskap och påverkar beslutsfattare att stifta lagar och skapa trygga sammanhang och säkrare rättsprocesser för barn. En del av Bris arbete handlar om att se till att frågan om barnets mänskliga rättigheter får det utrymme de förtjänar på alla nivåer i samhället. I Bris nätverk samlar vi tusentals professionella som inom ramen för Bris kan samverka och utbyta erfarenheter. Vi anordnar lokala nätverksträffar för människor som arbetar med barn och frågor som rör barn, som idrottsledare och kommunanställda.

Bris volontärer arbetar intensivt för att sprida kunskap om barnets rättigheter. Under 2021 har vi fått ställa om en del aktiviteter till digital verksamhet. Bris devis har varit att ställa om, inte ställa in. Vi har också fortbildat våra volontärer löpande för att uppdatera deras kunskap och kompetens. Vi har idag 250 volontärer, fördelade på våra fem regioner, som gör ett ovärderligt arbete. Och vi vill gärna växa ännu mer! Ju fler vi är som mobiliserar för barnets rättigheter, vare sig det är som förtroendevalda, medlemmar eller volontärer, desto mer kan vi påverka allmänhet och beslutsfattare och driva folkrörelsen framåt i den takt som krävs.

6 400

personer ingår i Bris nätverk, som möjliggör möten, dialog och samverkan mellan personer som arbetar för och med barn. Nätverket är en källa till inspiration, kunskapspåfyllnad och erfarenhetsutbyten kring frågor som rör barnets rättigheter.

Stor nätverksträff under hösten

Den 17 november arrangerade Bris höstens nätverksträff, med fokus på aktuell kunskap och samtal om barnets rättigheter, barns utsatthet för våld och om hur olika aktörer tillsammans genom samverkan kan stärka skyddet för varje barn – för ett liv fritt från våld. Det digitala programmet sändes under tre timmar och inleddes av Sveriges socialminister Lena Hallengren. Därefter talade, bland många andra, Thomas Hammarberg som är riksdagsledamot och en av världens främsta människorättsexperter, Carina Eliason som är områdeschef för Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer och Fredrik Malmberg, som är generaldirektör för Specialpedagogiska skolmyndigheten och särskild utredare till en nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn.

Över 400 personer deltog i den digitala konferensen. Bris nätverk samlar över 6400 personer från hela landet som arbetar för och med barn. Nätverket möjliggör möten, dialog och samverkan och är en källa till inspiration, kunskapspåfyllnad och erfarenhetsutbyten kring frågor som rör barnets rättigheter.

Föreläst på skolor

Barn vill att Bris ska synas ute på skolorna. För att möta upp barns behov av information utvecklade Bris under året digitala skolföreläsningar, eftersom pandemin hindrade volontärerna från att träffa eleverna fysiskt. En positiv sida är att Bris med det digitala upplägget kan nå ut till platser i landet som annars är svåra att nå på grund av långa avstånd.

Barnkonventionsdagen

I samband med barnkonventionens födelsedag den 20 november genomfördes flera volontäraktiviteter och riktade insatser till förskolor och skolor runt om i landet.

Med hjälp av Bris fantastiska volontärer delades mappar med material om Bris och barnkonventionen ut till 190 förskolor, grundskolor och gymnasier i Bris regioner.

I Malmö fanns volontärer bland annat på plats i Folkets park för att informera om Bris och barnkonventionen till såväl barn som vuxna. I Umeå stod Erik Nilsson, regionombud i Nord, tillsammans med volontärer på Stortorget och mötte barn tillsammans med Kulturverket. Bris tält kläddes med barns tankar om barnkonventionen och inne i tältet fick barn göra egna vykort till kommunens beslutsfattare.

Totalt sett nådde aktiviteterna i samband med barnkonventionens födelsedag över 24 000 barn och 500 vuxna runt om i landet.

Våld mot kvinnor drabbar barn – informationsmaterial för spridning

Bris har en hög kännedom och trovärdighet bland barn och vuxna i Sverige och det är vår skyldighet att som en av Sveriges ledande barnrättsorganisationer alltid berätta om det stöd vi erbjuder och om barnets rättigheter, både till barn och vuxna. Under året har stora informationsinsatser genomförts i skolor i hela Sverige.

Vi också gjort extra utskick i samband allvarliga händelser som skett i landet. Barn och vuxna som möter barn behöver ha kunskap om våld mot barn. Barn ska veta att de har rätt till skydd och stöd och var de kan vända sig för att få hjälp. Vuxna ska veta att de kan förändra ett barns liv genom att fråga, lyssna och agera.

”JAG TYCKER OM NÄR MÄNNISKOR ÄR ENGAGERADE I SAKER DE TROR PÅ”

Göran Ekberg har haft ett stort engagemang inom Bris i 25 års tid, bland annat som volontär och förtroendevald. Han tror att Bris respektfulla sätt att bemöta barn är det som byggt organisationens starka varumärke.

Varför har du valt att engagera dig ideellt?
– Det började nog med att jag var aktiv i mina barns fotbollsförening under många år. När sonen och hans lag kom upp i gymnasieåldern slutade jag, men ville hitta något annat som kunde balansera det jag höll på med i mitt yrkesliv – som varken hade med barn eller mjukare värden att göra. Det kändes logiskt och bra att engagera mig för barn, och på den vägen är det.

Varför just Bris?
– Jag vände mig initialt till flera organisationer och hade i ärlighetens namn inte så stor erfarenhet av just Bris på den tiden. Men jag blev väldigt positiv när jag väl kom in här, och därför har jag blivit kvar. Som volontär fick jag ett gott bemötande, gedigen utbildning och dessutom fortbildning. Det kändes väldigt seriöst. Under åren har min positiva bild av organisationen bara stärkts.

Vilken typ av uppdrag har du haft inom Bris?
– Mitt första uppdrag var att sitta som jourare i Bris stödtelefon en kväll i månaden. Det var innan Bris bestämde att det skulle vara utbildade kuratorer som tog samtalen. Sedan dess har jag arbetat som volontär med att informera om Bris i olika sammanhang. Vi får bland annat förfrågningar från kommuner, skolor och idrottsföreningar. Allt fler vill också att vi berättar om barnkonventionen och vad den innebär.
– Jag har även lite på eget initiativ engagerat mig för idrottsrörelsen, där en stor del av alla barn befinner sig vid något tillfälle. När Bris släppte en rapport om sexuella övergrepp inom idrotten kontaktade jag ett 25-tal föreningar och berättade för dem om rapporten och vad Bris kan stötta idrottsföreningar med. Idag ingår jag i något vi kallar ”Idrottsgruppen”, där det på ett liknande sätt är tänkt att vi volontärer ska vända oss till idrottsföreningar

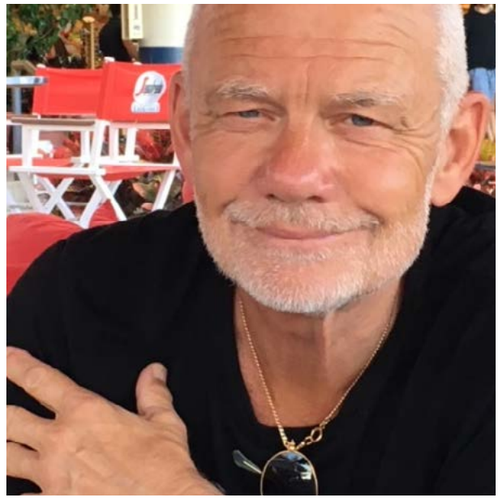
proaktivt och erbjuda informationsinsatser. Pandemin har satt stopp för en del uppdrag men vi hoppas kunna ta vid med förnyad kraft när smittläget lättar.

Du har också en roll som förtroendevald. Berätta om den!
– Ja, sedan fem-sex år sitter jag som förtroendevald i Bris region Mitts regionråd. Rådet fungerar som ett bollplank till regionombudet, och nästa möte sker faktiskt redan ikväll, då vi bland annat ska diskutera Bris valarbete 2022 och rekrytering av nya volontärer.

Vad motiverar dig i ditt volontärskap?
– Jag tycker rent generellt om när människor är engagerade i saker de tror på. Och jag tycker att barn är viktiga och behöver vuxnas engagemang. Det är det ena. Den andra biten handlar om Bris som organisation. Hade jag känt minsta tveksamhet inför Bris utveckling och identitet hade jag lagt ner för länge sedan, men jag har hela tiden känt förtroende för det Bris gör och upplever att organisationen förvaltar våra volontära insatser på ett bra sätt.

Hur ser du på Bris samhällsroll?
– Bris verksamhet är för mig klockren. Det kanske är en partisk åsikt efter 25 år i organisationen, men under alla dessa år har jag aldrig varit med om att ett barn, en ungdom eller en vuxen haft något negativt att säga om Bris. Tvärtom har vi fått många tummar upp. Bris har ett gott varumärke, som jag tror bottnar i att barn och unga blir lyssnade på med samma respekt som en vuxen blir. Och blir du väl mottagen sprider du också det till dina kompisar. Kuratorernas arbete är alltså helt avgörande, som jag ser det.

”Jag har hela tiden känt förtroende för det Bris gör och upplever att organisationen förvaltar våra volontära insatser på ett bra sätt.”

Vad vill du skicka med den som funderar på att engagera sig som volontär?
– Gör det! Hitta din grej och kör på den. Det spelar ingen roll exakt vad du gör, det finns många bra ändamål, projekt och organisationer att bistå. Men tveka inte, att engagera sig för något bra mår alla bra av. Det tror jag på!

Göran Ekberg
Ålder: 72 år.
Bor: Bromma, Stockholm.
Gör: Pensionär. Volontär på Bris sedan 25 år.
Familj: Gift och har två vuxna barn.

DET INTERNATIONELLA SAMARBETET STÄRKS

Bris arbetar dagligen för skapa en bra livssituation för barn i Sverige. Men vi har också en global verksamhet och samverkar med nationella stödlinjer i 140 länder världen över. Under pandemins andra år har samarbetet stärkts ytterligare.

Varje år har nationella stödlinjer i världen över 20 miljoner kontakter med barn och unga som behöver stöd. Hjälplinjerna är samlade under paraplyorganisationen Child Helpline International, CHI, som Bris varit med och grundat.

När pandemin slog till världen över 2020 blev CHI en viktig kanal för kunskapsutbyte mellan de nationella stödlinjerna. Varje organisation hade sina egna utmaningar, men en gemensam nämnare var ett ökat tryck av samtal från barn rörande frågor om psykisk ohälsa, familjerelationer och våldsutsatthet.

– Pandemin har fortsatt påverka stödlinjer i hög utsträckning under 2021, och vi har fortsatt att samverka internationellt för att möta det ökade trycket och kunna stödja fler barn, säger Magnus Jägerskog, Bris generalsekreterare.

Han representerar de europeiska hjälplinjerna i CHI:s styrelse.

116 111 är ett EU-harmoniserat nummer som samordnas av EU-kommissionen. Under året har man arbetat aktivt för att offentliga aktörer i större utsträckning ska ge stöd till och säkra en god tillgång till den samhällsviktiga funktionen för barn som stödlinjerna utgör.

– Stödfunktionen för barn är samhällsviktig i alla länder, vilket vi nu ser betonas av allt fler betydande aktörer. Det är rimligt att det offentliga är med och ser till att funktionerna för barn kan finnas. EU:s barnrättsstrategi nämner uttryckligen att regeringar ska säkra den tillgången, säger Magnus Jägerskog.

> "Stödfunktionen för barn är samhällsviktig i alla länder, vilket vi nu ser betonas av allt fler betydande aktörer."

Under 2021 har också samarbetet mellan Bris och stödlinjerna i de nordiska grannländerna stärkts. Det handlar både om samarbete kring teknisk utveckling, metoder och arbetssätt, och om hur man tillsammans kan titta på gemensamma påverkansfrågor.

BRIS SAMARBETAR MED C-SEMA I TANZANIA

I flera år har Bris samarbetat med den nationella stödlinjen i Tanzania, som bland annat hjälper barn som utsatts för trafficking. Under 2021 har samarbetet fördjupats ytterligare och Bris har bland annat arbetat för att öka kunskapen om frågan hos samhällsaktörer och allmänhet i landet.

I Tanzania är barntrafficking ett stort och utbrett problem. I större städer arbetar många barn som hemhjälp hos familjer och far illa på olika sätt.

– Under 2021 avslutades första fasen av det projekt som Bris gör tillsammans med C-Sema, den nationella stödlinjen i Tanzania. Nu fortsätter arbetet med utökad kapacitet, och ligger till grund för Bris fortsatta internationella utvecklingssamarbeten. Det säger Magnus Jägerskog, Bris generalsekreterare.

Projektet består av flera delar. En handlar om att stärka kapaciteten hos – och kopplingarna mellan – olika aktörer i Singidaregionen. En viktig del är också att sprida information, så att fler ska känna till att problemet med trafficking finns, vilka rättigheter barn har och vilket stöd som finns att få av samhället.

– Informationskampanjerna har skett både i radio och genom träffar med allmänheten, för att få en bred spridning, samt genom skolaktiviteter, där C-Sema varit i skolor och berättat för barn om deras rättigheter säger Magnus Jägerskog.

Många familjer i Tanzania ser möjligheten att låta barnen arbeta som ett sätt att bidra till familjens försörjning, och vet inte alltid vilka risker det kan innebära för barnet.

En del i arbetet är också att stärka C-Semas interna kapacitet och möjlighet att stötta de barn som hör av sig till organisationens helpline.

– Vi har sett flera konkreta fall där deras helpline mottagit ett samtal, och i dialog med myndigheten hjälpt ett barn som varit i en utsatt situation. Vi vet att kunskapen om de här frågorna hos både de som arbetar med frågorna, allmänheten och barn har ökat i Singidaregionen.

Projektet kommer att fortsätta under 2022, med målet att nå ut till ännu fler och skapa en grund för ett bredare internationellt utvecklingssamarbete tillsammans med andra helplines.

”BRIS är EN SJÄLVKLAR FÖRSTA MOTTAGARE”

För allra första gången har danska Egmont Fonden delat ut ett ekonomiskt stöd för att främja välgörande ändamål i Sverige. Egmont Fondens vd Henriette Christiansen berättar om stödet på cirka 6,8 miljoner kronor, som går till Bris. Det bidrar bland annat till att hålla stödlinjen öppen dygnet runt.

Varför väljer ni att stötta Bris?

– Det ligger i Egmont Fondens dna att stötta barn och unga i utsatta positioner, och eftersom Bris är en organisation som hjälper just denna målgrupp är Bris också en självklar första mottagare av Egmont Fondens stöd i Sverige.

Egmont Fondens bidrag gör det möjligt för Bris att hålla stödverksamheten öppen dygnet runt. Vad hoppas ni att det kommer bidra till?

– Bris upplever en stor efterfrågan på nattrådgivning från barn och unga, via sin stödlinje. Vi på Egmont Fonden är glada över att kunna bidra till att utöka nattkapaciteten så att fler barn och unga som kontaktar Bris får den hjälp de behöver.

En del av bidraget går också till utveckling av ett initiativ för identifiering av och stöd till de yngsta som lever i utsatthet. Vad innebär det?

– Vi är glada över att vi med vår donation kan ge Bris möjlighet att stärka sitt fokus på de yngsta barnen i utsatta situationer. Donationen innebär att Bris kan se över sin nuvarande stödstruktur för föräldrar, yrkesverksamma och vuxna som oroar sig för ett barn, för att undersöka vad som bör justeras eller utvecklas för att förbättra stödet för barn upp till sex år. Donationen går också till ett koncept som ska göra det lättare att upptäcka och agera när små barn lever i utsatthet, så att de snabbt kan få rätt stöd.

Hur ska barn involveras i arbetet?

– Barnperspektivet är en hörnsten i Egmont Fondens arbetssätt och därför ingår även barnens engagemang som en del i arbetet. Bris har god erfarenhet av metoder för att involvera barn som experter i frågor som berör dem, exempelvis genom Expertgrupp barn.

Ni har tidigare stöttat andra nationella hjälplinjer. Vad har ni sett att det lett till?

– En internationell genomgång av hjälplinjers betydelse visar att det finns positiva psykologiska och sociala effekter för de unga som använder dem. Egmont Fonden stöttar redan hjälplinjerna Børnetelefonen i Danmark och Kors på halsen i Norge. Vi ser att Bris och dessa två linjer kan skapa en kunskapsbas över hela Skandinavien, vilket förhoppningsvis kan bidra till skapandet av en så bra stödverksamhet som möjligt i varje land.

”

EN INTERNATIONELL GENOMGÅNG AV HJÄLPLINJERS BETYDELSE VISAR ATT DET FINNS POSITIVA PSYKOLOGISKA OCH SOCIALA EFFEKTER FÖR DE UNGA SOM ANVÄNDER DEM

Alicia Lindmark
Ålder: 24 år
Bor: Lund.
Gör: Student, läser till civilingenjör
Familj: Mamma, pappa och en lillebror.

”DET ÄR COOLT ATT GÖRA SKILLNAD”

Alicia Lindmark blev medlem i Bris för sex år sedan och brinner för att göra det hon kan för att alla barn i Sverige ska få en trygg och bra uppväxt. Hon har därför valt att engagera sig både som volontär och förtroendevald.

Varför har du valt att engagera dig i Bris?
– Jag hade varit med på några volontäruppdrag och kände att jag ville vara en del av Bris. Som medlem kan jag bidra till att fler barn får kunskap om sina rättigheter. Alla barn förtjänar en trygg, kreativ och stabil uppväxt, och om jag genom att ge lite av min tid kan se till att fler barn får det, är det en självklarhet att göra det.

Vad anser du är Bris styrkor som organisation?
– En av Bris största styrkor är kunskapen om barns situation. Bris är också en folkrörelse och medlemsorganisation där man som medlem får möjlighet att påverka och styra arbetet framåt. Det är en styrka i sig.

Du är ju medlem, men också förtroendevald i region Syd och dessutom volontär. Vad innebär dina olika Brisuppdrag?
– Genom att vara medlem kan jag också vara volontär och ha förtroendeuppdrag. Mycket av det jag gjort med Bris har handlat om att informera om Bris arbete och barnets rättigheter. Tillsammans med andra volontärer har jag också fått förtroendet att hålla i informationsträffar för nya volontärer. Det är ett superspännande och inspirerande uppdrag där jag får träffa många nya människor. Som förtroendevald har jag deltagit på två kongresser där jag fått vara med och påverka Bris arbete framåt. Jag sitter med i Bris regionråd Syd, som ska stötta regionombudet och planera Bris Syds arbete.

> **Barn är det viktigaste som finns och Bris gör ett fantastiskt arbete för att stå upp för dem.**

Vad det bästa med att engagera sig ideellt?
– För mig är det att känna att jag hjälper till och att jag kan göra skillnad. Men även energin jag får av att träffa andra som brinner för samma sak som jag: barnen. Bris arbete och utvecklingen som skett genom åren för att stärka barnets rättigheter inspirerar mig. Vi har kommit långt men mycket arbete återstår. Bris behöver helt enkelt finnas och det motiverar mig att fortsätta.
Vad vill du skicka med den som funderar på att bli medlem i Bris?
– Bris gör skillnad och genom att bli medlem kan du bidra med att stärka barnrätten och skapa en tryggare vardag för barn. Medlemskapet kan se olika ut och anpassas efter dina förutsättningar – du kan engagera dig som volontär, skriva motioner för kongressen eller nöja dig med att bidra ekonomiskt genom medlemsavgiften. Som medlem gör du skillnad och det är coolt att göra skillnad.

”INFLYTANDE GER BARN FRAMTIDSTRO”

Daniella Nedelcheva är förtroendevald i Bris region Nord. Hon skrev en motion på Bris kongress och anser att en av Bris stora styrkor är just medlemmarna – alla engagerade människor i folkrörelsen.

Varför blev du medlem i Bris?
– Jag arbetade med integrationsfrågor och såg vilken stor skillnad ett bra bemötande från vuxna kunde göra för nyanlända barn och unga. Att gå med i Bris kändes som en bra möjlighet att verka för barnens bästa. Vid den tiden blev också barnkonventionen lag i Sverige – mycket tack vare Bris arbete. Det fick mig att inse hur mycket vi kan åstadkomma tillsammans.

Du är också förtroendevald, vad innebär det?
– Som förtroendevald blir jag del i en hängiven grupp som vurmar för barnens rättigheter. Bris Nord består av kloka, erfarna och inspirerande människor, och vi kan ge inspel till Bris insatser och lyfta viktiga frågor.

Berätta om din motion om barns rätt till delaktighet och inflytande!
– Ett år efter att barnkonventionen blev lag i Sverige såg jag att arbetet med att implementera den skiljde sig mycket åt mellan olika kommuner. Detta bekräftades av en undersökning som Bris genomförde. Barns delaktighet och inflytande anses vara viktigt, men i praktiken saknas ofta utrymme att arbeta med det. Det kan märkas i frågor om stängning av byaskolor, nedläggning av fritidsgårdar, kulturskolor och modersmålsundervisning, särskilt i samiska språk. Elevråd kan finnas formellt men sakna reellt inflytande.
Därför kändes det viktigt att skriva en motion som lyfter perspektiv utanför storstaden. Kongressen beslutade att Bris bland annat ska kartlägga regionala brister och utmaningar i verksamheten, och ta fram en handlingsplan. Det är ett sätt att satsa där behovet är stort.

Varför var frågan viktig i ett lokalt perspektiv?
– Genom att öka kunskapen om barnkonventionen och barnets rättigheter kan prioriteringar ändras och lokala verksamheter bli mer trygga i att arbeta med barnrätt. Barn ska kunna göra sina röster hörda oavsett var i landet de bor. Att få möjlighet till inflytande ger barn i olika livssituationer framtidstro, vilket bidrar till ett mer hållbart samhälle. Frågan är också viktig lokalt: Att ta del av barns tankar och idéer kan ge nya perspektiv och öka en plats attraktionskraft.

Motionen antogs i sin helhet. Hur upplever du att det är att kunna vara med och påverka Bris arbete?
– Det återstår en hel del arbete innan barn över hela landet känner sig delaktiga i samhället. Bris vill utveckla samhället i en positiv riktning – och för mig känns det bra att vara med! Jag ser det som en del i arbetet med hållbar utveckling enligt Agenda 2030.

Vad vill du säga till den som funderar på att bli medlem?
– Bli det redan idag. Du blir del av en gemenskap och får möjlighet att lära dig otroligt mycket. Och så kan du stolt bidra till en hållbar framtid.

Daniela Nedelcheva
Ålder: 41 år.
Bor: Vindeln.
Gör: Projektsamordnare vid biosfärområdet Vindelälven-Juhttátahkka. Åker också skidor, paddlar, orienterar och arrangerar kulturaktiviteter.
Familj: Sambo Janis och barnen Neo, 12 och Lora, 8.

PÅVERKA

BRIS GÖR BARNS RÖSTER HÖRDA GENOM ATT PÅVERKA BESLUTSFATTARE SÅ ATT BARNETS RÄTTIGHETER TILLGODOSES.

Alla barn har rätt att få sina röster hörda. En av Bris viktigaste uppgifter är att lyssna på varje barn och förmedla barns åsikter till politiker och beslutsfattare, så att de får effekt för beslut som rör barns liv. Detta har blivit extra viktigt under pandemin, då Bris i en mängd olika instanser lyft fram hur barn påverkas av restriktionerna och vad de berättar om i samtal med Bris. En del barn har varit extra utsatta då kontakter med trygga vuxna minskat på grund av restriktioner och isolering.

Bris jobbar ständigt intensivt med att sprida kunskap och väcka opinion och engagemang kring barnrätts-frågor, både hos vuxna och barn. Målet är att förändra strukturer och beteenden som påverkar barns situation i samhället, nu och i framtiden. Under många år har Bris kämpat för att få till en nationell strategi mot våld, och under 2021 tillsatte regeringen en särskild utredare som ska lämna förslag till en sådan samlad strategi. Strategin ska ”anlägga ett helhetsperspektiv och möjliggöra en sammanhållen inriktning för arbetet med att förebygga våld mot barn under den närmaste tioårsperioden”, skriver regeringskansliet.

Flera viktiga förändringar av lagstiftningen har också skett under året, bland annat har det nya brottet Barn-fridsbrott instiftats. Sedan den 1 juli straffbart att låta ett barn se eller höra vissa typer av brott. Syftet med lagen är bland annat att skydda barn från att bevittna våld mellan närstående, eftersom dessa barn enligt forskning löper ökad risk att drabbas av psykisk och fysisk ohälsa.

Bris fortsätter att bidra med kunskap till allmänheten och till professionella, för att barnets rättigheter bättre ska mötas och tillgodoses. Vi deltar i referensgrupper och bidrar med expertis i många olika sammanhang. Genom att göra barns röster hörda, samt bidra med analys och åtgärdsförslag, arbetar Bris för att stå upp för barnets rättigheter på alla samhällets arenor.

Stor uppmärksamhet när Bris fyllde 50 år

I samband med att Bris firade 50-årsjubiléum släpptes boken ”Barnets mänskliga rättigheter under ett halvt sekel”, som berättar om hur barnets rättigheter utvecklats och stärkts under de fem decennier som Bris funnits. Men framför allt pekar boken på de enorma utmaningar som kvarstår innan barnets rättigheter tillgodoses fullt ut – och vad som krävs för att vi ska nå dit.

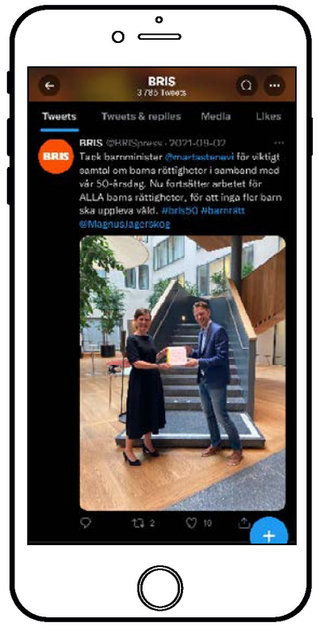
På Bris 50-årsdag den 1 september lämnades boken över till en rad politiska beslutsfattare i Sverige, både på nationell och regional nivå. Statsminister Stefan Löfvén, Moderaternas partiledare Ulf Kristersson och Centerpartiets partiledare Annie Lööf skrev alla om boken i sina sociala kanaler. Även barnminister Märta Stenevi och utbildningsminister Anna Ekström fanns med bland dem som tog emot boken.

På 50-årsdagen publicerades också en debattartikel i Göteborgs-Posten, om att våld mot barn måste vara varje partis högsta prioritet.

”I 50 år har vi lyssnat på barns rop på hjälp i vår stödlinje och nu är det dags för politikerna att agera”, skrev Bris ordförande Annabella Kraft och generalsekreterare Magnus Jägerskog.

Bris årsrapport 2020 lyfter hur barn påverkats av pandemin.

FÖRSTA ÅRET MED PANDEMIN

BRIS ÅRSRAPPORT 2020

Barns samtal till Bris om ångest, nedstämdhet, familjekonflikter samt fysiskt och psykiskt våld har ökat markant under 2020. Pandemin har medfört samhällsförändringar som har påverkat barns liv.

Rapporten ”Första året med pandemin – Om barns mående och utsatthet” släpptes våren 2021. Den redovisar vad barn och unga har lyft i samtal med Bris under 2020 och belyser utifrån forskning och rapporter hur barns situation påverkats under det den globala coronapandemins första år. Det är tydligt att barn påverkats av pandemin och de restriktioner den medfört, och för många barn som redan innan pandemin befann sig i en utsatt situation har konsekvenserna blivit extra påtagliga. Det gäller till exempel barn med psykiska besvär, barn som har föräldrar med psykisk ohälsa eller missbruksproblem och barn som lever med våld i hemmet.

Alla har på ett eller annat sätt påverkats när vardagen ändrats och pandemin fortgått utan slutdatum.

– Mycket talar för att beslutsfattare har tagit hänsyn till barns hälsa ur ett brett perspektiv vid beslut som påverkar barn, för att i möjligaste mån bibehålla normalitet i barns liv. Men förändringar i barns skolgång och en ökad isolering har inneburit stora utmaningar för många, säger Magnus Jägerskog, Bris generalsekreterare.

Några av rapportens slutsatser:

Restriktioner har lett till färre skyddsfaktorer i barns liv
Under 2020 har barns tillgång till trygga sammanhang och relationer, med såväl andra jämnåriga som med vuxna, begränsats. Samtidigt har riskfaktorerna för utsatthet ökat genom att många föräldrar har förlorat sina arbeten eller på andra sätt drabbats av en försämrad och osäker ekonomisk situation till följd av pandemin.

Pandemin har förstärkt dåligt mående
Under året har samtalen till Bris om psykiska besvär, som ångest, ökat markant. Utmaningar rörande distansstudier, konflikter i hemmet och avsaknad av socialt umgänge har återkommande lyfts fram av barn som kontaktat Bris. Avsaknaden av distraktioner har gjort att ett dåligt mående kunnat ta mer plats för många och pandemin har blivit ytterligare en sak som inte går att kontrollera. Barn har beskrivit att tidigare psykisk ohälsa gjort sig påmind under året, och många barns stödbehov har hamnat i skuggan när pandemin upptagit de vuxnas uppmärksamhet.

Betydligt fler konflikter inom familjen
Den sociala distanseringen har inneburit påfrestningar för många familjer. Hos Bris har det skett en väsentlig ökning av samtal om familjekonflikter. För barn vars föräldrar har psykisk ohälsa har situationen under året förvärrats och barn har beskrivit att pandemin försämrat många vuxnas mående. Det har skapat en svår och oförutsägbar tillvaro i hemmet för vissa.

Ökad utsatthet för våld i hemmet
Samtal till Bris om fysiskt och psykiskt våld har ökat markant under 2020. Bris konstaterar att pandemin har förstärkt utsattheten för barn som redan tidigare levde med våld i hemmet. Pandemin har skapat fler tillfällen för barn att utsättas för våld, mot dem själva eller mot en förälder, och gjort det svårare för dem att hålla sig undan hemmet. Internationella studier visar att risken för våld mot barn i hemmet har ökat till följd av pandemin, och utvecklingen av samtal till Bris ger en indikation om att förekomsten av våld mot barn kan ha ökat i Sverige under året.

Samtalsförändringar i urval 2020 jämfört med 2019

- Samtal om ångest: + 61 procent
- Samtal om nedstämdhet: + 55 procent
- Samtal om familjekonflikter: + 43 procent
- Samtal om psykiskt våld: + 32 procent
- Samtal om fysiskt våld: + 28 procent

Under 2020 hade Bris 31 497 kontakter med barn.

VAD GÖR DU OM ETT BARN FAR ILLA?

En av tre vuxna har känt sig orolig för ett barn som de vet eller misstänker far illa hemma. Samtidigt är de flesta vuxna osäkra på vad de borde göra i en sådan situation. Det visar en Sifoundersökning som gjorts på uppdrag av Bris.

Våld, övergrepp och kränkningar är den tredje vanligaste orsaken till att barn söker stöd hos Bris. Det har länge varit ett utbrett fenomen. Men de flesta barn berättar aldrig vad de har varit med om för en myndighetsperson. Det gör att mörkertalet rörande barn som far illa är stort.

– Uppmärksamma vuxna är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för barn som lever med utsatthet i hemmet. Men vi vet att många vuxna känner oro för att agera. De vet kanske inte om eller hur de ska prata med barnet eller barnets föräldrar, är osäkra på hur väl grundade misstankarna är eller rädda att en anmälan till socialtjänsten ska göra barnets situation värre, säger Marie Angsell som är sakkunnig socionom på Bris.

Många hoppas i stället att någon annan som känner barnet och familjen bättre ska ta ansvar och agera.

En tredjedel av den vuxna allmänheten uppger att de har känt oro för ett barn som de vet eller misstänker far illa i sitt hem. Kvinnor uppger i högre grad att de känt oro (39 procent) jämfört med män (28 procent) och i åldersgruppen 35–49 år har varannan kvinna (49 procent) känt oro för ett barn. Barnen det handlar om finns överallt i samhället. Det vanligaste är den vuxne mött barnet i sitt arbete inom skola och barnomsorg. Det gäller en fjärdedel av alla som känt oro. En av fem vuxna har känt oro för ett grannbarn, och lika vanligt är det att känna oro för ett barn som man mött i en vardagssituation ute samhället, men som man inte känner. 15 procent uppger att det har rört sig om ett barn som de känner genom sina egna barn.

Fler än hälften av de tillfrågade vuxna saknar kunskap om vad de ska göra om de misstänker att ett barn far illa i sitt hem. Ännu fler känner ”viss osäkerhet” kring hur de bör agera. Mindre än en av tio tillfrågade instämmer ”i hög grad” i att det finns tillräcklig kunskap bland allmänheten.

– Barn berättar ibland att de vet eller tror att vuxna utanför familjen har förstått hur de har det, men ändå inte gjort något. Det blir ett dubbelt svek mot barnet och gör det svårare för barnet att lita på att vuxna kan och vill hjälpa. Varje vuxen måste förstå vikten av att själv ta ansvar och skaffa sig kunskap om hur man kan upptäcka utsatthet hos barn, och om hur man bör agera. Det kan vara livsavgörande, säger Marie Angsell.

SÅ KAN VUXNA UPPTÄCKA UTSATTHET – OCH AGERA

I stort sett varje vuxen människa möter i livet barn som är utsatta för våld, men utsattheten upptäcks sällan. All utsatthet syns eller märks inte på ett barn, men det finns tecken att vara uppmärksam på:

- Kroppsliga skador som exempelvis bit- eller brännmärken.
- Blåmärken kan uppkomma av flera orsaker, men också vara ett tecken på våldsutsatthet.
- Ett avvikande, inte åldersadekvat eller förändrat beteende hos barnet, som ängslighet, aggression eller regression kan vara en signal på att barnet inte mår bra, att barnet utsätts för skrämmande upplevelser eller saknar trygghet och omsorg.
- Tecken på utsatthet kan också finnas i barnets nära omgivning. Föräldrars missbruk eller konflikter mellan föräldrar ökar risken för att barnet ska fara illa och utsättas för våld.

VAD KAN JAG GÖRA?

Prata med barnet

Det händer att barn berättar om sin livssituation och utsatthet för en utomstående, men det är ovanligt. Är du orolig för ett barn bör du som är vuxen ta initiativ till ett samtal, prata med barnet om din oro och erbjuda ditt stöd. Barn säger till Bris att det är viktigt att den vuxna verkligen är intresserad, men också respekterar att det kan vara svårt och ta tid för ett barn att berätta.

Anmäl

Om du vet eller misstänker att ett barn far illa bör du anmäla din oro till socialtjänsten i kommunen där barnet bor. Som privatperson kan du göra anmälan anonymt. Anställda på vissa myndigheter och i vissa verksamheter som berör barn och unga (skola, hälso-, sjuk- och tandvård till exempel) är enligt lag skyldiga att genast anmäla om de i sitt arbete misstänker att ett barn far illa i sitt hem.

Läs på

På bris.se finns mer information och stöd till vuxna som är oroliga för ett barn. Bris erbjuder även telefonstöd till vuxna med frågor om barn: varje vardag kl. 9-12 på nummer 0771-50 50 50.

EN GOD OCH SAMMANHÅLLEN NÄRA VÅRD FÖR BARN OCH UNGA

Barn och unga ska aldrig hamna mellan stolarna i vården. Det var den viktigaste utgångspunkten i den utredning som genomfördes under 2021, på uppdrag av regeringen. Bris har hjälpt utredningen med att tillfråga 700 barn om deras åsikter och kunskap.

Under hösten överlämnade utredningen En sammanhållen god och nära vård för barn och unga ett slutbetänkande, som innehöll förslag som ska bidra till en samlad uppföljning av barns och ungas hälsa i Sverige.

I utredningen har 700 barn, med Bris hjälp, bidragit med erfarenheter, kunskap och förslag på hur vården kan bli bättre just för barn. Barn är experter på sina egna liv och har rätt att komma till tals i frågor som rör dem. Därför är det centralt att barn involveras och görs delaktiga i frågor som påverkar deras liv.

Genom Bris metod Expertgrupp Barn har barn på fyra högstadieskolor runt om i landet fått möjlighet att uttrycka sin mening och ge konkreta förslag till utredningen. Flera skolklasser har också deltagit i arbetet genom enkäter, där de bidragit med sina erfarenheter och kunskap. Dessutom har barn svarat på frågeställningar i en webbenkät på bris.se.

Några av de teman som barn har lyft fram handlar om att inte alltid veta var man kan få stöd och hjälp för olika saker, att det kan kännas svårt att själv ta kontakt med vården som minderårig och att elevhälsan inte upplevs tillgänglig. Hos de barn som medverkade fanns en utbredd upplevelse av att vuxna inte riktigt förstår eller lyssnar, och många betonade hur stress och framtidsångest påverkar deras hälsa och välbefinnande negativt. Vikten av att kunna få prata med någon om man mår framkom tydligt.

– Jag vill tacka alla de barn som deltagit och gjort sin röst hörd i det här arbetet. Nu förväntar vi oss givetvis att utredningen låter sig påverkas och tar hänsyn till barns erfarenheter och tankar. Att barn inte bara erbjuds att säga sina åsikter som ett tillägg till beslut, utan också ges inflytande i hur framtidens vård utformas för att den ska kunna bli så bra och tillgänglig som möjligt, för alla, säger Bris generalsekreterare Magnus Jägerskog.

”

”Ett av de största problemen jag haft, och som många andra har, är att man inte vill öppna upp för folk för att man är rädd att de inte ska tro på en. När inte ens vuxna på barn- och ungdomshälsan tar mig seriöst, vet jag inte vad jag ska göra.”

Citat från en 15-åring.

Bris rapport som kom ut i december 2021 visar att många barn far illa av föräldrars drickande.

VAR DET MITT ANSVAR?

Mer än ett av fem barn i Sverige har under uppväxten minst en förälder som dricker för mycket. Att växa upp med vuxna som har alkoholproblem får konsekvenser både på kort och lång sikt, och långt ifrån alla barn får tillgång till stöd och hjälp.

Vuxna med alkoholproblem finns i alla delar av samhället. I familjer där en eller flera vuxna dricker för mycket finns ofta flera riskfaktorer som förstärker varandra. Den samlade forskningen visar att risken för nedsatt föräldraförmåga är större i dessa familjer – och det bekräftas också av samtalen till Bris, där barn berättar om hur livssituationen påverkas av att leva med vuxna med alkoholproblem. Barn berättar för Bris att de drar ett stort lass i hemmet och att de tar på sig både ett praktiskt och ett känslomässigt ansvar i förälderns ställe.
– Många beskriver sorg och ilska över vad de upplever som svek från föräldrar. Skuld och skam kan göra att barnet tror att hen inte är värd att vara älskad och omhändertagen. Om problemet inte heller är något som någon pratar om, varken hemma eller på andra arenor, blir barnet lämnat ensamt med sina tankar och känslor, säger Anneli Öhrling som är kurator på Bris.

I rapporten *Var det mitt ansvar?*, som bygger på forskning och över 4000 kontakter med barn om föräldrars alkoholproblem, är det tydligt att följderna som förälderns beroende får för barnet är långtgående och finns kvar även om föräldern slutar dricka eller om barnet förlorar kontakten med föräldern. Långt ifrån alla barn som drabbas av vuxnas alkoholproblem får tillgång till stöd och hjälp, och bara en mindre andel av vuxna med beroendeproblematik får hjälp.

– I princip alla kontakter om föräldrars alkoholkonsumtion handlar om hur föräldern förändras under alkoholpåverkan och hur omsorgsförmågan påverkas. Det är inte alltid hur mycket föräldern dricker som barn beskriver som proble-matiskt, utan agerandet och konsekvenserna som alkoholintaget medför i vardagen – för den som dricker, för övriga familjemedlemmar och för barnets mående, säger Anneli Öhrling.

Bris erbjuder stödgruppsverksamhet för barn som har en vårdnadshavare som dricker för mycket. Grupperna är digitala och kallas Grubbel. Där får barn och unga som lever med vuxna som dricker för mycket dela erfarenheter med jämnåriga i liknande situation, samt kunskap och verktyg att hantera vardagen. Bris har också stödgruppsverksamhet för barn som är familjehemsplacerade. Många av de barn som Bris träffar i de stödgrupperna har också erfarenhet av att leva med vuxna med alkoholproblem.

”När pappa dricker säger han så elaka saker, som han aldrig säger annars. Jag har hört att man blir ärlig av alkohol så kanske är det vad han säger när han är full som han egentligen tycker.”

Bris fem förslag för att fler barn ska få rätt stöd och hjälp:

1. **En ökad kunskap om barn som anhöriga.** Att som barn behöva ta ett stort känslomässigt ansvar i familjen är i sig en form av omsorgsbrist och försummelse.
2. **Att se till barnets hela livssituation – här och på lång sikt.** Konsekvenserna för barnets livssituation upphör inte automatiskt när den vuxna slutar dricka.
3. **Att skapa förutsättningar för barn att berätta och söka stöd.** Barn behöver kännedom om sina rättigheter, och en tillåtande miljö för att kunna berätta.
4. **En ökad och mer jämlik tillgång till stöd för barn.** Fler former av stöd behöver utvecklas – i samarbete med barn med egna erfarenheter av att leva med vuxna med alkoholproblem.
5. **En ny syn på förebyggande insatser.** Tidigt inkluderande stöd som fångar upp vuxna i riskzonen för att utveckla ett alkoholberoende.

INSAMLING

FÖR ATT KUNNA ERBJUDA BARN STÖD OCH PÅVERKA BESLUTSFATTARE ÄR BRIS BEROENDE AV EKONOMISKT STÖD.

Hur mycket stöd till barn Bris kan erbjuda, och hur hårt vi kan driva barnrättsfrågor, står i direkt relation till det ekonomiska stöd vi får. Vår verksamhet bygger till största delen på intäkter från företag, privatpersoner, fonder och stiftelser. På grund av vår roll som väletablerad organisation tror många att vi är en statlig myndighet, men endast en sjättedel av vår finansiering kommer från det offentliga.

En stor del av insamlingsarbetet handlar om att berätta om allt vi gör för att få människor att förstå att vi behöver pengar för att kunna bibehålla vår bredd i stödet till barn och unga – alltifrån onlinestöd via telefon, chatt och mejl till gruppstöd och telefonstöd till vuxna. Även påverkansarbetet, allt vi gör för att påverka politikerna som fattar beslut, kostar pengar. Genom att skapa engagemang kan vi få in resurser att utveckla verksamheten med. Vi söker därför alltid efter nya givare och samarbetspartners som vill ta socialt ansvar och som delar Bris värderingar. Företag har en kärnroll i att skapa hållbar social samhällsnytta.

Bris genererar samhällsnytta på riktigt. Genom strategiska samarbeten med Bris bidrar näringslivet med att skapa nyttoeffekter som gynnar barn, inte bara på kort sikt utan även på lång sikt, vilket i sin tur ökar kundlojaliteten och bidrar till ökad intern stolthet. Det vinner alla på. Under pandemiåret 2021 har många, både företag och privatpersoner, fått upp ögonen för Bris arbete och samhällsbärande funktion. Många barn som lever i utsatta situationer har fått det ännu svårare under pandemin. Därför är vi extra tacksamma för stödet, som behövs mer än någonsin.

Nytt rekord för Bristvätten

I december genomförde Circle K den årliga Bris-tvätten. Kampanjen slog alla tidigare rekord. 120 675 Bristvättar såldes och det genererade 3 016 875 kronor till Bris. Totalt samlade Circle K in 4 102 950 kronor till Bris genom olika kampanjer under 2021.

Bris har engagerade företagspartners

Många av Bris samarbetspartners är engagerade företag som gärna vill visa upp samarbetet med Bris gentemot sina kunder. Kunderna blir då givare, och Bris har under året fått in många nya givare den vägen. Både KappAhl och Coop har hjälpt Bris att nå ut på det här sättet.

Ny plattform för Swishgåvor

Under hela 2021 har Bris arbetat framgångsrikt med en ny plattform – Adoveo. Den medför ett nytt sätt att kommunicera och få in gåvor via Swish. Bris har vid högtider som påsk, jul och nyår använt Adoveo för att snabbt och brett nå ut till potentiella givare.

1620000 KR

Så mycket fick Bris in vid insamlingen i samband med 50-årsjubiléet i september.

78,3 mkr
insamlade 2021

INSAMLINGSÅRET SOM GÅTT

Att många väljer att stötta Bris, till exempel som månadsgivare, bidrar till att verksamheten kan utvecklas och utökas. Det gör att Bris kan nå ut till fler barn. Varje bidrag gör skillnad!

	2020	2021
Insamling från allmänheten	26,6 mkr	30,3 mkr
Varav: spontana gåvor	7,4 mkr	7,1 mkr
minnes- /högtidsgåvor	1 mkr	1,1 mkr
Arv	2,1 mkr	2,1 mkr
Insamling från företag	31,5 mkr	30,9 mkr

Svensk insamlingskontroll

kontrollerar Bris PlusGiro för att säkerställa att insamlade medel används på rätt sätt och att minst 75 procent av intäkterna går till ändamålet. Övriga 25 procent går till administration och till det insamlingsarbete som syftar till att Bris ska kunna hjälpa ännu fler barn.

AstraZeneca – Bris nya huvudpartner

AstraZeneca är en långvarig partner till Bris, som bland annat bidragit till att utveckla Bris stödhelger för familjer där en förälder tagit sitt liv. Jenny Engström är chef för AstraZenecas produkt- och hållbarhetskommunikation.

När började ni samarbeta med Bris, och hur blev det så?

– Vi har ett långvarigt samarbete med Bris sedan 2010, inom ramen för Young Health Programme som är ett globalt hälsoprojekt där vi arbetar hälsofrämjande med fokus på ungdomar. Vi vill bidra till en hälsosam livsstil och har hittills nått ut till fler än fem miljoner barn och unga världen över. Vi samarbetar med och stöttar ett 30-tal organisationer. Bris har ett högt förtroende och stor kunskap från hälsofrämjande arbete med ungdomar, och har varit med i programmet från början.

Vilka är Bris viktigaste styrkor?

– Bris är en välkänd organisation och många känner till stödlinjen, som numera är öppen dygnet runt. Bris årliga rapporter bygger på insikter de fått från samtal med unga och här skapas viktig kunskap. Genom sitt arbete med barnkonventionen gör Bris viktiga insatser för att stärka barns och ungas rätt i samhället.

Vad har ert stöd bidragit till?

– Med vårt stöd har Bris byggt upp en verksamhet med stödhelger för familjer i kris efter självmord, som gjort det möjligt för 60 barn och deras föräldrar att få hjälp. Förra årets stöd till Bris resulterade i en rapport om fysisk aktivitet, ”De säger att vi inte rör på oss”, som lyfter fram vad som begränsar ungas möjligheter till fysisk aktivitet och rekommenderade åtgärder som skulle kunna möjliggöra att fler kan röra på sig mer. Bland 11-15-åringar i Sverige är det bara 15 procent som når WHO:s mål om mer än en timme fysisk aktivitet om dagen.

Hur vill ni utveckla samarbetet framöver?

– Under 2022 går vi in som huvudpartner till Bris. Vi kommer särskilt att satsa på att informera Sveriges grundskolor för att ge verktyg och stöd till elevhälsa och skolpersonal som de kan nyttja i möte med ungdomar som har behov av stöd. Det kan handla om barn och ungdomar som befinner sig i en utsatt situation eller lider av psykisk ohälsa. Vi jobbar långsiktigt med stöd till projekt som gör skillnad.

Vad vinner ni som företag på att stötta Bris?

– Vårt stöd till Bris handlar om att främja ungas mentala hälsa och känslomässiga välbefinnande. Genom att fokusera resurserna för vårt samhällsstöd mot detta område och genom samarbeten med ideella organisationer arbetar vi för en förbättrad ungdomshälsa. Vi vill att kommunikation om ungdomars psykiska och fysiska hälsa ska öka medvetenheten bland unga människor, deras föräldrar och yrkesverksamma som arbetar med unga inom detta område.

Utöver att bidra till Bris arbete gör våra insatser också en stor skillnad för oss själva. Samtliga AstraZenecas medarbetare erbjuds en möjlighet att engagera sig i frivilligarbete för att hjälpa ideella organisationer med fokus på ungdomar. Att få en möjlighet att bidra till samhället skapar både stolthet och engagemang. Genom årliga uppföljningar av vårt arbete och den samlade feedback vi får från ungdomar, organisationer vi samverkar med och våra medarbetare ser vi att och hur våra insatser gör skillnad.

”Om man är stor måste man vara snäll”

Volkswagen har länge varit Bris företagspartner och har under åren bidragit genom en rad olika kampanjer och stöd. Enligt marknadschef Jeanette Asteborg är samarbetet uppskattat av såväl medarbetare som kunder.

Volkswagen har länge samarbetat med Bris, hur kommer det sig?

– Vi anser att ”Om man är stor måste man vara snäll”. Bris fantastiska arbete skapar en bättre framtid för barn i Sverige. Vi har valt att stötta just Bris eftersom vi ser att Bris gör stor skillnad i samhället. Vi har också själva hört berättelser från personer som idag är våra lojala kunder, som fått hjälp av Bris i sin ungdom.

Hur har stödet sett ut genom åren?

– Stödet har skett på flera olika vis. Bland annat erbjuder vi Bris att köra våra bilar runt om i landet för att kunna utföra sitt arbete. Vi har även haft kampanjer då ett visst belopp tillfaller Bris, exempelvis när våra kunder köpt en barnstol. Bris medverkar också på våra skidevents, där vi stöttar organisationen med ett belopp per anmäld deltagare. Dessutom har vi sålt några numrerade specialutgåvor av en specifik bilmodell till entusiaster. Utgångspriset var förmånligt från start och allt överskott gick till Bris. Vi har utöver allt detta haft ett antal auktioner av produkter till förmån för Bris, och gett våra kunder stöd till Bris i stället för en leveransgåva, vilket har varit uppskattat från kundernas håll.

> **Samarbetet skapar stolthet och jag tror att man som kund väljer ett varumärke som skapar nytta i samhället framför ett företag som avstår ifrån att ta ansvar.**

Vad hoppas ni att ert stöd bidrar till?

– Ett bättre liv för barn i Sverige. Vi vill visa att vi är mänskliga och omtänksamma även om vi som varumärke säljer hårda produkter.

Vad vill du vilja säga till ett företag som funderar på stötta en organisation?

– Det är enkelt och du får effekt direkt. Bris behövs och får förvånansvärt lite stöd från staten. Vi vill att Bris ska finnas! Samarbetet skapar även stolthet internt hos personalen, och jag tror att man som kund väljer ett varumärke som skapar nytta i samhället framför ett företag som avstår ifrån att ta ansvar och göra skillnad. Därför vinner alla på det här.

”SLUTA FUNDERA, BÖRJA AGERA!”

Backemarks, som är en del av AB Pictura Sweden, är den av Bris nuvarande företagspartners som samarbetet med Bris längst. VD Charlie Wallin ser många positiva effekter av samarbetet.

På vilket sätt stöttar ni Bris?

– Vi har samarbetat med Bris sedan 2006. Pictura marknadsför produkter till detaljhandeln via ett flertal olika varumärken, och tillsammans med Bris utvecklar vi bland annat boxade julkort och fina nallar till Alla Hjärtans dag, påsk och examen. Dessa produkter går att köpa i de flesta större livsmedelsbutiker samt i fackhandeln. En del av försäljningspriset går till Bris.

Varför väljer ni att stötta just Bris?

– Vi ville vara med och göra skillnad i samhället, och att valet föll på Bris säger sig självt. De har ett tydligt budskap och driver verksamheten på ett seriöst sätt. Det är tydligt hur vårt stöd kommer till nytta för barnen och samhället i stort. Barnen är vår framtid och ur företagets perspektiv försöker vi sträva efter att förbättra samhället när vi kan, och Bris bidrar till att göra just detta. Det har blivit särskilt påtagligt i pandemitider, med förstärkt dåligt mående, fler familjekonflikter och ökad utsatthet för våld i hemmet. Därför är samarbetet viktigare nu än någonsin.

”Det är bara positivt att starta ett samarbete tillsammans med Bris – för era medarbetare, kunder och samhället i stort.”

Vad får ni som företag ut av samarbetet?

– Vi jobbar en hel del med internkommunikation för att förmedla vilka positiva effekter vårt samarbete får. Man ser tydligt hur stolta våra medarbetare blir. Alla vill vara med och göra skillnad för barnens skull.

Hur ser du på vikten av att som företag hjälpa till att möjliggöra verksamheten för en organisation som Bris?

– Som beslutfattare tar man mängder av beslut på daglig basis. Om ett av dessa beslut kan leda till ett bättre och tryggare samhälle för barn ska vi givetvis ta det. Som företag strävar vi också på olika sätt efter att uppnå måluppfyllelsen av Agenda 2030. Genom vårt samarbete med Bris hjälper vi dem att i första hand fokusera på Agendans mål 3 om att säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar, mål 5 om jämställdhet och mål 16 om fredliga och inkluderande samhällen.

Vad vill du säga till andra företag som funderar på att bli företagspartner för en god sak?

– Sluta fundera, börja agera! Det är bara positivt att starta ett samarbete tillsammans med Bris – för era medarbetare, kunder och samhället i stort.

”F2F-METODEN GÖR ATT VI FÅR BRA KONTAKT”

Emil Klum jobbar på Expo Avenue som sköter värvning av månadsgivare till Bris genom face-to-face-metoden. Emil och hans kollegor knackar dörr och informerar om Bris verksamhet.

Hur går värvningsarbetet till?

– Som månadsgivare är du med och stödjer Bris arbete för barnets rättigheter. Vi besöker villor och radhus för att berätta hur stor skillnad varje gåva gör och informerar om hur viktigt detta arbete är.

Vi samtalar om hur läget ser ut i Sverige och vilka utmaningar Bris står inför. I vårt arbete följer vi Giva Sveriges kvalitetskod och vägledning för insamling, och ser det som vår uppgift att skapa trevliga möten.

Vad brukar ni få för bemötande?

– Generellt tas vi emot mycket väl av de människor vi träffar. Bris är en välkänd organisation och de flesta vet vad Bris står för. Det förenklar värvandet.

Varför tror du att face-to-face är en bra metod för att värva nya månadsgivare?

– Vi får möjlighet att träffa människor direkt och träffar dessutom ofta flera personer i hushållet, vilket gör att hela familjen kan vara med i beslutet om att bli månadsgivare. Det är speciellt fint att få förklara för mindre barn hur viktigt det är att Bris finns och att det är okej att kontakta dem när som helst. F2f-metoden gör att vi får bra kontakt med människorna vi pratar med och lättare kan förstå vad som är viktigt för dem.

Vad är det bästa med jobbet?

– Jag tycker personligen att Bris är en fantastiskt organisation och det känns toppen att kunna vara med och stötta deras arbete med mer än bara mina egna pengar.

”Det är speciellt fint att få förklara för mindre barn hur viktigt det är att Bris finns och att det är okej att kontakta dem när som helst.”

BRIS ÅRSREDOVISNING 2021

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Organisationsnummer 802013–3420
Styrelsen och generalsekreteraren för Bris - Barnens rätt i samhället avger härmed årsredovisning för räkenskapsåret 2021.

ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN

Bris vision är ett samhälle där barnets rättigheter tillgodoses.

Ändamål

Barnens rätt i samhället (Bris) är en barnrättsorganisation som syftar till att stärka barnets rättigheter genom att stödja barn utifrån barnets behov, mobilisera samhället och påverka beslutsfattare genom att göra barns röster hörda. Bris främsta målgrupp är barn och unga under 18 år och utgångspunkten för Bris arbete är att stå upp för varje barns mänskliga rättigheter. Bris ska vara tillgängligt för varje barn som uttrycker ett behov av hjälp och särskilt bistå barn och unga i utsatta situationer.

Bris är en ideell medlemsorganisation som är partipolitiskt och religiöst obunden. All verksamhet utgår från FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) och barnsynen i denna.

Vår verksamhet och verksamhetsidé

Sedan 1971 har Bris varje dag kämpat för att barnets rättigheter ska efterlevas i samhället. Det första målet var att införa ett förbud mot barnaga i Sverige, vilket blev verklighet 1979, och sedan dess har Bris outtröttligt arbetat för att ge stöd till barn och unga, mobilisera människor, organisationer och företag samt påverka politiker och beslutsfattare att stå upp för barnets rättigheter.

Bris erbjuder stöd till barn under 18 år, varje dag året runt utifrån barnets behov, i den nationella stödlinjen 116 111 (chatt, mejl och telefon). Bris arbetar också med ett direkt riktat stöd till barn i särskilt utsatta situationer, exempelvis barn som bor i familjehem, barn som drabbats av självmord i familjen och barn som har föräldrar som dricker för mycket eller har psykisk ohälsa. Bris stödjer också viktiga vuxna runt barn genom Bris vuxentelefon, föräldraskapsprogram samt genom föreläsningar och material om vad vuxna kan göra för att vara ett stöd för barn.

För att stärka barnets rättigheter krävs att civilsamhället, kommuner och myndigheter arbetar tillsammans. Hösten 2016 startade Bris nätverk, en mötesplats där professionella vuxna runt barn utbyter erfarenheter och tar del av ny forskning och kunskap.

Bris bedriver förändring och gör barndomen och samhället bättre för alla. Bris påverkansarbete handlar om att stärka barnets rättigheter juridiskt och i praktiken genom att lyfta barns röster till politiker och beslutsfattare. Det vanligaste samtalet till Bris handlar om psykisk ohälsa, alltifrån oro och nedstämdhet till tankar om att inte vilja leva längre. Att bryta trenden med den ökande psykiska ohälsan är därför en av Bris viktigaste påverkansfrågor.

Bris är en medlemsorganisation. Antalet medlemmar är vid utgången av året 6 131. Kongressen är Bris högsta beslutande organ som bland annat fattar beslut om Bris långsiktiga plan och utser styrelse. Bris verksamhet möjliggörs genom medlemskap, gåvor och bidrag från privatpersoner, företag och andra organisationer samt av bidrag från stat, regioner, kommuner och privata aktörer. På kongressen 2021 antogs Bris nya långsiktiga plan "För alla barn alltid". Planen sträcker sig fram till 2025.

Genom att arbeta för en förbättrad hälsa för barn och unga bidrar Bris också till FN:s mål om en hållbar och fredlig utveckling, Agenda 2030.

116 111 & CHI

116 111 är den nationella stödlinjen i Sverige för barn och unga.

Numret 116 111 är ett internationellt stödnummer inom Europa för barn som behöver stöd och skydd. Numret går till en organisation i varje land som har resurser och kunskap att hjälpa barn. Numret ska vara gratis och barnet ska kunna få vara anonymt om hen vill. Bris är Sveriges officiella 116 111-linje.

Bris är medlem i CHI (Child Helpline International), som är ett globalt nätverk med stödlinjer över hela världen som omfattar 167 hjälplinjer för barn i 140 länder. Tillsammans tar nätverkets hjälplinjer emot över 20 miljoner samtal från barn och unga som är i behov av vård och skydd varje år. Bris var med och startade nätverket 2003 och är den enda svenska barnrättsorganisationen med medlemskap i CHI.

SYFTE- OCH ÄNDAMÅLSUPPFYLLELSE

Bris arbetar för att stå upp för barnets rättigheter genom att *stödja* barn, *mobilisera* samhället och *påverka* beslutsfattare genom att göra barns röster hörda för att skapa ett bättre samhälle för barn. Det är Bris tre ben som syftar till att stärka barnets mänskliga rättigheter.

Stödja – så skapar det ett bättre samhälle

Under 2021 hade Bris 41 667 kurativa kontakter med barn och unga, en ökning med 32 procent jämfört med 2020 (31 497). Den enskilt största anledningen till ökningen är att Bris den 15 mars 2021 öppnade upp stödlinjen dygnet runt. Barn kan sedan dess komma i kontakt med Bris alla timmar på dygnet, alla dagar på året.

Att öppna dygnet runt gav en samtalsökning under perioden 15 mars – 30 april med 55% jämfört med motsvarande period föregående år. Efter den kraftiga ökningen i samband med öppnandet av dygnet runt stabiliserade sig siffrorna något och under sommarlovet ökade antalet samtal med 30% och under jullovet med 39% jämfört med året innan. Det är svårt att säga hur det sett ut utan de ökade öppettiderna men under de timmar Bris tidigare hade stängt (21–09) äger nu 38% av samtalen och chattarna rum.

Jämfört med föregående år noterar Bris särskilt stora ökningar av samtal om allvarliga symptom på psykisk ohälsa, som självmord (+ 87 procent), ångest (+ 76 procent), självdestruktivitet (+ 77 procent) och ätstörningar (+ 93 procent) samt samtal om våld, övergrepp och kränkningar där främst sexuella övergrepp har ökat (+ 70 procent). En följd av en hög allvarsgrad i samtalen är att även samtal om samhällets stödinstanser har ökat under året (+ 53 procent).

Alla samtal till Bris besvaras av utbildade kuratorer som lyssnar, stöttar och stärker barnet samt hjälper barnet vidare om det behövs. Barnet är alltid anonymt om hen vill. Samtal till 116 111 är gratis och syns inte på telefonräkningen.

Samtalen syftar till att ge barnet möjlighet att hantera och förstå sin situation. Ett annat syfte är att ge barnet en positiv erfarenhet av att söka stöd hos en vuxen, vilket ofta saknas. När barnet befinner sig i en utsatt situation kan Bris kuratorer hjälpa vidare till andra stödfunktioner i samhället. Under 2021 har Bris hänvisat barn vidare till hjälp i en knapp fjärdedel (22%) av de kurativa kontakterna. I några av samtalen får Bris kuratorer uppdrag av barnet att företräda barnet i kontakt med olika myndigheter (oftast socialtjänsten). På detta sätt kan ett samtal till Bris vara början på en långsiktig förändring av ett barns livssituation.

Bris har också ett riktat gruppstöd till barn som befinner sig i en särskild utsatthet. I gruppstödet får barn träffa andra barn i liknande situationer, lyssna och dela egna tankar och erfarenheter. En viktig del i att vara med i en grupp är att se att en inte är ensam. Allt gruppstöd på Bris leds av professionella gruppledare och bygger på beprövade metoder.

Under 2021 öppnade Bris fem Brismottagningar där barn kan träffa en kurator fysiskt. Mottagningarna ger ett nära stöd till barn i utsatta situationer. På Brismottagningar erbjuds professionellt stöd, men inte vård eller behandling. Mottagningarna finns på de orter där Bris sedan tidigare har regionkontor. De första mottagningarna öppnade i maj och den sista i december. Arbetet med Brismottagningarna har möjliggjorts genom bidrag från Erling-Perssons Stiftelse samt IKEA.

Trygga vuxna är det viktigaste skyddsnätet för barn som har det svårt. Bris vuxentelefon – om barn finns för att ge råd och stötta vuxna i barns närhet. Under 2021 besvarades dryga två tusen samtal. Information och råd till vuxna finns även i Bris digitala kanaler. Bris har också föräldraskapsprogram riktade till vuxna.

Ett samtal gör skillnad

Varje samtal gör skillnad för det enskilda barnet. Bris kuratorer använder samtalsmetodik som bygger på forskning och beprövad erfarenhet. Syftet med samtalen är hjälpa barnet att kunna förstå och hantera sin situation, samt att informera om barnets rättigheter. Samtalen syftar till att öka barnets känsla för sitt sammanhang (KASAM) genom att bidra till begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet. [1] Den yttersta konsekvensen av psykisk ohälsa är självmord. Internationella studier har visat att krislinjer som Bris 116 111 och det gruppstöd Bris bedriver reducerar risken för självmord.

Bris gruppstöd för barn i utsatta situationer innebär att barnet får möjlighet att dela och ta emot stöd från andra barn med liknande erfarenheter under trygga omständigheter. Fokus i arbetet är att barnen som deltar ska få ökad kunskap och förståelse för sin livssituation samt verktyg för att hantera sitt liv på kort och lång sikt. Det är ett sätt att långsiktigt tillgodose varje barns rätt till psykisk hälsa och förebygga psykisk ohälsa över tid.

Varje barn har rätt till en vuxen som ser, förstår och agerar för barnets bästa. Bris arbetar därför för att vuxna runt barn får kunskap om angelägna frågor för att kunna agera för barnets bästa. Bris anställda föreläser för vuxna i miljöer där barn vistas, som lärare, skolkuratorer, socialsekreterare och andra professionella, i hur man kan samtala med barn och unga. Under 2021 har Bris tillsammans med Stockholms stad och Länsstyrelsen i Stockholms län fortsatt arbetet med programmet Föräldraskap i Sverige som utbildar gruppledare i verksamheter som möter nyanlända och utrikesfödda föräldrar.

[1] "Samtal med barn och ungdomar", Iwarsson Gothia förlag 2007. "Samtal i skolan", Iwarsson Gothia förlag 2014, "Du behövs som vuxen" Iwarsson Gothia förlag 2016.

Mobilisera – så förändrar det samhället

Bris har ett unikt högt förtroende bland både barn och vuxna. Drygt 9 av 10 känner till Bris. Den nationella stödlinjen 116 111 är känd och de flesta vet också att Bris är en ideell organisation (6 av 10).

Bris är en ideell förening som hade 6 131 medlemmar vid utgången av 2021. Bris medlemmar delar organisationens värderingar och står upp för barnets rättigheter i sin vardag. Som medlem går det också att engagera sig i organisationen genom förtroendeuppdrag och att vara volontär. Bris volontärer har under året fokuserat en stor del av sitt arbete med att berätta om Bris och om barnets rättigheter för barn och vuxna. Tillsammans arbetar vi för ett mer hållbart samhälle för barn.

Bris är också en rörelse som samlar andra organisationer, professionella och allmänhet i arbetet med att stå upp för barnets rättigheter. Bris nätverk är en samlingsplats för professionella om barnets rättigheter som idag samlar drygt 6 400 medlemmar. Under året har nätverket haft tolv nätverksträffar, en nationell och elva regionala. Samtliga träffar var, med anledning av pandemin, digitala. Förhoppning finns om att kunna ses fysiskt under 2022. En långsiktig målsättning är att genom nätverket sprida kunskap om barnrätt och vuxnas handlingsberedskap när ett barn far illa eller på annat sätt behöver stöd.

Påverka – så stärker det barnets rättigheter

1971 föddes Bris i revolt och protest mot barnaga. Tack vare att en grupp människor slöt upp bakom kampen för barnets rättigheter, blev Sverige först i världen med ett förbud åtta år senare. Bris är lika outtröttliga, nu som då, och arbetar varje dag för ett hållbart samhälle genom att förmedla barns röster till politiker och andra beslutsfattare som har möjlighet att förbättra barns livsvillkor.

Under året släppte Bris två rapporter som bygger på barns röster och aktuell forskning. Den första rapporten kom i mars, heter *Första året med pandemin* och i den beskrivs det hur samtalsutvecklingen sett ut under 2020 och hur barn påverkats av pandemin. Forskningen visar bland annat att för barn som redan levde i en utsatt situation blev pandemin än mer utmanande. Rapporten *Var det mitt ansvar?* släpptes i december och handlar om hur barns vardag påverkas när vuxna dricker för mycket. Rapporten berättar både om barns livssituation och ger förslag på hur bättre stöd och hjälp kan ges till barn som drabbas.

Under 2021 ökade Bris synlighet i den politiska debatten ytterligare. Organisationen lämnade 6 remissvar (4 st, 2020) och omnämndes 4 515 gånger i media (4 562 gånger, 2020). Genom att vara en stark röst och genom långsiktigt påverkansarbete säkerställes barnets rättigheter i praktiken.

VÄSENTLIGA HÄNDELSER UNDER RÄKENSKAPSÅRET

2021 har fortsatt att präglas av den pågående coronapandemin och konsekvenserna av pandemin syns tydligt i samtalen till Bris. De vanligaste ämneskategorierna i samtalen var psykisk ohälsa (49%), familj och familjekonflikter (26%) samt våld, övergrepp och kränkningar (22%). Ofta pratar barn om fler än ett område under sina samtal med Bris. I genomsnitt är det 2,5 ämnesområde som berörs.

Bris har satsat stort på att sprida information i digitala kanaler om den nationella stödlinjen till vuxna och barn. Det har också inletts samarbeten med flera myndigheter då stödlinjen 116 111 fått en allt viktigare samhällsbärande funktion.

Den 15 mars 2021 öppnade Bris upp 116 111 till att hålla öppet dygnet runt, året om. Från det datumet har stödlinjen inte varit stängd någon gång under dygnet. Detta har möjliggjorts genom ett projektbidrag om 11,9 mkr från Allmänna arvsfonden som Bris beviljades 2019 samt genom företagssponsorer och Tim Bergling Foundation. Projektet med Allmänna arvsfonden löper ut under 2022.

Under 2021 avslutades projektet Skyddade boenden som Bris drivit tillsammans med Sveriges stadsmissioner och som finanseriats av Postkodlotteriet. Erling-Perssons Stiftelse finansierar projektet Brismottagningar där Bris utvecklar stödverksamhet med mottagningar lokalt med fokus på barn i särskilt utsatta livssituationer. Under 2021 öppnade mottagningarna upp på fem olika orter i Sverige. Stenastiftelsen har beviljat medel för utvecklingen av "Bris barnrättscenter". Genom att utveckla regionkontoren till regionala barnrättscenter, det vill säga mötesplatser för kompetensutveckling, stöd, utbildning, engagemang och påverkan för ett bättre samhälle för barn, utvecklar och stärker Bris sin närvaro runt om i Sverige.

Bris internationella projekt, som drivs tillsammans med organisationen C-SEMA och finansieras av medel från ForumCiv, har löpt på under 2021. Projektet har beviljats nya medel från ForumCiv från och med februari 2022 och kommer då att utökas.

Bris har även fått stöd från Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten, Erling-Perssons Stiftelse och Postkodlotteriet för att stärka stödverksamheten kopplat till coronapandemin.

Företagssamarbeten

Svenska Postkodlotteriet är en av Bris viktiga samarbetspartners. Postkodlotteriet har sedan 2007 gett ett stöd till verksamheten på över 205 miljoner kronor. Bris har också flera samarbeten med företag som stödjer verksamheten, som Circle K, Coop, IKEA, Telia, Trygg Hansa och Volkswagen.

Tack vare projekt, företagssamarbeten, gåvor och bidrag som Bris har fått under 2021 har Bris kunnat nå fler barn och utbildat viktiga vuxna runt barn. Varje gåva och bidrag är viktigt för det fortsatta arbetet med att stödja, mobilisera och påverka för att stärka barnets rättigheter.

MEDLEMMAR

Allt fler privatpersoner väljer att stödja Bris genom att gå med som medlemmar eller bli månadsgivare. Bris har under några år ökat sitt medlemsantal men under 2021 minskade antalet en aning och var den sista december 2021 6 131 medlemmar (6 512 stycken, 2020). Arbetet med att stärka upp medlemsorganisationen och få medlemsantalet att fortsatt öka pågår alltjämt. Drygt 8 900 (ca 7 400, 2020) personer valde att stödja Bris med en gåva varje månad.

Medlemsavgiften är 360 kronor per år. För barn är medlemskap gratis, enligt beslut på kongressen 2021, fram till det år som barnet fyller 18 år.

HÅLLBARHETSUPPLYSNINGAR

Bris är en barnrättsorganisation vars grundläggande syfte är att stärka barnets rättigheter och förbättra barns och ungas livssituation. Organisationens verksamhet handlar om social hållbarhet och Bris arbetar för att barnets rättigheter ska tillgodoses, att varje barn ska få må bra och få så bra förutsättningar som möjligt inför vuxenlivet. Bris bidrag till hållbar utveckling handlar främst om att stödja barn utifrån barnets behov, mobilisera samhället och påverka beslutsfattare genom att göra barns röster hörda. På så sätt skapas ett hållbart samhälle för alla.

Bris hållbarhetsstrategi innehåller tre delar; Bris tar socialt ansvar genom att stärka barnets rättigheter, Bris tar ekonomiskt ansvar genom att varje krona används effektivt för att göra skillnad för barn och Bris tar miljömässigt ansvar genom att ständigt värdera det vi gör utifrån dess klimat- och miljöpåverkan.

Medarbetare

På Bris arbetar cirka 112 personer. De flesta är kvinnor och arbetar på kansliet i Stockholm. Bris har under 2021 varit medlem i Fremia och tecknar kollektivavtal med samtliga anställda. Bris arbetar aktivt med att skapa en hållbar arbetsmiljö och följer löpande upp arbetsmiljön på individ-, team- och organisationsnivå. Det sker genom dialog med medarbetarna och genom löpande frågor som ställs till organisationen. Bris arbetar även aktivt med att kompetensutveckla medarbetarna och gör årligen en kompetensutvecklingsplan i samband med verksamhetsplaneringen. Nyckeltal kopplade till personalfrågor analyseras löpande under året.

BRIS STYRANDE ORGAN:

- Kongress
- Styrelse
- Generalsekreterare

BRIS KONTROLLERANDE ORGAN:

- Auktoriserade revisorer
- Granskningsutskott

BRIS STYRELSE

Sedan maj 2021 består Bris styrelse av nedanstående ledamöter:

Ordförande:
Annabella Kraft (tidigare seniorchef och ledarskapsutvecklare Södertälje kommun)

Ledamöter:
Anders Lindmark (Utvecklingssamordnare på Grundskoleförvaltningen i Malmö), vice ordförande
Carin Grundberg Sandell (Grundare av Scouternas Trygga Möten)
Helén Strömberg (Fil dr och universitetslektor Umeå universitet)
Sofie Edberg (Koordinator i nationellt nätverk för ledning och styrning av hälso- och sjukvård)
Åsa Ekman (Konsult inom barnets rättigheter)
P-G Persson (VD och koncernchef på Platzer fastigheter)
Cecilia Carnefeldt (Koncernchef på Kunskapsskolan)
Jerker Lindsten (vice VD för Vinngroup)
Ulrika Rogland (Advokat med fokus på barnrätt)

FÖRVALTNING, STYRNING OCH LEDNING

Organisation

Kongressen som hålls vartannat år är Bris högsta beslutande organ. Styrelsen är organisationens verkställande organ mellan kongresserna. Den dagliga verksamheten leds av en generalsekreterare som utses av styrelsen. Sedan den 9 mars 2016 är Magnus Jägerskog Bris generalsekreterare.

Bris är indelat i regioner. Det år som Bris har kongress hålls ett medlemsmöte i varje region. Nästa kongress samt medlemsmöte hålls under 2023. På medlemsmötet väljs bland annat kongressombud som närvarar och har rösträtt på kongressen. På medlemsmötet nomineras även representant till Bris granskningsutskott, samt Bris nationella valberedning vars uppgift är att föreslå ledamöter till styrelsen samt att föreslå val av revisorer och ersättare till Bris granskningsutskott (nedan). Varje region har även ett regionråd vars uppgift är att stötta regionchefen med kunskap om regionen. Representanter till regionrådet väljs också vid medlemsmötet. Totalt finns det cirka 100 förtroendeposter i Bris.

Bris kansli är förlagt till Stockholm och fem regionala kontor, i Göteborg, Malmö, Linköping, Umeå samt Stockholm. Bris och styrelsen har sitt säte i Stockholms kommun.

Granskning

Kongressen utser två revisorer för att granska Bris räkenskaper och förvaltning. Valda revisorer för innevarande kongressperiod är Therese Hedberg och Erik Albenius, auktoriserade revisorer från PwC.

Kongressen utser även representanter till Bris granskningsutskott som har till uppgift att granska att Bris stadgar efterlevs samt att beslut som fattas på kongressen genomförs av styrelsen. Granskningsutskottet består av en representant från varje region.

Giva Sveriges kvalitetskod

Bris är medlem i Giva Sverige (branschförening som arbetar för tryggt givande) och tillämpar dess etiska kvalitetskod där nyckelorden är respekt, öppenhet, trovärdighet och kvalitet. Vartannat år ska en extern revisor granska och intyga att organisationen efterlever koden. Bris följer Giva Sveriges uppdaterade kvalitetskod och Bris auktoriserade revisor har i september 2020 granskat och intygat att Bris efterlever koden. Bris senaste effektrapport finns publicerad på Bris hemsida.

Svensk Insamlingskontroll

Bris plusgiro 901504–1, 900708–9, 900709–7 och 900710–5 kontrolleras av Svensk Insamlingskontroll vars syfte är att övervaka så att insamlingar från allmänhet sker under betryggande kontroll och att insamlingar inte belastas med oskäliga kostnader samt att goda marknadsföringsmetoder används.

ANVÄNDNING AV FINANSIELLA INSTRUMENT

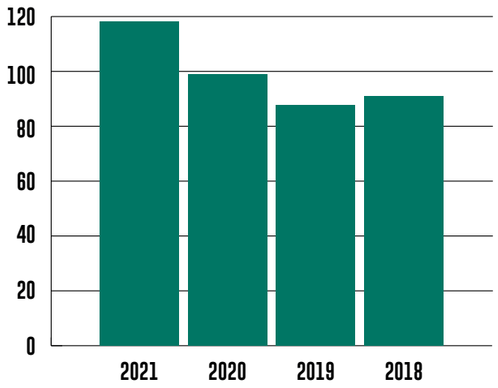
Det övergripande målet i Bris kapitalförvaltningspolicy är att Bris ska placera sina tillgångar på ett etiskt försvarbart sätt med möjlighet till en god avkastning på lång sikt och till en så låg kostnad som möjligt. Bris ska placera sina tillgångar i värdepapper och fonder med låg risk och policyn tillåter endast placeringar i aktiefonder och räntebärande värdepapper. Aktier eller andelar som erhålls genom testamente eller gåva och som inte uppfyller kraven på placering enligt policyn ska avyttras inom tolv månader.

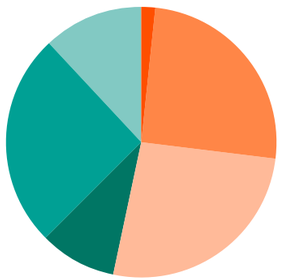
Kapitalförvaltningspolicyn i sin helhet finns publicerad på bris.se.

För närvarande hanterar Bris sina placeringar med rådgivning.

Bris riktlinje för eget kapital är att kapitalet ska motsvara minst 6 månaders fasta kostnader och som mest 1 års fasta kostnader.

Verksamhetens intäkter 2018-2021 (mkr)

Verksamhetens intäkter 2021 (mkr)

- Medlemsavgifter, 2
- Allmänheten, 30
- Företag, 31
- Svenska Postkodlotteriet, 11
- Offentliga bidrag, 30
- Övriga intäkter, 14

RESULTAT OCH STÄLLNING

Årets verksamhetsintäkter uppgår till 118,1 mkr (98,8 mkr, 2020). Ökningen beror främst på ökade gåvor från allmänheten och företag samt ökade bidrag från både stat och privata givare under året.

Insamling från allmänheten uppgår till 30,3 mkr (26,6 mkr, 2020) och intäktsökningen har även i år skett brett där både spontana gåvor och månadsgivandet från privatpersoner har haft en mycket positiv utveckling. Företagsgåvor och företagssamarbeten uppgår till 31 mkr (30,9 mkr, 2020). Svenska Postkodlotteriets basstöd är 10,0 mkr år 2021, vilket är samma nivå som föregående år. Bris fick ytterligare en miljon kronor från Postkodlotteriet med anledning av pandemin.

Bidrag uppgår till 36,4 mkr (23,6 mkr, 2020) och avser främst offentliga bidrag i form av statsbidrag via Socialstyrelsen och bidrag från Folkhälsomyndigheten. Bris har även i år fått extra offentliga bidrag från Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten med anledning av utbrottet av covid-19. Bland bidragsintäkterna finns även projekt, som till exempel Trygg på Natten som finansieras av Allmänna arvsfonden och Bris barnrättscenter som finansieras av Stenastiftelsen.

Ändamålskostnaderna uppgick till 81,2 mkr, vilket utgör 79% av den totala kostnadsmassan (76 procent, 2020). Det största verksamhetsområdet är Bris stödverksamhet, följt av Kommunikation, Opinion och Påverkan.

Årets administrations- och insamlingskostnader i relation till de totala kostnaderna uppgick till 21 procent (24 procent, 2020).

Årets överskott uppgår till 15,9 mkr (12,6 mkr, 2020). Det budgeterades för ett överskott på 2,6 mkr för 2021 och anledningen till att utfallet är bättre är de ökade intäkterna från allmänheten, men också de extra offentliga bidragen från Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten. Under året har kostnader för att stärka upp stödverksamheten och information om densamma prioriterats. Överskottet blir betydelsefullt framöver för den fortsatta utvecklingen av verksamheten.

Tkr	Balanserat eget kapital	Totalt eget kapital
Ingående balans 2021	48 618	48 618
Årets resultat	15 981	15 981
Utgående balans 2021	64 599	64 599

Förändring av eget kapital

Eget kapital uppgår vid årets slut till 64,6 mkr (48,6 mkr, 2020). Målet med det balanserade kapitalet är att det ska motsvara cirka 6 till 12 månaders fasta kostnader. Vid året slut motsvarade det 11,5 månader (10,1 månader, 2020).

FÖRVÄNTAD FRAMTIDA UTVECKLING

Coronapandemin har under 2021 fortsatt att prägla vardagen för många barn. Psykisk ohälsa är fortsatt det vanligaste skälet till att barn kontaktar Bris, och det är samtalen om självmord, ångest, självdestruktivitet samt ätstörningar som ökar mest, liksom de som handlar om våld, övergrepp och kränkningar. Den långsiktiga planen som antogs vid kongressen 2021, och som sträcker sig fram till 2025, heter För alla barn alltid och det kommer att vara ett viktigt fokus för Bris under de kommande åren. Att nå fler barn, och de barn som i dagsläget inte hittar till Bris.

2021 nådde Bris ännu fler barn tack vare att 116 111 öppnades upp dygnet runt, och tack vare Bris mottagningar. Satsningarna kommer att fortsätta under 2022 med en utökning av antalet nattkuratorer från och med februari 2022 och ett fortsatt arbete med mottagningarna för att nå ut till fler. I planen ligger också dels en inledande undersökning för hur Bris ska nå ut till barn i åldern 0–6 år, dels en fortsatt utveckling av den digitala miljön inom stödverksamheten.

Arbetet med att vara en viktig samhällsbärande funktion kommer att fortsätta och Bris jobbar vidare på att få ett fast statligt stöd för stödverksamheten, istället för de verksamhetsbidrag som det idag ansöks om årligen och som innebär en osäkerhetsfaktor. Bris är en stark påverkansorganisation och den positionen kommer fortsätta att användas för att stärka barnets rättigheter i samhället.

Intäkterna från insamlingar har fortsatt att öka under året, vilket har fortsatt att stärka Bris ekonomi. Bris verksamhet är helt beroende av gåvor från privatpersoner, företag och andra organisationer och det är tack vare dessa gåvor som Bris kan erbjuda barn och unga stöd dygnet runt, året om och bedriva ett starkt opinions- och påverkansarbete. Finansiellt sett har pandemin haft positiva effekter kortsiktigt sett, men det finns en osäkerhet när samhället nu är på väg ut ur pandemin. De extrastöd som Bris erhållit kommer sannolikt att försvinna under 2022, samtidigt som behovet av stöd till barn kvarstår. Bris står dock med en stabil ekonomi bakom sig och kommer att kunna leverera det stöd som behövs även med minskade statliga intäkter.

Fokus i Bris arbete framåt är att fortsätta arbeta för ett samhälle där barnets rättigheter tillgodoses – och att finnas för alla barn alltid.

Flerårsöversikt

	2021	2020	2019	2018	2017
Antal medlemmar	6 131	6 512	6 100	6 229	5 868
Antal stödjande kontakter inkl. Bris Vuxentelefon	43 806	34 345	29 869	29 072	28 415
Verksamhetens intäkter (tkr)	118 120	98 826	87 728	90 944	72 984
Årets resultat efter fördelning till/från ändamålsbestämda medel (tkr)	15 981	12 559	-1 614	11 399	1 820
Balanserat eget kapital (tkr)	64 599	48 618	36 059	37 674	26 275
Medelantal anställda	87	73	68	67	60

Resultaträkning, tkr

	Not	2021	2020
Verksamhetsintäkter			
Medlemsavgifter		2 068	2 109
Gåvor	3	77 874	71 556
Bidrag	3	36 431	23 609
Nettoomsättning		1 669	1 380
Övriga intäkter		78	172
Summa verksamhetsintäkter		118 120	98 826
Verksamhetskostnader	4,5		
Ändamålskostnader		-81 200	-67 025
Insamlingskostnader		-15 573	-15 691
Administrationskostnader		-5 546	-5 014
Summa verksamhetskostnader		-102 319	-87 730
Verksamhetsresultat		15 801	11 096
Resultat från finansiella investeringar			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	6	181	1 551
Räntekostnader och liknande resultatposter	7	0	-88
Summa resultat från finansiella investeringar		181	1 463
Årets resultat		15 981	12 559

Kassaflödesanalys

	Not	2021	2020
Den löpande verksamheten			
Verksamhetsresultat		15 801	11 096
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet			
- Avskrivningar och nedskrivningar		527	511
- Erhållna värdepapper genom arv		-633	-2 651
Erhållen ränta		60	31
Erlagd ränta		0	-10
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av verksamhetskapital		15 756	8 977
Förändringa i verksamhetskapital			
- Förändring av kortfristiga fordringar		-2 028	1 096
- Förändringar av kortfristiga skulder		-5 403	6 696
Kassaflöde från den löpande verksamheten		8 325	16 769
Investeringsverksamheten			
- Förvärv värdepapper		-771	-13 456
- Försäljning värdepapper		0	13 968
- Försäljning av värdepapper som erhållts genom arv		180	2 506
- Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-348	-55
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-939	2 963
Finansieringsverksamheten			
- Realisationsresultat från vädepapper		0	1 158
- Realisationsresultat från vädepapper genom arv		119	284
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		119	1 442
Årets kassaflöde		7 504	21 174
Likvida medel vid årets början		38 487	17 314
Likvida medel vid årets slut		45 992	38 487

Balansräkning, tkr

	Not	2021-12-31	2020-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter	8	112	577
Summa imm anläggningstillgångar		112	577
Materiella anläggningstillgångar			
Inventarier	9	394	109
Summa matrl anläggningstillgångar		394	109
Finansiella anläggningstillgångar			
Andra långfristiga fordringar	10	51	51
Summa fin anläggningstillgångar		51	51
Summa anläggningstillgångar		557	737
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		1 953	26
Övriga fordringar	11	505	232
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	12	2 902	3 075
Summa kortfristiga fordringar		5 360	3 333
Kortfristiga placeringar	13	26 512	25 288
Kassa och bank		45 992	38 487
Summa omsättningstillgångar		77 864	67 108
Summa tillgångar		78 422	67 845
Eget kapital och skulder			
Eget kapital			
Balanserat resultat		64 599	48 618
Summa eget kapital		64 599	48 618
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		5 130	6 979
Skuld erhållna ej nyttjade bidrag	14	2 520	7 053
Övriga skulder		974	773
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	15	5 198	4 421
Summa kortfristiga skulder		13 822	19 227
Summa eget kapital och skulder		78 422	67 845

NOTER

Not 1 Redovisningsprinciper

Bris redovisnings- och värderingsprinciper överensstämmer med årsredovisningslagen, BFNAR 2012:1 (K3), och Giva Sveriges styrande riktlinjer för årsredovisning. Redovisningsprinciperna är oförändrade gentemot föregående år.

RESULTATRÄKNINGEN

Verksamhetsintäkter

Gåvor redovisas som huvudregel som intäkt när de erhålls. Bidrag redovisas som intäkt när villkoren för att erhålla bidraget har uppfyllts. Erhållna bidrag redovisas som skuld till dess villkoren för att erhålla bidraget uppfylls. Bidrag som erhållits för att täcka vissa kostnader redovisas samma räkenskapsår som den kostnad bidraget är avsett att täcka.

När Bris tar emot en tillgång eller en tjänst som har ett värde utan att ge tillbaka motsvarande värde i utbyte är det en gåva eller ett erhållet bidrag. Om tillgången eller tjänsten erhålls därför att Bris uppfyllt eller kommer att uppfylla vissa villkor och om Bris har en skyldighet att återbetala till motparten om villkoren inte uppfylls är det ett erhållet bidrag. Är det inget bidrag är det en gåva.

Gåvor som utgörs av annat än kontanta medel värderas till marknadsvärdet vid gåvotillfället. Erhållna gåvor redovisas netto, det vill säga efter avdrag för de direkta kostnader som kan uppkomma vid försäljning av en tillgång.

Medlemsintäkter avser inbetalning av medlemsavgift från organisationens medlemmar. Avgiften periodiseras inte, utan intäktsförs vid inbetalning. Medlemsavgiften bestäms av kongressen. Intäkter under rubriken ”Nettoomsättning” avser i första hand kurs- och konferensavgifter vid utbildningar som organisationen anordnar, som är en del av ändamålet med verksamheten att sprida kunskap och information.

Verksamhetskostnader

Kostnaderna för verksamheten har delats upp i enlighet med Giva Sveriges styrande riktlinjer för årsredovisning i ändamåls-, insamlings- och administrationskostnader.

Ändamålskostnader avser kostnader som har direkt samband med att uppfylla Bris ändamål enligt dess stadgar. Det omfattar kostnader för stödverksamheten, projekt, kommunikation/opinion/påverkan samt kunskapsspridning.

Insamlingskostnader är sådana kostnader vars syfte är att generera externa intäkter i form av insamlade medel och gåvor från privatpersoner och företag.

Administrationskostnader omfattar revision, samt kostnader förknippade med förtroendemannaorganisationen, till exempel kongressen samt central administration och ledning för hela organisationen. Arbete med bidrags- och projektansökningar ingår också i administrationskostnaderna.

Gemensamma kostnader för bland annat data, telefoni och viss administration har fördelats ut på de olika delarna i förhållande till antalet anställda inom respektive verksamhetsområde samt resursutnyttjande.

Alla organisationens leasingavtal redovisas som operationella,

det vill säga leasingavgiften redovisas linjärt över leasingperioden.

Löpande ersättningar till anställda i form av löner, sociala avgifter och liknande kostnadsförs i takt med att de anställda utför tjänster.

BALANSRÄKNINGEN

Eget kapital

I de fall när givare eller donator bestämt att medel ska användas till särskilda ändamål, eller styrelsen beslutat att medel ska användas på ett särskilt sätt, klassificeras dessa som ändamålsbestämda medel. Dessa redovisas som en del av eget kapital i balansräkningen. När organisationen belastas med kostnader för ändamålet redovisas dessa i resultaträkningen. Upplösning sker därefter av för ändamålet avsatta medel under eget kapital med motsvarande belopp.

Materiella och immateriella anläggningstillgångar

Materiella och immateriella anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar enligt plan. Bidrag som hänför sig till en anskaffning av en anläggningstillgång minskar anskaffningsvärdet. Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Balanserade utgifter för programvara och hemsida, samt inventarier, skrivs av under fem år. Inköp av datorer kostnadsförs direkt.

Omsättningstillgångar

Fordringar upptas till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt. Kortfristiga innehav i aktier och andelar redovisas till det lägsta av anskaffningsvärdet eller marknadsvärdet vid balansdagen. Vid värderingen tillämpas portföljmetoden (kollektiv värdering).

Övrigt
Om inte annat anges är alla belopp angivna i tusentals kronor.

Not 2 Uppskattningar och bedömningar
Det finns inga bedömningar som har betydande effekt på de redovisade beloppen i årsredovisningen. Det finns heller ingen osäkerhet i uppskattningarna som innebär en betydande risk för väsentliga justeringar av värden i balansräkningen under nästa år.

Not 3 Insamlade medel

Gåvor som inte redovisats i resultaträkningen
Vissa gåvor är svåra att värdera och redovisas inte i resultaträkningen. Det gäller till exempel annonsutrymme och konsulttjänster. Nedan har vi uppskattat värdet av de gåvor som inte redovisats i resultaträkningen.

Gåvor som redovisats i resultaträkningen	2021	2020
Insamlade medel		
Allmänheten	30 297	26 617
Företag*	31 094	30 910
Postkodlotteriet	11 000	10 000
Andra organisationer	0	1
Externa stiftelser och fonder	5 483	4 028
Summa	77 874	71 556
*) Erhållna tjänster från Comviq/Tele2 har redovisats som en intäkt i resultaträkningen till ett värde om totalt 0 kr (235 tkr, 2020).		

	2021	2020
Insamlade medel (uppskattade belopp)		
Annonser och byråarvoden	3 120	3 610
Övrigt	730	570
Summa insamlade medel	3 850	4 180

Bidrag som redovisats som intäkt	2021	2020
Insamlade medel		
Familjen Erling Perssons stiftelse	5 255	1 217
Projektbidrag från Postkodlotteriet	576	1 419
Andra organisationer	6	87
Summa insamlade medel	5 837	2 723
Offentliga bidrag		
Allmänna arvsfonden	5 924	701
Socialstyrelsen	13 457	7 474
Folkhälsomyndigheten	2 834	2 500
Övriga statliga bidrag	1 346	2 116
EU	601	0
Kommuner	5 290	6 158
Regioner/länsstyrelser	1 142	1 937
Summa offentliga bidrag	30 594	20 886
Summa bidrag	36 431	23 609

Totala insamlade medel består av följande:	2021	2020
Gåvor som redovisats i resultaträkningen	77 874	71 556
Gåvor som inte redovisats i resultaträkningen	3 850	4 180
Bidrag som redovisats som intäkt	5 837	2 723
Summa insamlade medel	87 561	78 459

Not 4 Medelantalet anställda, personalkostnader och arvoden till styrelsen

	2021	2020
Medelantalet anställda	87	73
Kvinnor	74	60
Män	13	13

Könsfördelning bland ledande befattningshavare	2021	2020
Antal kvinnor i styrelsen	7	7
Antal män i styrelsen	3	4
Antal kvinnor bland övriga ledande befattningshavare	7	7
Antal män bland övriga ledande befattningshavare	1	1

Uppgift om styrelsens deltagande på styrelsemöten under året	Antal möten		
Styrelsen under 2021	Närvarande	Ej närvarande	Totalt
Annabella Kraft (ordförande)	5	0	5
Ann Rask Samuelsson (t o m kongressen 2021)	2	0	2
Anders Lindmark	5	0	5
Carin Grundberg Sandell	5	0	5
Dietmar Mölk (t o m kongressen 2021)	2	0	2
Helén Strömberg	5	0	5
Henrik Saxborn (t o m kongressen)	2	0	2
Rosie Linder (t o m kongressen 2021)	1	1	2
Sofie Edberg	3	2	5
Torbjörn Blomhage (t o m kongressen 2021)	2	0	2
Åsa Ekman	5	0	5
Jerker Lindsten (fr o m kongressen 2021)	3	0	3
P-G Persson (fr o m kongressen 2021)	3	0	3
Ulrika Rogland (fr o m kongressen 2021)	2	1	3
Cecilia Carnefeldt (fr o m kongressen 2021)	2	1	3

Löner och andra ersättningar	2021	2020
Styrelse	20	21
Generalsekreterare	1 069	997
Övriga anställda och uppdragstagare	42 235	34 483
Totala löner och ersättningar	43 325	35 501
Sociala kostnader	18 554	14 489
Varav pensionskostnader generalsekreteraren	259	229
Varav pensionskostnader övriga anställda	3 335	2 695

Ideellt arbete
Bris har under 2021 haft cirka 100 förtroendeposter, bland annat styrelseledamot, suppleanter, valberedning, regionråd och kongressombud. Utöver dessa förtroendeposter har ca 250 volontärer (ca 240, 2020) tillsammans med regionråden ideellt bidragit med informationsspridning vid olika events runt om i landet, administrativa volontäruppdrag samt uppdrag med insamlingssyfte. Arvode och ersättning för förlorad arbetsinkomst har utbetalts till styrelsen om totalt 20 tkr (21 tkr, 2020). Värdet av övriga ideella insatser har inte redovisats i resultaträkningen.

Avtal om avgångsvederlag
Generalsekreteraren omfattas inte av lagen om anställningsskydd. Bris har träffat ett avtal med nuvarande generalsekreterare om en uppsägningstid på 6 månader vid uppsägning från arbetsgivarens sida.

Not 5 Leasing

Bris leasar framförallt fem kontorslokaler samt kontorsmaskiner. Kostnadsförda leasingavgifter uppgår till 4 157 tkr (3 958 tkr, 2020).

Framtida leasingavgifter förfaller enligt följande:
Avtalen om lokalhyror har olika slutdatum och sträcker sig som längst till 2024.

	2021	2020
Inom 1 år	4 673	3 999
1-5 år	6 294	9 290
Senare än 5 år	0	0
Summa	10 967	13 289

Not 6 Ränteintäkter och liknande resultatposter

	2021	2020
Utdelningar	0	10
Räntor	62	31
Realisationsresultat vid försäljningar	119	1 509
Summa	181	1 551

Not 7 Räntekostnader och liknande resultatposter

	2021	2020
Räntekostnader	0	-10
Realisationsresultat vid försäljning av värdepapper	0	-78
Summa	0	-88

Not 8 Immateriella anläggningstillgångar

Balanserade utgifter för webb och medlemsregister		
	2021	2020
Ingående anskaffningsvärde	2 690	2 690
Årets aktiverade utgifter	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	2 690	2 690
Ingående bidrag	-368	-368
Årets bidrag	0	0
Utgående ackumulerade bidrag	-368	-368
Netto anskaffningsvärde	2 322	2 322
Ingående avskrivningar	-1 745	-1 280
Årets avskrivning	-464	-464
Utgående ackumulerade avskrivningar	-2 209	-1 745
Utgående redovisat värde	112	576

Not 9 Materiella anläggningstillgångar

	2021	2020
Ingående anskaffningsvärde	1 171	1 116
Inköp	348	55
Utfrangering	-270	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	1 249	1 171
Ingående avskrivningar	-1 062	-1 015
Utrangering	270	0
Årets avskrivning	-62	-47
Utgående ackumulerade avskrivningar	-854	-1 062
Utgående redovisat värde	394	109

Not 10 Övriga långfristiga fordringar

Depositioner för hyreskontrakt		
	2021	2020
Ingående anskaffningsvärde	51	51
Inbetalt	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	51	51
Utgående redovisat värde	51	51

Not 11 Övriga fordringar

	2021	2020
Nedlagda projektkostnader	504	228
Övriga fordringar	1	4
Summa	505	232

Not 12 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2021	2020
Förutbetalda hyror	1 141	982
Upplupna intäkter	267	645
Övriga poster	1 494	1 448
Summa	2 902	3 075

Not 14 Skuld erhållna ej utnyttjade bidrag

	2021	2020
Erling-Perssons Stiftelse, projektbidrag	1 149	3 000
Allmänna arvsfonden, projektbidrag	0	655
Erhållna ej utnyttjade statliga bidrag	1 071	2 898
Övriga	300	501
Summa	2 520	7 053

Not 15 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2021	2020
Semesterlöner	1 613	1 230
Upplupna sociala avgifter	1 706	1 312
Upplupna löner	592	359
Förutbetalda kommun- och regionbidrag	561	56
Övriga poster	726	1 463
Summa	5 198	4 421

Not 13 Kortfristiga placeringar

	2021	2021	2020	2020
	Bokfört värde	Markn.värde	Bokfört värde	Markn.värde
Nordea Global Stars Equity Fund	1 671	3 290	1 671	2 631
Nordea Emerging Stars	324	492	316	503
Nordea Inst. Aktieförvaltning	1 000	1 429	1 000	1 082
Nordea Hållbarhetsfond Aktier Global	1 321	1 739	1 321	1 302
SPP Emerging markets	688	785	688	736
Swedbank Robur Access Japan	83	91	83	82
Swedbank Robur Access Edge Sweden	460	625	460	503
Swedbank Robur Access Europa	625	749	625	595
Swedbank Robur Access USA	375	539	375	396
Swedbank Robur Global Impact	188	223	188	197
Swedbank Robur Transition Global	250	371	250	288
Swedbank Robur Transition Sweden	503	667	500	547
Summa aktiefonder	7 486	11 002	7 476	8 861
Räntefonder				
Inst. Räntefonden långa placeringar	3 998	4 009	3 998	4 063
Nordea Hållbarhetsfond Obl. Global Fund A growth	3 801	3 861	3 801	3 921
Nordea Stratega ränta	613	738		
SPP Obligationsfond	4 635	4 604	4 635	4 676
Swedbank Robur Cor Bond EUR IG	3 628	3 676	3 628	3 699
Swedbank Robur Räntefond kort	2 351	2 353	1 587	1 592
Summa räntefonder	19 026	19 241	17 649	17 952
Övriga				
Brummer & Partners Multi- Strategy*			104	112
SPP Aktieindexfond Sverige A*			19	25
Skandia Cancerfonden*			40	56
Summa övriga		0	162	192
Summa	26 512	30 243	25 288	27 005
*Aktier/fonder erhållna via arv.				

Stockholm, den dag som framgår av vår elektroniska underskrift

Annabella Kraft, Ordförande

Signerat med Svenskt BankID — 2022-04-27 08:25:12 UTC
Namn returnerat från Svenskt BankID: ANNA-BELLA KRAFT — Datum
Annabella Kraft
annabella.kraft@gmail.com
Leveranskanal: E-post

Magnus Jägerskog, Generalsekreterare

Signerat med Svenskt BankID — 2022-04-27 08:24:48 UTC
Namn returnerat från Svenskt BankID: MAGNUS JÄGERSKOG — Datum
Magnus Jägerskog
magnus.jagerskog@bris.se
Leveranskanal: E-post

Anders Lindmark, Vice ordförande

Signerat med Svenskt BankID — 2022-04-27 08:28:27 UTC
Namn returnerat från Svenskt BankID: Anders Lindmark — Datum
Anders Lindmark
Anders.Lindmark@Bredband2.com
Leveranskanal: E-post

P-G Persson

Signerat med Svenskt BankID — 2022-04-27 08:24:18 UTC
Namn returnerat från Svenskt BankID: Per-Gunnar Persson — Datum
Per-Gunnar Persson
per-gunnar.persson@platzer.se
Leveranskanal: E-post

Carin Grundberg Sandell

Signerat med Svenskt BankID — 2022-04-27 08:24:45 UTC
Namn returnerat från Svenskt BankID: CARIN GRUNDBERG SANDELL — Datum
Carin Grundberg Sandell
cgrundbergsandell@gmail.com
Leveranskanal: E-post

Cecilia Carnefeldt

Signerat med Svenskt BankID — 2022-04-27 08:26:20 UTC
Namn returnerat från Svenskt BankID: CECILIA CARNEFELDT — Datum
Cecilia Carnefeldt
cecilia.carnefeldt@magnora.com
Leveranskanal: E-post

Helén Strömberg

Signerat med Svenskt BankID — 2022-04-27 08:28:31 UTC
Namn returnerat från Svenskt BankID: HELEN STRÖMBERG — Datum
Helen Strömberg
helen.stromberg@umu.se
Leveranskanal: E-post

Jerker Lindsten

Signerat med Svenskt BankID — 2022-04-27 08:24:47 UTC
Namn returnerat från Svenskt BankID: JERKER LINDSTÉN — Datum
Jerker Lindsten
jerlindsten@gmail.com
Leveranskanal: E-post

Ulrika Rogeland

Signerat med Svenskt BankID — 2022-04-28 07:15:31 UTC
Namn returnerat från Svenskt BankID: ULRIKA ROGLAND — Datum
Ulrika Rogeland
ulrika@advokatrogland.se
Leveranskanal: E-post

Sofie Edberg

Signerat med Svenskt BankID — 2022-04-27 08:24:22 UTC
Namn returnerat från Svenskt BankID: SOFI EDBERG — Datum
Sofie Edberg
sedberg@hotmail.se
Leveranskanal: E-post

Åsa Ekman

Signerat med Svenskt BankID — 2022-04-27 08:23:50 UTC
Namn returnerat från Svenskt BankID: ÅSA EKMAN — Datum
Åsa Ekman
info@asaekman.com
Leveranskanal: E-post

Vår revisionsberättelse har lämnats den dag som framgår av våra elektroniska underskrifter

Therese Hedberg, Auktoriserad revisor

Signerat med Svenskt BankID — 2022-05-09 12:23:41 UTC
Namn returnerat från Svenskt BankID: Therese Anna Josefin Hedberg — Datum
Therese Hedberg
therese.hedberg@pwc.com
Leveranskanal: E-post

Erik Albenius, Auktoriserad revisor

Signerat med Svenskt BankID — 2022-05-09 07:30:16 UTC
Namn returnerat från Svenskt BankID: Erik Albenius — Datum
Erik Albenius
erik.albenius@pwc.com
Leveranskanal: E-post

REVISIONSBERÄTTELSE

Till kongressen i Bris - Barnens rät i samhället, org.nr 802013-3420

RAPPORT OM ÅRSREDOVISNINGEN

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Bris - Barnens rät i samhället för år 2021.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av föreningens finansiella ställning per den 31 december 2021 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att kongressen fastställer resultaträkningen och balansräkningen för föreningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*.

Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Den andra informationen består av Verksamhetsberättelse 2021 som vi inhämtade före datumet för denna revisionsberättelse. Det är styrelsen och generalsekreteraren som har ansvaret för den andra informationen.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och generalsekreterarens ansvar

Det är styrelsen och generalsekreteraren som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och generalsekreteraren ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och generalsekreteraren för bedömningen av föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift.

Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och generalsekreteraren avser att likvidera föreningen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Vi har att utföra revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av föreningens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och generalsekreterarens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och generalsekreteraren använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en förening inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

RAPPORT OM ANDRA KRAV ENLIGT LAGAR OCH ANDRA FÖRFATTNINGAR

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning för

Bris - Barnens rät i samhället för år 2021. Vi tillstyrker att kongressen beviljar styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för föreningens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet.

Stockholm den dag som framgår av våra elektroniska underskrifter

Therese Hedberg, Auktoriserad revisor

Erik Albenius, Auktoriserad revisor

BRIS EFFEKTRAPPORT 2021

HIT GÅR PENGARNA VI SAMLAR IN

Barnens rätt i samhället (Bris) är en rörelse för barnets rättigheter som växer. I 50 år har vi kämpat för ett bättre samhälle för barn. Genom att stödja barn och unga, mobilisera samhället och påverka beslutsfattare arbetar vi för att stärka barnets rättigheter i praktiken.

2021 har varit ett historiskt år för Bris. Sedan mars månad håller Bris nationella stödlinje 116 111 öppet dygnet runt i chatt och telefon. Och under året öppnade Bris också 5 Brismottagningar i Stockholm, Göteborg, Malmö, Linköping och Umeå, dit barn och familjer kan komma för att träffa en kurator för stöd i utsatta situationer. Bris fyllde också 50 år och uppmärksammade ett halvt sekels arbete för barnets mänskliga rättigheter.

Bris verksamhet är helt beroende av gåvor från privatpersoner, företag, stiftelser och myndigheter. Bris möjlighet att stötta barn och att arbeta för att stärka barnets rättigheter står i direkt relation till de insamlade medlen och varje krona gör skillnad i verksamheten. Bris är politiskt och religiöst obunden. All vår verksamhet utgår från FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen.

Alla organisationer som samlar in pengar från allmänheten ska öppet redovisa vad pengarna används till. Därför gör Bris varje år en effektrapport som visar vilken nytta Bris gör. Bris följer de kvalitetskrav som Frivilligorganisationernas insamlingsråd (FRII) sätter upp. Enligt FRII ska effektrapporten vara *tydlig, tillgänglig* och *öppen*. Alla uppgifter ska vara verifierbara och kunna styrkas. Detta är Bris effektrapport för 2021.

Om du har frågor om något i rapporten kan du kontakta Bris via mejl: info@bris. se eller telefon: 08-598 888 00.

Om du är 18 år eller yngre och behöver någon att prata med kan du kontakta Bris på telefon 116 111 eller mejla och chatta via bris.se, alla dagar, dygnet runt. Bris finns också på Facebook, Twitter, Instagram, Linkedin och på Youtube. Följ oss gärna där!

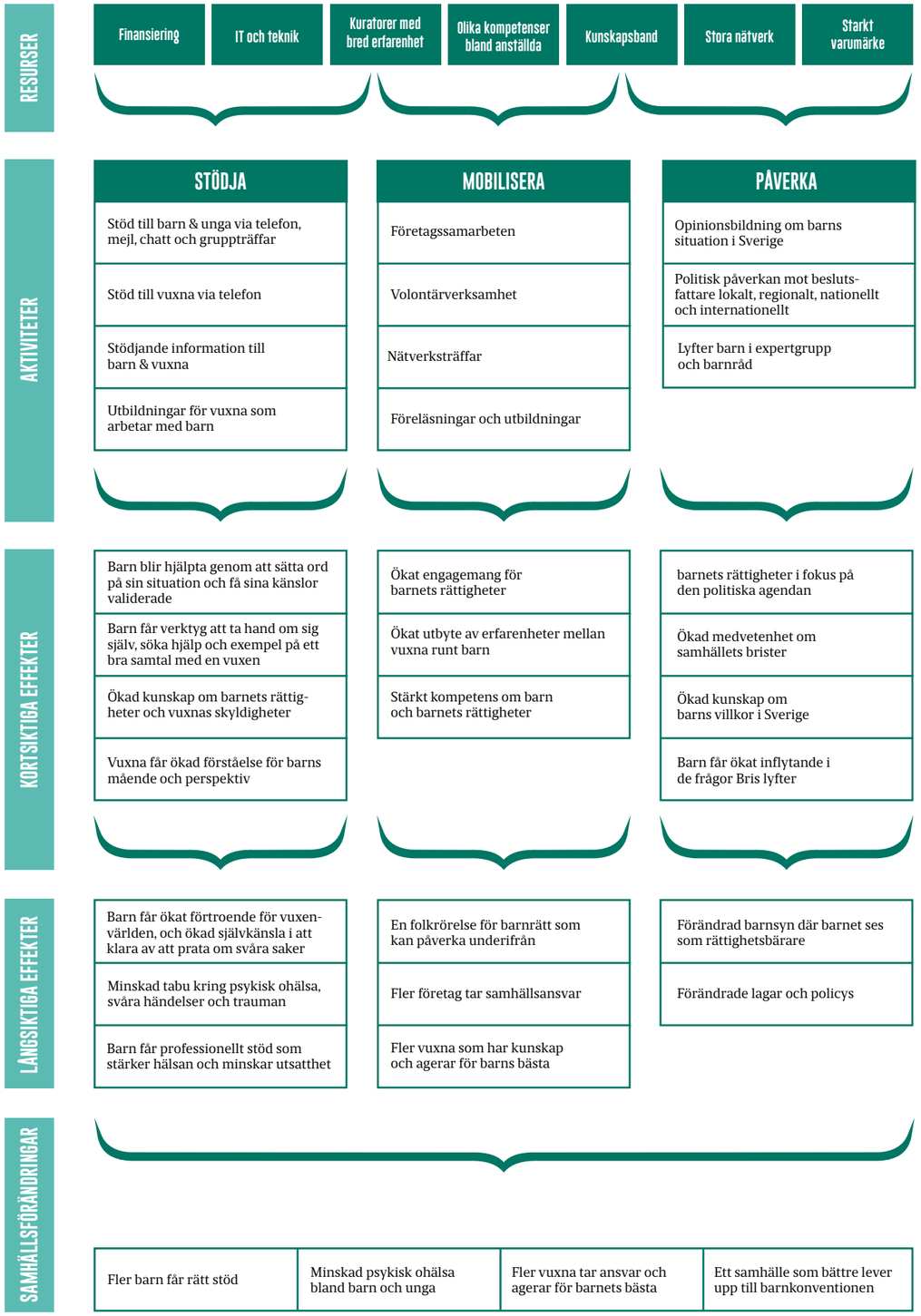
VAD VILL BRIS UPPNÅ?

Bris syfte är att stärka barnets rättigheter genom att stödja barn utifrån barnets behov, mobilisera samhället och påverka beslutsfattare genom att göra barns röster hörda. På så sätt skapas ett bättre samhälle för alla, där barn får rätt stöd och vuxna agerar för barnets bästa. Bris gör det genom att:

- Stödja barn och unga via chatt, mejl, telefon och individuellt och i grupp på Brismottagningar. Samtalen kan lindra ensamhet, oro och ångest här och nu, och ge dem verktyg att ta hand om sig själva och söka vidare hjälp. Många gånger är det första gången barnen sätter ord på sin situation och har ett bra samtal med en vuxen om sina känslor, vilket i längden kan öka tilliten till vuxenvärlden.
- Stödja, utbilda och ge information till vuxna i barns närhet. På så sätt får vuxna en större förståelse för barnets mående och perspektiv och kunskapen om barnets rättigheter och vuxnas skyldigheter ökar.
- Skapa en stark rörelse för barnets rättigheter genom kunskapsspridning, nätverksträffar och volontärverksamhet där kunskap och erfarenheter utbyts. Även partnerskap med företag ökar engagemanget för barnets rättigheter bland anställda och driver företagen att ta sitt samhällsansvar.
- Vara en modig och outtröttlig röst för att försvara och stärka barnets rättigheter. Bris 50 år långa erfarenhet av att lyssna på barn gör oss till en trovärdig budskapsbärare. Genom att sprida kunskap till beslutsfattare och skapa opinion kan vi på lång sikt skapa attityd-förändringar i samhället, där barnet ses som en rättighetsbärare och lagar formas därefter.

Bris vision är ett samhälle där barnets rättigheter tillgodoses.

På bilden på nästa sida finns en översikt över hur Bris verksamhet arbetar med förändring i samhället, både på lång och kort sikt.

I VILKET ORGANISATORISKT SAMMANHANG VERKAR BRIS?

Bris är den ledande folkrörelsen för barnets rättigheter i Sverige. I 50 år har vi kämpat för att förändra barns livssituation och förbättra samhället.

Bris historia börjar i mars 1971 när en treårig flicka dödas av sin styvpappa. Flickans död leder till starka reaktioner, bland annat görs en utställning på Kulturhuset i Stockholm med svartvita bilder på barn som utsatts för vuxnas våld. Barnboksförfattaren Gunnel Linde och journalisten Berit Hedeby, som tillsammans arrangerar utställningen, ber engagerade vuxna om stöd för att stärka barnets rättigheter. 1 september 1971 bildas så organisationen Bris (Barnens Rätt i Samhället). Resultatet blir en rörelse som plogar väg för det första förbudet mot barnaga i världen. 1980 startar Barnens hjälptelefon som ett direkt stöd till barn och unga som är ensamma eller upplever våld. Idag sker stödet framförallt via digitala kanaler, som chatt och mejl. Målet för organisationen är detsamma som vid starten 1971, att stärka barnets rättigheter.

STÖDJA

Bris är till för de barn som är mest utsatta i vårt samhälle. Vi arbetar för att varje barn ska kunna känna hopp inför framtiden och en tro på positiv förändring. Bris erbjuder professionellt stöd till alla barn under 18 år utifrån barnets behov, dygnet runt via chatt, telefon och mejl, och individuellt och i stödgrupper för barn i särskilt utsatta situationer. Bris ger också indirekt stöd till barn genom att stötta vuxna i frågor om barn och unga och föräldraskap.

116 111 – ett europeiskt hjälpnummer

Bris är Sveriges nationella stödlinje för barn och unga, och erbjuder professionellt samtalsstöd via chatt, mejl och telefon dygnet runt, året runt. 116 111 är ett europeiskt hjälpnummer som går till den organisation i varje land med kunskap och resurser att hjälpa barn som behöver stöd. I Sverige är Bris den officiella 116 111-linjen. Bris erbjuder kurativa samtal via chatt, mejl och telefon. Barn som kontaktar Bris är anonyma om de vill och samtalet syns inte på telefonräkningen. Alla som svarar på samtal är utbildade kuratorer med erfarenhet av stödsamtal med barn och unga i kris.

Under 2021 hade Bris 41 667 kurativa samtal med barn och unga. Det vanligaste ämnet var psykisk ohälsa, följt av familj och familjekonflikter, samt våld, övergrepp och kränkningar. Mer statistik finns i Bris årsrapport, som hittas på bris.se.

Bris ingår i CHI (Child Helpline International), ett globalt nätverk med 167 hjälplinjer för barn i 140 länder. Bris är den enda svenska organisationen med medlemskap i CHI.

Brismottagningar – ett direkt stöd till barn i utsatta situationer

Sedan 2021 erbjuder Bris ett nära och anpassat stöd till barn och unga på våra Brismottagningar i Stockholm, Göteborg, Malmö, Linköping och Umeå. Stödverksamheten här vänder sig till barn och unga i särskilt utsatta situationer. Till exempel barn som bor i familjehem, har en förälder som har ett beroende eller har psykisk ohälsa, barn som lever med våld och barn som varit med om krig eller har befunnit sig på flykt. Stöd ges alltid på uppdrag av barnet själv, men kan involvera fler personer i barnets närhet och även myndighetskontakter.

Stödet är anpassat efter barnets individuella behov och för att minska risken att barn i en svår livssituation faller mellan samhällets stolar. Bris kan erbjuda stödsamtal, hjälpa till att hitta strategier framåt och hjälpa barnet att komma i kontakt med andra relevanta samhällsaktörer.

På varje Brismottagning arbetar kuratorer som tillsammans med barnet kan hitta sätt att förändra det jobbiga. Det kan vara genom individuella samtal, genom familjesamtal eller att de som arbetar på Brismottagningen kan följa med barnet på möten med till exempel socialtjänsten, skolan eller sjukvården. Det kan också handla om att hjälpa och guida barn vidare till rätt insatser utifrån barnets behov. På Brismottagningar erbjuds professionellt stöd, men inte vård eller behandling.

Stödgrupper – för barn och familjer i utsatta situationer

Bris arbetar nära och stödjer barn och familjer i särskilt utsatta situationer genom gruppstöd. Att arbeta i stödgrupper innebär att barnet, tillsammans med andra i en liknande situation, kan dela erfarenheter och få stöd under trygga förhållanden. Stödgrupper är ett sätt att förebygga psykisk ohälsa på kort och på lång sikt. Bris använder metoder som är beprövade, som bygger på forskning och som fungerar. Till gruppstödet kopplas också individuellt stöd utifrån det enskilda barnets behov.

Idag erbjuder Bris gruppstöd till barn och familjer där en förälder begått självmord, till familjehemsplacerade barn, barn med erfarenhet av flykt, och barn till föräldrar med psykisk ohälsa eller aktivt missbruk. Under 2021 har Bris även erbjudit stödgrupper online för familjehemsplacerade barn och barn med vuxna som dricker för mycket eller mår psykiskt dåligt (Grubbel). Bris gruppstöd arbetar även för att stärka nätverken runt barnen, genom exempelvis familjeinriktade insatser där även föräldrar ges stöd, och genom information och föreläsningar till vuxna runt barnen i gruppstödet.

MOBILISERA

Bris är en rörelse för barnets rättigheter. Vi arbetar ständigt för att förändra samhället så att barn kan växa upp i frihet och trygghet. 2021 har Bris hörts och synts och hörts i allt från internationella sammanhang till lokala möten på stan.

Folkrörelsen för ett bättre samhälle för barn

Bris är en växande medlemsorganisation med 6 100 medlemmar (december 2021). Medlemmarna är en viktig kraft för att sprida kunskap om Bris. Bris medlemmar och volontärer sprider information och kunskap om barnets rättigheter i hela Sverige. Vartannat år hålls en kongress, som är Bris högsta beslutande organ där de viktigaste besluten tas. Kongressen väljer Bris styrelse som är ytterst ansvarig för verksamheten. Att vara medlem i Bris kostar bara 360 kronor och är ett sätt att stödja Bris verksamhet och ställa sig bakom arbetet att stärka barnets rättigheter. För barn är medlemskap gratis fram till 18-årsdagen.

Bris nätverk – mötesplatsen för barnets rättigheter

Bris nätverk är en samlingsplats för yrkesverksamma som idag samlar över 6 400 personer. Under 2021 hölls nätverksträffar för Bris 5 regioner med föreläsningar och erfarenhetsutbyte. Målsättningen är att genom nätverket sprida kunskap om barnrätt och vuxnas handlingsberedskap när ett barn far illa eller på annat sätt behöver stöd.

Utbildning för professionella

Via Brisakademin ger Bris utbildningar och föreläsningar till professionella om barnrätt och om metoder för att stödja barn och familjer, såväl öppna utbildningar som uppdragsutbildningar i hela landet. Bris erbjuder till exempel grundutbildningar om barnkonventionen, metodutbildning och workshops om barns delaktighet. Dessutom har Bris en rad metodutbildningar och gruppledarutbildningar, bland annat i stödgrupper riktade till nyanlända föräldrar, till barn till föräldrar som separerat, och till barn som flytt till Sverige.

PÅVERKA

Bris verksamhet handlar också om att påverka beslutsfattare för att på så sätt bidra till att stärka barnets rättigheter. Bris bedriver ett strategiskt opinions- och påverkansarbete med fokus på beslutsfattare och myndigheter, och arbetar också för att nå ut till allmänheten för att hela samhället ska ha bättre kunskap om barnets rättigheter och kunna bidra till att de tillgodoses. Bris deltar i referensgrupper och politikermöten, skriver rapporter och remisser och bidrar med expertis. Genom att göra barns röster hörda, samt bidra med analys och åtgärdsförslag, arbetar Bris för att stärka barnets rättigheter på alla samhällets arenor. Ett stort fokus under 2021 har legat på att belysa det faktum att barn fortfarande upplever våld i alldeles för stor utsträckning. I början av 2021 släppte Bris årsrapporten ”Första året med pandemin” som belyste konsekvenserna för barn under coronapandemin, både konsekvenser för den psykiska hälsan, och för våld och utsatthet.

Bris långsiktiga plan – så vi vill nå våra mål

I maj 2021 höll Bris kongress och en ny långsiktig plan för åren 2021-2025 antogs, ”*För alla barn alltid*”. Det är den första planen för en ny 50-årsperiod och ett svar på barns livssituation idag.

Bris ska:

- Finnas där barn finns
- Ha en stark regional närvaro
- Verka för att samhället ska tillgodose barnets rättigheter
- Finnas till för alla barn, alltid
- Vara en inkluderande rörelse

Den långsiktiga planen bryts ner i årliga verksamhetsplaner som beskriver hur målen för året ska uppnås. Uppföljning sker varje månad. Barn, medlemmar, förtroendevalda och anställda på Bris har varit delaktiga i arbetet. Det är kongressen som fattar beslut om Bris långsiktiga plan.

VILKEN KAPACITET OCH VILKET KUNNANDE HAR BRIS FÖR ATT UPPNÅ VÅRA MÅL?

Bris är Sveriges främsta barnrättsorganisation med resurser att stödja barn, mobilisera samhället och påverka genom att göra barns röster hörda.

”

DET BÄSTA MED BRIS FÖR MIG HAR VARIT ATT JAG FÅTT LÄRA MIG HUR EN BRA VUXEN SKA BEMÖTA EN

Högt kunnande

På Bris arbetar sakkunniga, stödgruppsledare, barnrättsjurist, kuratorer och andra med hög kompetens och stort kunnande om barns livssituation. Barn är experter på sina egna liv. Bris arbetar därför med barns delaktighet och inflytande i verksamheten och i Bris påverkansarbete, bland annat i så kallade ”expertgrupper” med barn och unga.

Bris stödverksamhet bygger på beprövade samtalsmetoder och forskning. Samtliga kuratorer är socionomer eller psykologer och särskilt utbildade i samtalsmetodik via chatt, mejl och telefon. Bris har också samarbeten med Uppsala universitet, Gävle högskola och Karolinska Institutet, kopplat till Bris stödgruppsverksamhet. Bland annat beforskas Bris stödgrupper för familjer där en förälder har tagit sitt liv.

Bris styrelse består av ledamöter med stor erfarenhet från såväl internationellt människorättsarbete som ledarskap inom näringsliv och forskning. Ordförande för Bris styrelse är Annabella Kraft och generalsekreterare för organisationen är Magnus Jägerskog.

Ekonomiska resurser

Bris verksamhet finansieras av gåvor från privatpersoner och företag, från det offentliga genom bidrag från exempelvis Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten, och från regioner och kommuner, samt från stiftelser och organisationer som vill bidra till Bris arbete för långsiktig samhällsförändring. Det är tack vare detta stöd som Bris kan fortsätta att erbjuda stöd varje dag, dygnet runt, till barn som inte har någon annan vuxen att vända sig till, och arbeta för samhällsförändring.

Intäkter från företag är den enskilt största delen av Bris intäkter (35 procent). Svenska Postkodlotteriet är Bris största finansiär, som stöttat med 184 miljoner kronor de senaste 12 åren. Andra huvudpartners, såväl företag som stiftelser, är Allmänna arvsfonden, Erling-Perssons Stiftelse, Stenastiftelsen, Tim Bergling Foundation, Egmont Fonden, Volkswagen, Circle K, Telia, Fastighetsbyrån, Trygg Hansa, AstraZeneca och KappAhl.

Cirka 8900 personer skänker pengar till Bris genom sitt månadsgivande. Snittgåvan ligger på ungefär 130 kronor. Under året har antalet månadsgivare ökat med 16 procent. Bidrag från allmänheten och medlemmar står tillsammans för 27 procent av den totala omsättningen. Stödet från EU, stat, kommuner och regioner motsvarar 26 procent.

Julen är en tid för medmänsklighet och den period som flest människor stödjer Bris. 2021 gick julkampanjen under konceptet ”För många barn är julen en enda lång väntan. På att den ska vara över.” som visade att julen inte är en glad högtid för alla barn, och att många längtar till att vardagen ska vara tillbaka. Över 10 miljoner kronor samlades sammanlagt in från privatpersoner och företag.

Hit går pengarna

Målet är att varje insamlad krona ska göra så stor skillnad som möjligt. Av hundra kronor som skänks till Bris går 80 kronor direkt till ändamålet med att stärka barnets rättigheter genom att stödja, mobilisera och påverka. 15 kronor går till insamling för att kunna fortsätta finansiera verksamheten långsiktigt, endast 5 kronor går till administration.

Bris är medlem i Svensk insamlingskontroll och har ett 90-konto, vilket säkerställer att insamlade pengar går till ändamålet.

Mer om Bris ekonomi finns beskrivet i Bris årsredovisning som hittas på Bris.se eller i Bris årsberättelse.

VAD HAR VI ÅSTADKOMMIT SÅ HÄR LÅNGT?

Bris vision är ett samhälle där varje barn känner till sina rättigheter och lever i ett samhälle där rättigheterna tillgodoses. Fortfarande är det fler barn som inte känner till barnkonventionen, än som gör det. Sverige var ett av de första länderna i världen som skrev under (ratificerade) barnkonventionen, och från den 1 januari 2020 är den svensk lag. Trots det lever inte Sverige upp till konventionens alla åtaganden. Det kan handla om att barn inte lyssnas till i beslut som rör dem, att vården inte är tillgänglig och ser olika ut för barn beroende på var barnet bor samt att skolan leder till en press och utslagning för många barn, vilket inte är förenligt med barnets bästa. Mest allvarligt är att barn som befinner sig i de mest utsatta situationerna är den gruppen barn som får sina rättigheter kränkta allra oftast.

Stödja barn – vad gör det för skillnad?

Bris gör skillnad för det enskilda barnet varje dag. Att våga ta steget mot ett bättre mående kan för många vara ett övermäktigt kliv. Bris kuratorer tar emot samtal från barn och unga, dygnet runt, året runt. Deras uppgift är att lyssna, stötta och stärka barnet, och hjälpa barnet vidare när det behövs.

Varje samtal utgår från barnets behov och sker på barnets villkor. Samtalen syftar till att barnet ska kunna hantera sin situation och få hopp om att en positiv förändring är möjlig. Bris vill också ge en positiv erfarenhet av att prata med en vuxen, då det är något som många barn som kontaktar Bris saknar. För en del barn är det första gången som barnet blir lyssnat på och taget på allvar. I närmare var fjärde samtal har Bris hänvisat barn vidare till hjälp av andra stödinstanser. I några fall har Bris kuratorer också företrätt barnet i kontakt med myndigheter i det Bris kallar uppdrag. Det kan exempelvis handla om att ta kontakt med socialtjänsten på uppdrag av barn som behöver stöd och skydd. På så sätt kan vårt arbete vara början på en långsiktig förändring av ett barns livssituation.

Kännedomen om Bris verksamhet bland barn och unga är hög, närmare 80 procent känner till Bris och att vi kan ge stöd i en jobbig situation [1] . Bris stöd når också allt fler barn. Samtalen har ökat under sex år i rad. 2021 var ökningen 32 procent jämfört med året innan, som en följd av att Bris utökat öppettiderna till dygnet runt och samtidigt ytterligare stärkt bemanningen. Under 2021 noteras markanta ökningar av samtal som handlar om sexuella övergrepp, suicid och ätstörningar.

De flesta barn väljer att kontakta Bris via chatt. Det är ett kanalval som många barn känner sig bekväma med. Vissa frågor är också enklare att formulera i text än att prata om. Mejlen och chatten innebär också att barn kan skriva till Bris utan att det hörs. Bris har öppet när många andra stödfunktioner i samhället, som exempelvis ungdomsmottagning och elevhälsa, har stängt.

Vuxna som känner oro för ett barn i sin närhet kan kontakta Bris vuxentelefon – om barn. Sedan 2019 bedriver Bris även en stödlinje för arabisktalande vuxna som har frågor om barn och föräldraskap, och sedan tidigare en särskild stödlinje för idrottsledare.

Flera av Bris gruppstödserbjudanden ger också riktat stöd till föräldrar och andra vuxna runt barn, till exempel till familjer där en förälder har tagit sitt liv, och till nyanlända föräldrar. På Bris.se erbjuder Bris lättillgänglig information om vad du som vuxen kan göra för att stötta ett barn, och sidorna är välbesökta.

Mobilisera samhället – vad gör det för skillnad?

Bris startade som en protest mot våld mot barn. Idag är Bris en hel rörelse som varje dag för en outtröttlig kamp för att skapa ett bättre samhälle för barn och unga. Medlemsrörelsen är grunden för folkrörelsen Bris, och Bris medlemmar och volontärer sprider engagemang och information om barnets rättigheter i hela landet. Under 2021 har engagemanget för Bris arbete fortsatt varit stort.

Bris nätverk är Sveriges största barnrättsnätverk för professionella som jobbar med barn. Genom att mobilisera vuxna som arbetar i barns vardag sprider Bris kunskap om barnets rättigheter, aktuell forskning och minskar avståndet mellan myndigheter, kommuner, organisationer och andra viktiga aktörer runt barn. Nätverket startade hösten 2016 och har idag över 6 400 medlemmar (sista december 2021). Grunden i nätverket är de nätverksträffar som genomförs årligen. Arbetet utgår från Bris regioner.

Nästan samtliga vuxna i Sverige (99,9 procent) känner till Bris och 9 av av 10 känner till Bris mer än bara till namnet [2]. Det är unika siffror och resultatet av ett långsiktigt arbete med att lyfta frågor om barn och ungas livsvillkor. Genom att bli månadsgivare eller medlem i Bris kan vem som helst stötta verksamheten och göra en viktig skillnad för barn. Allt fler gör det. Under 2021 ökade antalet månadsgivare med 38 procent. Genom

[1] Sifo-undersökning på uppdrag av Bris (2020)
[2] Sifo-undersökning på uppdrag av Bris (2020)

att mobilisera fler som arbetar tillsammans för barnets rättigheter kan vi göra barndomen och samhället bättre för alla.

Bris tror att bättre samhälle för barn är möjligt. Gå med i kampen för en bättre barndom!

Göra barns röster hörda – vad gör det för skillnad?

Bris är örat mot marken. Vi lyssnar på varje barn. Vi tar berättelserna vidare och förvandlar dem till nya lagar, bättre utbildad barn- och ungdomspersonal, tryggare miljöer och säkrare rättsprocesser.

Sedan coronapandemins start har Bris fördjupat samarbetet med myndigheter och andra samhällsaktörer för att dela Bris lägesbild av barns och ungas livssituation, och hur vi tillsammans kan lindra de negativa konsekvenserna.

I nästan fyra decennier har allt fler barn rapporterat att de mår sämre, är mer oroliga, har svårare att sova, oftare ont i magen. Vi har berättat om att allt fler unga skadar sig, har ångest och känner sig deprimerade. Medan självmorden minskar i samhället i stort minskar statistiken inte bland unga, tvärtom finns det grupper där antalet självmord ökar. Att bryta trenden med den psykiska ohälsan är en av Bris viktigaste frågor, och Bris har publicerat ett antal rapporter i ämnet. Under 2020-2021 har Bris deltagit som experter i den statliga utredningen ”En sammanhållen god och nära vård för barn och unga”, och även samarbetat med utredningen för att möjliggöra barns och ungas deltagande i utredningen. Genom enkäter och expertgrupper har 700 barn kommit delat sina erfarenheter och förslag.

Bris har under en lång tid lyft behovet av politisk vision och en nationell strategi för att motverka alla former av våld mot barn. År 2021 tillsattes en nationell utredning som ska fram en sådan strategi och Bris medverkar i utredningens expertgrupp. Bris har också genomfört en enkät bland barn och unga och delat information till utredningen både om barns egna röster om våld, och Bris samlade erfarenhet av att i 50 år ha arbetat mot alla former av våld mot barn.

EFFEKTRAPPORT

Avslutning

Antalet kontakter till Bris ökar för varje år. Det vanligaste ämnet är psykisk ohälsa, men många samtal handlar också om våld, övergrepp och kränkningar, och om barnets vardag i familjen och skolan. Barns utsatthet i skolan ökar och många barn upplever att vuxna inte ser, lyssnar eller förmår stötta.

Bris har under 2021 inlett en ny 50-årsperiod med en ny långsiktig plan och tagit flera historiska kliv i arbetet med att finnas för alla barn alltid.

- Bris har under 2021 stöttat fler barn, vuxna och familjer än någonsin i chatt, mejl, telefon, på Brismottagningar och i stödgrupper.
- Bris har utökat öppettiderna i den nationella stödlinjen 116111 för barn och unga till dygnet runt i chatt och telefon.
- Bris har öppnat 5 Brismottagningar dit barn kan komma och träffa en kurator för ett nära och individanpassat stöd i utsatta situationer.
- Bris har fyllt 50 år och uppmärksammat hur arbetet för att motverka alla former av våld mot barn tyvärr är lika viktigt idag som för 50 år sedan.
- Bris har deltagit i nätverk och samverkansmöten med myndigheter, beslutsfattare och civilsamhälle för att dela sina erfarenheter och kunskap om barns livssituation.
- Bris har särskilt mobiliserat och påverkat för att stärka rättigheterna för barn i särskilt utsatta situationer, som upplevt våld, som lider av psykisk ohälsa eller som är placerade i samhällets vård.
- Bris nätverk har fortsatt att växa och är, med över 6 400 medlemmar, Sveriges största mötesplats för barnrättsfrågor där vuxna som arbetar med barn stärks både nationellt och regionalt.
- Bris som folkrörelse är fortsatt stark med engagerade medlemmar och volontärer som kan sprida kunskapen om barns livsvillkor i Sverige.
- Bris har fortsatt stärka sin finansiering och Bris totala intäkter översteg 100 miljoner kronor.

Och mycket mer.

Bris är helt beroende av gåvor från privatpersoner, företag och andra organisationer. Utan dessa bidrag kan vi inte bedriva den verksamhet vi gör idag. Vi lovar att göra största möjliga skillnad för varje insamlad krona. Det är vår förhoppning att den här rapporten ska ge en bild av vad de pengar som skänks till Bris gör för skillnad.

Det är tack vare er vi kan göra den skillnad vi gör!

BRIS

bris.se
givarservice@bris.se
08-59 88 88 00
Swish: 9015041
Pg: 901504-1
Facebook: facebook.se/BRIS
Twitter: @BRISpress

BRIS VILL TACKA SINA HUVUDPARTNERS

BRIS LÅNGSIKTIGA PLAN 2021–2025

FÖR ALLA BARN ALLTID.

BRIS

”DET BÄSTA MED BRIS FÖR MIG HAR VARIT ATT JAG FÅTT LÄRA MIG HUR EN BRA VUXEN SKA BEMÖTA EN. ALLA KURATORER ÄR SÅ SNÄLLA OCH BRA ATT PRATA MED.”

INLEDNING

Bris startade 1971 som en reaktion på vuxnas våld mot barn. Sedan dess har vi outtröttligt kämpat för att stärka barnets mänskliga rättigheter. Bris har nu funnits i 50 år och har bidragit till att Sverige, som det första landet i världen förbjöd barnaga och att barnkonvention blivit till svensk lag.

Bris vision är ett samhälle där barnets rättigheter tillgodoses. Vårt mål är att Bris år 2025 har varit med och skrivit ett nytt kapitel i kampen för barnets rättigheter för att rättigheterna ska tillgodoses till fullo i samhället. Vi ser en förändrad barnsyn där barnet erkänns och ges plats i samhället som rättighetsbärare.

Vi ser att segregation och utanförskap i samhället bryts. Vi ser att barns våldsutsatthet och psykiska ohälsa bryts. Vi ser ett mer jämlikt samhälle, där varje barns rättigheter tillgodoses.

Bris finns för alla barn alltid. Den nationella stödlinjen 116 111 är öppen dygnet runt för barn. Bris har en tydlig regional närvaro och ett nära stöd till barn och vuxna. Bris når fler barn än någonsin tidigare.

Bris är en stark rörelse och en samlande kraft i kampen för barnets mänskliga rättigheter. Vi är folkrörelsen som bygger på engagemang och ett ställningstagande hos barn och vuxna, företag och organisationer. Bris bidrar med kunskap både nationellt och internationellt. Det är en stark rörelse som alla känner till.

Bris långsiktiga plan 2021–2025 är den första planen i en ny 50-årsperiod och ett svar på barns livssituation. Sedan Bris startade 1971 har skyddet av barnets rättigheter stärkts. Fortfarande tillgodoses inte barnets rättigheter fullt ut i samhället. Särskilt tydligt är bristerna för barn i utsatta situationer. Bris långsiktiga plan 2021–2025 innebär att Bris stärker vår samhällsviktiga funktion som Sveriges stödlinje för barn och att vi är den tydligaste rösten för barnets rättigheter. Vi ska de kommande åren särskilt se till frågor om ungas psykiska hälsa, ett inkluderande samhälle och ett samhälle fritt från våld mot barn. Bris regioner ska fortsätta utvecklas och vi vill växa som folkrörelse tillsammans med barn. Vi ska satsa på att synas där barn finns i skolan och digitalt. Bris långsiktiga plan är ett svar på att samhället för barn inte är hållbart och att Bris behöver stå upp för barnets mänskliga rättigheter. Det här kommer Bris att fokusera på under de kommande åren:

- Att samhället ska tillgodose barnets rättigheter
- Att finnas till för alla barn alltid
- Att ha en stark regional närvaro
- Att finnas där barn finns
- Att vara en inkluderande rörelse

Bris långsiktiga plan beskriver hur Bris ska arbeta för att barnets rättigheter ska tillgodoses. Planen bryts ner till årliga verksamhetsplaner som beskriver hur arbetet genomförs årligen. Varje år redovisas det vi åstadkommit i en verksamhetsberättelse och en effektrapport. Ett nytt nuläge beskrivs i en nästa verksamhetsplan för att vi bit för bit ska närma oss målet. Bris långsiktiga plan 2021-2025 bygger på en omvärldsanalys av barns livssituation. Förtroendevalda, medlemmar, anställda och barn har varit delaktiga i arbetet.

BRIS FOKUS FÖR ETT BÄTTRE SAMHÄLLE FÖR BARN

Att samhället ska tillgodose barnets rättigheter

Att barnkonventionen är svensk lag innebär ett nytt kapitel i kampen för barnets mänskliga rättigheter. Bris ska bistå med kunskap, driva politisk påverkan och kämpa för att varje barn ska få sina rättigheter tillgodosedda. Att barn erkänns som rättighetsbärare och får komma till tals. Bris ska vara en outtröttlig röst för barnets mänskliga rättigheter och ha särskilt fokus på frågor om att förbättra barns psykiska hälsa, arbeta för ett inkluderande samhälle och ett samhälle fritt från våld mot barn. Ett prioriterat område är också att utveckla Bris arbete för de yngsta barnen (0-6 år). Bris ska arbeta för barnkonventionens fulla genomslag i samhället.

Att finnas till för alla barn alltid

Barn har rätt till stöd och skydd. Därför ska Bris finnas för alla barn alltid. Det innebär ett öppethållande dygnet runt i 116 111. Det innebär ett utvecklat och fördjupat stöd för barn i utsatta situationer genom etableringen av mottagningar regionalt. Satsningen innebär också ett stärkt stöd till nätverket runt barnet. Bris ska arbeta för att bredda stödverksamheten och nå fler barn än någonsin tidigare.

Att ha en stark regional närvaro

Ett aktivt regionalt arbete är avgörande för att Bris ska kunna göra skillnad för barn i hela Sverige. I det regionala arbetet ska Bris vara en närvarande aktör för att mobilisera medlemmar, civilsamhälle, kommuner, regioner för att stå upp för barnets rättigheter. Under perioden ska den regionala närvaron fortsätta att växa.

Att finnas där barn finns

Vi ska vara närvarande i barns vardag. Vi ska synas i skolan, idrotten, på nätet och andra platser där barn finns. Vi ska också nå ut till fler grupper av barn som idag inte får stöd. Bris ska fortsätta att vara relevanta och närvarande i frågor som är viktiga för barn. Vi ska fortsätta utvecklas digitalt och bli ännu mer tillgängliga. Vi finns inte bara dygnet runt utan också där barn finns.

Att vara en inkluderande rörelse

Bris är en inkluderande rörelse för barn och vuxna. Tillsammans är vi en stark och pådrivande kraft för barnets rättigheter. Bris ska ge möjlighet att engagera sig och delta i kampen för ett bättre samhälle för barn, som medlem, volontär, givare och partners. Vi ska stärka barns möjlighet till deltagande i det demokratiska samhället och sänka trösklarna för medlemskap i Bris. Genom att vi går samman, blir starkare och når fler åstadkommer vi en förändring tillsammans.

BRIS VISION, SYFTE & VÄRDEGRUND

Vision
Ett samhälle där barnets rättigheter tillgodoses.

Syfte
Att stå upp för barnets rättigheter, genom:

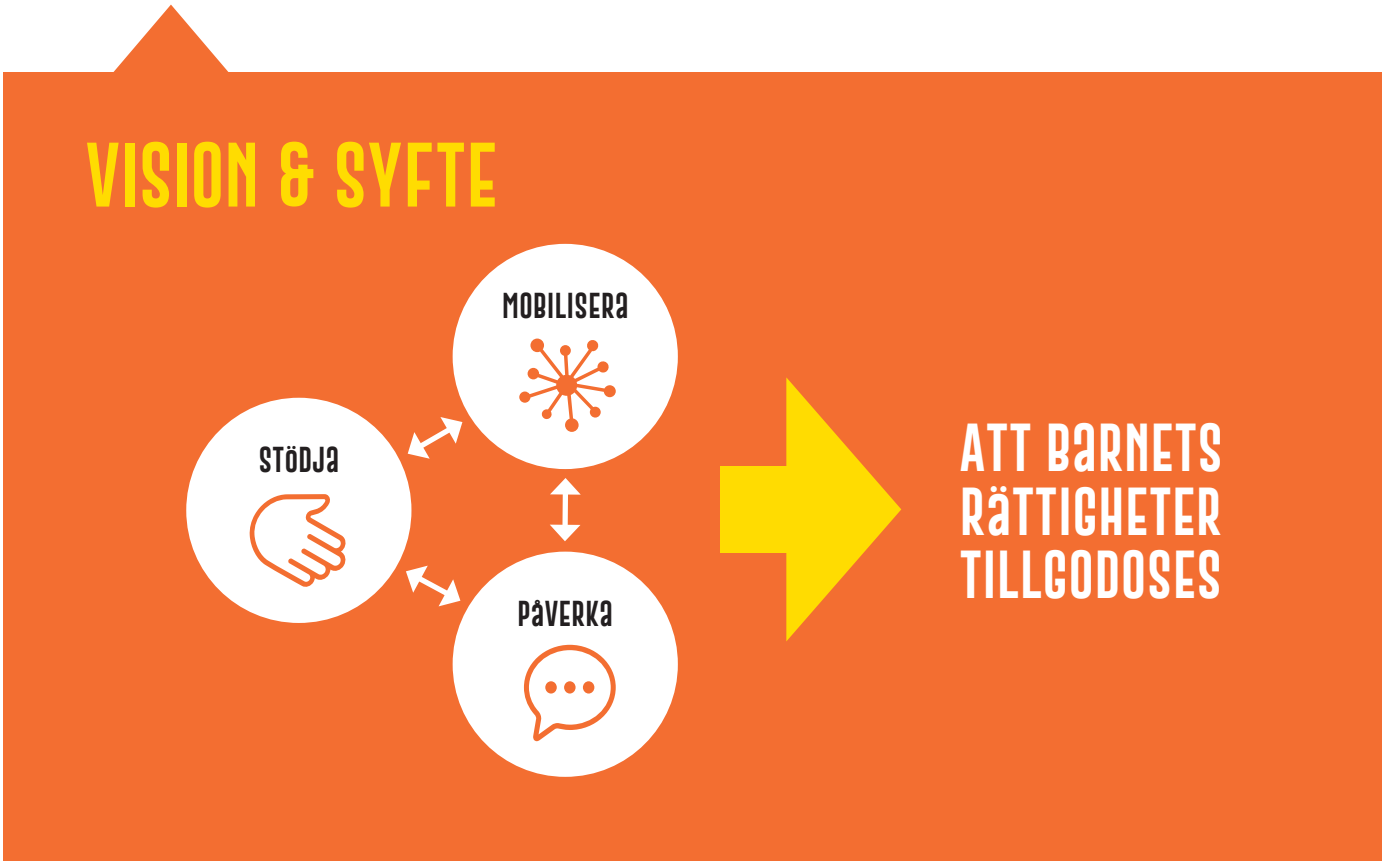
- Att stödja barn utifrån barnets behov
- Att mobilisera samhället
- Att påverka politiker och beslutsfattare

För att skapa ett bättre samhälle för barn.

Värdegrund
Bris värdegrund utgår från att varje barn är bärare av egna mänskliga rättigheter. Varje barn ska erkännas, respekteras och skyddas som rättighetsbärare. Barnets rättigheter är ovillkorade. Det är alltid vuxna som är ansvariga för att barnets rättigheter tillgodoses. Varje barn har en individuell personlighet, egna behov, intressen och en personlig integritet. Bris ska alltid bemöta varje barn som kompetent och kapabelt. Barnet har alltid rätt att få sin åsikt respekterad och beaktad. Detta är Bris barnsyn och värdegrund som vilar på FN:s konvention om barnets rättigheter. Det är ett gemensamt perspektiv som ligger till grund för hela verksamheten.

Bris ska vara: lyssnande, modiga och inge hopp.

NULäGE

I Sverige bor ungefär två miljoner barn under 18 år. Alla är individer i olika åldrar och med olika bakgrund, framtid och förutsättningar. Gemensamt för alla barn är att varje barn har samma värde och omfattas av samma ovillkorade mänskliga rättigheter.

Från år 2020 är barnkonventionen svensk lag. Det stärker barnets rättsliga ställning. Samtidigt kan inte lagstiftningen tas som garanti för att barnets rättigheter tillgodoses. Det finns många brister i tillämpningen av lagen.[1]

Sverige är på många sätt ett bra land att av vara barn i, men inte för alla barn och inte alltid. Den psykiska ohälsan är utbredd och är den vanligaste kontaktorsaken barn har till Bris.[2] Att främja goda livschanser och att klara skolan är en viktig skyddsfaktor mot psykisk ohälsa och en grundläggande förutsättning för barns livsmöjligheter.[3 4] Den alltmer segregerade skolan och att många barn går ut skolan utan fullständiga betyg är allvarligt.

Forskning visar att barn som har erfarenhet av övergrepp, våld, barn som befinner sig i samhällets vård, barn på skyddade boende, ekonomisk utsatthet och barn som befinner sig i andra svåra livssituationer har en betydligt större risk för allvarlig psykisk ohälsa än andra barn.[5] Många barn befinner sig i utsatta situationer i Sverige där samhället stöd många gånger brister eller inte är tillräckligt.

2020 var ett år olikt alla andra då världen ställdes inför en global pandemi. Det var också ett år då vardagen förändrades för många barn.

I Bris stödverksamhet har det varit tydligt att utsattheten förstärkts för barn, och särskilt för barn som redan innan pandemin befann sig i en utsatt situation. Pandemin har bland annat inneburit att barns tillgång till skyddsfaktorer begränsats. Skolan utgör exempelvis en viktig skyddsfaktor för barn som lever i utsatthet

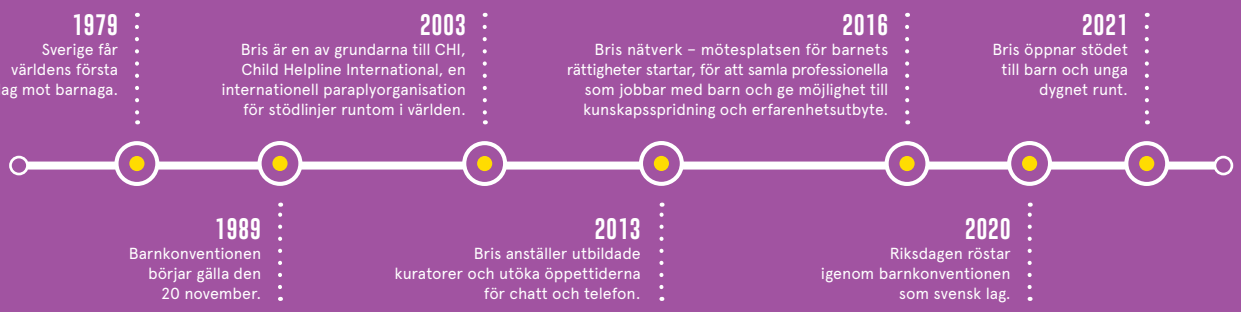
Den sociala distanseringen har också inneburit påfrestningar för många familjer. Samtalen till Bris om familjekonflikter har ökat markant liksom samtal om fysiskt och psykiskt våld. Även samtal om ångest och nedstämdhet har ökat kraftig. Vi kan tydligt se att mående hos barn som tidigare mådde dåligt har förävärrats märkbart.[6]

Världen blir allt mer global och de internationella kontakterna blir viktigare. Det är tydligt att många av de utmaningar som påverkar barn och unga inte bryr sig om nationsgränser. Utmaningarna är globala där miljö, migration, sjukdomar och den psykiska ohälsan är några exempel. I Bris kontakter beskriver många barn en ökad osäkerhet och otrygghet inför framtiden. Dels kopplat till globala frågor dels i tankar om framtiden kring jobb och bostad.

Samhället blir allt mer polariserat, ekonomiskt, socialt och kulturellt. Det syns även i allt mer parallella världsbilder, i striden om förklaringar och sanning. Barn drabbas av den ökande polariseringen. Det är också tydligt i barns samtal till Bris att livet för många är påfrestande. Barn beskriver hur de förväntas prestera på livets alla områden. Att många barn lider av psykisk ohälsa kan ses som tecken på att livet inte går ihop.

Barn har rätt till trygga och hållbara uppväxtvillkor. Bris kan konstatera att situationen är ohållbar för allt för många.[7]

”MILSTOLPAR” I BRIS HISTORIA

[1] *Barnkonventionen och svensk rätt*, SOU 2020:63
[2] *Hållbara liv*, Bris rapport 2020:1
[3] *Ett nationellt handlingsprogram för suicidprevention*, Folkhälsomyndigheten
[4] Skola. Vård. Omsorg. Och den psykiska ohälsan. Bris 2018:1.
[5] M*in tur att berätta*, Stadsmissionen och Bris 2020, *Barn i familjer med missbruk, psykisk ohälsa eller våld*, Folkhälsomyndigheten 2016. *Barn och unga i samhällets vård, Forskning om den sociala dygnsvården*, Forte 2015.
[6] Bris årsrapport 2020:1 *”Första året med pandemin - om barns mående och utsatthet”*
[7] *Hållbara liv*, Bris rapport 2020:1

NÅGRA INSIKTER

År 2020 blev barnkonventionen svensk lag, 30 år efter att Sverige ratificerat konventionen. Inom de närmaste åren kommer ny rättslig praxis utvecklas i domstolar, som kommer att ha direkt inverkan på barns livsvillkor i Sverige. Kompetens om barn inom rättsväsendet är idag för låg. Att barnkonventionen är lag är därför ingen garanti för att barnets rättigheter tillgodoses. För Bris blir det viktigt att bidra med kunskap om barnets rättigheter, bevaka utvecklingen vad gäller rättspraxis och tillämpning i praktiken.

Många barn befinner sig i utsatthet, vilket framkommer i barns samtal till Bris varje dag. En viktig roll för Bris är att förmedla barns röster och synliggöra barns uppväxtvillkor. Att arbeta för barns psykiska hälsa, ett inkluderande samhälle och ett samhälle fritt från våld behöver fortsatt vara fokus för Bris de kommande åren. Det är områden där barnets mänskliga rättigheter inte tillgodoses och där samhällets stöd till barn och unga brister.

En grundläggande förutsättning för att barnets rättigheter ska få genomslag i praktiken är att barn respekteras som bärare av egna mänskliga rättigheter. Det är angeläget att synen på barn som rättighetsbärare stärks och att barn ges möjlighet att komma till tals och vara delaktiga i alla frågor som påverkar barns situation.

Inom många områden går utvecklingen framåt men världen står fortfarande inför enorma utmaningar. De globala målen i Agenda 2030 ska ha uppnåtts om mindre än tio år. Målen handlar bland annat om att främja fredliga samhällen, att minska våldet, att säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla åldrar, att säkra en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet, att utjämna ojämlikhet i samhället, att bekämpa klimatförändringarna samt att skapa ett mer inkluderande och representativt beslutsfattande.

Genomförandet av de globala målen förutsätter att mänskliga rättigheter respekteras och tillgodoses. På så vis hänger barnets rättigheter tätt ihop med arbetet för en mer hållbar värld. Att barn involveras och görs delaktiga är en central del i det arbetet. Genom att stärka barnets mänskliga rättigheter stärks också många av målen i Agenda 2030. De utmaningar som finns nu har inga nationella gränser. Bris behöver tydligare än tidigare rikta blicken internationellt.

Livsvillkoren för barn i Sverige skiljer sig åt och utvecklingen har i flera avseenden gått i fel riktning de senaste åren. Insatser behövs inom flera områden för att skapa ett inkluderande samhälle och ge jämlika livsförutsättningar.

Bris driftar 116 111, Sveriges nationella stödlinje för barn. De senaste åren har samtalen till Bris ökat och under 2020 har Bris gett stöd till fler barn än någonsin tidigare. Bris samhällsviktiga roll är tydlig och barn ska alltid kunna lita på att Bris finns där, oavsett vilken dag på året det är, eller vilken timme på dygnet. Det är också angeläget för Bris att kunna stärka stödet runt barn i utsatta situationer. Ett viktigt arbete för Bris är därför att fortsätta bredda stödet och bli mer relevant för fler grupper av barn.

En viktig del av barns vardag är på nätet. Den digitala utvecklingen går snabbt vilket ställer höga krav. Det är avgörande för Bris att finnas där barn finns och fortsätta utvecklas digitalt.

Sedan 1971 har Bris bidragit till förändring till ett bättre samhälle för barn. Bris har alltid haft en hög kännedom och trovärdighet bland barn och vuxna i Sverige. För att folkrörelsen för barnets rättigheter ska fortsätta växa behöver Bris ytterligare stärka medlemsorganisationen. Det är också angeläget att stärka barns inflytande i Bris.

2020 kom i hög utstäckning att präglas av den globala pandemin. I samtalen till Bris märktes att utsattheten för barn ökade, särskilt för barn som redan innan befann sig i en utsatt situation. Vi ser en ökad vilja bland privatpersoner, företag och andra organisationer att bidra till ett mänskligare samhälle för barn. En bred finansiering är en förutsättning för Bris. Att fler blir en del av folkröreslen stärker engagemanget för barnets rättigheter. En insikt är att när rörelsen fortsätter växa behöver det ske tillsammans med barn.

FRAMGÅNGSFAKTORER

Att vi lyssnar och alltid står på barnets sida

Att vi lyssnar och kompromisslöst står på barnets sida och agerar för barnets bästa är självklart för Bris. Grundade i barnrätten sluter vi upp bakom varje barn och kämpar för att hen ska få sina rättigheter tillgodosedda. Vi inger hopp och framtidstro och stödjer till förändring.

Att vi är en stark röst och folkrörelse som kämpar för barnets rättigheter

Vi är en folkrörelse sprungna ur civilkurage av människor som vägrade se på medan barn for illa, som stod upp och plogade vägen för världens första förbud mot barnaga. Vi går först i kampen för en bättre barndom. Vi driver sakfrågor och är en blåslampa för att alla vuxna ska arbeta för varje barns mänskliga rättigheter. Vi är en inkluderande rörelse som tillsammans gör skillnad.

Att vi har stor kunskap om barnets rättigheter, livssituation och behov

Vi är väl förankrade i barnets rättigheter och behov. Bris är Sveriges nationella stödlinje för barn och bistår med kunskap om barnets livssituation. Att vi har kompetens och är grundade i de frågor vi driver är avgörande för att vi ska uppfattas som relevanta och går att lita på. Idag är Bris en av de ideella organisationerna med högst förtroende hos allmänheten.

MÅLBILD 2025

Bris har varit med och skrivit ett nytt kapitel i kampen för barnets rättigheter för att rättigheterna ska tillgodoses till fullo i samhället. Vi ser en förändrad barnsyn där barnet erkänns och ges plats i samhället som rättighetsbärare.

Vi ser att segregation och utanförskap i samhället bryts. Vi ser att barns våldsutsatthet och psykiska ohälsa bryts. Vi ser ett mer jämlikt samhälle, där varje barns rättigheter tillgodoses.

Bris finns för alla barn alltid. Den nationella stödlinjen 116 111 är öppen dygnet runt för barn. Bris har en tydlig regional närvaro och ett nära stöd till barn och vuxna. Bris når fler barn än någonsin tidigare.

Bris är en stark rörelse och en samlande kraft i kampen för barnets rättigheter. Vi är folkrörelsen som bygger på engagemang och ett ställningstagande hos barn och vuxna, företag och organisationer. Bris bidrar med kunskap både nationellt och internationellt. Det är en stark rörelse som alla känner till.

KOMPETENS

Bris ska spegla hela samhället och alla barn. Det betyder att vi behöver en bred representation och kompetens i organisationen. För att kunna stötta fler vuxna runt barn ska Bris rikta stödet till vuxna till nya målgrupper.

Bris är en barnrättsorganisation. Alla anställda och förtroendevalda i hela organisationen har kunskap om barnets mänskliga rättigheter.

Allt Bris stöd är professionellt och bygger på evidens och erfarenhet. På Bris finns en samlad kunskap om barnets behov och situationen för barn i särskild utsatthet. Bris har hög kompetens kring barns psykiska ohälsa, våld och andra områden som är vanliga i kontakten med Bris. Allt stöd till barn och vuxna genomförs av personal med utbildning och kunskap att möta personer i kris.

RELATIONER

Syftet med alla samarbeten är att stå upp för barnets rättigheter. Bris verksamhet sker tillsammans med barn i alla delar av organisationen.

Bris strävar efter samarbeten med starka finansiärer med stort engagemang. Varje samarbete föregås av en s.k. ”barnrättsprövning” för att säkerställa att barnets mänskliga rättigheter inte kränks.

Bris tillämpar etiska riktlinjer i alla samarbeten utifrån fyra områden: mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljöfrågor och korruption.

Organisationer och företag som Bris samverkar med ska ta ansvar inom dessa områden. Bris samarbetar aldrig med organisationer eller företag som bedriver verksamhet i strid med Bris värderingar, eller som har kopplingar till alkohol-, tobaks-, porr-, prostitution eller vapenindustrin, som utgår från odemokratiska värderingar, som diskriminerar på grund av ålder, kön, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck, eller har koppling till barnarbete. Bris har 90-konto och följer riktlinjerna för Svensk insamlings-kontroll och Giva Sverige.

ORGANISATION

Bris är en ideell medlemsorganisation som är partipolitiskt och religiöst obunden. Kongressen är Bris högsta beslutande organ.

Bris är ett - alla delar av organisationen behövs och bidrar gemensamt till syftet att stå upp för barnets rättigheter.

Omvärlden förändras snabbt och Bris behöver förändras med den. Bris utvecklar verksamheten i dialog med barn och utifrån kunskap om barns livssituation.

Bris är en lärande organisation. All verksamhetsplanering utgår från erfarenheter och den skillnad som verksamheten gjort för barn. Vi utvärderar verksamheten löpande och frågar regelbundet barn som kontaktar Bris vad som är det bra med Bris och vad vi kan förbättra. Vi följer också upp organisationens kännedom och anseende hos allmänheten.

Bris långsiktiga plan 2021–2025 antas av kongressen och ligger till grund för organisationens verksamhetsplanering, policydokument och andra riktlinjer för Bris. Styrelsen som utses av kongressen, har det yttersta ansvaret för den löpande verksamheten. Styrelsen ser årligen över verksamheten för att säkerställa att organisationen följer den långsiktiga planen.

”ATT NI ALLTID FINNS DÄR NÄR LIVET KÄNNS TUFFT, ATT NI KOMMER MED BRA RÅD, OCH ATT NI INTE DÖMER NÅGON”.

BARNS FÖRVÄNTNINGAR PÅ BRIS

- Att Bris lyssnar, tror på en, försöker förstå, inte dömer, är snälla och hjälper en.
- Att Bris arbetar för att fler barn kan få hjälp.
- Att Bris syns mer så att fler får veta att Bris finns
- Att alla får söka stöd kring det som är viktigt för en själv.[8]

BRIS LÖFTE TILL VARJE BARN

- Att Bris lyssnar och tar varje barns upplevelse på allvar.
- Att Bris gör allt vi kan för att fler barn ska kunna få stöd av Bris.
- Att barn i sin kontakt med Bris ska vara tryggt.
- Att Bris är till för alla barn alltid.

[8] Röster från barn som varit delaktiga i arbetet med Bris långsiktiga plan.

OM BRIS

Bris, Barnens rätt i samhället, är en av Sveriges ledande barnrättsorganisationer som varje dag kämpar för ett bättre samhälle för barn. Folkrörelsen Bris startade 1971 och bidrog till att Sverige fick världens första förbud mot barnaga. Med barnkonventionen som grund stöttar Bris barn i utsatta situationer, mobiliserar samhället för barnets rättigheter och påverkar beslutsfattare för ett samhälle där varje barn känner till sina rättigheter och där barnets rättigheter tillgodoses.

Arenavägen 61
122 77 Johanneshov
Box 101 47, 121 28 Stockholm
Telefon: 08-598 888 00

www.bris.se
Instagram: @bris116111
Facebook: www.facebook.com/BRIS
Twitter: @BRISpress
Swish: 9015041

Barn kan kontakta Bris på
telefon, chatt och mejl.
Telefonnummer: 116 111

Chatt och mejl: www.bris.se

BRIS

BRIS STADGAR

1 § Föreningens namn

Föreningens namn är Bris – Barnens rätt i samhället.

2 § Ändamål

All verksamhet i Bris utgår från FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen)och barnsynen i denna.

Bris är en barnrättsorganisation där syftet med verksamheten är att stärka barnets rättigheteroch förbättra barns och ungas livssituation. Bris yttersta intressenter är barn och unga under 18 år.

Utgångspunkten för Bris arbete är efterlevnaden av varje barns mänskliga rättigheter. Bris ska vara tillgängligt för varje barn som uttrycker ett behov av hjälp och särskilt bistå barn och unga i utsatta situationer.

Bris syfte att stärka barnets rättigheter ska genomföras bl.a. genom att:

- Bris ska fungera som en länk mellan barn, vuxna och samhället.
- Bris ska stödja barn och unga individuellt under former som präglas av hög tillgänglighet. Stödet är alltid kvalificerat och utgår från det enskilda barnets behov.
- Bris ska verka för att olika samhällsinstanser efterlever FN:s konvention om barnetsrättigheter.
- Bris ska påverka beslutsfattare genom att göra barns röster hörda och förmedla kunskap om barns behov, livssituation och upplevelser till omvärlden. Kunskapen om barnets livssituation kommer från Bris egna kontakter med barn, genom barns delaktighet, från barn som berättar för andra vuxna där Bris får del av kunskapen genom exempelvis omvärldsbevakning, forskning och samarbeten med andra organisationer.

Bris ska ha en närvaro i hela landet, för barn, vuxna, politiker, myndigheter, allmänheten och andra intressenter. Bris ska ha kunskap om barns livssituation i hela landet och vara tillgängligt för barn och unga i hela landet. Bris ska finnas på de arenor där barn är.

3 § Organisation

Bris är en ideell medlemsorganisation som är partipolitiskt och religiöst obunden. Kongressen är föreningens högsta beslutande organ. Styrelsen är föreningens verkställandeorgan. Bris är indelat i regioner.

4 § Säte

Bris och styrelsen har sitt säte i Stockholms kommun.

5 § Medlemskap

Fysisk person som delar Bris värderingar och vill stödja Bris kan bli medlem genom att erlägga medlemsavgift. Medlemskapet är personligt och som medlem tillhör man en av föreningens regioner.

Medlemsavgiften, som erläggs årligen, fastställs av kongressen. Medlemsavgift som inkommer till föreningen under perioden januari-september avser innevarande kalenderår, om inte avgift för innevarande kalenderår redan är erlagd. I sådant fall ska den avse påföljande kalenderår. Medlemsavgift som inkommer till föreningen under perioden oktober-december avser påföljande kalenderår. Medlemskap gäller till och med mars månad året efter det för vilken medlemsavgiften erlagts.

Medlem som vill utträda ur föreningen, ska skriftligen anmäla detta till Bris och anses vid Bris mottagande av sådant meddelande omedelbart ha lämnat föreningen. Medlem som inte erlagt årlig medlemsavgift anses även ha utträtt ur föreningen per utgången av mars månad året efter det kalenderår för vilken medlemsavgift inte har erlagts.

Medlem som skadar föreningen, bryter mot föreningens stadgar eller mot beslut som föreningen fattat eller på annat sätt agerar på sätt som uppenbart strider mot föreningens mål eller intressen kan uteslutas som medlem av styrelsen. Medlem äger rätt att yttra sig före ett sådant beslut.

5 a § Medlemskap för barn

Barn som vill stödja Bris kan kostnadsfritt bli medlem till och med det år barnet fyller 18 år. Ansökan om medlemskap ska göras av barnet för vilket medlemskapet ska gälla, eller av vårdnadshavare som innehar barnets samtycke. Medlemskap erhålls i och med Bris bekräftelse av ingiven ansökan. Medlemskapet är personligt och som medlem tillhör man en av föreningens regioner.

Barns medlemskap har samma status som vuxens medlemskap. Bris uppställer dock en åldersgräns på fyllda 18 år för deltagande i ordinarie styrelsearbete. För deltagande i övriga förtroendeuppdrag och för erhållande av rösträtt på medlemsmöte ska barnet ha fyllt 15 år.

Medlemskap för barn övergår till medlemskap enligt 5 § året efter det år barnet fyller 18 år förutsatt att årlig medlemsavgift erläggs enligt 5 §.

Medlem som vill utträda ur föreningen, ska skriftligen meddela detta till Bris och anses vid Bris mottagande av sådant meddelande omedelbart ha lämnat föreningen.

6 § Säkerhet

Bris ska ha rutiner för att barn skyddas och är trygga i Bris verksamhet.

Bris ska se till att utdrag ur Polismyndighetens register för arbete med barn begärs in enligt gällande lag.

7 § Kongress

Ordinarie kongress ska hållas vartannat år under andra kvartalet på tid och plats som styrelsen bestämmer.

Extra kongress ska hållas när styrelsen anser det erforderligt eller om föreningens revisorer eller minst hälften av det totala antalet kongressombud som valts vid det senaste medlemsmötet i vardera region, gör en skriftlig framställan om detta till styrelsen. Extra kongress ska hållas senast två månader därefter.

8 § Ärenden vid kongress

Vid ordinarie kongress ska följande ärenden behandlas:

1. kongressens öppnande
2. fastställande av röstlängd samt förteckning över övriga närvarande
3. val av ordförande vid kongressen
4. val av protokollförare
5. val av en eller två justeringspersoner att jämte ordföranden justera protokollet
6. val av en eller två rösträknare
7. kongressens behöriga sammankallande
8. fastställande av dagordning
9. föredragning av granskningsutskottets rapport
10. föredragning av årsredovisning, revisionsberättelse och verksamhetsberättelse för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren
11. fastställande av resultat- och balansräkning
12. fråga om ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter för vart och ett av de senaste två räkenskapsåren
13. långsiktig plan (fyra år) för Bris,
14. förslag från styrelsen (propositioner) samt inkomna övriga förslag (motioner)
15. val av styrelseordförande
16. fastställande av antalet ledamöter och suppleanter i styrelsen

17. val av ordinarie ledamöter och suppleanter i styrelsen för tiden fram till och med nästkommande ordinarie kongress
18. fastställande av arvode för styrelsen
19. val av revisorer och revisorssuppleanter för tiden fram till och med nästkommande ordinarie kongress
20. val av regionernas representanter till granskningsutskottet, samt ersättare till dessa,för tiden fram till och med nästkommande ordinarie kongress
21. val av ledamöter i den nationella valberedningen, samt ersättare till dessa, för tiden fram till och med nästkommande ordinarie kongress
22. fastställande av uppdragsbeskrivning för den nationella valberedningen
23. fastställande av medlemsavgiftens storlek för nästkommande två kalenderår
24. övriga ärenden
25. kongressens avslutande.

9 § Kallelse till kongress

Kallelse till kongress utfärdas av styrelsen genom brev eller e-post till kongressombud, styrelseledamöter, valberedning, granskningsutskott, revisorer och revisorssuppleanter samt till av styrelsen utsedda arbetsgrupper.

Kallelse till ordinarie kongress ska utfärdas tidigast sex veckor och senast fyra veckor före kongressen.

Kallelse till ordinarie kongress ska innehålla uppgift om tid och plats för kongressen. Till kallelsen fogas; förslag till dagordning, årsredovisning med revisions- och verksamhetsberättelse för de två senaste räkenskapsåren, långsiktig verksamhetsinriktningför Bris, valberedningens förslag till val av styrelseledamöter och revisorer, granskningsutskottets rapport, förslag till uppdragsbeskrivning för valberedning samt inkomna motioner och styrelsens yttrande över motionerna.

I kallelse till ordinarie kongress ska särskilt anges de ärenden som ska behandlas enligt 8 §14. Ärenden som inte upptagits i kallelsen och som inte uttryckligen enligt dessa stadgar ska behandlas vid kongressen, får inte företas till avgörande om inte samtliga kallade kongressombud eller dessas ersättare närvarar vid kongressen och medger att ärendet avgörs.

Kallelse till extra kongress ska utfärdas tidigast sex veckor och senast två veckor före kongressen.

Kallelse till extra kongress ska innehålla uppgift om tid och plats för kongressen samt det eller de ärenden som ska behandlas vid kongressen. Extra kongress får inte fatta beslut i andra ärenden än de som uppgivits i kallelsen om inte samtliga kallade kongressombud eller dessas ersättare närvarar vid kongressen och medger att ärendet avgörs.

10 § Motioner

Motionsrätt till kongressen tillkommer medlem. Motioner ska vara skriftliga och inlämnas till styrelsen senast den 25 mars samma år som kongressen ska hållas.

Styrelsen ska behandla varje motion och upprätta ett yttrande med förslag till beslut.

11 § Beslutsordning vid kongress

Beslut och omröstning vid ordinarie och extra kongress sker genom kongressombud. Totalt utses 7 kongressombud per region för två år i taget vid respektive regions ordinarie medlemsmöte enligt 22 §. Kongressombuden har yttrande-, förslags- och rösträtt vid kongressen. Varje ombud har en röst.

Rösträtt kan inte utövas genom fullmakt.

Styrelseledamot har yttrande-, förslags- och rösträtt vid kongressen, dock inte i frågan om ansvarsfrihet för styrelsen (8 § p. 12), fastställande av arvode för styrelsen (8 § p. 19), val av revisorer och revisorssuppleanter (8 § p. 20) eller val av regionernas representanter till granskningsutskottet samt ersättare till dessa (8 § p. 21). I frågan om val av ordinarie ledamöter och suppleanter i styrelsen (8 § p. 17) har styrelsen yttranderätt men inte förslags- och rösträtt.

Revisorer, ledamot av granskningsutskottet samt eventuella ledamöter i av styrelsen utsedda utskott har yttrande- och förslagsrätt. Kongressen kan välja att ge gäster och experter yttrande och förslagsrätt.

Med undantag för vad som anges i 24 och 25 § och vid personval, fattas beslut i sakfråga med enkel majoritet, vilket innebär att ett förslag vid en omröstning måste stödjas av mer än hälften av det totala antalet avgivna röster. Vid personval anses den vald som fått flest röster (relativ majoritet). Vid lika röstetal har mötesordföranden utslagsröst, utom vid personval och frågor där styrelsen inte äger rösträtt, då lotten avgör. Beslut fattas efter öppen omröstning. Personval ska dock ske med slutna röstsedlar om någon så begär.

12 § Protokoll vid kongress

Vid kongress ska det föras protokoll. Protokollet ska undertecknas av protokollföraren. Det ska justeras av ordföranden vid kongressen om hen inte har fört protokollet, och av minst en justeringsperson som kongressen har utsett.

13 § Nationell valberedning

Den nationella valberedningen ska bestå av fem ledamöter, med personliga ersättare, och ha en bred representation från regionerna. Valberedningens uppgift är att föreslå ledamöter till styrelsen, att föreslå val av revisorer samtval av ersättare till granskningsutskottet. Mandatperioden motsvarar en kongressperiod. Särskild uppdragsbeskrivning förvalberedningen fastställs av kongressen. Ledamöter i den nationella valberedningen kan inte samtidigt inneha andra förtroendeuppdrag i Bris.

14 § Styrelsen

Styrelsen ska bestå av ordförande samt det antal ledamöter och suppleanter som kongressen beslutat om. Endast medlem kan vara ledamot eller suppleant i styrelsen. Ledamöterna och suppleanterna utses av kongressen. Mandattiden för styrelseledamöterna och suppleanterna är två år. Styrelsen sammanträder omedelbart efter kongressen för konstituering.

Styrelsen utser inom sig en vice ordförande. Styrelsen ska förordna två eller flera personer till firmatecknare. Styrelsen ska utfärda attestregler. Styrelsen kan utse en eller flera arbetsgrupper med uppgift att bereda frågor som styrelsen ansvarar för. Styrelsen upprättar förslag till uppdragsbeskrivning för valberedningen inför ordinarie kongress.

Kongressen beslutar om en långsiktig plan för Bris, styrelsen fastställer budget samt verksamhetsplaner inom ramen för denna och andra av kongressen fastställda beslut.

15 § Styrelsesammanträden

Styrelsen sammanträder minst fyra gånger per år samt då ordföranden eller en ledamot begär det.

Styrelsen är beslut för om mer än hälften av hela antalet ledamöter är närvarande. Som styrelsens beslut gäller den mening som mer än hälften av de närvarande röstar för eller, vidlika röstetal, den mening som ordföranden biträder. Vid personval gäller som styrelsens beslut det förslag som fått flest röster eller, vid lika röstetal, lotten. Röstning sker öppet. Sluten omröstning sker vid personval om ledamot så begär. Vid styrelsens sammanträden ska protokoll föras. Det ska undertecknas av protokollförare och justeras av ordföranden, om hen inte har fört protokollet samt av ytterligare en ledamotsom styrelsen därtill utsett.

16 § Firmateckning

Föreningens firma tecknas av den eller dem som styrelsen därtill utser.

17 § Kansli och generalsekreterare

Den dagliga verksamheten utövas genom föreningens kansli och ska ledas av en generalsekreterare, som utses av styrelsen. Generalsekreteraren är föredragande i styrelsen, har yttranderätt i styrelsen samt äger rätt att till protokollet föra avvikande mening.Generalsekreteraren fattar beslut i enlighet med den delegationsordning som styrelsen fastställer.

18 § Räkenskapsår

Föreningens räkenskapsår är kalenderår.

19 § Revision

För varje räkenskapsår ska styrelsen avsluta den löpande bokföringen med en årsredovisning. Styrelsen ska även för varje kalenderår upprätta en verksamhetsberättelse.
För granskning av föreningens räkenskaper och styrelsens förvaltning ska finnas två revisorer och två revisorssuppleanter. Av revisorerna ska minst en ordinarie och en suppleant vara auktoriserad revisor. Styrelsen ska till revisorerna senast den 1 mars överlämna erforderliga handlingar för att revision ska kunna fullgöras. Revisorerna ska avlämna revisionsberättelse senast en månad före kongressen.

20 § Granskningsutskott

I föreningen ska finnas ett särskilt granskningsutskott. Granskningsutskottet ska bestå av en representant från varje region samt totalt två ersättare. Ledamöterna i granskningsutskottet nomineras av medlemsmötet för vardera region och utses av kongressen.

Granskningsutskottet har till uppgift att granska att Bris stadgar efterlevs, samt att beslut på kongressen genomförs av styrelsen. Granskningsutskottets rapport ska delges styrelsen och föredras vid kongressen. Ledamöter i granskningsutskottet kan inte samtidigt inneha andra förtroendeuppdrag i Bris.

21 § Regioner

Bris är indelat i regioner som varje medlem tillhör. Antalet regioner i Bris och deras geografiska verksamhetsområde fastställs av kongressen.

Vartannat år hålls ett ordinarie medlemsmöte, och däremellan då det bedöms erforderligt extra medlemsmöte, enligt 22 § inom varje region. På så sätt arbetar Bris för att ta till vara på det ideella engagemanget hos medlemmarna samt utveckla relationen mellan Bris anställda och Bris medlemmar.

Regionen har att följa de policys, riktlinjer och strategier som fastställs av styrelsen inom ramen för av kongressen fastställda beslut. Var för sig och tillsammans företräder regionerna hela Bris.

I varje region ska det finnas ett regionråd (advisory board) bestående av minst fem och högst tio personer som väljs vid regionens medlemsmöte. Styrelsen har till uppgift att fastställa en övergripande arbetsbeskrivning för regionråden. Regionrådet har till uppgift att, utifrån av styrelsen fastställd arbetsbeskrivning, mobilisera samhället regionalt för barnets rättigheter. Chefen för regionenheten sammankallar regionrådet till möten.

22 § Medlemsmöte

Ordinarie medlemsmöte ska hållas per region, senast under mars månad vartannat år, det år då ordinarie kongress ska hållas. Styrelsen kallar medlemmar samt den regionala valberedningen till ordinarie medlemsmöte skriftligt genom Bris nyhetsbrev, Bris hemsida, eller på annat sätt minst fyra veckor före medlemsmötet. I kallelsen ska anges tid och plats för mötet. Till kallelsen ska bifogas dagordning med angivande av de ärenden som ska behandlas vid mötet.

Vid ordinarie medlemsmöte ska följande ärenden behandlas:

1. medlemsmötets öppnande
2. fastställande av röstlängd
3. val av mötets ordförande
4. val av protokollförare
5. val av en eller två justeringspersoner att jämte ordföranden justera protokollet
6. val av en eller två rösträknare
7. medlemsmötets behöriga sammankallande
8. fastställande av dagordning
9. föredragning av Bris verksamhetsberättelse
10. motioner till kongressen
11. val av medlemmar i regionråd (advisory board)
12. val av ledamöter till den regionala valberedningen fram till och med nästa ordinarie medlemsmöte
13. den regionala valberedningens framläggande av förslag till val av kongressombud samt dessas ersättare
14. val av kongressombud samt ersättare för dessa att representera regionen vid föreningens kongress under nästkommande två år.
15. den regionala valberedningens framläggande av förslag till nominering av ledamot samt ersättare i den nationella valberedningen
16. nominering av en ledamot samt ersättare till den nationella valberedningen
17. den regionala valberedningens framläggande av förslag till nominering av ledamot till granskningsutskottet
18. nominering av en ledamot till granskningsutskottet
19. övriga ärenden
20. medlemsmötets avslutande.

Extra medlemsmöte ska hållas när det bedöms erforderligt. Styrelsen kallar medlemmar till extra medlemsmöte skriftligt genom Bris nyhetsbrev, Bris hemsida, eller på annat sätt minst fyra veckor före medlemsmötet. I kallelsen ska anges tid och plats för mötet. Till kallelsen ska bifogas dagordning med angivande av de ärenden som ska behandlas vid mötet.

Varje medlem har yttrande- förslags- och rösträtt vid medlemsmöten. Rösträtt kan inte utövas genom fullmakt. Beslut kan endast fattas i de frågor som upptagits på dagordningen.

23 § Protokoll vid medlemsmöte

Vid medlemsmöte ska det föras protokoll. Protokollet ska undertecknas av protokollföraren. Det ska justeras av ordföranden vid medlemsmötet om hen inte har förtprotokollet, och av minst en justeringsperson som medlemsmötet har utsett.

24 § Regionala valberedningar

De regionala valberedningarna ska bestå av minst två och högst tre ledamöter samt totalt två ersättare. Ledamöterna och dessas ersättare utses av medlemsmötet i respektive region. De regionala valberedningarnas uppgift är att till medlemsmötet föreslå val av kongressombud och medlemmar i regionråd (advisory board), samt att till medlemsmötet föreslå ledamöter till granskningsutskottet samt ledamöter och ersättare till den nationella valberedningen som medlemsmötet ska nominera till kongressen för beslut.

25 § Stadgeändringar

Beslut om ändring av stadgarna fattas antingen med två tredjedels majoritet vid ordinarie kongress eller med enkel majoritet vid två på varandra följande kongresser varav en ska vara ordinarie.

26 § Föreningens upplösning

Beslut om föreningens upplösning kan fattas med fyra femtedelars majoritet vid två påvarandra följande kongresser varav den första ska vara ordinarie. Vid upplösande av föreningen ska styrelsen ansvara för att föreningens tillgångar används till sådana ändamål som överensstämmer med Bris.

BRIS

RESULTATRÄKNING (TSEK)	Utfall 2019	Utfall 2020	Prognos 2021	Budget 2022	Prognos 2023
Medlemsavgifter	**2 090**	**2 109**	**2 068**	**2 196**	**2 232**
Gåvor					
Gåvor från allmänheten	26 018	27 405	31 061	31 493	33 383
Gåvor från företag och företagssamarbeten	22 013	30 910	30 096	31 250	33 125
Postkodlotteriet basstöd	9 000	10 000	11 000	10 000	10 000
Stiftelser/organisationer	1 189	3 241	4 354	5 160	3 200
Summa gåvor	**58 221**	**71 556**	**76 511**	**77 903**	**79 708**
Bidrag					
Verksamhetsbidrag Socialstyrelsen	4 300	4 350	4 500	7 000	7 000
Övriga statliga bidrag	3 934	7 734	10 214	2 965	2 715
Projektbidrag stiftelser och föreningar	11 570	3 430	10 143	13 288	5 797
Bidrag från kommuner/regioner	6 809	8 095	6 432	7 277	6 475
Summa bidrag	**26 612**	**23 609**	**31 289**	**30 530**	**21 987**
Nettoomsättning	**805**	**1 380**	**1 669**	**628**	**950**
Övriga intäkter	**0**	**172**	**78**	**0**	**0**
Finansiella intäkter	**665**	**1 473**	**111**	**0**	**350**
TOTALA INTÄKTER	**88 392**	**100 299**	**111 726**	**111 257**	**105 227**

KOSTNADER Enhetsskostnader exkl. internfördelningar	Utfall 2019	Utfall 2020	Prognos 2021	Budget 2022	Prognos 2023
Direkta verksamhetskostnader					
Stöd- och regional verksamhet, Kommunikation/Opinion/Påverkan	-57 117	-55 761	-63 939	-64 683	-68 564
Insamling	-14 554	-15 843	-15 394	-18 288	-19 020
Administration	-2 018	-1 692	-2 083	-2 204	-2 248
Totala direkta verksamhetskostnader	**-73 689**	**-73 296**	**-81 416**	**-85 175**	**-89 832**
Kostnader för fördelning till verksamheten					
Ekonomi/HR/IT/Stab	-12 806	-11 936	-14 263	-22 011	-22 451
Gemensamma kostnader BRIS	-3 512	-2 508	-3 053	-3 701	-3 775
Direkta verksamhetskostnader	**-16 318**	**-14 444**	**-17 316**	**-25 712**	**-26 226**
TOTALA KOSTNADER	**-90 007**	**-87 740**	**-98 732**	**-110 887**	**-116 058**

RESULTAT**	-1 614	12 559	12 994	370	-10 831

*Bokslut publiceras i april 2022.

Bris nätverk

Bris nätverk möjliggör möten, dialog och samverkan mellan personer som arbetar för och med barn från olika delar av samhället. En källa till inspiration, kunskapspåfyllnad och erfarenhetsutbyten kring frågor som rör barns rättigheter – gå med i Bris nätverk du också!

Bris nätverk är en plats där du får möjlighet att lyssna till föreläsningar och ta del av rapporter inom barnrättsområdet. Där du också får möjlighet att träffa och dela kunskaper och erfarenheter med andra som arbetar för och med barn.

Bris nätverk är till för dig som aktivt arbetar med och för barn. Du kan vara verksam inom den ideella, offentliga eller privata sektorn. Näringslivet är självklart också välkomna.

Bris nätverk är uppbyggt utifrån Bris fem regioner med kontor i Umeå, Stockholm, Linköping, Göteborg och Malmö. Som medlem i Bris nätverk bjuds du in till fysiska nätverksträffar och digitala webbinarium under året. Du får också Bris nyhetsbrev några gånger per år. Allt kostnadsfritt!

Vill du gå med i Bris nätverk eller har du frågor, mejla till natverk@bris.se

BRIS RAPPORT 2022:1

ÅRSRAPPORT 2021

VÅLD
EN DEL AV BARNS VARDAG

BRIS

Redaktör: Astrid Holm, Bris

Skribenter:
Marie Angsell, sakkunnig socionom, Bris
Sven Bremberg, barn- och ungdomsläkare och docent i socialmedicin vid Karolinska institutet
Maria-Pia Cabero, ansvarig media och opinion, Bris
Anna Holmqvist, enhetschef kommunikation och påverkan, Bris
Magnus Jägerskog, generalsekreterare, Bris
Lisa Mannby, socionom, data- och analysansvarig, Bris

Formgivning: Kajsen Burell, Printempo

Omslagsfoto: Istock photo

Så hanteras barns berättelser:
Citat i rapporten är exempel på vad barn berättar för Bris. De baseras på autentiskt material som valts ut i syfte att synliggöra vanligt förekommande teman i barns samtal med Bris. Vid behov har ändringar gjorts i citat för att inget barn ska kunna kännas igen av andra

Barnen på bilderna har ingen koppling till innehållet i rapporten.

Tryck: BrandFactory 2022
Rapporten är tyckt på FSC-märkt papper.

FSC
www.fsc.org
MIX
Papper från ansvarsfulla källor
FSC® C006484

SVANENMÄRKET
Trycksak
3041 0142

INNEHÅLL

Förord 2
Sammanfattning 3
Inledning 6

Våld mot barn 12

Att utsättas för våld i hemmet 17

Sexuella övergrepp 23

Våld och otrygghet i samhället 30

Diskussion och slutsatser 36

Kontaktinnehåll i barns samtal 41

Om Bris 42
Definitioner 44
Källor 46
Agenda 2030 48

Varje dag pratar Bris med barn som möter våld i sin vardag på olika sätt.

Foto: Shutterstock

FÖRORD

Foto: Fredrik Hjerling

Magnus Jägerskog

Samhället behöver göra mer för att skydda barn mot våld

Alla barn möter våld på något sätt under sin uppväxt. De drabbas själva, de har sett det ske eller de känner någon som drabbats. Våldet är en realitet. Och det får enorma konsekvenser för många barn. Precis som alla barn på något sätt möter våld så påverkas alla barn av våldet. Många barn som blir utsatta för våld lider av psykisk ohälsa och vi vet att en klar majoritet av alla barn som försöker ta sitt liv har blivit utsatta för någon form av misshandel under uppväxten.

I den här rapporten ges en inblick i barns liv utifrån deras egna röster och tillsammans med forskning ges kunskap och förslag för ett tryggare samhälle för barn.

Sverige är historiskt sett ett föregångsland när det handlar om att skydda barn från våld. Som första land i världen införde Sverige en lagstiftning mot barnaga. Det var ett viktigt steg. Det stärkte skyddet för barn och det förändrade synen på våld i uppfostringssyfte. Antiagalagen klargjorde även att barn inte är föräldrars egendom eller att det som sker ”inom hemmets gränser” stannar där, utan istället: Att barn är egna individer med egna rättigheter. Ett viktigt perspektiv som också påverkade utformningen av barnkonventionen som numera är lag i Sverige.

”Sverige har tidigare lyckats stärka barns trygghet. Det både behövs och är möjligt igen.”

Precis som antiagalagen föregicks av en bred mobilisering i samhället för att stärka skyddet för barn behöver det ske en liknande mobilisering idag. Barns samtal till Bris, forskning och andra rapporter visar att våldet som barns utsätts för är utbrett. Att det finns på många arenor i barns liv, på barnets arbetsplats skolan, i barnets hem, på nätet eller i sitt närområde. Slutsatsen från arbetet med denna rapport är både enkel och hård. Samhället lyckas inte att skydda barn mot våld. Det saknas naturligtvis inte initiativ och insatser för barns rätt till trygghet. Men den sammanlagda kunskapen visar tydligt att de inte är tillräckliga. Väsentligt mer måste göras.

Jag hoppas att du som är beslutsfattare, på nationell, regional och lokal nivå, läser denna rapport och låter dig påverkas. Sverige har tidigare lyckats stärka barns trygghet. Det både behövs och är möjligt igen. Jag efterfrågar engagemang, beslutsamhet och resurser för att skapa en trygg uppväxt. En god start i det arbetet är att samtala med barn och lyssna på vad de anser är viktigt för en trygg vardag.◆

Magnus Jägerskog
Generalsekreterare Bris

SAMMANFATTNING

Våld – en del av barns vardag

De senaste åren har samtalen till Bris om våld, övergrepp och kränkningar eskalerat. Det är tydligt att Sverige inte når upp till ambitionen om en uppväxt fri från våld. Detta leder till oöverblickbara konsekvenser för barn och för samhället som helhet. I Bris årsrapport lyfts barns röster, forskning och förbättringsförslag i syfte att ge varje barn en trygg uppväxt.

Våld mot barn är ett utbrett problem som finns i alla delar av samhället. Det förmodade mörkertalet är stort och statistiken är bristfällig. Antalet samtal till Bris om våld, övergrepp och kränkningar har ökat markant under många års tid och visar, tillsammans med kartläggningar och studier, att alldeles för många barn växer upp i en tillvaro präglad av våld. Barn berättar om att utsättas för fysiskt våld och övergrepp, psykiskt våld och försummelse, våld mot närstående, eller att själva utsätta andra för våld. Det är vanligt att barn upplever flera former av våld samtidigt under sin uppväxt.

ALLVARSGRADEN I SAMTALEN HAR ÖKAT

I samtalen till Bris hänger våld och psykisk ohälsa ofta samman. I mars 2021 öppnade Bris upp stödlinjen dygnet runt och har haft fler samtal med barn än någonsin tidigare. Totalt hade Bris under 2021 41 667 samtal med barn och unga i den nationella stödlinjen via telefon, chatt och mejl, en ökning med 32 procent jämfört med 2020. Utöver den generella samtalsökningen noteras stora och oroande ökningar av samtal kring ämnen som självmord (+87 procent), sexuella övergrepp (+70 procent), självdestruktivitet (+77 procent), ätstörningar (+93 procent), och fysiskt och psykiskt våld (+34 procent respektive +39 procent). Pandemin har därtill förstärkt en redan existerande utsatthet hos många barn.

Varje barn har rätt till ett liv fritt från våld, att leva och utvecklas och få stöd från vuxna när det behövs. Samtidigt upplever många barn hinder att berätta om utsattheten – och kommer därmed inte få det skydd, stöd och behandling hen har rätt till. Även många vuxna upplever hinder att agera när de misstänker att ett barn utsätts för våld. Det är tydligt att det både bland barn och vuxna saknas kunskap om våld, barnets rättigheter och samhällets ansvar.

VÅLDET ÄR UTBRETT

Varje dag berättar barn för Bris om utsatthet för våld i såväl hemmet, på nätet, i skolan och i offentligheten. Ökningarna i samtal till Bris om olika former av våld ger en indikation om att allt fler barn kan vara utsatta, men en delförklaring till ökningen är sannolikt även en ökad benägenhet att söka stöd för vissa former av våld. Det är också känt att de flesta barn som utsätts aldrig kommer till samhällets kännedom. Forskningen visar att många barn drabbas av våld. I den senaste nationella kartläggningen av våld mot barn svarade 44 procent att de varit utsatta för misshandel av en vuxen inom eller utanför familjen. Mer än vart tredje barn svarade att de utsatts för våld i hemmet. Det är också oroande att det dödliga våldet mot barn minskar långsammare i Sverige jämfört med Västeuropa som helhet.

De allra flesta barn känner sig trygga när de rör sig ute på offentliga platser, men i samtal till Bris märks också att barn reagerar på händelser i samhället och om nyhetsrapportering om otrygghet. Barn hör också av sig till Bris och

Många barn upplever flera former av våld under sin uppväxt.

Foto: Shutterstock

41 667

Under 2021 har Bris haft 41 667 kurativa kontakter med barn upp till 18 år via chatt, telefon och mejl – fler än någonsin tidigare.

berättar om våldsamma, otrygga eller kriminella sammanhang som hen direkt eller indirekt är inblandad i.

Risken att utsättas för våld i samhället är väldigt olika beroende på var ett barn bor, liksom resurserna och förutsättningarna för barn att få tillgång till sina rättigheter. Alla former av våld ser ut att ha samma riskfaktorer: att bo i en familj med dålig ekonomi, med en ensamstående förälder eller med föräldrar i konflikt om vårdnad, boende och umgänge, eller att själv ha funktionsnedsättningar, framför allt neuropsykiatriska och kroniska sjukdomar eller hälsoproblem. Andra kända riskfaktorer är föräldrars missbruk, psykiska ohälsa, stress och oro.

VÅLDETS KONSEKVENSER

Den samlade kunskapen är samstämmig – våldet får i regel stora och i många fall långtgående konsekvenser. Att utsättas för våld påverkar barns tillvaro och mående. Det rubbar tilliten till andra och sätter tron på framtiden ur spel. Många lämnas också ensamma att hantera situationen, särskilt när föräldrarna eller andra nära vuxna också är de som utsätter barnet för våldet.

”Jag vill inte leva mer. Vet inte vad jag ska göra, vågar inte snacka med någon.”

Allvarlig psykisk ohälsa uppstår i regel inte i ett vakuum, utan kan ha mångbottnade orsaker varav utsatthet för våld är en. Ofta samverkar många negativa faktorer till en negativ spiral, där våld, psykisk ohälsa och svårigheter att klara skolan hänger samman och förstärker varandra. Sambandet mellan att utsättas för våld och att ha självmordstankar eller att försöka ta sitt liv är tydligt både i barns samtal till Bris och i forskningen.

Att vara multiutsatt, det vill säga utsatt för minst tre olika typer av våld, är starkare kopplat till traumasymtom och psykisk ohälsa. I Allmänna Barnhusets kartläggning var det tre gånger vanligare med självskadebeteende bland de barn som var multiutsatta och minst tre gånger så vanligt med suicidtankar. Ett mer aktivt arbete för att minska våld mot barn skulle kunna leda till en minskning av de mest långtgående formerna av psykisk ohälsa.

SAMHÄLLETS OFÖRMÅGA ATT SKYDDA BARN FRÅN VÅLD

Många barn berättar aldrig om sin situation för någon vuxen, och får därmed inte professionellt stöd eller skydd från våldet. Bland de barn som berättar för Bris om att de har sökt hjälp är det vanligt att de tycker att socialtjänsten brustit. Forskning visar tydligt på en ogynnsam utveckling för barn som tas om hand och placeras under sin uppväxt, exempelvis när det kommer till att klara skolan. Även om barns rättsliga skydd mot våld är starkt i Sverige så finns inom rättsväsendet stora brister i den praktiska tillämpningen, vilket beror på såväl brist på resurser som på kunskap.

VÄGEN FRAMÅT

Sverige har på många sätt agerat vägvisarland vad gäller insatser för att skydda barn från våld, bland annat genom att 1979 anta världens första förbud mot barnaga. Mot den bakgrunden är det ett samhällsmisslyckande att våld mot barn fortfarande är så utbrett.

Ansvaret att skydda barn från våld måste och ska delas av många. Därför krävs åtgärder och förändring på flera plan, både bland beslutsfattare, i alla professionella verksamheter som möter barn, och hos alla vuxna som finns runtomkring barn. Dessutom behöver det långsiktiga arbetet med att minska riskfaktorerna för att barn ska utsättas för våld prioriteras och resurssättas mycket högre än idag. ◆

Foto: Shutterstock

Att utsättas för våld påverkar barns mående, framtidstro och relationer.

”Jag var på möte på soc men jag vågade inte säga något om hur jobbigt det är hemma. Det var läskigt att sitta själv i ett rum med några helt okända.”

Foto: Shutterstock

Varje barn har rätt till en uppväxt fri från våld. Det ansvaret måste delas av alla vuxna kring barn.

Bris rekommenderar

➜ **Agera för varje barns rätt till en trygg uppväxt.** Varje politiskt parti bör gå till val på stärkta insatser för att skydda barn från våld, nationellt, regionalt och lokalt.

➜ **Öka vuxnas kunskap om våld.** Att fler vuxna agerar vid misstanke om att ett barn far illa är avgörande.

➜ **Säkerställ en bred nationell strategi mot våld mot barn.** Under 2021–2022 pågår arbetet med att ta fram en nationell strategi mot våld mot barn. Strategin måste ha ett brett anslag som gör frågan relevant i hela samhället. Den behöver bli välförankrad, resurssatt och implementerad i alla verksamheter som möter barn.

➜ **Utanförskap måste brytas för en uppväxt fri från våld.** Det är avgörande att motverka att något barn utsätts för våld eller växer upp i våldsamma miljöer. Tillsätt förebyggande insatser och verka för att fler unga känner sig delaktiga i samhället.

➜ **Rusta de aktörer som möter barn.** Professionella instanser som möter barn måste rustas och få bättre förutsättningar att upptäcka, agera och följa upp när barn utsatts för våld. Stöd och vård måste vara tillgängligt för barn.

➜ **Stärk kompetensen i rättsväsendet.** Kunskapen om våld mot barn, och om de rättsregler vi faktiskt har, måste förstärkas inom hela rättskedjan så att den straffrättsliga regleringen får genomslag i den praktiska rättstillämpningen.

➜ **Öka kunskapen om sambandet mellan våld och psykisk ohälsa.** Ett mer aktivt arbete för att minska våld mot barn skulle kunna bidra till en minskning av de mest långtgående formerna av psykisk ohälsa.

➜ **Följ upp pandemins konsekvenser.** Det behövs mer kunskap och långsiktig uppföljning av hur barn påverkas. Insatser behöver följas upp och riktas dit där behoven är stora.

En förutsättning för alla dessa rekommendationer är att göra barn delaktiga, att lyssna på hur barn beskriver sina liv och på deras förslag på åtgärder – med målet att utforma ett samhälle där varje barn garanteras tillgång till sina rättigheter.

INLEDNING

Nationella stödlinjen för barn – nu öppen dygnet runt

Sedan 1971 har Bris arbetat för att stärka barnets rättigheter. En viktig del i arbetet för ett bättre samhälle för barn är att påverka beslutsfattare genom att göra barns röster hörda. Bris årsrapporter tas fram för att belysa barns livssituation, utifrån de tusentals kontakter Bris årligen har med barn. Genom att koppla det som barn berättar till aktuell forskning ges förslag till förbättring.

Den 15 mars 2021 öppnade Bris nationella stödlinje för barn dygnet runt, året runt. Den stora efterfrågan på Bris verksamhet har medfört att Bris under 2021 hade 41 667 kurativa kontakter med barn via chatt, telefon och mejl. Det innebär en ökning på 32 procent jämfört med föregående år.

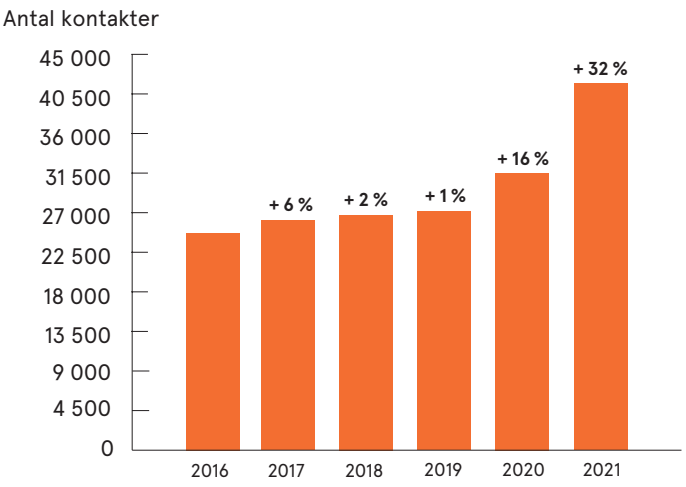
Den stora ökningen av samtal under 2021 jämfört med tidigare år innebär ökningar i de flesta enskilda ämneskategorier. Flertalet ämnen har dock ökat mer än förväntat sett i relation till den totala samtalsökningen. Jämfört med föregående år noterar Bris särskilt stora ökningar av samtal om allvarliga symtom på psykisk ohälsa, som självmord (+87 procent), ångest (+76 procent), självdestruktivitet (+77 procent) och ätstörningar (+93 procent) samt samtal om våld, övergrepp och kränkningar där främst sexuella övergrepp har ökat (+70 procent). En följd av en hög allvarsgrad i samtalen är att även samtal om samhällets stödinstanser har ökat under året (+53 procent). Bris kuratorer dokumenterar alla kurativa samtal i ett system bestående av 54 samtalskategorier. På sida 41 redovisas antal samtal i respektive kategori under åren 2016–2021.

Bris har under perioden med dygnet runt-öppet noterat att förekomsten av ämnen fördelar sig relativt jämnt över hela dygnet. Sedan Bris öppnat dygnet runt har 38 procent av kontakterna tagits under timmarna 21–09, timmar då Bris tidigare hade stängt. Ungefär 14 procent av kontakterna har tagits under timmarna 24–06, vilket för de flesta är att se som natt. Detta är ett större inflöde än Bris på förhand kunnat förutse och Bris fortsätter arbeta för att öka kapaciteten för att kunna möta barns efterfrågan på stöd och hjälp under hela dygnet.

KURATIVA KONTAKTER

Kurativa kontakter är samtal kring ett hjälpbehov, uttalat av barnet eller formulerat tillsammans med kuratorn. Utöver dessa finns ett stort antal övriga kontakter, exempelvis påläggningar eller tysta samtal.

➜ Samtalsutveckling 2016–2021

Grafen visar antal kurativa samtal per år samt den procentuella samtalsökningen jämfört med föregående år. Årsserien inleds år 2016 då nuvarande system för att dokumentera barns samtal infördes. De senaste två åren har Bris öppettider utökats vilket har medfört stora samtalsökningar. Jämfört med 2016 har samtalen ökat med 69 procent.

OM BRIS STÖD TILL BARN OCH UNGA

Bris stöderbjudande grundar sig på total anonymitet vilket gör att barn själva väljer vilka uppgifter de vill dela om sig själva. Bris redovisar statistik över antal samtal, inte antal barn, som kontaktar Bris. Majoriteten av stödet ges via chatt, följt av telefon och mejl.

Ungefär 8 av 10 samtal till Bris kommer från barn som identifierat sig som tjej. Under de senaste årens höga samtalsökning har samtal från barn som identifierar sig som tjej, kille, icke-binär eller som inte vill välja något alternativ för kön alla ökat.

Alla upp till 18 år kan ta del av Bris stöd. Snittåldern för barn som kontaktar Bris har i flera år varit cirka 14 år. Ungefär hälften av samtalen kommer från barn i åldersgruppen 13–15 år. Under åren med pandemi och sedan Bris öppnat dygnet runt har fler äldre barn hört av sig. Den åldersgrupp som har ökat mest procentuellt sedan föregående år är 16–18 åringar.

När Bris redovisar statistik brutet på ålder eller kön redovisas åldersgrupperna 10–12 år, 13–15 år

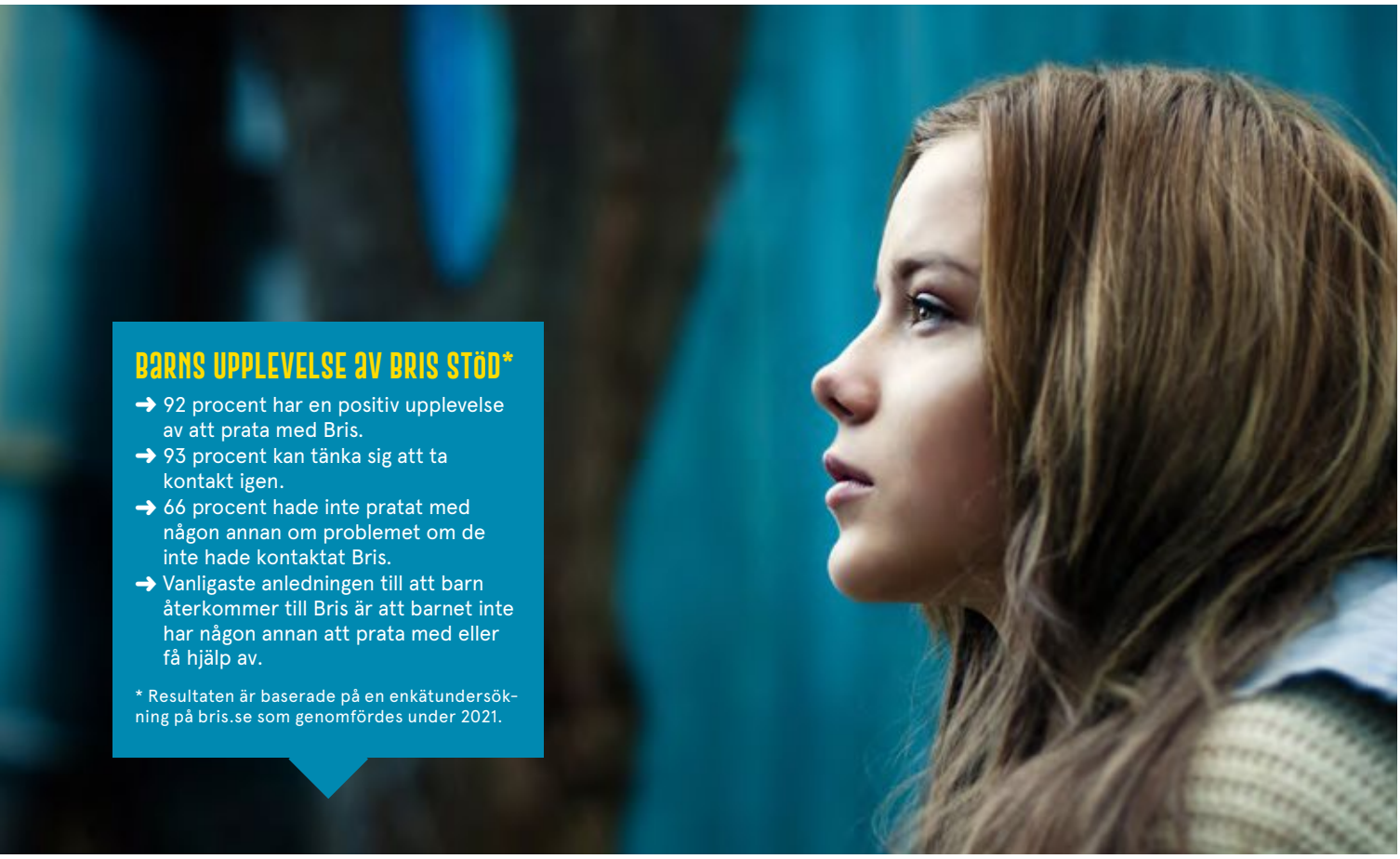

Foto: Shutterstock

BARNS UPPLEVELSE AV BRIS STÖD*

- ➜ 92 procent har en positiv upplevelse av att prata med Bris.
- ➜ 93 procent kan tänka sig att ta kontakt igen.
- ➜ 66 procent hade inte pratat med någon annan om problemet om de inte hade kontaktat Bris.
- ➜ Vanligaste anledningen till att barn återkommer till Bris är att barnet inte har någon annan att prata med eller få hjälp av.

* Resultaten är baserade på en enkätundersökning på bris.se som genomfördes under 2021.

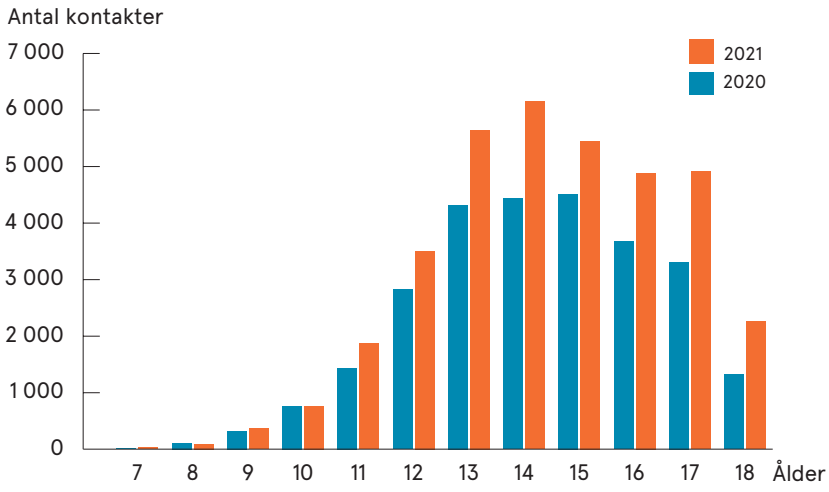
och 16–18 år samt samtal från barn som identifierar sig som kille respektive tjej. Övriga åldrar och alternativ för kön är för få sett till antal för att analyseras separat men ingår i den totala statistiken.

Med Bris kuratorer kan barn prata om vad som helst, samtalet styrs av barnets stödbehov. Barnet får både känslomässigt och praktiskt stöd, information om rättigheter och stödinstanser.

En litteraturöversikt från 2021 visar att den typ av distansstöd som Bris erbjuder har effekt på psykisk hälsa och att barns problem minskar. Slutsatsen är att Bris stöd till barn ger tydlig hjälp med högre tillgänglighet än andra former av stöd.[1]

Majoriteten av de barn som kontaktar Bris får den hjälp de behöver där och då. Under året har Bris kuratorer gjort en hänvisning till en annan instans i drygt 22 procent av samtalen. Den vanligaste anledningen till hänvisningen är att barnet behöver vård för psykisk ohälsa, skydd från våld, övergrepp och kränkningar eller skydd och stöd utifrån brister i hemmiljön eller föräldrars svårigheter. Prioriterat är att barnet får tillgång till en vuxen i sin närhet, varför det är viktigt att stödet är tillgängligt för barnet. Hänvisningar till elevhälsan, vuxna i skolan, socialtjänsten och ungdomsmottagningen är därför vanligt förekommande.

➜ Barnets ålder

Flest samtal kommer från barn som är 14 år. Den stora samtalsökningen jämfört med föregående år syns främst i åldrarna 13 och uppåt.

OM RAPPORTENS INNEHÅLL

Första delen i rapporten redogör för Bris verksamhet 2021 och de vanligaste kontaktområdena. I andra delen ges en fördjupning i barns samtal om våld, övergrepp och kränkningar, då samtalskategorin har ökat markant under flera år. Genom att koppla det som barn berättar till forskning förs resonemang och ges förslag på vad samhället bör göra framåt för varje barns rätt till en uppväxt fri från våld. ◆

[1] Bremberg, S., 2021.

De 10 vanligaste kontaktområdena

Den stora samtalsökningen på 32 procent under 2021 jämfört med föregående år innebär ökningar av nästan alla kontaktområden. Psykisk ohälsa är det vanligaste, följt av samtal om familjen och våld. Under flera år har allvarsgraden i samtalen ökat.

Foto: Shutterstock

Med Bris kuratorer kan barn prata om vad som helst, samtalet styrs av barnets stödbehov där och då. Ofta rör samtalen flera ämnen.

➜ 10 vanligaste kontaktområdena* 2021

Grafen visar antal kurativa samtal inom respektive kategori samt kategorins förekomst i samtal till Bris. I snitt dokumenteras 2,5 kontaktområden per samtal.

1. PSYKISK OHÄLSA

”Hej, jag har skrivit med dig förut. Det är jag som hade planerat att ta livet av mig den 21:a. Vad roligt att det blev dig jag fick prata med igen! Som du märker lever jag fortfarande. Men det är inte så bra...”

Psykisk ohälsa har under flera år varit den vanligaste förekommande kategorin i barns samtal med Bris. Att den psykiska ohälsan bland barn och unga i Sverige är utbredd har konstaterats i flera av Bris tidigare rapporter samt i forskning och kartläggningar.[2] I samtalen till Bris är det tydligt att uppväxtvillkoren i Sverige idag inte är hållbara för alla barn, att barn känner oro för framtiden, att samhällets krav och förväntningar upplevs ouppnåeliga. Ofta finns också i samtalen till Bris tydliga kopplingar mellan psykisk ohälsa och utsatthet för våld.

Under 2021 handlade nästan vartannat samtal om psykisk ohälsa. Samtalen inom kategorin har ökat stadigt under de senaste åren, och jämfört med år 2016 har samtalen fördubblats (+113 procent). Utvecklingen som har beskrivits i tidigare årsrapporter om såväl ökad förekomst som ökande allvarsgrad i samtalen är tydlig även 2021. Med hög allvarsgrad menar Bris samtal om allvarliga symtom på psykisk ohälsa som kan medföra att barnet har behov av vård eller stöd.

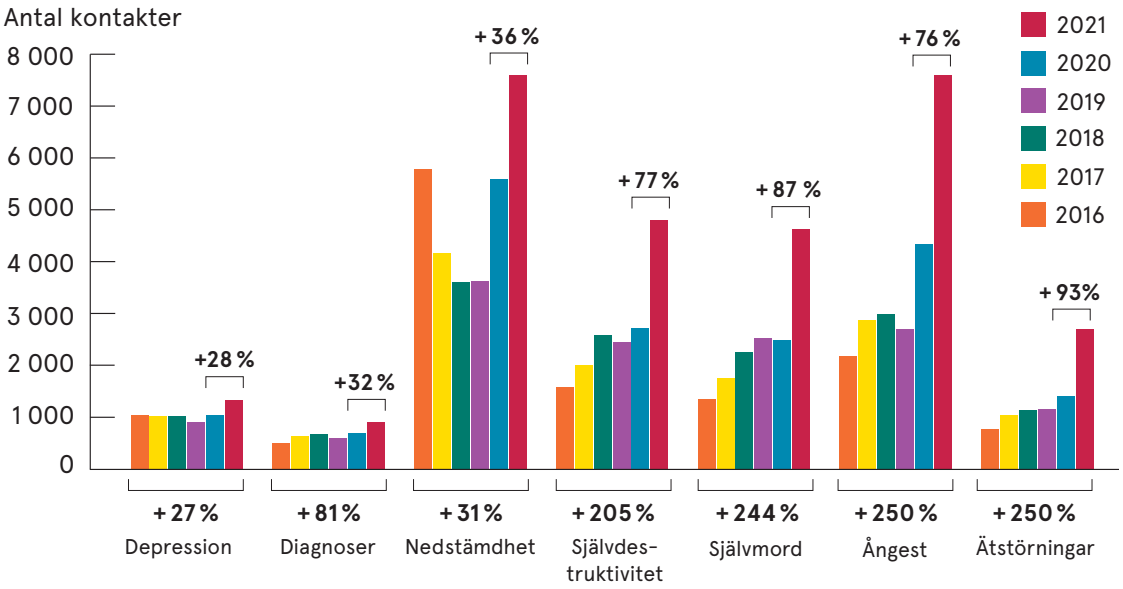
Till Bris vänder sig barn för att få stöd för allt från oro för en nedstämdhet som blivit allt mer närvarande och påverkar barnets liv – till en förlamande ångest som skrämmer, självdestruktiva tankar och handlingar, diagnoser, ätstörningar och tankar på självmord.

Det är oroande att samtalen inom psykisk ohälsa ökar i högre takt än den totala omfattningen av samtal till Bris. Det är särskilt oroande med ökningar av samtal om självmord, självdestruktivitet och ätstörningar, svåra symtom på psykisk ohälsa som barn inte ska behöva hantera ensamma. Det är vanligt att ett samtal till Bris innehåller beskrivningar av flera symtom på psykisk ohälsa. I samtal till Bris om självmord förekommer till exempel också självdestruktivitet i 33 procent, ångest i 22 procent och ätstörningar i 9 procent.

Ett genomgående tema i många av samtalen är att barnet saknar funktionella strategier för att hantera sitt mående och därför både vill ha och behöver få hjälp och stöd. Utöver beskrivningar av hur barnets psykiska hälsa påverkar och begränsar barnets liv är en röd tråd i samtalen barnets starka vilja att nå en förändring och

[2] Bremberg, S., 2015.

➜ Samtalsutveckling psykisk ohälsa 2016–2021

Psykisk ohälsa är hos Bris en samlingskategori som spänner över olika ämnen. Grafen visar antal samtal per kategori samt procentuell ökning 2016–2021 och 2020–2021. Den totala samtalsökningen jämfört med föregående år är 32 procent och 69 procent för hela perioden.

må bättre. Bris har i en rad rapporter beskrivit den oroande samtalsutvecklingen och hur angeläget det är att förbättra barns och ungas uppväxtvillkor för att bättre kunna leva upp till barns rätt till bästa uppnåeliga hälsa.[3] Samhället behöver bli bättre på att främja en god psykisk hälsa för barn och i det är skolans roll central. Det krävs vidare stärkta tidiga insatser till barn i särskilt utsatta situationer och ett mer lättillgängligt och välfungerande stöd för familjer som behöver det. Det behövs akuta insatser för barn som mår dåligt här och nu, och som i dagsläget berättar om att bollas runt mellan aktörer eller fastna i vårdköer. Dessutom behövs en reformerad vårdkedja för barn och unga med psykisk ohälsa, som håller samman och möter behovet av vård på alla nivåer, ett arbete som är påbörjat och där Bris har deltagit i den statliga utredningen på området.[4]

2. FAMILJ OCH FAMILJEKONFLIKTER

”Allt är bara skit i mitt hem och mina föräldrar fattar inte hur mycket de gör mig illa. Jag vet inte vad jag ska göra längre för jag orkar inte mer. Det känns inte som att nån vill ha mig i deras liv ändå, jag är inte viktig för nån. Jag blir inte behandlad som en människa och jag känner att jag inte orkar mer.”

Barn som söker stöd kring familjen och konflikter i familjen är det näst vanligast förekommande ämnet i samtalen till Bris. Andelen samtal har legat på en jämn nivå under flera år. Under 2020 såg Bris en ökning av förekomsten, vilket kan förklaras med pandemin och dess restriktioners påverkan på relationer inom familjen. Under 2021 har förekomsten av samtal återgått till samma nivåer som tidigare år.

Samtal om familj och familjekonflikter rymmer flera olika teman som har gemensamt att relationerna påverkar barnets mående. Vanligt är att samtalen handlar om hur relationen förändras och prövas under tonårstiden. I samtalen beskrivs också utmaningar kring att bli sams igen efter bråk och att hitta tillbaka till en nära och fungerande familjerelation. Familjekonflikter i denna kategori är konflikter utan inslag av våld. I samtalen märks en önskan om, och längtan efter, fungerande familjerelationer där barnet känner sig älskad, trygg, lyssnad på och respekterad.

3. VÅLD, ÖVERGREPP OCH KRÄNKNINGAR

”Jag känner mig arg hela tiden. Jag är alltid arg i skolan och det blir bråk där hela tiden och jag vill egentligen inte det men de blir så ändå. Efteråt tänker jag att jag blir mer och mer som pappa. Jag skriker och slåss precis som han. Jag vill inte bli som han. Den tanken skrämmer mig. Mamma säger också att jag är som pappa.”

Våld, övergrepp och kränkningar är den tredje vanligaste orsaken till att barn söker stöd hos Bris, och har varit det under lång tid. Förekomsten i samtal under år 2021, 22 procent, är den högsta sedan dokumentationen startade 2016. Under åren 2016–2021 har samtal från barn som söker Bris stöd på grund av våld ökat med 115 procent. I denna rapport ges en fördjupning om barns samtal om våld, övergrepp och kränkningar och de ämnen där Bris noterat särskilt stora ökningar.

Samtalen rör alla typer av våld: fysiskt, psykiskt och sexuellt våld, omsorgsbrist, mobbning och hedersrelaterat våld och förtryck. De omfattar såväl att barnet är eller har blivit utsatt, att barnet utsätter andra, har bevittnat eller är rädd

[3] Bris 2017:1, Bris 2018:1, Bris 2019:1, Bris 2020:1, Bris 2021:1

[4] Bris & Statens offentliga utredningar 2021; samt SOU 2021:34.

för våld. Det våld som barn berättar om förekommer på alla arenor där barn finns. Vanligast i samtal till Bris om våld när förövaren är en vuxen är att våldet har skett där barnet bor och att föräldern eller en annan vuxen barnet bor med är den som utsätter barnet. Gemensamt för många av barnen som söker stöd hos Bris är en önskan om att bryta en pågående utsatthet, få stöd för att bearbeta utsattheten och börja må bättre igen.

4. SKOLAN

”Jag är 14 år och har distansundervisning just nu. Jag brukar egentligen gilla skolan och använda skolan som min flykt hemifrån, men nu går ju inte det. Mina betyg har alltid vart okej men nu på senaste har dom sjunkit så mycket så att jag riskerar att inte ens komma in på gymnasium nästa år.”

Skolan är den arena där barn lever en stor del av sina liv, har många av sina viktiga relationer och som påverkar dem på många sätt. De senaste åren har samtal från barn som söker stöd i frågor om skolan legat relativt stabilt. Sett i relation till den stora samtalsökningen 2021 har förekomsten av samtal om skola minskat något, även om antalet samtal på temat är det högsta sedan 2016. Barns samtal om skolan omfattar hela skolsituationen, social trivsel, betyg, stress, prestationskrav, relationer till jämnåriga och vuxna i skolan, utsatthet för mobbning och att överhuvudtaget behöva förhålla sig till att skolan är en plats där det är obligatoriskt att vara. Innehållet i samtal om skolan har de senaste två åren kommit att fokusera på pandemin och distansundervisning, som för främst äldre barn varit en ny erfarenhet vilket även har medfört nya utmaningar.

5. VÄNNER

”Just nu är det fredagskväll och alla är ute, träffar nya människor och festar medan jag är hemma och gör ingenting. Hur får man vänner?”

Att barn behöver stöd i sina jämnåriga relationer märks av att samtalen till Bris konstant legat på en hög nivå under senaste åren. Trots att förekomsten i relation till andra kategorier är lägre 2021 så är antalet samtal högre än tidigare år. Samtal om vänner handlar både om vänskap och om ensamhet, konflikter, att bli sams och om att hitta sätt att umgås och skapa vänskapsrelationer på nätet. Barns frågor till Bris handlar om allt från hur de ska lösa en specifik situation till hur de kan få fler vänner. Under åren med pandemi har fokus i samtal om vänner också kommit att handla om restriktionernas inverkan på sociala relationer, möjligheten att etablera relationer och en ökad känsla av eller oro för ensamhet.

Distansstudier har för många varit utmanande.

Foto: Joshua Hoehne / Unsplash

6. ATT VARA UNG

”Så jag vet att jag är en tonåring och att det hör till att må dåligt ibland, men hör det fortfarande till tonåren om ibland blir till ofta och ofta blir till alltid?”

Att vara ung är en bred kategori som innefattar allt från tonårsutveckling, självförtroende, identitetsutveckling till existentiella frågor om livets mening. I samtalen samlas frågor och tankar som människor kämpar med hela livet, men som många möter för första gången i tonåren. Sedan Bris öppnade dygnet runt är ett nytt tema inom kategorin svårigheter att somna och komma till ro, utan specifik eller nämnd orsak och utan att det varit så långvarigt att det påverkar barnets hälsa.

Barn beskriver att de har svårt att hitta en samtalspartner att lyfta dessa funderingar med. Bris samtal på temat blir ett viktigt förebyggande arbete där barn får sätta ord på sina känslor och hjälp att utveckla strategier att möta dem. Allt som ett barn möter för första gången kan väcka känslor, funderingar och många gånger självtvivel.

7. SAMHÄLLETS STÖDINSTANSER

”Jag förstår inte vad soc säger eller varför de gör som de gör. De frågar jättemycket men ingen frågar mig hur jag mår.”

Samtal om samhällets stödinstanser innebär att barnet har en pågående eller önskar inleda en kontakt med någon stödinstans. Andelen samtal följer utvecklingen av samtal om utsatthet och psykisk ohälsa.

När barn söker stöd hos Bris om pågående eller tidigare erfarenheter av kontakt med någon av samhällets stödinsatser handlar det nästintill uteslutande om brister i dessa stödfunktioner. Vanligast är kontakter om socialtjänsten, BUP och elevhälsan. Barns samtal till Bris handlar både om att det är svårt att få tillgång till det stöd och den hjälp barnet behöver, att barnet har en pågående stödkontakt men upplever att den inte fungerar, och att barnet undrar vad som skulle hända om hen försökte söka professionellt stöd.

Det är tydligt att tillgången till stöd skiljer sig åt markant beroende på var i landet barnet bor, och att barn har olika kunskap om vilket stöd som finns att söka. Generellt beskriver barn en otillgänglig vård.

Foto: Shutterstock

Många barn upplever att de saknar bra strategier för att hantera stress.

8. KÄRLEK

”Halloj, ska träffa en kille som är supersnygg så är jättenervös. Det känns overkligt att han vill träffa mig men jag är nervös för vad ska vi göra liksom. Han kanske vill hångla och sånt men jag har inte gjort sånt förut.”

Funderingar kring kärlek och relationer är en stor del av varje människas liv. Sett till den stora samtalsökningen som de utökade öppettiderna har medfört ligger förekomsten av samtal om kärlek ungefär på samma nivå som föregående år. Samtal om kärlek är vanligare bland äldre barn och handlar ofta om ”förstagångssituationer” där barnet vill resonera tillsammans med en vuxen, exempelvis om att bli ihop eller göra slut. Det barn vill i samtal med Bris är att få prata om tankar och känslor kopplat till kärlek och jämnåriga relationer. Senaste årens samhällsdebatt och förändrade lagstiftning kring samtycke märks till viss del i samtalen då barn har frågor om vad samtycke kan vara och hur en ska visa intresse utan att någon kan uppfatta det som olämpligt eller som en kränkning.

9. STRESS

”Hej. Det känns bra att skriva av sig vilket jag kan göra ofta när jag får panik i huvudet, hjälper lite i stunden att få ut tankarna, men dom sitter ju fortfarande kvar i huvudet oavsett hur mycket man försöker intala sig att det är lugnt.”

Förekomsten av samtal om stress har varierat genom åren vilket till stor del handlar om hur barn själva uttrycker sig och sätter ord på sin stress. Under 2021 förekom stress i 8 procent av samtalen vilket är en ökning jämfört med året innan. Samtal om stress innebär att barnet gett uttryck för en stress som har en negativ inverkan på barnets mående. Vanliga konsekvenser av stress som lyfts är svårigheter att somna, att koncentrera sig, men framförallt en avsaknad av strategier att hantera stressen och lugna ner sig själv. Exempel på vad som väcker en negativ stress hos barn är dess hemsituation, familjerelationer, utsatthet för våld samt egna eller andras krav på ens prestationer kopplat till exempelvis skolan och barnets sociala liv. Stress återfinns också i existentiella samtal om framtiden, där framtidshopp och klimatfrågan är exempel på vad som framkallar stress hos barn.

10. VUXNAS SVÅRIGHETER

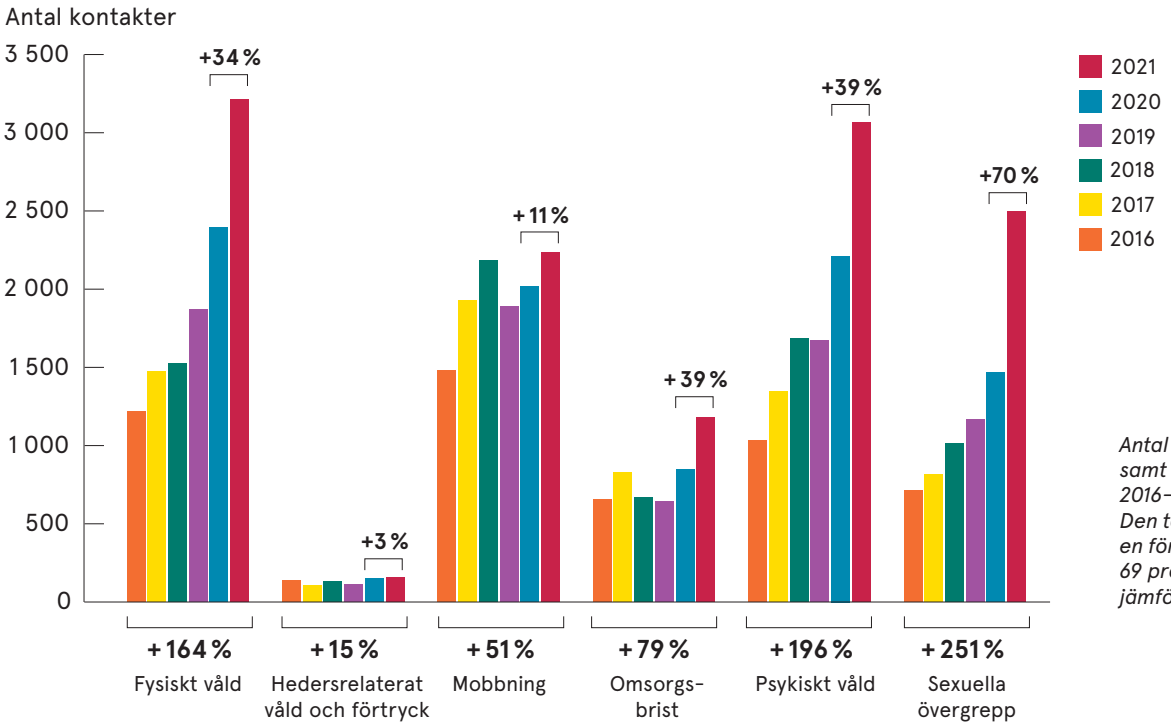
”Jag kan inte sova. Mamma och några mer är fulla här hemma.”

Förekomsten av samtal från barn som söker stöd på grund av vuxnas svårigheter har varit jämn under de senaste åren, 2021 berör 6 procent av kontakterna ämnet. Det rör sig främst om vuxna i en föräldraroll eller med annan nära relation till barnet. Oftast handlar det om vuxnas missbruk eller vuxnas psykiska ohälsa. Det är tydligt att barn påverkas när vuxnas svårigheter gör att de brister i omsorg och ofta är det en lång process för barn att kunna såväl själv se som att sätta ord på föräldrars svårigheter. Det finns också stor skam och stora hinder för barn att söka hjälp när föräldrars förmåga brister. Under pandemin har situationen förvärrats för barn som lever med vuxna som har psykisk ohälsa eller beroendeproblematik. ◆

VÅLD MOT BARN

År 2021 hade Bris över 9 000 samtal med barn om våld, övergrepp och kränkningar, och antalet samtal om inom kategorin har ökat under många års tid. Varje dag berättar barn för Bris om utsatthet för våld i såväl hemmet, på nätet, i skolan och i offentligheten.

➜ Samtalsutveckling våld, övergrepp och kränkningar 2016–2021

Antal samtal per kategori samt procentuell ökning 2016–2021 och 2020–2021. Den totala samtalsökningen för hela perioden är 69 procent, och 32 procent jämfört med föregående år.

Varje barn har rätt till ett liv fritt från våld, det framgår bland annat av barnkonventionen som är svensk lag, den svenska antiagalagstiftningen och annan lagstiftning. Barns rätt att slippa utsättas för våld gäller på alla arenor, oavsett vem som utövar våldet.

Det finns idag flera internationella konventioner och överenskommelser som konstaterar att våld mot barn är ett globalt problem, såsom hållbarhetsmålet 16:2 i Agenda 2030 som slår fast att ”Alla stater är skyldiga att förhindra övergrepp, exploatering, trafficking och alla former av våld eller tortyr mot barn”.[5]

BARNS SAMTAL TILL BRIS OM VÅLD

Våld, övergrepp och kränkningar är det tredje vanligaste ämnet när ett barn kontaktar Bris. Under 2021 handlade 9 116 samtal om detta, en ökning på 35 procent jämfört med 2020. Det är en fortsatt ökning, då samtalen om våld, övergrepp och kränkningar under åren 2016–2021 har ökat med 115 procent, jämfört med den totala samtalsökningen på 69 procent.

I samtalskategorin ryms fysiskt våld, hedersrelaterat våld och förtryck, mobbning, omsorgsbrist, psykiskt våld och sexuella övergrepp. Samtalen kommer från barn som är och som har blivit utsatta för våld, som har utsatt någon annan eller känner oro för att utsättas för våld, inom familjen eller i andra sammanhang. Mobbning, fysiskt och psykiskt våld är de vanligast förekommande formerna av våld, men den kategori som har ökat mest under perioden procentuellt är sexuella övergrepp.

[5] FN, 2015.

VIKTIGA BEGREPP

➜ Våld mot barn
Bris utgår från FN:s barnrättskommittés definition av våld mot barn, den definition som barnkonventionen, som numera är svensk lag, ger uttryck för.*

Konventionen slår fast att varje barn har rätt att skyddas mot alla former av våld. Barnrättskommitténs definition av våld innefattar fysiskt och psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel och utnyttjande, inklusive sexuella övergrepp. Det innebär att definitionen till viss del är bredare än vad som ryms inom ramen för svensk straffrättslagstiftning.*

➜ Svensk straffrättslagstiftning
Barn har rätt att slippa alla handlingar som ryms inom den vida våldsdefinitionen oavsett om handlingen är straffbar eller inte. Det är viktigt att veta att det finns fler former av hjälp eller upprättelse än straffrättslig upprättelse, exempelvis samtalsstöd, heldygnsvård, eller andra terapeutiska insatser.

➜ Barnmisshandel
Ett brett begrepp med många olika definitioner. I Sverige la kommittén mot barnmisshandel fram följande definition: Barnmisshandel är när en vuxen person utsätter ett barn för fysiskt eller psykiskt våld, sexuella övergrepp, kränkningar eller försummar att tillgodose barnets grundläggande behov. Med barn avses varje människa under 18 år.** I svensk straffrätt saknas ett särskilt reglerat barnmisshandelsbrott.

➜ Trauma
En påfrestande händelse som inte kan undflys eller hanteras av individens tillgängliga resurser.

➜ Multiutsatthet
Även kallat polyviktimisering. Olika former av våld mot barn överlappar varandra i stor utsträckning. Ett barn kan exempelvis vara utsatt för både fysiskt och psykiskt våld och samtidigt uppleva att den ena föräldern utövar våld mot den andra föräldern.

* Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 13. ** SOU 2001:72

Barn som kontaktar Bris berättar om slag, sparkar och knuffar. Om vuxna som är hotfulla och skräms. Barn berättar om sexuellt våld och övergrepp som de utsätts för hemma eller på andra platser. De berättar också om oro för våldsamma miljöer. Fokus i samtal är hur utsattheten har påverkat barnet, barnets mående, framtidstro och förtroende och tillit till vuxna.

Vanligast i samtalen till Bris är att barnet utsatts i hemmet, och andra arenor som barn berättar om är offentliga miljöer, ofta skolan, och nätet. Förövaren kan vara någon som står barnet nära, som en förälder, en partner, ett syskon eller en släktning. Det kan också vara andra jämnåriga eller vuxna, både personer som barnet känner och inte känner. Ibland vet inte barnet vem förövaren är – på nätet kan förövaren vara anonym och i det offentliga kan barnet ha utsatts för våld av en för dem främmande eller okänd person.

Varför berättar barn om våld för Bris?

Gemensamt för de barn som kontaktar Bris om pågående våld är att barnet vill att våldet ska upphöra. Många barn behöver bekräftas i att det barnet utsätts för är fel, att barn har rätt till skydd från våld och att ansvaret och skulden inte ligger hos barnet. Barn berättar att våldet påverkar den psykiska hälsan, skolprestationer, vänskapsrelationer och framtidstro. Samtidigt känns det för många barn otänkbart att avslöja sin utsatthet för någon som kan ingripa, det kan få konsekvenser som barnet inte är beredd att ta. Barn som utsätts för våld av vuxna beskriver att det är svårt att lita på att andra vuxna kommer att hjälpa en. I många samtal beskrivs också hur barn försökt söka stöd från vuxna utan att det medfört någon skillnad.

Känslor som barn med egen erfarenhet av att utsättas för våld sätter ord på och önskar stöd i att hantera är exempelvis rädsla, sorg, ilska, skam och skuld. Många gånger saknar barnet egna funktionella strategier för att hantera de känslor som utsattheten väcker. Det kan bland annat märkas i samtal där barn berättar om självdestruktivitet som en konsekvens. Överlag i finns i samtalen till Bris en tydlig koppling till psykisk ohälsa. Exempel på ämnen som också berörs i samtal om våld är nedstämdhet, ångest, självmord och självdestruktivitet, men även ätstörningar förekommer.

HUR MÅNGA BARN ÄR UTSATTA?

Uppskattningsvis utsätts en miljard barn årligen för någon form av våld globalt, och våldet finns bland alla kulturer och samhällsklasser, oavsett etniskt ursprung, utbildningsgrad och inkomst. Det förmodade mörkertalet är stort. Eftersom våld mot barn är ett problem som man ofta vill dölja, förbise eller normalisera så sker en underrapportering.[6]

Den exakta omfattningen av förekomsten av våld mot barn i Sverige är också svår att beräkna.

"Jag har aldrig vågat berätta för någon. Jag skäms till och med nu över att skriva det här... Jag vill inte leva så här längre... Jag känner att det håller på att äta upp mig inifrån."

2016 genomförde Allmänna Barnhuset en nationell enkätstudie, där 4 700 elever från årskurs nio i grundskolan och årskurs två på gymnasiet svarade på frågor om utsatthet för våld under hela uppväxten.[7] Totalt 44 procent av barnen hade någon gång under livet varit utsatta för någon form av misshandel av en vuxen inom eller utanför familjen. Med misshandel menas här olika typer av våld såsom fysiskt våld, psykiskt våld, försummelse, sexuella övergrepp samt upplevt våld mellan vuxna i familjen.

36 procent av de tillfrågade barnen hade utsatts för någon form av misshandel av en vuxen inom familjen. När det gäller utsatthet för fysiskt våld av en vuxen uppgav 24 procent av barnen att de någon gång upplevt det. 16 procent uppgav att de blivit utsatta för psykiskt våld av en vuxen, 14 procent att de upplevt våld mellan vuxna i familjen och 6 procent uppgav att de utsatts för försummelse. Totalt 9 procent, 14 procent av tjejerna och 2 procent av killarna, hade utsatts för sexuella övergrepp av en vuxen person.

En annan omfattande studie är Brottsförebyggande rådets nationella trygghetsundersökning där personer i åldern 16–84 år får svara på sina erfarenheter av våldsutsatthet under det senaste året. I den senaste undersökningen från 2021 uppgav 8,3 procent av de drygt 5 500 medverkande i åldern 16–19 år att de utsatts för misshandel och 13,5 procent att de utsatts för hot. 15 procent har utsatts för sexualbrott och 10,8 procent för trakasserier i åldersgruppen 16–19 år. Vad gäller nätkränkningar, att någon spridit känsliga uppgifter, bilder eller

FÖREKOMST AV ANDRA ÄMNEN I SAMTAL OM VÅLD, ÖVERGREPP OCH KRÄNKNINGAR

Familjen	25 %
Skolan	21 %
Nedstämdhet	20 %
Familjekonflikter	14 %
Vänner	12 %
Ångest	11 %
Självmord	10 %
Självdestruktivitet	8 %
Vuxnas missbruk/riskbruk	8 %
Onlinerelaterade frågor	5 %
Stress	5 %
Skilda föräldrar	5 %
Oro för annan	5 %
Vuxnas psykiska ohälsa	4 %
Sorg & kris	4 %
Kärlek	4 %
Att vara ung	4 %
Ätstörningar	3 %
Juridiska frågor	2 %
Depression	2 %

Övriga samtalskategorier som oftast förekommer i samtal från barn om våld, övergrepp och kränkningar. I ett samtal till Bris dokumenteras i snitt 2,5 kontaktområden.

[6] End Violence Against Children, 2021.

[7] Stiftelsen Allmänna Barnhuset, 2017.

filmer på internet, uppgav 6,7 procent i åldern 16–19 år att de blivit utsatta.[8]

Våld mot barn är ett omfattande område, där både arenor, förövare och former av våld som barnet utsätts för eller utsätter andra för kan vara många. Att kategorisera barns våldsutsatthet låter sig inte göras enkelt, och att göra det medför en risk för att bidra till en förenklad bild av något som i själva verket är mycket komplext.

Multiutsatthet – när våldet överlappar

De olika formerna av våld överlappar varandra i stor utsträckning och det finns grupper av barn som utsätts för många former av allvarligt och upprepat våld. 17 procent av barnen i en nationell kartläggning från Allmänna Barnhuset hade varit utsatta för minst två former av barnmisshandel och hälften av dessa hade varit utsatta för tre eller fler typer.[9] När ett barn är utsatt för minst tre former av våld kallas det multiutsatthet, och kan till exempel innebära att vara utsatt för både fysiskt och psykiskt våld hemma eller i skolan och samtidigt uppleva pappas våld mot mamma. Barn som utsätts för försummelse, där föräldrarna brister i omsorg, är den grupp som också är mest utsatt för andra former av våld. Kunskapen om multiutsatthet, riskfaktorer och konsekvenser är viktig på flera sätt, inte minst för att grundligt kunna identifiera vad barnet behöver hjälp med och skydd mot.

Tjejer uppgav oftare än killar att de blivit utsatta för flera typer av våld, inklusive sexuella övergrepp, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. I Allmänna Barnhusets kartläggning hade 81 procent av de unga som försökt att ta sitt liv någon gång utsatts för någon form av misshandel under sin uppväxt och mer än hälften av de som misshandlats var multiutsatta. Multiutsatthet är också starkare kopplat till traumasymtom än utsatthet för våld av en typ. Det var tre gånger vanligare med självskadebeteende bland de barn som var multiutsatta och minst tre gånger så vanligt med suicidtankar. Drygt 13 procent av de multiutsatta hade försökt att ta sitt liv i jämförelse med knappt 2 procent bland barn som inte hade utsatts för någon form av våld.[10]

Våld mot barn med dödlig utgång

Dödligt våld bland barn och unga i Sverige är ovanligt, 2020 drabbades totalt 20 barn och unga i ålder 0–19 år. Dödligt våld drabbar killar i mycket högre utsträckning än tjejer.[11] Socialstyrelsens dödsfallsutredningar som genomförs när det funnits särskild anledning att anta att dödsfallet har samband med något förhållande som inneburit att barnet har varit i behov av skydd, visar att det är en förälder eller vuxen i motsvarande roll som är gärningsperson. Sedan 2008 har 46 sådana fall utretts och resultatet visar att en majoritet av barnen var yngre än 9 år. Nästan hälften av barnen dödades av sin biologiska far eller styvfar och vart femte av sin biologiska mor. I nästan hälften av fallen hade gärningspersonen vid tiden för gärningen varierande grad av psykisk ohälsa.[12]

Dödligt våld mot barn och unga, både i hemmet och på andra platser, och dödligt våld både orsakat av en förälder och av andra personer, har de senaste 30 åren minskat. Minskningen har dock varit långsammare i Sverige jämfört med Västeuropa som helhet.[13] Det finns ingen given förklaring till utvecklingen av det dödliga våldet. När det gäller unga som dött i våldsamma händelser utanför hemmet handlar det ofta om unga med mycket dåliga framtidsutsikter som utsätter sig själva för olika risker, självmord, droger och våld. Gemensamt för gruppen är att de klarat skolan dåligt.[14]

RISKFAKTORER FÖR BARN ATT UTSÄTTAS FÖR VÅLD

Det finns omständigheter som ökar eller minskar risken för att barn ska utsättas för och ta allvarlig skada av våld. Våldsutsatthet och konsekvenserna som våldet får avgörs av många olika risk- och skyddsfaktorer på flera nivåer, från individ- till samhällsnivå, i samverkan.

Alla former av våld ser ut att ha samma riskfaktorer: att bo i en familj med dålig familjeekonomi, med en ensamstående förälder, med föräldrar i konflikt om vårdnad, boende och umgänge, eller att själv ha funktionsnedsättningar, framför allt neuropsykiatriska, och kroniska sjukdomar eller hälsoproblem. Andra kända riskfaktorer för att utsättas för våld är föräldrars missbruk, psykiska ohälsa, stress och oro. Flera svenska studier har visat att tjejer generellt sett uppger sig ha varit utsatta för våld i högre utsträckning än killar, framför allt vad gäller våld hemma, mobbning och sexuella övergrepp – och de är oftare multiutsatta. Killar uppger oftare än tjejer att de utsatts för misshandel av andra vuxna än i hemmet, rån och

81 %

av de unga som försökt att ta sitt liv någon gång hade varit utsatta för någon form av misshandel under sin uppväxt och mer än hälften av de som misshandlats var multiutsatta.

Barn som utsätts för försummelse är oftare utsatta för andra former av våld.

Foto: Tryn Nilsen/Unsplash

[8] Brottsförebyggande rådet, 2021.
[9] Jernbro, C. & Landberg, Å., 2020.
[10] Ibid.
[11] Socialstyrelsens statistikdatabas för dödsorsaker.
[12] Socialstyrelsen, 2019.
[13] Institute for Health Metrics and Evaluation.
[14] Werbart et al., 2020.

vapenrelaterat våld. Barn som inte får bestämma över sina egna liv är en utsatt grupp liksom barn som identifierar sig som vare sig tjej eller kille.[15]

Ett barn kan vara utsatt för våld utan att kunna identifieras utifrån kända risk- och skyddsfaktorer. Det är inte riskfaktorn i sig som är det avgörande, utan vilka konsekvenser den får. Psykisk ohälsa hos en förälder leder exempelvis inte automatiskt till omsorgsbrist och inte heller till ohälsa hos barnet. Det som kan vara skadligt är om förälderns tillstånd medför en bristande omsorg om barnet. Förekomsten av flera riskfaktorer samtidigt ökar risken för att ett barn ska utveckla ohälsa och utvecklingsproblem, men sambandet är inte linjärt för det enskilda barnet.[16]

Det är tydligt i samtal till Bris att många barn tror att våldet är barnets eget fel. Barn som utsätts för våld i hemmet tenderar att tro att det beror på att det är på grund av något som hen gjort eller inte gjort, också för att den vuxna kan ha motiverat det så för barnet. När det gäller våld i det offentliga eller på nätet beskriver barn det som att de själva borde ha vetat bättre, och borde ha kunnat skydda sig.

Foto: Shutterstock

Restriktionerna har lett till begränsade skyddsfaktorer för barn i utsatta situationer.

HAR PANDEMIN PÅVERKAT BARNS UTSATTHET?

Pandemins påverkan på barn, vuxna och på samhället i stort är en av årets mest angelägna frågor, men på frågan om vilka konsekvenser det inneburit för barn finns ännu inga heltäckande eller helt säkra svar. Pandemin pågår fortfarande och likaså studier som ännu inte hunnit färdigställas. För att förstå hur pandemin påverkat barns olika rättigheter och situation kommer det att krävas fortsatta uppföljningar och utvärderingar under en lång tid.[17] Det finns dock studier som pekar på att barn som redan tidigare befann sig i utsatta situationer har påverkats mer negativt än andra.[18]

Hos Bris noterades en liknande utveckling. Från 2020, året då covid-19-pandemin slog till, ökade samtalen från barn om våld markant i Bris stödlinje. Här berättade barn som levde med våld i hemmet bland annat om hur restriktioner och den ökade sociala isoleringen ytterligare försvårade för barnet att undkomma våldet. Barns olika behov och utmaningar kopplade till pandemin har under tiden som gått både hunnit uppstå, förändras och ibland upphöra. Bris ser dock fortfarande samma risker som lyftes i föregående årsrapport, med en förstärkt utsatthet hos redan utsatta barn.[19] Restriktionerna i samhället har lett till att många riskfaktorer för barns utsatthet ökat och att skyddsfaktorer begränsats. Det påverkar särskilt barn som befinner sig i utsatta livssituationer. Exempelvis barn som växer upp med våld i hemmet.

"Snälla kan corona försvinna! Jag kommer inte orka mer jag vill bara dö, jag orkar inte mer, jag orkar inte mer."

Många av de barn som under pandemin kontaktat Bris för att de utsatts för våld i hemmet beskriver att de har varit utsatta sedan lång tid – det handlar alltså inte om en ny utsatthet. Däremot har pandemin och restriktionerna beskrivits som nya omständigheter vilka förvärrat situationen i hemmet och gjort det svårare att undkomma utsattheten.

Enligt en studie där gymnasieelever tillfrågats uppgav 1 procent att de under pandemin varit mer utsatta för våld än tidigare, medan 6 procent uppgav att restriktionerna skyddat dem från våld och övergrepp. 11 procent uppgav att situationen hemma hade förvärrats, men samtidigt var det 25 procent som tyckte de hade haft större möjlighet att diskutera med sina föräldrar om sådant som oroade dem.[20] Pandemin har alltså påverkat barn på mycket olika sätt.

Sedan 2021 pågår en ny nationell kartläggning om förekomsten av våld mot barn, som kommer att vara helt central inom fältet för att förstå hur barns utsatthet för våld har utvecklats de senaste åren.[21] Likaså pågår en studie med syftet att bland annat undersöka hur covid-19-pandemin påverkat föräldraskap, attityder till våld i uppfostringssyfte, samt risk- och skyddsfaktorer för våld.[22] ◆

[15] Stiftelsen Allmänna Barnhuset, 2017.

[16] Rikshandboken i barnhälsovård.

[17] Barnombudsmannen, 2021.

[18] Skrove G. et al., 2021; Sjögren A. et al., 2021; Augusti, E.M., Sætren, S.S., & Hafstad, G.S. 2021; Socialstyrelsen, *Effekter av covid-19 på anmälningar gällande barn till socialtjänsten*, 2021.

[19] Bris rapport, 2021:1.

[20] Svedin, C.G., Landberg, Å., Jonsson, L., 2021.

[21] Regeringskansliet, *Förekomsten av våld mot barn i Sverige ska kartläggas*, 2020.

[22] Regeringskansliet, *Stiftelesen Allmänna Barnhuset tilldelas medel för undersökning om föräldraskap, våld och stöd* ,2021.

ATT UTSÄTTAS FÖR VÅLD I HEMMET

Trygga hemförhållanden är en förutsättning
för att barn ska utvecklas och må bra.
Men dagligen berättar barn för Bris om våld
i hemmet och om föräldrar som brister i sin omsorg.
Ofta är det första gången de delar med sig
av sina upplevelser.

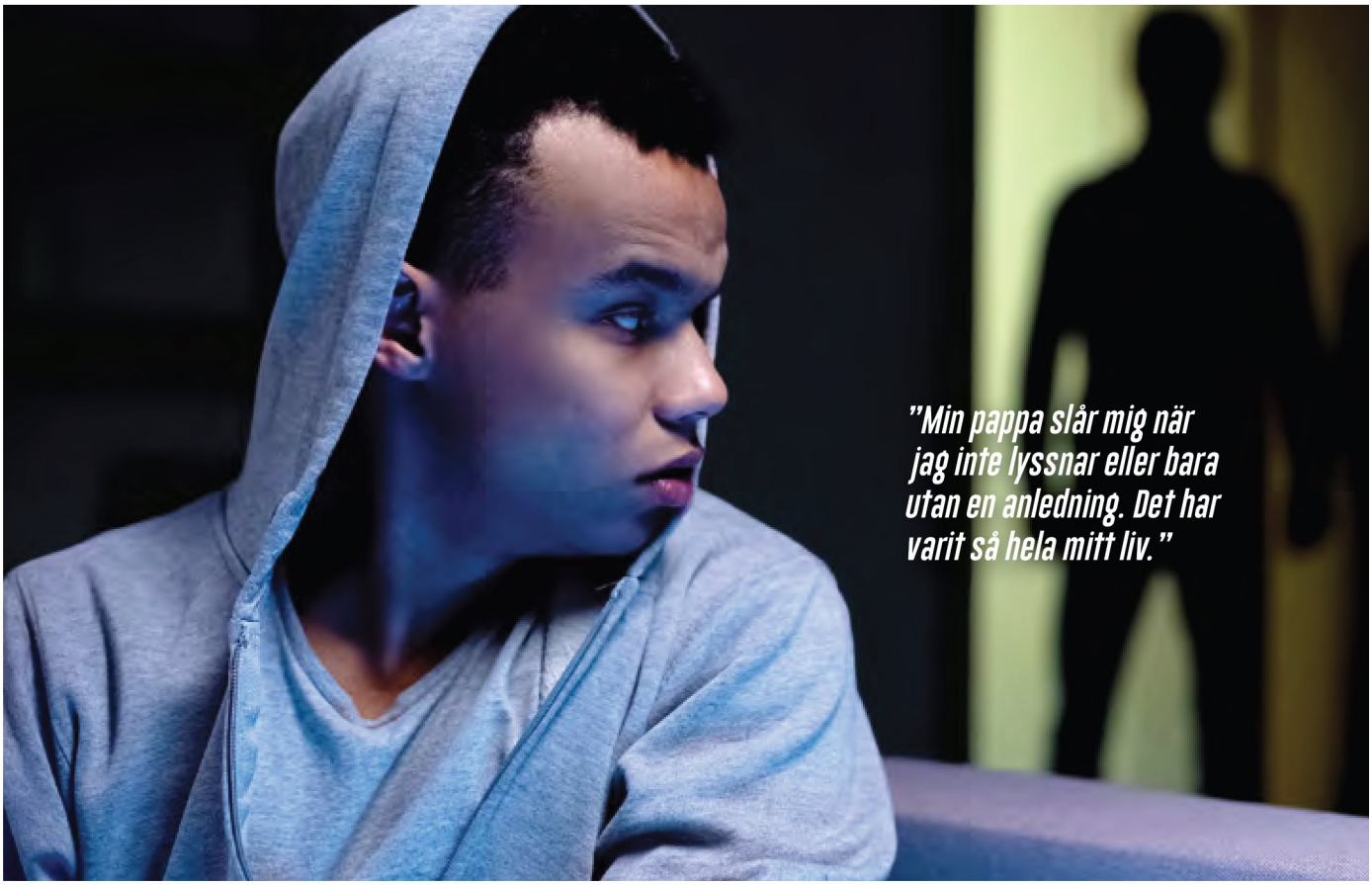

Foto: Shutterstock

När barn berättar för Bris om utsatthet för våld, övergrepp och kränkningar handlar det oftast om våld i hemmet. Bris dokumenterar samtalen efter vilken typ av våld som samtalet handlar om, och i hemmet utsätts barn för såväl fysiskt våld, psykiskt våld, omsorgsbrist, hedersrelaterat våld och sexuella övergrepp. Samtalen i alla dessa kategorier har ökat stort mellan 2020 och 2021.

Som tidigare nämnts i rapporten är det ingen som vet den exakta omfattningen av förekomsten av våld mot barn i Sverige, det gäller även våld i hemmet där det finns stora mörkertal. I den senaste kartläggning som gjorts av Allmänna Barnhuset svarade 36 procent av barnen som deltog att de hade utsatts för någon form av misshandel av en vuxen, det vill säga mer än vart tredje barn. 14 procent svarade att de hade upplevt våld mellan vuxna i familjen.[23]

BRIS KURATORER ÄR OFTA DE FÖRSTA BARNET BERÄTTAR OM VÅLDET FÖR

När ett barn berättar om våld i hemmet för Bris är det ofta första gången de pratar om det med någon vuxen. Samtalet kan börja med att barnet berättar om att må dåligt, eller om föräldrar som bråkar. Genom kuratorns frågor, lyssnande och bekräftande kan barnet närma sig det som är svårare att tala om. Att berätta om egen våldsutsatthet är svårt, att närma sig och sätta ord på sin utsatthet är smärtfyllt och kan ta emot. Det kan vara en härva av skrämmande händelser, stora konflikter, hotfull stämning hemma, och kanske förstår barnet först i samtalet med kuratorn att det hen är utsatt för är våld.

I samtal om våld hemma förekommer både mammor och pappor som förövare. Barn beskriver det fysiska våldet med att den vuxna slår, sparkar, knuffar, biter, bränner, nyper, drar i armar, hår och öron. Många berättar också om psykiskt våld, om vuxna som är hotfulla, skrämmer, kränker, bestraffar och hotar att överge barnet – ofta med nedvärderande kommentarer om barnets kropp. Många tjejer berättar om hur föräldrar sexualiserar och kränker, till exempel genom att kalla barnet för hora. Barn som beskriver att de upplevt våld mot närstående anger i hög utsträckning att våldet har riktats mot en förälder, ofta mamman, och en del samtal handlar om att de lever på flykt med mamman från förövaren. Barn berättar också om sexuellt våld som att utsättas för våldtäkt eller andra fysiska sexuella övergrepp och sexuella anspelningar av den vuxne. Flera barn berättar om materiellt våld, till exempel kopplat till mobiltelefoner som föräldrarna kontrollerar, tar ifrån barnet eller hotar att förstöra. De beskriver föräldrars våld som handlingar i affekt, ett oreflekterat beteende eller som bestraffning och uppfostringsvåld.

BARN-KONVENTIONEN

Artikel 19 i barnkonventionen fastslår att varje barn har rätt att skyddas från alla former av våld från vårdnadshavare.*

* Artikel 6, FN:s konvention om barnets rättigheter.

[23] Stiftelsen Allmänna Barnhuset, 2017.

Barn berättar även för Bris om hur föräldrar brister i omsorg, känslomässigt eller materiellt, brister i att skydda barnet från våld eller är fysiskt eller känslomässigt otillgängliga. Medan det fysiska våldet kan vara lättare för ett barn att beskriva, är omsorgsbrist många gånger svårt att sätta ord på. Det är inte alls lika konkret som fysiskt våld eller direkta hot om våld kan vara och det är svårare för barnet att förstå vad det är hen utsätts för. Många gånger har omsorgsbristen pågått under stora delar av barnets uppväxt och normaliserats för barnet och är en av många brister i barnets miljö. I samtalen om omsorgsbrist förekommer beskrivningar av andra former av våld och problem hos föräldern som missbruk eller psykisk ohälsa.

”Min pappa är för det mesta snäll och så. Men ibland är han på dåligt humör och nyper och slår mig. Han slår mig när jag gör fel. Vilket är rätt så ofta. Hans humör ändras hela tiden men jag är rädd för att få stryk om jag säger till en vuxen och han får reda på det.”

”Jag kan inte minnas en enda gång under min uppväxt som mina föräldrar, speciellt inte min mamma, visade någon som helst form av kärlek eller omtanke. Finns det en möjlighet att det är detta i min barndom som kan förklara min mentala ohälsa, depression, ångest, och känsla av tomhet och känsla av att känna mig hatad av alla?”

I barns samtal till Bris förekommer även våld i hemmet mellan syskon eller styvsyskon som bor tillsammans. Det kan vara våld som uppstår i konflikter mellan barn, eller våld som är riktat mot ett barn. I samtal där barnet är utsatt för våld från ett syskon är det vanligt att barnet förklarar våldet med att syskonet har en diagnos, funktionsnedsättning eller missbruksproblematik som gör att hen inte kan kontrollera sig.

Ibland är det våld som barnet utsätts för i sitt hem oförutsägbart. Andra gånger är det något som barnet vet kommer att hända, kanske som en bestraffning för något som barnet har gjort eller inte har gjort. Ibland sker våldet okommenterat från den vuxnas sida, andra gånger ber föräldern om ursäkt och försöker förklara eller försvara sitt agerande, till exempel med egen stress, eller gör tvärtom och lägger skulden för våldet på barnet. Barn berättar ofta om föräldrar som helt tycks sakna insikt om hur barnet påverkas av deras agerande. Oavsett om barnet får en förklaring eller inte lämnas många barn med en känsla av att det inte går att skydda sig mot fortsatt våld och det skapar stress. Barn berättar om strategier de utvecklar för att förhindra våldet, som att inte störa eller reta upp föräldern.

”Igår blev jag NÄSTAN polisanmäld efter ett bråk men mamma var fucking full så jag kunde inte berätta för henne så nu kommer hon få höra det från skolan istället för mig och då kommer hon vara på deras sida och inte min.”

FÖRÄLDRABALKEN

”Barn har rätt till omvårdnad, trygghet och god fostran. Barn skall behandlas med aktning för sin person och egenart och får inte utsättas för kroppslig bestraffning eller annan kränkande behandling.”

Föräldrabalken 6:1 (Lag 1983:47)

”Min mamma har slagit mig flera gånger, kastat saker, örfilat, dragit i mitt hår ner till marken, boxat och sparkat på både magen och ansiktet. Hon slår inte mig idag men hon skriker högt och hotar att hon ska slå mig i vissa sammanhang t.ex. om jag inte diskar eller stör henne. Jag är rädd för henne även ifall hon kan säga snälla saker och jag kan inte glömma bort allt som hon har gjort mot mig. Jag vet inte vad jag ska göra och jag vill verkligen inte bo med henne för jag kan aldrig veta vad hon kommer att göra.”

HEDERSRELATERAT VÅLD OCH FÖRTRYCK

Samtal inom våldskategorin som dokumenteras som hedersrelaterat våld och förtryck rör barn som är eller har blivit utsatta för, bevittnat, utsatt annan eller är rädd för hedersrelaterat våld och förtryck. Barn som kontaktar Bris om hedersrelaterat våld och förtryck är till största del i åldern 16–18 år och antalet kontakter är högst från barn som identifierar sig som tjejer, men samtal från killar förekommer också. De flesta befinner sig i Sverige men det händer också att barn kontaktar Bris från ett annat land där de befinner sig i en utsatt situation och önskar hjälp att komma hem till Sverige.

Antalet samtal om hedersrelaterat våld och förtryck till Bris har varit relativt konstant under de senaste åren, ca 110–160 samtal per år. Bris kan inte veta exakt hur många av de barn som kontaktar stödlinjen som lever med hedersrelaterat våld och förtryck. För att ett samtal ska kategoriseras som hedersrelaterat ska barnet ha gett tillräckligt mycket information om den kopplingen, annars dokumenteras kontakten som fysiskt eller psykiskt våld. Det är vanligt att det först i ett uppföljande samtal framkommer att våldet är hedersrelaterat. Antalet samtal till Bris återspeglar inte heller den verkliga omfattningen av hedersrelaterat våld och förtryck. Mörkertalet är stort men försök till kartläggningar görs. En sådan visar att 7–9 procent av unga i storstäderna lever med ett kollektivt legitimerat våld.[24]

Fysiskt våld kan vara lättare att sätta ord på.

Foto: Shutterstock

[24] Baianstovu et al., 2019.

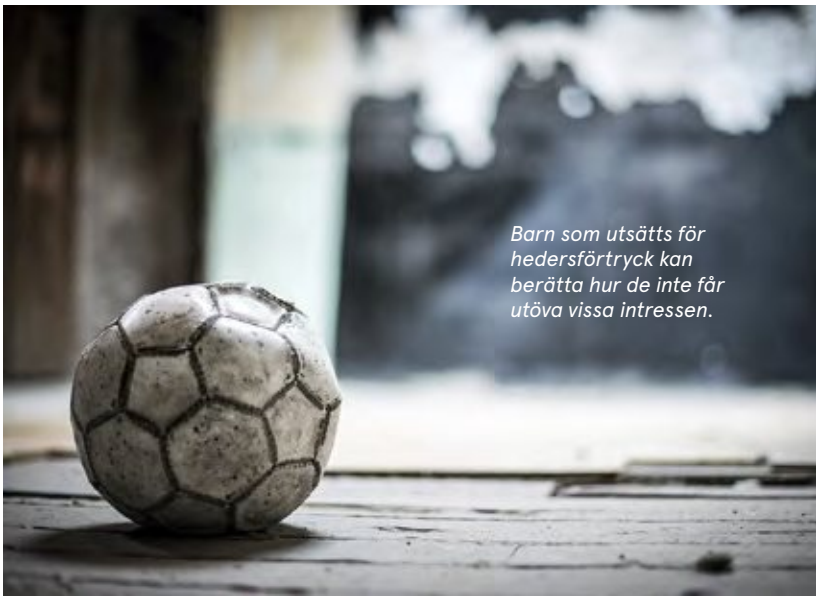

Foto: Guillaume de Germain/Unsplash

Barn som utsätts för hedersförtryck kan berätta hur de inte får utöva vissa intressen.

Hedersrelaterat förtryck har sin grund i kulturella föreställningar om kön, makt och sexualitet, och är ofta kollektivt utövat. Kontrollen av tjejers och kvinnors sexualitet är central, men våldet och förtrycket drabbar både tjejer och killar, kvinnor och män. Både män, kvinnor och barn kan vara förövare då ansvaret för att kontrollera och upprätthålla en ordning där alla följer normerna är kollektivt. Våld kan även utövas som bestraffning mot den som misstänks ha brutit mot dessa, för att inte riskera att förlora, eller för att återupprätta den förlorade, hedern.

Förtrycket innebär kränkningar av barnets rättigheter genom ingripande begränsningar av barnets frihet. Det handlar om kontroll och begränsningar i barnets vardag, till exempel val av klädstil och umgänge, men även begränsad rörelsefrihet och livsval, som val av partner och utbildning. Det är tydligt i barns samtal till Bris att begränsningarna påverkar barnet på många sätt, inte minst barnets sociala liv och kontakten med jämnåriga, barnets identitetsutveckling och kärleksrelationer och barnets möjlighet att utöva och utveckla intressen och talanger. Barn berättar för Bris om strategier de har utvecklat för att kunna leva likt jämnåriga utanför hemmet och som innebär att de bryter mot föräldrars och släktingars regler, utan att detta blir avslöjat.

I samtal till Bris om våld, övergrepp och kränkningar där barnet själv uttrycker en koppling till pandemin har barn beskrivit hur pandemin blivit ytterligare ett sätt för redan kontrollerande föräldrar att kontrollera barnet. I början av pandemin berättade barn framförallt om en förstärkt isolering, med förälder som kunde motivera att syftet med detta var att följa de allmänna restriktionerna. När det senare blivit aktuellt med vaccination och hävda restriktioner berättar barn om föräldrar som väljer att avstå vaccination och kräver att familjen fortsätter leva isolerat och under fulla restriktioner.

Barn som lever i en miljö präglad av hedersnormer riskerar i betydligt högre grad att utsättas för våld. En jämförande rapport om hur de unga med begränsat val gällande partner svarat kring olika former av våldsutsatthet, familjeförhållanden och mående, jämfört med unga som inte uppgett begränsningar i val av partner, visar att de barn som inte får välja sin partner betydligt oftare är utsatta för olika former av barnmisshandel. 88 procent har utsatts för någon form av barnmisshandel någon gång under uppväxten, så som fysisk misshandel, psykisk misshandel, att bevittna våld mot en förälder, sexuella övergrepp och försummelse. Barnen har i högre grad utsatts för fysiskt våld av syskon och andra släktingar.[25] Det stämmer väl överens med Bris erfarenheter genom kontakter med barn. Barnen berättar om föräldrar som utsätter dem för olika former av våld som bestraffning eller i affekt, om fysiskt och psykiskt våld, sexuella övergrepp och ibland även hot om dödligt våld. De berättar om hot kopplade till barnets framtid som hot om att bli bortgift, inte få studera vidare eller bli förd utomlands. Flera har upplevt våld mot mamma, syskon eller andra närstående.

Särskilda omständigheter när ett barn utsätts för hedersrelaterat våld

I barns samtal till Bris som rör hedersrelaterat våld och förtryck vill en del barn ha hjälp att fly sina familjer eller få skydd i ett annat boende. De befinner sig i en akut situation, har redan blivit bortförda eller står inför ett tvångsäktenskap. Andra har nått till en punkt där de inte längre står ut med begränsningarna. Det kan ha utlösts av att de träffat någon och vill kunna ha en öppen kärleksrelation. Några är uppgivna, frågar om de måste släppa sina drömmar om det liv de vill leva, eller om det kan finnas något alternativ. För många andra utsatta barn hägrar 18-årsdagen, då kommer de att kunna göra sina egna val oberoende av föräldrarna. För barn, framförallt tjejer, som lever med hedersrelaterat våld och förtryck är det ofta tvärtom. När de fyller 18 förväntas de gifta sig, kanske med någon de själva inte har valt, kanske på en annan plats eller i ett annat land, avsluta sina studier, föda barn mot sin vilja och anta den roll som förväntas av dem som vuxna kvinnor.

BRIS SYN PÅ HEDERSRELATERAT VÅLD OCH FÖRTRYCK

Allt Bris arbete utgår från FN:s barnkonvention och synen på barnet som en rättighetsbärare. När ett barn blir utsatt för våld och förtryck innebär det att barnets rättigheter kränks.

Hedersrelaterat: Handlingar som syftar till att bevara eller återupprätta en persons, familjs, släkts eller annan liknande grupps föreställda heder. Det som gör en handling hedersrelaterad är motivet.

Våld: Barnet har rätt till skydd från alla former av fysiskt eller psykiskt våld, såsom skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, inklusive sexuella övergrepp.

Förtryck: Handlingar som begränsar barnets frihet och inskränker barns rättigheter.

[25] Jernbro, C. & Landberg, Å., 2018.

Många känner att de måste hantera upplevelserna av våldet ensamma.

Foto: Shutterstock

”Jag vet att jag måste ta hjälp för att få som jag vill ha det, livet jag vill leva. Men det är omöjligt. Finns inte på kartan att jag tar ett sånt steg. Om jag berättar för någon kommer det påverka mina föräldrar. Det skulle vara en skam om jag bröt mig ur den här traditionen. Jag vet bara att jag aldrig kommer kunna berätta för nån. Antingen kommer jag leva efter hur dom ber mig att göra, eller så kommer jag bara dö.”

Barn som utsätts för våld av sina föräldrar, oavsett vilken form av våld, berättar ofta för Bris att de älskar sina föräldrar. Men det är oerhört svårt att som barn behöva hantera komplexiteten i att älska och vara beroende av den som också gör en illa eller kontrollerar och begränsar ens frihet. Barn som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck beskriver detta tydligt i samtal till Bris. Även om barnen inte delar föräldrarnas värderingar och idéer uttrycker många ändå förståelse för dem. De kan säga att de förstår att föräldrarna tänker att begränsningarna är för deras eget bästa och en del barn vet att föräldrarna också är offer för föreställningarna om heder och är tvingade att göra det som förväntas av dem. Ett skäl till att inte bryta mot normerna kan vara att skydda en eller båda föräldrarna från att dessa i sin tur ska frysas ut eller bestraffas på annat sätt. Situationen är komplex.

”Jag orkar inte mer med allt som händer. Jag vill stoppa mitt liv. Jag trivs inte i min familj för jag får inte göra någonting. Jag får inte klä mig som jag vill. Jag får inte gå ut. Jag får inte välja mina vänner. Jag vill vara med någon som tar hand om mig, som bryr sig om mig.”

Hedersrelaterat våld och förtryck är en oerhört allvarlig form av utsatthet, eftersom den begränsar det utsatta barnets hela liv, alla livsområden, och framtid. Förtrycket är sanktionerat av många, barnet saknar ofta vuxna i sin närhet som kan utgöra skyddande faktorer och samhället har svårt att erbjuda hjälp som barnet vågar ta emot och som faktiskt kan garantera det skydd och stöd barnet behöver och har rätt till. Att ett uppbrott från familjen för med sig att barnet tvingas bryta kontakten med alla som står hen nära, av skyddsskäl eller genom kollektivets avvisning gör att många tvekar, priset för frihet är högt.

HUR PÅVERKAS BARN AV ATT UTSÄTTAS FÖR VÅLD I HEMMET?

Våld kan se ut på många olika sätt, men allt våld skadar. I vissa fall har våldet ägt rum vid ett enstaka tillfälle medan det i andra fall har pågått under lång tid, kanske under hela barnets uppväxt. Barn som blivit utsatta har det gemensamt att våldet är eller var en skrämmande upplevelse och att det försatt barnet i en känsla av vanmakt. Vilka konsekvenser det får för det enskilda barnet påverkas av flera faktorer, men gemensamt är att våldet och konsekvenserna av det är något som barnet ofta känner att hen måste hantera ensam.

Barn är tydliga i samtal med Bris med att det är svårt att förstå hur föräldrar kan göra dem illa på olika sätt, men också vara snälla och omtänksamma. Det som barn framför allt vill är att få hjälp att få stopp på våldet, så att de då kan bo kvar hos sin eller sina föräldrar, som de ofta berättar att de älskar. Samtidigt uttrycker en del barn att de vill flytta till en annan familj och slippa sina föräldrar. En strategi för att stå ut som vissa barn beskriver är att tänka på 18-årsdagen, att det kommer en dag när föräldrarna inte kommer åt dem längre.

En konsekvens när föräldern är förövaren kan bli att barnet lämnas utan en trygg vuxen som kan ge skydd och känslomässigt stöd. Barn

”Jag har gått ut för mamma och hennes sambo har börjat bråka. Det blir bara värre och värre bråk tills han slår henne.”

beskriver ofta hur utsattheten påverkat deras självkänsla och livslust. Detta är särskilt tydligt för barn som berättar om utsatthet för psykiskt våld i hemmet med föräldrar som kränker, nedvärderar och på andra sätt skadar barnet känslomässigt. När föräldern är den som skadar kan barnet inte vända sig till föräldern för att få stöd för sitt mående, många berättar att de får försöka hantera känslor som ångest och panikattacker på egen hand.

Bland barn som kontaktar Bris om våld hemma märks att tilliten till andra människor ofta är stukad. Flera av barnen beskriver att de lever med en ständig rädsla, för föräldern eller föräldrarna, men också rädsla för att själv bli likadan mot sina barn som vuxen. Andra beskriver sig som känslokalla, att de har ”stängt av”. Barn som utsätts för omsorgsbrist beskriver att det får en att känna sig värdelös, oälskad och som att allt som är svårt i hemmet och relationen är barnets fel.

Att leva med hedersnormer, i förtryck, kontrollerad och starkt begränsad, är en stor påfrestning. Barn beskriver i samtal med Bris sin vanmakt och att de inte förstår hur de ska orka med. Kontrasten mellan det liv som jämnåriga lever och den egna begränsade tillvaron blir för många tydligare ju äldre de blir. Insikten om att hur litet det egna handlingsutrymmet är, är frustrerande och många uttrycker en besvikelse över det liv de vet att de kommer att tvingas leva. En del barn har utvecklat ett självförakt, flera säger att de vill dö, tänker på självmord och har skadat sig själva på olika sätt. Alla längtar till något annat.

Tydlig koppling mellan utsatthet för våld och psykisk ohälsa

Forskning visar att det finns en tydlig koppling mellan våld mot barn och psykisk ohälsa som dålig självkänsla, ångest, psykosomatiska besvär, posttraumatisk stress och självmordsrisk. Ungefär var fjärde individ som utsatts för våld under sin uppväxt uppfyller kriterierna för depression innan de fyllt 30 år och risken för självmordsförsök är fördubblad jämfört med barn som inte upplevt någon form av utsatthet.[26] Detta samband bekräftas i samtalen med barn på Bris. Många berättar att de känner sig väldigt ensamma, har en låg självkänsla, tänker på sig själva som värdelösa och känner sig uppgivna.

Det finns också en tydlig koppling mellan våld i barndomen och fysiska sjukdomar, missbruk och kognitiva svårigheter senare i livet. En avhandling visar att barn som rapporterat fysisk misshandel hade fler psykosomatiska besvär än andra och upplever mycket lägre livskvalitet.[27] Våldsutsatta barn har en större benägenhet att ta risker, möter större utmaningar i skolan och senare på arbetsmarknaden. Barn som utsätts för våld i sitt hem löper större risk än andra barn att utsättas för våld på andra arenor och av andra förövare och

”Det är ingen som har kramat mig på 2 år, jag känner mig bara så ensam, en kram skulle räcka.”

Foto: Shutterstock

Att bli myndig och kunna flytta ifrån föräldrarna och våldet ser en del barn som en utväg, medan barn som lever med hedersförtryck kan bäva inför 18-årsdagen.

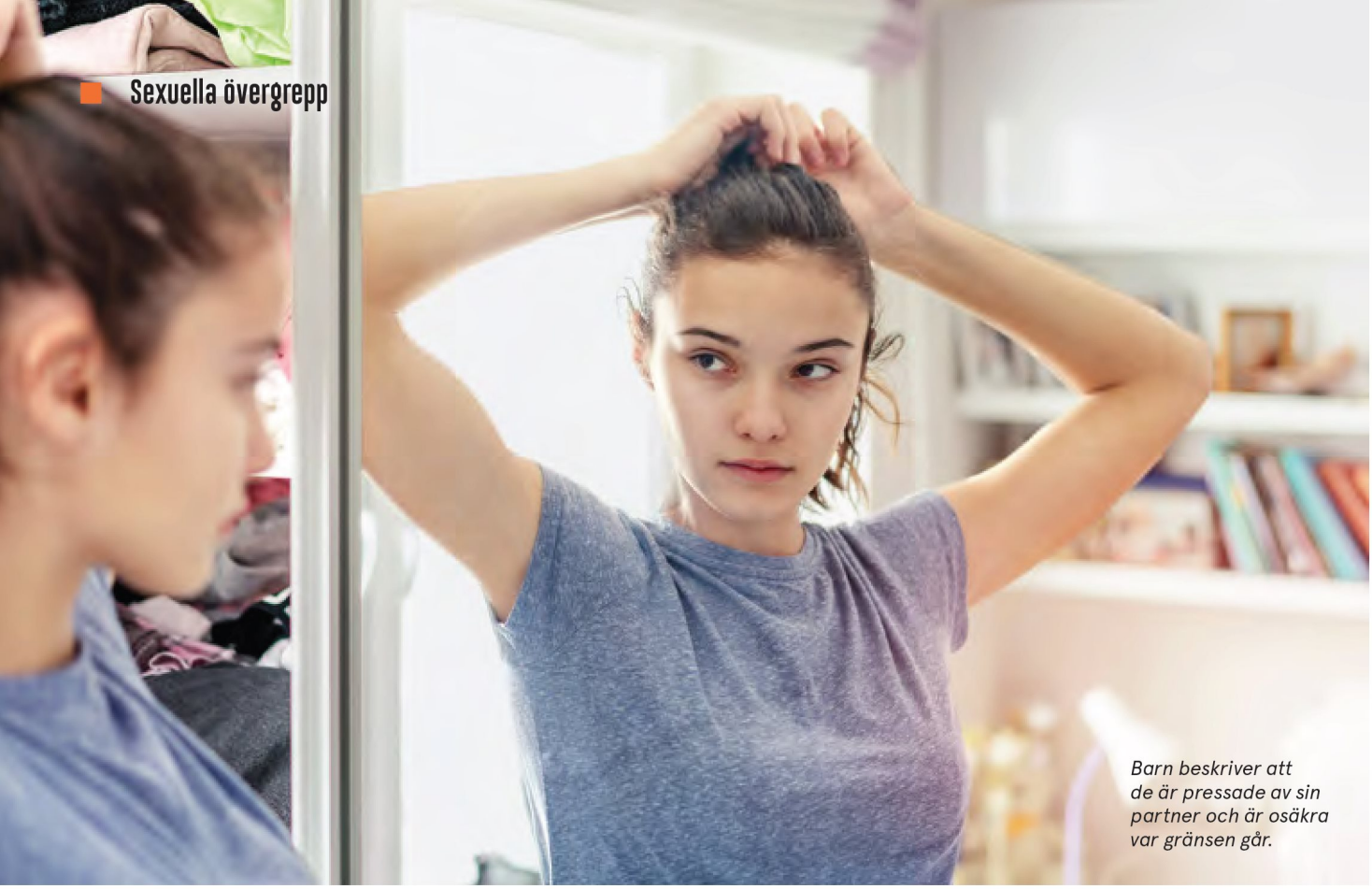
de riskerar också i större utsträckning att själva utsätta andra för våld. Barn har rätt till ett gott liv här och nu, men att skydda barn mot våld i hemmet har också ett preventivt syfte.[28]

Barn som utsätts för traumatiska, påfrestande situationer eller långvarig stress påverkas på olika sätt. Hur det enskilda barnet reagerar beror på sådant som barnets personlighet och egenskaper, ålder och utvecklingsnivå, om det är en enskild händelse eller många återkommande, hur barnet tolkar sin egen roll i händelsen och vilket stöd barnet får från sin omgivning. Ett barn som utsätts för en mycket traumatisk upplevelse kan drabbas av posttraumatiskt stressyndrom, PTSD. Symtom på PTSD är att känslomässigt återuppleva den skrämmande händelsen, undvikande av situationer eller sinnesintryck som påminner om den, negativa förändringar i tankar och känslor samt att vara spänd, nervös och lättskrämd. Tillståndet påverkar och begränsar barnet på olika sätt som kan försvåra barnets sociala relationer, studier och vardagliga aktiviteter. De flesta barn och unga som varit med om svåra händelser kan återhämta sig i en trygg miljö och är inte i behov av psykiatrisk vård. Däremot kan de behöva extra uppmärksamhet, omsorg och stöd i vardagen.[29] Bris erfarenhet är att det kan vara viktigt för det enskilda barnet att få höra just det, att allt inte är förstört, att det går att må bra och få ett bra liv. ◆

[26] Jernbro, C., 2015.
[27] Ibid.
[28] Thulin, J., 2020.
[29] Kunskapsgudien.se, *Posttraumatiskt stressyndrom hos barn och unga*.

SEXUELLA ÖVERGREPP

Samtal från barn om sexuella övergrepp är en av de samtalskategorier som ökat mest hos Bris, med 251 procent från 2016 till 2021. Barn berättar att de blir utsatta av såväl föräldrar, andra vuxna och jämnåriga. Många berättar om övergreppen som en av flera former av våld de utsätts för i hemmet.

Barn beskriver att de är pressade av sin partner och är osäkra var gränsen går.

Foto: Shutterstock

Samtalen om sexuella övergrepp från barn till Bris är en av de samtalskategorier som har ökat mest under flera år. Under perioden 2016–2021 har det totala antalet samtal till Bris ökat med 69 procent medan samtalen om sexuella övergrepp ökat med hela 251 procent. Under 2016–2021 har Bris haft 7 663 samtal med barn som handlat om sexuella övergrepp, vilket motsvarar drygt 4 procent av samtalen till Bris. Det är troligt att samhällsutvecklingen och förändrad lagstiftning har påverkats barns möjligheter att sätta ord på och berätta om utsatthet för sexuella övergrepp, vilket beskrivs tydligare senare i kapitlet.

Definitionen av sexuella övergrepp i Bris samtalsdokumentation är bred och innefattar sexuella trakasserier, sexuellt utnyttjande och sexuellt våld, såväl online som offline. Här inkluderas samtal om barns egen utsatthet, när barn berättar om ett annat barns utsatthet, barn som själva har utsatt någon annan för sexuella övergrepp eller som är rädd för att bli utsatt för sexuella övergrepp. Det inkluderar övergrepp på olika arenor, såsom i hemmet, i skolan och på nätet samt övergrepp som skett både i nutid och dåtid. Något som utmärker samtalen till Bris om sexuella övergrepp jämfört med andra samtalskategorier som rör olika former av våld är en större variation av förövare och platser där barnet utsätts.

HUR MÅNGA BARN ÄR UTSATTA?

Det finns av flera skäl inget säkert svar på exakt hur många barn som utsätts för sexuella övergrepp. Många barns utsatthet kommer aldrig till vuxnas eller myndigheters kännedom, inte heller statistikförs alltid den utsattheten som gör det. För att ett barns utsatthet för sexuella övergrepp ska bli känt behöver barnet berätta eller någon annan förstå vad som skett. Hindren för barn att berätta om våld är många, kanske särskilt vid sexuella övergrepp. Det finns också hinder hos vuxna att se, förstå och agera vid misstanke om att sexuella övergrepp skett.

Ett sätt att det försöka kartlägga förekomsten är de nationella enkätstudier som Allmänna Barnhuset genomför bland elever i årskurs tre i gymnasiet, vilka visar på en signifikant ökning vad gäller sexuella övergrepp sedan studierna startade. 2014 uppgav var femte att de utsatts för övergrepp, 2021 är siffran var fjärde av de drygt 3 000 som deltog. Mest utsatta är tjejer, drygt var tredje uppger att hon har varit utsatt för ett sexuellt övergrepp under sin uppväxt. Var tionde elev har utsatts för penetrerande övergrepp, marginellt färre än i tidigare studier. Den genomsnittliga åldern vid första övergreppstillfället var cirka 15 år. De flesta av dem som utsatts, 82 procent, utsattes första gången i tonåren. Tjejer är signifikant oftare utsatta för upprepade övergrepp än killar.[30]

VAD ÄR ETT SEXUALBROTT?

Sexualbrott är ett samlingsnamn på oönskade/ofrivilliga och i lag förbjudna handlingar av sexuell karaktär, så som till exempel våldtäkt eller sexuellt övergrepp. Det kan röra sig om olika typer av handlingar, exempelvis att ha samlag med någon, att ta på en annan persons kropp i sexuellt syfte, att visa upp sexuellt material via bild eller film eller att prata om sex.

Som huvudregel krävs det att den som blivit utsatt för ett sexualbrott inte har samtyckt till den sexuella handlingen för att det ska vara straffbart. I den svenska straffrättslagstiftningen finns det särskilda bestämmelser gällande sexualbrott mot barn, vilket innebär att alla sexuella handlingar som utförs av en person över 15 år mot ett barn under 15 år är olagliga, oavsett frågan om samtycke.

”Jag vill bara ha en bekräftelse att jag är viktig eftersom jag inte får det av någon annan. Men egentligen vill jag inte göra sexuella saker med dom.”

[30] Svedin, C.G, Landberg, Å., Jonsson, L., 2021.

”När jag gick i 7an så blev det en stor grej med ”Me Too” som spreds på nätet där många andra berättar om övergrepp & liknande och det pratades mycket på lektionen i skolan om sexuella övergrepp och det var då mina känslor väcktes för första gången och jag insåg vad jag hade vart med om.”

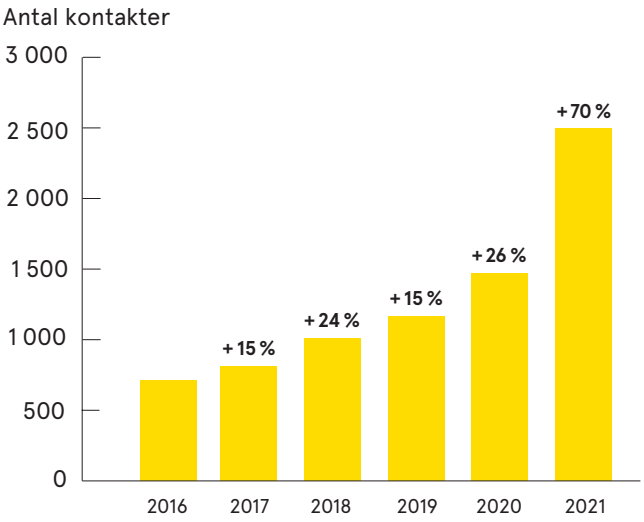
HAR SEXUELLA ÖVERGREPP BLIVIT LÄTTARE ATT PRATA OM?

2017 fick rörelsen #metoo, som har som syfte att uppmärksamma och verka mot sexuella ofredanden samt normaliseringen av och tystnadskulturen runt dessa, stor uppmärksamhet i Sverige. I Allmänna Barnhusets nationella studie dras bland annat slutsatsen att rörelsen har inneburit att unga kunnat prata mer om sexuella övergrepp och i högre grad fundera på hur övergrepp uppstår, sin egen del i dessa och hur de ska bete sig i sina kärleksrelationer. En fjärdedel av samtliga tillfrågade unga tyckte att #metoo hade påverkat dem mycket. Framför allt hade tjejer påverkats i hög grad. Också hos barn med egen erfarenhet av sexuella övergrepp tyckte 36 procent av tjejerna och 11 procent av killarna att #metoo bidragit till att göra det lättare att prata om de övergrepp som de själva utsatts för.[31]

Ökningen av kontakter till Bris under de senaste åren indikerar att mörkertalet är och har varit stort, att många barn har blivit utsatta för övergrepp utan att känna till sina rättigheter eller ha ord för att tala om sina erfarenheter, men att en större medvetenhet och en bruten tystnadskultur har gjort att barn nu på ett annat sätt än tidigare reflekterar över händelser och relationer och talar om dem.

År 2018 infördes även förändringar i sexualbrottslagstiftningen. Den nya samtyckeslagen där frivilligheten är utgångspunkten säger att det inte längre ska krävas att gärningspersonen har använt sig av våld eller hot, eller utnyttjat offrets särskilt utsatta situation, för att kunna dömas för exempelvis våldtäkt. Med införandet av samtyckeslagen följde en informationskampanj som många unga tagit del av, vilket kan ha bidragit till ökade insikter kring ens eget agerande. Den ökade medvetenheten och ändringen av lagen har också fört med sig frågor bland unga. Fler barn idag resonerar i samtal med Bris kring samtycke och gränser kring sexuella handlingar jämfört med för några år sedan. Framför allt hos killar finns en osäkerhet kring gränser och oro för att själv omedvetet ha gått över en sådan. Även Allmänna Barnhuset studie visar att den osäkerheten och oron förekommer, där 28 procent av killarna uppger att de kan känna oro att anklagas för sexuella övergrepp. Bland tjejer är siffran 3 procent.[32]

➜ Samtalsutveckling sexuella övergrepp

Antal samtal om sexuella övergrepp samt procentuell ökning jämfört med föregående år.

”…jag älskar honom men jag vill att han ska sluta.”

Men fortfarande avstår många barn från att berätta om övergrepp de utsatts för, endast 14 procent i Allmänna Barnhusets studie hade sökt professionell hjälp. Om barnet berättat om övergreppet så är det i första hand för en kompis som ofta måste lova att inte berätta vidare. Många barn, 71 procent, anger att de inte tyckte att de behövde någon hjälp och av de barn som hade sökt och fått hjälp var många missnöjda med samhällets stöd, framför allt barn som varit i kontakt med socialtjänsten.[33]

HAR PANDEMIN PÅVERKAT BARNS UTSATTHET FÖR SEXUELLA ÖVERGREPP?

En aktuell fråga är hur pandemin påverkat barns utsatthet, exempelvis för sexuella övergrepp. Det är uppenbart att restriktionerna och distansundervisningen påverkat barn på olika sätt. När gymnasieelever tillfrågats i en enkätstudie uppgav 45 procent att de har känt sig mer ensamma än tidigare och 23 procent upplevde att det har blivit svårare att prata med kompisar om sådant som oroar dem. Däremot uppgav 25 procent att de haft större möjlighet att prata med sina föräldrar om sådant som oroar dem. 5 procent uppgav att de under pandemin oftare fått förslag om att dela sexuella bilder på nätet, samtidigt som 12 procent uppgav att de under pandemin fått mer kunskap om vart de kan vända sig vid oro eller utsatthet för övergrepp.[34]

Statens medieråds undersökning *Ungar och medier* 2021 visar att tonåringar under pandemin i något högre grad än åren innan hade utsatts för elakheter och sexuella handlingar på nätet.[35] Det går i linje med den ökade utsatthet som Europol rapporterat om och noterat såväl under 2020 som

”Vet inte om detta räknas som övergrepp eller inte då det var tjatsex. Han frågade och jag sa nej, han frågade varför och då sa jag bara att jag inte ville, vilket egentligen borde räcka så. Då fortsatte han tjata och tjata och han gav inte upp, till slut sa jag ja.”

[31] Svedin, C.G, Landberg, Å., Jonsson, L., 2021.
[32] Ibid.
[33] Ibid.
[34] Ibid.
[35] Statens medieråd, 2021.

2021.[36] En slutsats som Europol dragit är att pandemin lett till att barn i högre utsträckning spenderat tid på nätet, och att man under den perioden även sett en ökad aktivitet gällande grooming på olika sociala medieplattformar. Som en följd har det skett ökningar av egenproducerat material där barn exploateras sexuellt, och i högre utsträckning med yngre barn porträtterade.

KOPPLING MELLAN SEXUELLA ÖVERGREPP OCH ANNAT VÅLD

I samtalen till Bris noteras en tydlig koppling mellan utsatthet för sexuella övergrepp i hemmet och övergrepp senare och i andra situationer. Fysiskt och psykiskt våld förekommer i 16 respektive 14 procent av samtalen till Bris som har handlat om sexuella övergrepp. Barn som berättar om utsatthet i parrelationen berättar också ibland att de utsatts för övergrepp av en förälder, tidigare i livet, även om fokus i samtalet är den aktuella situationen. En del barn berättar att de befinner sig i utsatthet på andra sätt, exempelvis hedersförtryck, har föräldrar med psykisk ohälsa eller är i ett virrvarr av destruktivitet, våld, droger och ångest.

> *"Ingenting var bra i mitt liv under den här tiden. Jag avskydde min pappa då han beter sig så äckligt, jag fick inte träffa människor efter skolan, jag blev straffad genom att han tog min mobil om jag tex missade bussen hem. Jag hade ingen frihet och var konstant under kontroll, för jag hade nu tuttar, jag var inte ett barn längre och därför var jag en hora om någon ens tittade på mig."*

Könsskillnaderna i utsatthet för sexuella övergrepp är stora. Studier visar att det är tre gånger vanligare att en tjej än en kille har utsatts och en av de mest utsatta grupperna är transpersoner. Det finns också andra faktorer som är utmärkande för de barn som blivit utsatta för övergrepp. De bor mer sällan med sina båda föräldrar och upplever oftare familjens ekonomi som medelmåttig eller dålig. Killar som varit utsatta för sexuella övergrepp är oftare födda utomlands eller hade föräldrar som var födda utomlands. För tjejer är det tvärtom, de med utländsk bakgrund är mer sällan utsatta. De utsatta barnen är oftare diagnosticerade med en funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom eller med ett neuropsykiatriskt eller psykiatriskt tillstånd än andra.[37]

Även resultaten i en rapport från Ecpat med fokus på sexualbrott mot barn på nätet, visar på stor skillnad mellan könen i brottsutsatthet där tjejer har utsatts i mycket högre grad än killar. Vissa brott har en majoritet av tjejerna, 9 av 10, i undersökningen varit utsatta för, som att ha fått oönskade nakenbilder. Rapporten visar också att en identitet som HBTQIA+ innebär en större risk för brottsutsatthet. Att ha en icke-binär könsidentitet innebär också en större risk för brottsutsatthet, i nivå med de heterosexuella tjejerna.[38]

"Han sa att det var normalt, sex i familjen är helt okej. Jag vet inte om det är sant så jag ville fråga här."

VEM UTSÄTTER BARN FÖR ÖVERGREPP?

När barn kontaktar Bris om sexuella övergrepp och om andra former av våldsutsatthet är det vanligaste att förövaren finns i barnets närhet och är en person som barnet har någon form av nära relation till, som en förälder eller annan närstående eller en jämnårig som barnet har en vänskaps- eller parrelation med. I Allmänna Barnhusets kartläggning anger 70 procent att de känt förövaren vid första övergreppet. Vanligast var att förövaren var en jämnårig person barnet kände, följt av en partner.[39]

Det förekommer också att barn söker stöd hos Bris efter att ha blivit utsatt för övergrepp från en för dem främmande person, ofta någon som barnet kommit i kontakt med via nätet och personen kan både vara barn och vuxen. Det händer även att barn söker stöd hos Bris med en oro för att själva vara en förövare, för att ha utsatt en annan för ett sexuellt övergrepp. Bakgrunden till barnets fråga kan vara att personen som barnet haft sex med i efterhand sagt att hen var osäker på om hen ville, eller att hen faktiskt inte ville. Barnet, eller de båda, kan ha varit alkoholpåverkat och ha svaga minnen av vad som har hänt, eller kan i efterhand fått veta att personen var yngre än barnet trodde.

När förövaren är barnets förälder

I samtalen till Bris är en förälder eller styvförälder som barnet bor eller har bott med den mest förekommande förövaren. I Allmänna Barnhusets senaste nationella kartläggning var föräldrar eller styvföräldrar förövare i 13 procent av övergreppen – en siffra som har ökat markant från 2014 års kartläggning då den låg på 1,1 procent.[40]

I samtalen till Bris där utsattheten skett i hemmet är det i princip alltid pappan som har utsatt barnet, ofta är mamman inte med i bilden. Det är också vanligt att föräldern varit alkoholpåverkad vid övergreppet. Ibland är barnet utsatt också för många andra former av våld. Övergreppet kan ha hänt nyligen, vara något som upprepats och som barnet vet kommer att hända igen, men vanligast är att barn berättar om övergrepp flera år efter det har hänt.

Barn berättar för Bris om allt från att bli tagen på vad barn beskriver som "privata delar", till sexuella anspelningar och att bli utsatt för våldtäkt. Några barn beskriver att de behöver röra vid föräldern sexuellt – och att de bestraffas när de inte vill ha sex med sin förälder. I samtalen med Bris

"Min pappa kommer ofta hem och är full. Jag blir rädd när han kommer hem så för då måste jag ta på honom och på natten har han sex med mig."

[36] Europol, *Internet organised crime threat assessment*, 2020; Europol, *Internet organised crime threat assessment, OCTA* 2021; Europol *COVID-19 sparks upward trend in cybercrime*, 2020.

[37] Svedin, C.G, Landberg, Å., Jonsson, L., 2021.

[38] Ecpat, 2021.

[39] Svedin, C.G, Landberg, Å., Jonsson, L., 2021.

[40] Ibid.

Barn berättar för Bris om övergrepp som sker både offline och online.

Foto: Shutterstock

undrar barn vad som är normalt och var gränsen går. Är det normalt att föräldern ser på porr bredvid dem? Vill duscha med dem? Barn ber om hjälp med strategier, men med passusen att inget dåligt får hända. Barn uttrycker att de mår skit, inte vill leva, vill bli älskade, har självmordstankar, har gjort självmordsförsök. Likt i samtal med barn om andra former av våldsutsatthet i hemmet så säger många barn att de fortfarande och trots allt älskar sin förälder och ibland att de längtar till tiden innan övergreppen.

När förövaren är okänd för barnet

I en del samtal till Bris om sexuella övergrepp är förövaren en person som barnet inte känner, ett barn eller en vuxen. Övergreppen sker ibland i offentliga miljöer, men ofta på nätet. En vanlig ingång är att barnet blir tillagd som vän av en äldre man i appen Snapchat eller uppsökt i chattforum eller onlinespel. När barn utsätts för övergrepp på nätet har de ibland sett eller förstått att förövaren var en vuxen, ofta man, som de inte känner. Andra gånger anar eller förstår barnet i efterhand att förövaren är någon som barnet känner, men som gömde sig bakom en anonymitet.

I Allmänna Barnhusets kartläggning hade 30 procent av barnen utsatts av en okänd person vid första övergreppet, och 12 procent hade lärt känna förövaren via nätet. En stor majoritet av förövarna var män/killar.[41] Ecpat konstaterar i sin rapport *Allt som inte är ett ja är ett nej* att det är mycket vanligare att den som utsätter barnet för övergrepp på nätet är ett annat barn än att det är en vuxen, att dessa barn kan vara skolkamrater, äldre barn som barnet beundrar, vänner, partners eller tidigare partners, någon som barnet känner. Föreställningen om att den som utsätter barn för sexuella övergrepp är ”fula gubben” stämmer enligt Ecpat inte överens med barns verklighet, och att en felaktig uppfattning om vem som kan vara förövare försvårar möjligheten både att förebygga och att vara ett stöd för barn som utsätts.[42]

”Snälla hjälp mig och svara på mina frågor, jag vill bli av med den här skamliga bördan som jag inte vågar berätta om till någon.”

> *”...han började fråga om nakenbilder och jag sa nej och han sa att han visste vart jag bor, han sa adressen. Jag vet inte hur han visste för jag hade inte berättat och sen skickade jag bilder för jag ville inte att han skulle komma hem till mig. Jag var livrädd.”*

I samtal om övergrepp på nätet berättar barn för Bris om att de har blivit hotade, tvingade eller övertalade av okända förövare att ta och skicka bilder eller filmer på sig själva. Att det är något de ångrar efteråt och att de nu är rädda för vad som ska hända. Det kan också handla om att barnet inte har skickat bilder eller filmer, men har gjort saker framför kameran som den andra har skärmfilmat eller fotat och spridit.

> *”Då filmade han sin s*opp och skickade till mig. Jag blev så rädd så jag blockerade honom direkt. Känner mig jättelarvig men är verkligen rädd och skakar typ. Vad ska jag göra?”*

Barn berättar också om oönskade bilder som de har fått, exempelvis på den andra personens kön och att detta gjort dem chockade och äcklade. Många barn som berättar om bilder är lite yngre än genomsnittsåldern för Bris kontakter, 11–12 år. Barn berättar för Bris om filmer och bilder som spridits och som många har sett och hur det drabbar dem själva och ibland deras anhöriga. Det gör att barnet känner både skuld och maktlöshet.

[41] Svedin, C.G, Landberg, Å., Jonsson, L., 2021.
[42] Ecpat, 2021.

Skam kan vara ett hinder att berätta om övergreppen.

Barn berättar om situationer som har eskalerat, som börjat med att de känner att de har kontroll, men som sedan tar en vändning som de inte kan hantera. Det kan vara att barnet till slut ger med sig efter att den andra har tjatat om att få bilder och plötsligt har passerat en gräns hen egentligen inte ville. Barn beskriver hur detta leder till skam och ångest, att de känner sig smutsiga, värdelösa och skrämda.

Allmänna Barnhusets studie visar att av de barn som utsatts för övergrepp uppgav 10 procent att de fotograferats eller filmats under övergreppen, 18 procent visste inte medan 72 procent uppgav att de inte fotograferats eller filmats. Av de barn som fotograferats eller filmats under övergreppen uppgav 26 procent att bilderna spridits, 41 procent visste inte, medan 32 procent uppgav att bilderna inte spridits. Det fanns inga signifikanta könsskillnader vad gäller dokumentation av övergreppen.

Studien visar även att andelen barn som har skickat avklädda bilder eller filmer på sig själva via internet har ökat markant under senare år och att en större andel som haft sex via nätet hade känt sig pressade eller tvingade.[43]

”Jag tänker inte så mycket på hur jag själv mår, för jag letar bara efter någon som gillar mig och om jag skickar videos till dom på mig så skriver dom snälla saker. Jag vet bara inte vem jag ska få bekräftelsen av eftersom alla kallar mig tråkig.”

”Jag behöver ha någon som tycker om mig, i det här fallet snuskgubbar och jag bryr mig inte hur många gånger dem gör saker med min kropp för jag behöver bara höra från någon att jag är värd något.”

Barn berättar för Bris om att medvetet ta risken att skicka bilder eller visa sig för kända eller okända personer på nätet, för att de behöver och vill ha den bekräftelsen det ger. De berättar att det ofta känns bra i stunden, men att de mår dåligt efteråt eller när det går för långt. Att det blir en sorts beroende att lätt kunna gå ut på nätet och direkt få kontakt med någon som säger att barnet är fin eller uppmuntrar barnet på andra sätt. Flera berättar att det är det enda stället de får bekräftelse och känner sig uppskattade på. Det kan slå över snabbt och gå från något som barnet upplevde var en relation i samförstånd till att bli en hotfull situation. Det är inte ovanligt att barn själva beskriver det som ett självskadebeteende som påverkar den psykiska hälsan negativt.

När förövaren är barnets partner

När barn berättar för Bris om sexuella övergrepp av en partner eller före detta partner rör majoriteten av kontakterna tjejer och förövarna är nästan uteslutande killar, över eller under 18 år. Förövare som är tjejer förekommer men även då är tjejer vanligast bland offren.

Barn berättar till exempel om hur den som de är ihop med tar på dem på sätt som känns dåligt, pinsamt och obehagligt. En del av barnen berättar att de också utsätts för andra former av våld i sina parrelationer och berättar om partners som är kontrollerande och beter sig illa mot dem på flera sätt, som är manipulativa och hotfulla. De berättar om partners som tjatar, lurar eller med våld tvingar sig till sex eller bilder på barnets avklädda kropp.

Många berättar att de gör saker mot sin vilja för att slippa känna dåligt samvete då partnern annars blir sårad, som att skicka nakenbilder som ”tröst”. Många berättar att de blivit utsatta för ryktesspridning om de inte gått sin partner till mötes och att förövaren gör sig själv till ”offer” och sprider rykten som gör att barnet får stämpel som ”hora” och ”lögnare”.

”Jag har under hela min barndom känt mig väldigt osäker på mig själv, och jag känner att han utnyttjade det.”

”Jag tror att jag kanske blev våldtagen, men jag vet inte säkert. Jag tror inte heller han menade det så egentligen, jag tror inte han visste hur fel det han gjorde faktiskt var.”

Samtalen om övergrepp av en partner eller jämnårig är ofta komplexa berättelser där identitetsutveckling, relationer, längtan efter tillhörighet och rädsla för utanförskap blandas med känslor som kärlek och lust, vilja och behov av att få utforska den egna sexualiteten. Starka känslor och stora frågor blandas i barns samtal till Bris. Många beskriver en osäkerhet kring var gränsen går för vad som förväntas av dem i en parrelation, vad de måste ställa upp på och när och hur de kan neka. Barn hör av sig efter övergrepp och uttrycker ett självförakt och en besvikelse på partnern. Många känner också förvirring och osäkerhet kring både känslor och sin egen roll och skuld till övergreppet: Vad var det egentligen som hände? Vad gjorde jag? Vad gjorde hen? Vad känner jag? Vad borde jag känna? Vad ska jag göra? Det är frågor

”Senare när vi gjorde slut så hotade han med att lägga upp bilderna (man kan inte se mitt ansikte) vilket skrämde mig väldigt mycket och jag kände mig smutsig och värdelös.”

[43] Svedin, C.G, Landberg, Å., Jonsson, L., 2021.

som barnet har svårt att prata med någon annan om, känslan av skam och funderingar kring egen skuld blir hinder för att berätta.

En del barn avstår från att berätta för att de inte vill hänga ut eller riskera att skada sin partner, eller av rädsla för att händelsen ska vändas mot dem själva. Barn som har berättat har ofta gjort det för en jämnårig. Ibland har denna kunnat vara ett stöd för barnet, andra gånger har det barnet berättat i förtroende ändå spridits med påföljden att barnet kan ha drabbats av partnerns hämnd och ryktesspridning.

”Efter ett tag, när han inte lyssnade på mina nej och de signaler som min kropp gav var det som att jag slutade försöka få honom att sluta, jag gav upp. Jag minns känslan av att jag bara låg där, jag slutade tänka och jag slutade röra mig. Det var som att jag tappade kontakten med min kropp och jag kunde inte tänka, jag var fast, medan han fortsatte ha sex med mig. Hur kunde han inte märka att jag bara låg där? Gjorde han det med avsikt? Efteråt frågade han mig ’du kände dig väl inte våldtagen va? För det var verkligen inte så det var’.”

En speciell omständighet när förövaren är barnets partner kan också vara barnets känslor kring hur den personen alls kunde göra så mot en – hur någon som kanske sa sig älska en och som barnet själv älskade sedan kunde begå övergrepp. Barn kan beskriva hur motsägelsefulla känslor i relation till den som utsatt hen: besvikelse, avsky och sorg och samtidigt attraktion, kärlek och hopp om att det inte kommer att hända igen. Det gör det svårt för barnet att veta hur hen ska agera nu, göra slut eller stanna kvar?

Det är också vanligt att barn med tidigare erfarenhet av sexuella övergrepp från en partner kontaktar Bris när barnet är i en ny relation, men funderar mycket på hur hen ska våga lita på en ny partner och att klara av att ha en sexuell relation. En del barn har inte berättat för någon alls om det tidigare övergreppet och känner därför ambivalens inför att prata om det med den nya partnern.

HUR PÅVERKAS BARN AV ATT UTSÄTTAS FÖR SEXUELLA ÖVERGREPP?

”Jag fick ångest och dåligt samvete jag visste inte vad jag skulle göra, jag vet det jag gjorde var fel. Jag har tappat aptiten jag äter knappt är bara i mitt rum nästan hela tiden. Vågar inte berätta det här eftersom någon kanske kommer bli arg. Jag behöver verkligen hjälp, det här har gått för långt.”

När barn berättar för Bris om sexuella övergrepp berättar de ibland också om psykisk ohälsa, om självskadebeteende och självmordsförsök. Många berättar om ätstörningar, ibland beskrivet som ett desperat försök att ha kontroll över något när de inte kan hantera sin utsatthet i relation till den eller dem som gör hen illa. De berättar om psykosomatiska besvär som magkatarr, svårt att sova och mardrömmar. De beskriver att de dricker eller tar droger för att döva påfrestande känslor och tankar. Barn berättar att de utvecklat riskbeteenden, som att ha sex med okända eller kända de inte har känslor. Många är även offer för våld i olika former av andra förövare och på andra arenor. När övergreppen är en av flera former av våld som barnet utsätts för är kopplingen till psykisk ohälsa extra tydlig.

Forskning visar ett tydligt samband mellan våldsutsatthet och psykisk ohälsa. Barn som varit utsatta för sexuella övergrepp uppvisade sämre hälsa jämfört med andra, med fler symtom på ångest, depression, ilska, posttraumatisk stress, dissociation och sexuella bekymmer. De hade även mer av kritiska symptom som självskadebeteende eller tankar om att ta sitt liv. De hade större problem att reglera sina känslor och mindre av stödjande strukturer som kan innebära motståndskraft mot psykosocial ohälsa vid traumatiska händelser. De visade en stor tendens att känna skam och skuld, känslor vilka kan påverka benägenheten att berätta om sina erfarenheter.[44]

Om förövaren är en förälder blir det tydligt i samtalen till Bris, oavsett vilken eller vilka former av våld som barnet berättar om, att det är särskilt svårt för barnet att förstå. Barn berättar om föräldrar som utsätter dem för övergrepp men som i övrigt är snälla och omtänksamma. För barnet blir förälderns övergrepp obegripliga och omsorgen och kärleken som föräldern visar den övriga tiden gör barnet förvirrat. Barn som kontaktar Bris ställer frågor om detta som föräldern gör är normalt och tillåtet och många säger att de verkligen älskar sin förälder men vill slippa bli utsatta för övergreppen. Komplexiteten, de dubbla känslorna, den beroendeställning som barnet befinner sig i, i relation till sin förövare, gör det svårt för barn att förstå och kunna signalera och be någon utanför familjen om hjälp.

Barn som utsätts för sexuella övergrepp av en partner eller tidigare partner berättar också för Bris om osäkerhet, låg självkänsla och svårigheter att sätta gränser kring, stå upp för, sig själva och sina egna känslor och behov. Barn uttrycker även oro för att inte kunna få uppleva en sund och bra relation längre fram i livet.

”Jag vill må bättre men det känns inte som att det kommer hända och vågar inte berätta om detta för någon då jag skäms och det är överväldigande för folk och de skulle berätta för mina föräldrar. då skulle jag må ännu sämre för där är det kaos.”

Barn som tvingats till nakenbilder eller frivilligt delat bilder som nu sprids, eller hotas att spridas av partner, berättar för Bris att de känner som sig smutsiga, värdelösa och rädda. Barn som skickat bilder till en okänd förövare berättar att de skäms och är livrädda för att den som utsätter dem ska göra något ännu värre. De berättar om konsekvenser som att ha tappat aptiten, inte klara av skolan, att de isolerar sig och inte vill leva. ◆

”Jag känner helt ärligt att jag inte vill leva och jag vill inte berätta för mamma vad jag har gjort för jag skäms. Men jag vill inte att spridningen ska fortsätta. Vad ska jag göra.”

”Jag mår skit, snälla hjälp mig.”

”Jag vill dö nu.”

[44] Svedin, C.G, Landberg, Å., Jonsson, L., 2021.

VÅLD OCH OTRYGGHET I SAMHÄLLET

Utanför hemmet är skolan den vanligaste platsen där barn utsätts för våld, en del utsätts också på offentlig plats. Hur vuxenvärlden beskriver våld i samhället påverkar också barns trygghet. Och för vissa barn är våldsamma och kriminella miljöer en del av vardagen.

De allra flesta barn i Sverige känner sig trygga när de rör sig i samhället, på offentliga platser och i skolan. Samtidigt utsätts barn varje dag för våld, övergrepp och kränkningar på andra arenor än i hemmet, där skolan är den överlägset vanligaste arenan. För de flesta barn är risken att utsättas för våld på offentlig plats inte så hög, medan en del barn lever sina vardagsliv i en miljö där det förekommer våld på gatan. Både den fysiska miljön och de socioekonomiska förutsättningarna som präglar uppväxtmiljön påverkar barns förutsättningar att vara trygga och säkra från våld. Vissa barn kommer i högre utsträckning än andra att exponeras för miljöer som är destruktiva och våldsamma under uppväxten.

Att känna sig otrygg i samhället eller att utsättas för våld eller hot om våld i offentliga miljöer är inte specifika kategorier i Bris dokumentationssystem när barn kontaktar Bris, och det går därför inte att fastställa om samtal om detta ökat eller inte de senaste åren. Bris generella erfarenhet är att när vuxna i samhället är oroliga påverkar det barn. Det behöver inte vara sakfrågan i sig som väcker oro utan också vuxnas agerande eller brist på agerande. Individuella faktorer hos barn styr hur pass oroligt barnet blir och vilka konsekvenser oron får för barnets mående och livssituation. Barn som lever i utsatthet har oftare än andra barn problem med psykisk ohälsa, som ångest, och är rimligtvis extra lättpåverkade av faktorer som kan oroa, som exempelvis hot om våld i området eller omvärlden.

KÄNNER SIG BARN TRYGGA I SAMHÄLLET?

Undersökningar visar att de allra flesta barn i Sverige känner sig trygga utanför hemmet. En undersökning från SCB visar på att 98–99 procent av barnen som deltog känner sig mycket eller ganska trygga under dagen i klassrummet, på rasterna, på väg till och från skolan och där de bor. På kvällen anger en något lägre andel, 91 procent att de känner sig mycket eller ganska trygga.[45]

I samtalen till Bris märks att barn reagerar på händelser i samhället och nyhetsrapportering. Exempelvis berättar barn om oro för att bli utsatt för överfallsvåldtäkt eller annat överfallsvåld. Andra exempel är rädsla för att andra barn eller unga vuxna som barnet vet har utsatt någon annan för våld ska göra samma sak mot en själv – antingen oprovocerat eller utifrån en konflikt. Barn som har tidigare erfarenhet av våldsutsatthet beskriver oftare än andra barn att de är oroliga för att utsättas för överfallsvåld.

Bris har inte någon kännedom om var i landet som barn bor när de kontaktar stödlinjen. Det händer dock att barn själva benämner sitt bostadsområde som stökigt, att det händer mycket där eller att det ”inte är de bästa som bor här”. Barn kan reflektera över såväl risken att något ska hända som ens egna framtidsutsikter kopplat till var en bor. I andra samtal beskriver barn snarare att andra, ofta föräldrar, har tankar om

Uppväxtmiljön påverkar barns känsla av trygghet.

Foto: Matheus Frade / Unsplash

tryggheten i området och att det kan påverka om barnet får vara ute på kvällar, åka kollektivtrafik och liknande.

> *”Jag var med om en grej för flera år sen och jag vågar fortfarande inte gå ut. Jag blev misshandlad av några som är yngre än mig. Det tog seriöst 4 dagar tills jag kunde gå normalt igen och jag vill absolut inte att det här ska hända igen. Nu går jag aldrig ut utan mamma, pappa eller kompisar för att jag är så rädd.”*

VAR I SAMHÄLLET UTSÄTTS BARN FÖR VÅLD?

I Brottsförebyggande rådets återkommande undersökning bland barn i årskurs 9 uppger nästan hälften av barnen som deltog 2019, 47,5 procent, att de har utsatts för misshandel, hot, rån, sexualbrott eller stöldbrott under de senaste 12 månaderna. Nästan 20 procent av barnen som deltog hade

[45] Statistiska centralbyrån, 2021.

Foto: Shutterstock

Barn som tidigare upplevt våld beskriver oftare att de är rädda för att utsättas för våld på offentlig plats.

utsatts för någon form av misshandel under perioden. Både för de som utsatts för lindrig och för grov misshandel var skolan den vanligaste platsen.

Av de som utsatts för lindrig misshandel utsattes 58,5 procent på skolgården eller i skolan. 6,4 procent utsattes i kollektivtrafiken och 16,4 procent på annan plats utanför hemmet. Av de som utsatts för grov misshandel var det 49 procent som utsatts i skolmiljön, 10,4 procent i kollektivtrafiken och 32,6 procent på annan plats utanför hemmet.[46]

Brå-undersökningen visar att det finns skillnader i utsatthet för brott i olika grupper, där unga med svaga ekonomiska resurser är utsatta i högre utsträckning jämfört med andra. Det finns även tydliga skillnader mellan vilka brott killar respektive tjejer utsätts för. Undersökningarna riktar sig dock inte till yngre barn under årskurs nio.

Antalet anmälda rån mot personer under 18 år har ökat över tid i Sverige. 2019 anmäldes 2 489 rån mot personer under 19 år, vilket är mer än en fördubbling jämfört med 2015. De som misstänks är i huvudsak 15–20 år. Den självrapporterade utsattheten för rån bland ungdomar har däremot legat stabil. Antalet anmälda rån har minskat under 2020, troligtvis som en följd av pandemin.[47] Allvarliga våldsbrott som leder till sjukhusvård bland barn 0–19 år har minskat över tid under 2000-talet.[48]

VÅLD I SKOLAN

Den vanligaste arenan utanför hemmet där barn utsätts för våld, övergrepp och kränkningar är i skolan, där barn tillbringar stora delar av sin vardag. Fysiskt och psykiskt våld mellan barn i skolmiljö kan ibland beskrivas som mobbning, och kan också utgöra exempelvis trakasserier eller kränkande behandling som är straffbart enligt lag. I studien Skolbarns hälsovanor, där frågan om mobbning ställs, ökade andelen 15-åringar som angav att de blivit mobbade i skolan minst två gånger i månaden mellan mätperioderna 2013/14 och 2018/19. I den senaste mätningen uppgav cirka 7 procent av 15-åringarna att de återkommande var utsatta för mobbning i skolan.[49]

Samtal till Bris från barn om våld i skolan inkluderar såväl fysiskt som psykiskt våld, kränkningar, sexuella övergrepp och trakasserier eller att någon stjäl ens saker. Det kan handla om allt från enstaka

”Jag känner mig väldigt otrygg. Vart jag än är och går, känns det som att jag kommer bli skadad. Jag får en ångslan så fort det blir ett bråk som uppstår och jag bara fryser. Jag kan inte ens försvara mig själv.”

[46] Brottsförebyggande rådet, 2019.
[47] Brottsförebyggande rådet, 2021.
[48] Socialstyrelsens Statistikdatabas.
[49] Folkhälsomyndigheten, 2019.

händelser till återkommande och systematiska övergrepp. I samtal till Bris är våldsutövaren i skolan oftast ett annat barn, eller en ung vuxen på gymnasiet. Det kan vara en annan elev på skolan eller någon som tillfälligt vistats där.

För Bris beskriver barn allt ifrån utfrysning, verbala hån och kränkningar, trakasserier till fysiskt våld och hot om våld. För vissa har utsattheten pågått under många år. Det kan finnas en osäkerhet hos barn kring om det de har blivit utsatta för verkligen räknas som våld. De funderar på var gränsen går, på skillnaden mellan bråk och mobbning eller på skillnaden mellan att "bara" vara ensam och utan vänner, och att vara mobbad.

Gemensamt för de barn som kontaktar Bris om våld i skolan är att de inte fått tillräckligt stöd av vuxna i sin närhet. De beskriver att vuxna inte förmår stoppa återkommande våld och kränkningar. Barn berättar bland annat om att ha blivit lovad skydd, som till exempel att den som utsatt barnet för våld inte kommer kunna komma tillbaka till skolan under åtminstone en period, men att det aldrig blev så. I samtal med barn som är utsatta för upprepade kränkningar och våld beskriver många att de till slut ger upp och slutar berätta för vuxna i skolan då känslan är att det ändå inte gör någon skillnad eller verkar spela någon roll för vuxna, eller går att göra något åt.

"Jag har jag blivit grovt mobbad. Jag har både blivit dödshotad och misshandlad. Senast jag blev misshandlad var för nån månad sen och några veckor senare bestämde jag mig för att ta livet av mig för jag mådde så dåligt. Jag har tänkt mycket på det nu dom senaste åren men aldrig vågat, den gången jag bestämde mig ångrade jag mig av nån anledning och nu har jag inte varit i skolan på några veckor plus att jag begränsar mig från att vara ute vissa tider då jag är rädd för att nåt ska hända..."

"Jag orkar inte med skolan. Killar och tjejer i min klass är elaka, och mobbar och knuffar mig för dom tror jag är konstig, och när jag är ensam så tänker dom att jag inte har något skydd. Min lärare har pratat med dom kanske 1 eller 2 gånger men det har inte blivit bättre, dom är fortfarande jätteelaka."

"Asså det pågår så mycket bråk i skolan. Jag börjar så himla rädd. En av mina kompisar är osams med några andra tjejer och ibland tvingar hon in mig i bråket. Om jag inte gör som hon säger blir hon arg och slår, drar mig i håret och svär åt mig."

VÅLD PÅ OFFENTLIGA PLATSER

Det förekommer samtal till Bris från barn som berättar om våldsamma, otrygga eller kriminella sammanhang som barnet är direkt eller indirekt inblandad i. I dessa samtal berörs våld i samhället från flera olika perspektiv: att själv begå brott, att ingå i gängkriminalitet, att vara brottsoffer, att vara anhörig eller partner eller oro för att ens

"Jag har ångest och jag får det mest i skolan där en i min klass brukar mobba mig. Han brukar slå mig och säger till mig att döda mig själv. Han håller på så både i skolan och efter skolan."

"I min förra skola blev jag mobbad. Personer kallade mig fet, konstig, ful och det fanns en tid där jag faktiskt försökte döda mig själv. Tills jag bytte skola och fick några vänner."

droganvändning ska leda till att man börjar sälja och sen blir en del av en organiserad kriminalitet. Angränsande teman är att bo i områden där barnet vet att kriminalitet är utbredd, att sälja sex eller utföra tjänster i utbyte mot droger och på så sätt röra sig i utkanten av kriminella kretsar. Andra samtal kommer från barn som berättar om våld och relaterar det till att de är eller riskerar att bli omhändertagna enligt LVU (Lagen om vård av unga) eller dömda till sluten ungdomsvård. Vissa barn befinner sig i samhällets vård på HVB-hem (Hem för vård eller boende) eller ett statligt SIS-boende. Samtalen kommer från både barn som identifierar sig som kille och tjej.

Barn som kontaktar Bris och söker stöd utifrån att själva ha blivit utsatta för våld på offentlig plats berättar om att det är andra unga, unga vuxna eller gäng som har utsatt dem. Det kan vara att ha blivit misshandlad, hotad, rånad och utsatt för utpressning. Det förekommer också samtal från barn som bevittnat våld och skottlossningar. Det är vanligt att barn som söker stöd hos Bris efter att ha upplevt våld på offentlig plats, antingen mot dem själva eller som vittne, känner en stark tvekan inför att polisanmäla brottet. Barn uppger olika anledningar till det, men bland dem som nämns är uttalade hot kring vad som händer om barnet skulle anmäla, att man blivit bestulen på id-handlingar och därför är rädd att den som tagit dem skulle söka upp en om man anmälde. Det kan också handla om att barnet vet att den som utsatt en för brott är under 15 år och tänker att inget ändå kommer hända eftersom förövaren inte är straffmyndig. Det allra vanligaste skälet till att inte vilja anmäla är oron för att utsättas för ytterligare våld. I samtal från barn som brottsoffer beskrivs också hur rädslan påverkar en i vardagen, som att inte våga gå ut ensam och att bära på en konstant rädsla.

"I fredags skulle jag gå hem mötte jag på en man som tog tag i mig och försökte rycka bort mig flera gånger tillslut kom jag loss o sprang hem. Jag bor ju i samma område som den som gjorde det så jag kommer liksom inte våga gå ut mer för jag är så rädd att det ska hända igen."

BARN SOM SJÄLVA BEGÅR BROTT

Riskfaktorer för att utveckla ett kriminellt beteende är på flera sätt lika riskfaktorerna för att utsättas för våld: dålig familjeekonomi, att bo med en ensamstående förälder, ha föräldrar i konflikt och att ha egna erfarenheter av våldsutsatthet. I en studie vid Örebro universitet följdes samtliga 10-åringar i kommunen från 1965 och under uppväxten fram till 43–48-års ålder.[50] De uppgifter som

[50] Bergman, L.R. & Andershed, A-K., 2009.

kommer fram i denna undersökning stämmer väl med jämförbara studier internationellt.[51] Studierna visar att en framträdande riskfaktor för de unga som begår brott är svårigheter i skolan med låga betyg i svenska och matematik. Barnen har ofta svårt att uttrycka sig språkligt. De kommer oftare från familjer med låg utbildning och låga inkomster. Det är vanligare att barnen vuxit upp med en ensamstående förälder, att det förekommit konflikter i familjen och att barnen varit utsatts för uppfostran som varit auktoritär och där föräldrarna inte varit lyhörda för barnets signaler. Detta sammantaget ger konsekvenser på lång sikt för de här barnens livsförutsättningar.

I Brottsförebyggande rådets undersökning bland niondeklassare ställs också frågan om delaktighet i brott. Den senaste kartläggningen visar att de vanligaste brotten som barn varit delaktiga i de senaste 12 månaderna var stöld (41 procent), våldsbrott (24 procent), skadegörelse (18 procent) och narkotikabrott (8 procent). Något fler killar (54 procent) än tjejer (49 procent) anger att de varit delaktiga i någon av dessa former av brott.[52] Det är dock långt ifrån alla brott som leder till lagföring. Det beror bland annat på att alla brott inte klaras upp samt att de brott som begås av ett barn under 15 år, som inte är straffmyndig, inte lagförs. Att utredas för brott som leder till lagföring är vanligast vid cirka 19 års ålder, för att därefter avta.[53] Gruppen män och kvinnor som fortsätter begå brott i vuxen ålder är avgränsad. Samtidigt visar studier att en tidig brottsdebut ökar risken för fortsatt kriminalitet och att tidig lagföring för brott är den starkaste indikationen för fortsatt brottslighet.[54]

”Hur ska jag få stopp på det här?”

Den främsta anledningen att barnet vänder sig till Bris utifrån en egen kriminalitet är för att få stopp på en situation de uppfattar har eller kommer urarta. Barn som är utsatta för brott av personer som beskrivs tillhöra gäng vill ha hjälp att komma undan hot, våld eller utpressning. Gemensamt för både barn som är utsatta för brott och barn som vill bryta sin inblandning i kriminella kretsar är känslan av att det enda alternativ de har är att lösa situationen på egen hand, att det inte finns någon vuxen som kan bidra med något som faktiskt gör skillnad. Barn som vill bryta sin egen inblandning är många gånger också offer för brott då de har utsatts för hot eller våld av egna eller andra gäng och därför är övertygad om att det kommer få allvarliga konsekvenser att bryta.

Det händer att barn som själva begått brott reflekterar och delar med sig till Bris av sina egna tankar kring bakgrunden till att de kommit att medverka i kriminella handlingar, men de flesta fokuserar på här och nu. Bakgrundsfaktorer som lyfts är att man själv använt droger och sen fått

”Det hände en allvarlig grej på tågstationen. Två killar tog min dricka och hällde den över mig och puttade ner mig på marken. Jag är rädd att se dom igen och vågar inte åka tåg längre.”

erbjudande att sälja, att man gör det tillsammans, med kompisar som man alltid haft eller att man har äldre syskon eller föräldrar som ”håller på” så att man alltid har vetat att det skulle bli så. Om inte droger är med i bilden så kan det handla om stöld, rån eller ett erbjudande om att få hjälp att lösa en situation mot att man gör en gentjänst. Några berättar om utsatthet i hemmet med våld, framför allt omsorgsbrist. En del har kontakt med socialtjänsten, är i heldygnsvård eller vet att ett LVU är nära. Det finns beskrivningar av att vara oönskad eller förskjuten från sitt hem, att ens föräldrar aldrig vill se en igen när det framkommit vad man varit inblandad i. I andra samtal beskrivs tvärtom att man skulle bli förskjuten från sin familj om man var den som bröt med den kriminella miljön då alla andra är inblandade.

”Det är så här att jag har kommit in i ett gäng som jag är en slav till dom. Om man inte gör som dom säger så bli man huggen. Dom utpressas. Dom hotar. Jag har blivit knivhuggen för att jag inte ville göra det dom sa åt mig men att säga emot gör att det blir konsekvenser och så blev det för mig. Jag vill att dom ska låta mig vara. Inte hota, utpressa eller skada mig fast jag slutar göra saker. Men jag vet att jag inte kan göra något åt det. Jag kan inte få hjälp av en vuxen för gängets regler är att man inte får berätta för någon.”

”Min kille har skaffat en pistol som han har med sig varje gång han går ut eftersom folk är ute efter honom.”

HUR PÅVERKAS BARN AV ORO FÖR ELLER UTSATTHET FÖR VÅLD I SAMHÄLLET?

Att oro för att utsättas för rån och våldsbrott får konsekvenser i barnets liv framkommer tydligt i Brottsförebyggande rådets undersökning bland niondeklassare.[55]

Foto: Shutterstock

Kartläggningar visar att stöld är det vanligaste när barn är delaktiga i brott.

[51] Jolliffe et al., 2017.
[52] Brottsförebyggande rådet, 2019.
[53] Sivertsson, F., 2018.
[54] Ståhlberg, O. et al., 2017.
[55] Brottsförebyggandet rådet, 2019.

Trygghet i skolan är en förutsättning för att utvecklas och må bra.

Foto: Istockphoto

De flesta samtalen till Bris om våld handlar om utsatthet för våldsbrott i den egna familjen, skolan eller vänskapskretsen, och gemensamt i de samtalen är att barn ofta drar sig för att polisanmäla eftersom det handlar om människor som står en nära. Bland de barn som berättar om utsatthet för våld och rån i andra miljöer uttrycks ibland också en tvekan kring att berätta detta för någon vuxen och polisanmäla brotten, och då särskilt om gärningsmannen är en person som barnet känner till. Skälet kan vara att de blivit hotade eller är rädda för repressalier. Den rädslan påverkar barnets vardag på olika sätt, oron finns hela tiden och en konsekvens kan bli att barnet inte vågar gå ut själv. Är gärningsmannen en för barnet helt främmande person är tvekan ofta mindre. Barn som har erfarenhet av våldsutsatthet hemma uttrycker oftare än andra en oro för att utsättas för våld utanför hemmet, även om detta inte hänt. Barn, framför allt tjejer, berättar ibland att de är rädda att bli utsatta för sexuella övergrepp, som överfallsvåldtäkter, då de hört att det ofta händer. Det blir tydligt att rapporteringar om våld påverkar barns förväntningar och känsla av (o)trygghet.

Det händer även att Bris får samtal från barn som berättar om våld och kriminalitet där de själva är gärningsperson. Barn som befinner sig i kriminella sammanhang kan berätta att de känner oro för sitt eget eller för en närståendes liv. De är rädda att utsattas för våld (ofta ytterligare våld då många redan har erfarenheter av att ha blivit utsatt för våld), känner hopplöshet kring sin situation och ånger över att göra andra illa. Gemensamt för barn som berättar för Bris att de befinner sig i ett kriminellt sammanhang är en önskan att hitta sätt att förändra sitt liv. Ett sätt att bryta egen kriminalitet som barn ibland nämner är att se till att man åker fast. Det medför dock en risk för att någon annan också åker dit eller att barnet blir bestraffat av de andra. Får barnet ett straff så innebär det inte alltid att barnet kommer ifrån sitt sammanhang, bara att barnet är borta ett kort tag.

”Jag vill inte göra någon illa. Jag vill inte vara en del av gänget men jag vågar inte sluta. De kommer att döda mig om jag ens tänker på detta.”

”Att blanda in polisen är ett självmordsförsök, speciellt i det här sammanhanget.”

”Saken är den att det är så det ser ut för ungdomar i samhället just nu. Inte bara i kriminella världen utan allmänt världen som ungdom - sen nu råkar de ju även vara så att det är kriminella människor involverade. Blandar man in polisen på nåt sätt så är man död – grovt misshandlad eller din familj. Ingen är säker så är det. Det var en tjej som blanda in polisen och hon blev stampad på och lämnad för att dö så det är inte ens en tanke för mig.”

Våld i skolan ger långtgående konsekvenser

Att vara trygg i sin skolmiljö är en förutsättning för att barn överhuvudtaget ska kunna tillgodogöra sig sina andra mänskliga rättigheter såsom rätten till bästa uppnåeliga hälsa och rätten till utveckling. Att utsättas för våld och upprepade kränkningar i skolan påverkar barn. I barns samtal till Bris om våld i skolan återfinns allt från självmordstankar och självdestruktivitet till nedstämdhet. I många av barnens beskrivningar återfinns också en påverkan på framtidstron och förmågan att känna hopp om förändring. Många har svårt att tro på att det kan bli bättre. Det har därför en inverkan på i vilken utsträckning barnet vågar utveckla relationer med andra jämnåriga. Många gånger har barn med sig en oro långt efter att mobbningen har upphört.

En systematisk översikt som bygger på 165 undersökningar visar att barn som har utsatts för mobbning löper ökad risk för ett flertal former av psykiska problem, exempelvis ångestsyndrom, depression och självmordsförsök.[56] Särskilt påtaglig är risken för PTSD med sex gånger ökad risk. En konsekvens som oroar barn själva är att våldsutsattheten påverkar ens chanser att prestera i skolan, antingen för att barnet är orolig, stressad eller inte mår bra i skolmiljön men också för att man inte alls vågar gå dit längre. Barn är i hög grad medvetna om vikten av att prestera i skolan och därför uttrycker många att våldet påverkar ens framtidsutsikter. ◆

[56] Moore S.E. et al., 2017.

Hur kan samhället säkra varje barns rätt till trygghet?

Sedan Sverige förbjöd barnaga 1979 har landet haft en ledande roll kring dessa frågor i det nationella samfundet. Mycket positivt har hänt sedan dess, men våld mot barn är fortfarande utbrett. Det är tydligt i barns samtal till Bris, forskning och andra rapporter.

Under de senaste åren har det skett ett antal samhällshändelser och förändringar, som påverkar barns livssituation kopplat till våld. Några exempel är pandemin som nu pågått i 2 år, den eskalerande debatten om och förekomsten av gängvåld och skjutningar och det faktum att både barn och vuxna i allt större utsträckning har tillbringat stora delar av sin vardag online på olika digitala plattformar. Andra exempel är #metoo-rörelsen som startade 2017, samtyckeslagstiftningen som trädde i kraft, och att barnkonventionen blev lag år 2020. Under de senaste åren har också samtalen till Bris fortsatt att öka. De största samtalsökningarna syns i allvarliga ämnen såsom självmord, självdestruktivitet, ätstörningar, fysiskt och psykiskt våld och sexuella övergrepp. Det framkommer också en tydlig koppling, vid analys av samtalen, mellan utsatthet för våld och förekomst av allvarlig psykisk ohälsa.

FÖRANKRA KUNSKAPEN I HELA SAMHÄLLET

Att våld mot barn fortfarande är så utbrett, och att barn utsätts för våld på så många arenor, som framgår i samtalen till Bris och i forskning och kartläggningar, är ett samhällsmisslyckande. För alldeles för många barn är hela uppväxten fylld av våld, och att samhället inte lyckas värna barns trygghet leder till att många lever med livslånga konsekvenser av att ha upplevt våld i barndomen.

Det är tydligt i barns samtal till Bris att samhället allt för ofta misslyckas med att ingripa och skydda barn som utsätts för våld.

Under 2022 pågår arbetet med att ta fram en nationell strategi för att förebygga och stoppa våld mot barn. Bris har under många års tid efterfrågat en nationell strategi och ser att den borde ha funnits på plats för längesen, men välkomnar självklart att arbetet nu är igång. Bris ser att det är av stor vikt att strategin blir bred i sitt perspektiv och förankring, att den är folkbildande och främjande. Därtill behöver resurser tillsättas så att strategin ska få förutsättningar att tillämpas i praktiken.

ATT FÖREBYGGA VÅLD ÄR ATT FÖREBYGGA PSYKISK OHÄLSA

Barns samtal till Bris, tillsammans med andras kartläggningar och studier, visar att våld mot barn är närvarande på många olika arenor – i familjen, skolan, på fritiden, på nätet och i det offentliga rummet. Den samlade kunskapen är samstämmig. Våldet får i regel stora och i många fall långtgående konsekvenser. Barn som har utsatts för våld behöver stöd och ibland behandling för de skador våldet har orsakat och/eller skydd mot fortsatt utsatthet. Många av de barn som berättar att de utsätts för våld, i första hand av sina föräldrar och i första hand psykiskt våld, beskriver också olika former av psykisk ohälsa – som de själva kopplar till det våld de utsätts för. Barnen berättar sådant som att de länge tänkt på självmord trots att de inte vill dö, att de skär sig, eller lider av depression. De berättar att de inte kan visa hur de mår av rädsla för hur föräldrarna ska reagera, att de får försöka hantera ångest och panikattacker på egen hand.

Bris har haft kraftiga samtalsökningar om våld, övergrepp, kränkningar och självmord. Och kopplingen mellan just våld och psykisk ohälsa är tydlig i barns samtal till Bris. Även forskningen visar på ett starkt samband mellan utsatthet och självmordsförsök bland barn och unga. Enligt en nationell kartläggning hade 81 procent av de unga som försökt att ta sitt liv någon gång varit utsatta för någon form av misshandel under sin uppväxt och mer än hälften av de som misshandlats var multiutsatta. Samma mönster ses för dem som övervägt att ta sitt liv vid fem eller fler tillfällen där 82 procent utsatts för någon form av misshandel under uppväxten och där mer än hälften av de som misshandlats (55 procent) varit utsatta för minst tre former av våld.[57]

Ett mer aktivt arbete för att minska våld mot barn skulle kunna leda till en minskning av de mest långtgående formerna av psykisk ohälsa. Debatten om psykisk ohälsa idag berör även andra aspekter där sambandet med våldsutsatthet skulle behöva utredas ytterligare.

[57] Jernbro, C. & Landberg, Å., 2020.

Rädsla för att avslöja hur det är hemma kan vara ett hinder för barn att berätta om utsattheten.

Foto: Shutterstock

ATT UPPTÄCKA VÅLD – HINDER OCH MÖJLIGHETER

Många barn berättar inte för någon vuxen om sin utsatthet vilket gör att mörkertalet är stort, detta framkommer i flera studier.[58] Alltför många barn får därmed aldrig något professionellt stöd. En Kantar Sifo-undersökning på uppdrag av Bris visar att det finns en medvetenhet hos både professionella och allmänhet om att våld mot barn förekommer och är ett problem. Var tredje vuxen uppgav att de har känt oro för att ett barn far illa i sitt hem, men en majoritet av de som svarade uppgav att de var osäkra på vad de skulle göra i en sådan situation. Det är tydligt att det behövs mer kunskap hos allmänheten för att skydda barn från att fara illa.[59]

Skälen till att ett barn inte berättar för en vuxen om sin situation är många, det vittnar barns samtal till Bris om. Det handlar både om faktiska risker, sådant barnet vet kommer att hända och risker som barnet själv målar upp. Barn berättar ibland att föräldrar och andra förövare har hotat dem till tystnad, men ibland har barnet gjort en egen bedömning att riskerna är stora, baserat på den ofta fragmentariska kunskapen och den egenutvecklade förståelsen för situationen som barnet har.

Även barn som utsätts för våld och övergrepp av andra förövare än föräldrar, ofta jämnåriga, partners men också kända och okända förövare på nätet eller på andra arenor upplever ofta hinder för att berätta för en vuxen. Det kan handla

NÅGRA EXEMPEL PÅ VAD BARN BERÄTTAR FÖR BRIS

- ➜ Barnet vet inte vad som räknas som våld, vad föräldrar har rätt till, vilka rättigheter barnet har och hur barnet ska agera.
- ➜ Barnet har ingen att berätta för, hen saknar en sådan relation där det skulle kunna vara möjligt.
- ➜ Barnet är rädd att inte bli trodd. Har kanske försökt tidigare och fått en dålig erfarenhet.
- ➜ Barnet känner egen skuld i eller skam över att ha blivit utsatt.
- ➜ Barn är rädda att avslöja missförhållanden i familjen. Om myndigheterna får insyn kommer de att se annat föräldrarna gör som är olagligt.
- ➜ Barnet har inte förmågan att formulera och meddela omvärlden sin utsatthet (det kan vara barn med trauman, med funktionshinder och yngre barn).
- ➜ Barnet vill inte belasta föräldrarna, har förståelse för att de har det svårt.
- ➜ Ett avslöjande kan leda till att föräldrarna och ibland ett helt kollektiv kommer att bestraffa, utesluta, skada eller till och med döda barnet.
- ➜ Barnet vill inte riskera att förlora sin förälder (eller annat som barnet tror hen riskerar, husdjur, att bo kvar i huset, kontakt med syskon). Vill bara att våldet ska ta slut.
- ➜ Det kan också vara så att barn tycker att de har berättat, de kan tycka sig veta att vuxna har förstått, undra varför vuxna inte agerar eller ens ställer frågor till barnet.

[58] Socialstyrelsen 2015, Stiftelsen Allmänna Barnhuset 2017 & Barnafrid 2017.

[59] Bris pressmeddelande, *En av tre vuxna har känt oro för att ett barn i deras närhet far illa*, 2021.

om att barnet själv känner osäkerhet kring var gränsen går, särskilt vid sexuella övergrepp. Om det är en vuxen okänd förövare kan barnet ofta känna en stor rädsla för att inte bli trodd utan tydliga bevis. Vid övergrepp på nätet tar barn ofta på sig mycket av skulden själva för att de har försatt sig i en riskfylld situation genom att exempelvis svara på en kontaktförfrågan. Stora delar av sina liv lever barn utan vuxnas närvaro, och så ska det vara. Barn har rätt till integritet och måste få utforska världen, relationer till andra och sin egen identitet på egen hand. Men vuxna behöver vara närvarande på lagom avstånd, tillgängliga att vända sig till när situationen kräver det. Det handlar om att bygga en tillitsfull och respektfull relation till barnet och att aldrig någonsin lägga skuld och skam på barnet om hen utsätts för våld och övergrepp.

Samtalen till Bris ger en inblick i barns livssituation som de inte ska behöva hantera själva, men som alltför många barn upplever att de inte har någon att prata med om. Bara det faktum att barn berättar för Bris för första gången, och många uppger att de inte skulle ha berättat för någon annan om inte Bris fanns, visar tydligt att vuxenvärlden ofta misslyckas med att samtala om svåra saker och vara tillgängliga för barn som behöver söka stöd. Sammantaget: hindren är många, och kompetens och kunskap saknas bland många vuxna vars ansvar är att skydda barn från våld. Samtidigt finns generell kunskap, och kunskap om riskfaktorer som går att identifiera hos barnet, hos föräldrar eller i barnets miljö. Trots det agerar alldeles för få vuxna, såväl professionella som vuxna i vardagen.

”Jag känner bara att just nu så är jag rädd för vad jag ska göra mot mig själv.”

HUR ÅSTADKOMMA FÖRÄNDRING?

Att skydda barn från våld är inte en enskild fråga, ansvaret måste och ska delas av många. Därför krävs åtgärder och förändring på flera plan för att på riktigt åstadkomma en rörelse i samhället för att förhindra barns utsatthet för våld.

Närvarande vuxna som lyssnar, ser och agerar, är den starkaste skyddsfaktorn för barn som upplever våld. Det behövs mer kunskap generellt bland vuxna om vad våld mot barn är, var det förekommer, vilka uttryck det tar sig, och om våldets konsekvenser. Men framför allt behövs ett ökat civilkurage och en ökad närvaro av vuxna, så att fler faktiskt finns tillgängliga för barn och agerar vid oro för att ett barn far illa.

Att få fler vuxna att se och agera mot våld mot barn är också i sig en fråga om barnsyn och barns ställning i samhället. Alltför många tenderar fortfarande att se barns utsatthet som en familjeangelägenhet och inte en del av ett samhällsproblem. Samhället behöver gemensamt arbeta för att barn ska tas på allvar i alla led – alltifrån att de ska ges möjlighet att få stöd när de själva upplever att de behöver det, att de ska tas på allvar när de söker hjälp, till att de ska få hjälp och skydd utifrån sin egen utsatthet och få skydd i egenskap av egen person med egna rättigheter, oaktat resten av familjens vilja eller historik.

Förutom att vuxna behöver se och agera så behöver barn även få förutsättningar att kunna berätta och söka hjälp hos någon som kan ge dem stöd och vägledning. Många barn har de senaste åren valt att berätta för Bris, vilket i sig är något bra. Men alltför många barn kommer inte att berätta för någon och många berättar bara för

Foto: Shutterstock

Barn ska kunna söka stöd och på egen hand och tas på allvar.

Bris. Hela samhället har ett oerhört stort ansvar att fortsätta jobba med kunskap om våld och utsatthet, samt kunskap om normer, rätten till sin egen kropp och andra frågor kopplat till våld, övergrepp och kränkningar.

Flera samhällsaktörer behöver omfattas av den kommande nationella strategin för att förebygga och stoppa våld mot barn, såsom mödravårdscentralerna, tandvården och föräldraskapsutbildningarna, samt även förskola och skola. Specifika insatser krävs för föräldrar i särskilt utsatta situationer, där det är känt att flera riskfaktorer förekommer.

Det finns idag en uttalad politisk ambition att stärka skyddet mot våld mot barn. Sedan barnkonventionen blev lag för två år sedan kan vi se en rad lagstiftningsinitiativ med syfte att stärka barnrättsperspektivet och ge barn en uppväxt fri från våld. Det gäller bland annat barnfridsbrottet som infördes i juni 2021, den förändrade sexualundervisningen med förstärkt fokus på sexualitet, samtycke och relationer samt uppdraget att se över möjligheten att stärka det straffrättsliga skyddet för sexuella övergrepp mot barn, framför allt för att lagstiftningen behöver anpassas till de arenor där brott mot barn begås.

Att dessa initiativ har tagits kan ses som en effekt av barnkonventionens ställning som svensk lag. En rimlig slutsats är också att samtyckeslagstiftningen tillsammans med #metoo-rörelsen, har bidragit till att fler barn kunnat resonera kring och identifiera sexuella övergrepp än tidigare, vilket de ökade samtalen till Bris inom området är en indikation på.

Sett över de senaste två åren går det också att se ett stärkt straffrättsligt skydd mot hedersrelaterat våld och förtryck. I juli 2020 infördes bland annat en skärpt lagstiftning rörande barnäktenskap samt en särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv. Efter att ha utrett frågan om hedersrelaterat våld och förtryck närmare tillkännagav regeringen, i december 2021, ett förslag om att införa ett särskilt brott för hedersförtryck. Lagförslaget som av vissa benämns ”Lex Fadime” innebär att det blir straffbart att begå vissa brottsliga gärningar mot en person, om var och en av gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och ett syfte med gärningarna varit att bevara eller återupprätta en persons eller familjs, släkts eller annan liknande grupps heder.[60] Lagen, som föreslås träda i kraft den 1 juli 2022, är välkommen.

Barns rättsliga skydd mot våld är starkt i Sverige och det finns numera lagstiftning som reglerar flera former av våldshandlingar mot barn, om än inte straffrättsligt. Samtidigt finns stora brister när det kommer till den praktiska tillämpningen, vilket har en koppling till resurs- och kunskapsbrist (både teoretiskt, verktyg och metoder för praktisk tillämpning), brist på samverkan samt otydliga ansvarsförhållanden. Det finns behov av att resurser prioriteras till arbetet med att stärka barns skydd mot våld, till alla verksamheter

Foto: Shutterstock

Trygghet i skolan är en skyddsfaktor.

”Min socialsekreterare är så stressad. Hon är snäll och frågar om jag trivs i jourhemmet men hon frågar aldrig hur jag mår och om jag börjar berätta så hinner hon inte lyssna.”

(rättsväsende, socialtjänst, skola, med mera) och en satsning på ökad kunskap framför allt bland dem som i sitt uppdrag ska tillämpa barnets rättigheter i praktiken. Dessutom behövs breda kompetenshöjande insatser kring exempelvis definitionen av våld, vilka barn som riskerar att utsättas för våld, barns reaktioner och behov, barns ställning i brottmålsprocessen samt lagbestämmelsernas tillämpningsområde. Det är också i enlighet med ett av målen i EU:s barnrättsstrategi.

Det långsiktiga arbetet med att minska riskfaktorerna för att barn ska utsättas för våld behöver prioriteras och resurssättas mycket högre än idag. Risken att utsättas för våld i samhället är väldigt olika beroende på var ett barn bor, liksom resurserna och förutsättningarna för barn att få tillgång till sina rättigheter. Som tidigare nämnts finns flera tydliga riskfaktorer för att utsättas för eller på andra sätt uppleva våld under uppväxten, vilket även innefattar risken för att vissa barn hamnar i sammanhang där de själva utövar våld. Det handlar om socioekonomiska faktorer, om bostadsfrågor, och om ojämnt fördelad tillgång till samhällets stöd och funktioner. Segregationen innebär att vissa barn i högre utsträckning än andra kommer att exponeras för miljöer som är våldsamma och destruktiva. Samma barn kommer att ha sämre tillgång än andra till skyddande och stärkande faktorer som trygghet i skolan, utbildade pedagoger, lärare och vuxna som kan stötta barnet med studiehjälp och psykosocialt stöd. Bostadssituationen, där många familjer lever i trångboddhet i områden som enligt polisen klassas som särskilt utsatta, påverkar risken för barn att hamna i våldsamma miljöer.

Socialtjänsten behöver stärkta resurser

Socialtjänsten är det yttersta skyddet för barn i utsatta situationer. Att socialtjänsten fungerar och förmår agera kan vara livsviktigt för ett barn i en utsatt situation. Samtal till Bris från barn om brister hos socialtjänsten är vanliga och har ökat under de senaste åren. Barn berättar bland annat om brist på information och delaktighet, om svårigheter att få komma till tals och få vara med och påverka. Känslan hos många barn är att de tappar kontrollen över situationen och inte vet vad som händer och varför, att socialtjänsten antingen agerar väldigt snabbt och utan att

[60] Ett förstärkt skydd mot sexuella kränkningar, SOU 2021:43

Foto: Shutterstock

Flera samhällsaktörer behöver omfattas av den nationella strategion mot våld mot barn.

informera barnet, eller också att det blir tyst från socialtjänstens sida och barnet inte vet vad som kommer att hända.

Även i de fall där socialtjänsten aktivt går in med insatser, till exempel genom ett omhändertagande av barnet, har samhället svårt att räcka till. Forskning visar tydligt på en ogynnsam utveckling för barn som tas om hand och placeras under sin uppväxt, exempelvis när det kommer till att klara skolan. För barn som placeras på SiS-hem ser Bris att det finns många brister vad gäller bland annat våld mot barn från personal på institutionen.

Det är fastlagt att socialsekreterare inte har tillräckligt med tid för barn i sin arbetsvecka.[61] Det är mot den bakgrunden bekymmersamt att förslagen till ny socialtjänstlag, som presenterades hösten 2020, inte skulle få kosta i resurser eller vara ambitionshöjande. Socialtjänsten behöver ges bättre förutsättningar i form av resurser för att kunna tillämpa barnkonventionen i praktiken samt att kunskapen höjs om vad barnets rättigheter innebär i praktiken. Socialtjänsten bör vara kunskapsbaserad, där bedömningar och insatser görs i samråd med barnet så långt det är möjligt, och baseras på senaste tillgängliga forskning och evidens. Det finns behov av ett tydligare ansvarstagande för samverkan med andra aktörer och verksamheter kring barn. Det är viktigt, inte minst i det förebyggande arbetet, men också kring barn som redan är aktuella inom socialtjänsten. Det behövs också en mycket större satsning på det förebyggande uppdraget.

För att Sverige fortsatt ska kunna stå fast vid linjen, att inget barn ska utsättas för våld, krävs ökad prioritet, kunskap, samt en mobilisering med åtgärder på flera plan. Efterföljande rekommendationer pekar ut riktningen för hur samhället ska kunna garantera varje barn en uppväxt fri från våld. ◆

Bris rekommenderar

- ➜ **Agera för varje barns rätt till en trygg uppväxt.** Varje politiskt parti bör gå till val på stärkta insatser för att skydda barn från våld, nationellt, regionalt och lokalt.
- ➜ **Öka vuxnas kunskap om våld.** Att fler vuxna agerar vid misstanke om att ett barn far illa är avgörande.
- ➜ **Säkerställ en bred nationell strategi mot våld mot barn.** Under 2021-2022 pågår arbetet med att ta fram en nationell strategi mot våld mot barn. Strategin måste ha ett brett anslag som gör frågan relevant i hela samhället. Den behöver bli välförankrad, resurssatt och implementerad i alla verksamheter som möter barn.
- ➜ **Utanförskap måste brytas för en uppväxt fri från våld.** Det är avgörande att motverka att något barn utsätts för våld eller växer upp i våldsamma miljöer. Tillsätt förebyggande insatser och verka för att fler unga känner sig delaktiga i samhället.
- ➜ **Rusta de aktörer som möter barn.** Professionella instanser som möter barn måste rustas och få bättre förutsättningar att upptäcka, agera och följa upp när barn utsatts för våld. Stöd och vård måste vara tillgängligt för barn.
- ➜ **Stärk kompetensen i rättsväsendet.** Kunskapen om våld mot barn, och om de rättsregler vi faktiskt har, måste förstärkas inom hela rättskedjan så att den straffrättsliga regleringen får genomslag i den praktiska rättstillämpningen.
- ➜ **Öka kunskapen om sambandet mellan våld och psykisk ohälsa.** Ett mer aktivt arbete för att minska våld mot barn skulle kunna bidra till en minskning av de mest långtgående formerna av psykisk ohälsa.
- ➜ **Följ upp pandemins konsekvenser.** Det behövs mer kunskap och långsiktig uppföljning av hur barn påverkas. Insatser behöver följas upp och riktas dit där behoven är stora.

En förutsättning för alla dessa rekommendationer är att göra barn delaktiga, att lyssna på hur barn beskriver sina liv och på deras förslag på åtgärder – med målet att utforma ett samhälle där varje barn garanteras tillgång till sina rättigheter.

[61] Barnets och ungdomens reform – *Förslag för en hållbar framtid, Slutrapport från den nationella samordnaren för den sociala barn- och ungdomsvården,* 2017.

Kontaktinnehåll i barns samtal

Förändringar kontaktinnehåll	Antal 2016	Antal 2017	Antal 2018	Antal 2019	Antal 2020	Antal 2021	Totalt 2016-2021	Skillnad % 2020-2021
Psykisk ohälsa	**9 493**	**9 402**	**9 770**	**9 877**	**12 839**	**20 231**	**71 612**	**58 %**
Depression	1 038	1 007	1 005	906	1 030	1 321	6 307	28 %
Diagnoser	497	632	660	583	681	899	3 952	32 %
Nedstämdhet	5 771	4 165	3 601	3 612	5 586	7 582	30 317	36 %
Självdestruktivitet	1 575	1 993	2 580	2 446	2 713	4 799	16 106	77 %
Självmord	1 345	1 742	2 239	2 524	2 478	4 622	14 950	87 %
Ångest	2 168	2 868	2 978	2 691	4 321	7 592	22 618	76 %
Ätstörningar	769	1 033	1 133	1 140	1 395	2 692	8 162	93 %
Familj och Familjekonflikter	**6 216**	**6 924**	**6 681**	**6 535**	**9 114**	**10 812**	**46 282**	**19 %**
Familjekonflikter	3 246	3 005	2 789	2 685	3 843	4 016	19 584	5 %
Familjen	3 699	4 581	4 342	4 293	6 070	7 470	30 455	23 %
Våld, övergrepp och kränkningar	**4 244**	**5 145**	**5 575**	**5 565**	**6 743**	**9 116**	**36 388**	**35 %**
Fysiskt våld	1 217	1 475	1 527	1 870	2 397	3 214	11 700	34 %
Hedersrelaterat våld & förtryck	137	108	132	114	153	158	802	3 %
Mobbning	1 480	1 930	2 183	1 892	2 019	2 237	11 741	11 %
Omsorgsbrist	658	829	666	640	850	1 180	4 823	39 %
Psykiskt våld	1 034	1 347	1 683	1 670	2 212	3 064	11 010	39 %
Sexuella övergrepp	710	813	1 012	1 165	1 469	2 494	7 663	70 %
Skolan	**4 245**	**5 278**	**5 325**	**4 819**	**5 603**	**6 458**	**31 728**	**15 %**
Vänner	**4 702**	**5 635**	**5 156**	**4 526**	**5 345**	**6 285**	**31 649**	**18 %**
Att vara ung*		**4 531**	**3 779**	**3 765**	**4 871**	**5 767**	**22 713**	**18 %**
Samhällets stödinstanser	**2 418**	**2 328**	**3 297**	**2 734**	**3 713**	**5 692**	**20 182**	**53 %**
Andra vuxna i skolan	235	225	470	291	394	559	2 174	42 %
Annat	35	28	66	42	74	126	371	70 %
Behandlingshem	85	81	90	82	113	283	734	150 %
BUP	624	690	860	615	885	1 427	5 101	61 %
Elevhälsa	511	600	964	652	771	1 133	4 631	47 %
Familjehem	332	331	337	355	553	789	2 697	43 %
Hälso- och sjukvård	126	149	231	181	283	528	1 498	87 %
Migrationsverket	11	37	22	11	10	31	122	210 %
Rättsväsendet	110	77	128	135	178	322	950	81 %
Socialtjänsten	822	722	1 014	867	1 215	1 780	6 420	47 %
Ungdomsmottagning	187	113	295	199	294	502	1 590	71 %
Kärlek	**3 157**	**2 941**	**2 917**	**2 670**	**2 860**	**3 614**	**18 159**	**26 %**
Stress**	**2 066**	**2 137**	**2 279**	**1 418**	**1 914**	**3 504**	**13 318**	**83 %**
Vuxnas svårigheter	**1 470**	**1 536**	**1 310**	**1 583**	**1 796**	**2 523**	**10 218**	**40 %**
Vuxnas funktionsnedsättningar	14	7	8	11	29	31	100	7 %
Vuxnas fysiska ohälsa	167	186	166	166	261	280	1 226	7 %
Vuxnas kriminalitet	197	160	114	124	137	259	991	89 %
Vuxnas missbruk/riskbruk	721	813	713	959	985	1 505	5 696	53 %
Vuxnas psykiska ohälsa	550	574	450	574	641	724	3 513	13 %
Övriga kategorier A–Ö								
Bris	510	475	437	474	445	525	2 866	18 %
Diskriminering	105	147	78	97	183	217	827	19 %
Ekonomisk utsatthet	161	175	167	169	178	185	1 035	4 %
Fritid	699	657	556	576	761	972	4 221	28 %
Funktionsnedsättning	313	253	316	391	576	884	2 733	53 %
Fysisk hälsa & ohälsa	521	621	643	726	910	1 259	4 680	38 %
Juridiska frågor	240	335	294	490	686	568	2 613	−17 %
Kriminalitet	116	140	149	154	206	280	1 045	36 %
Kropp & utseende	1 234	1 105	1 111	1 086	1 294	1 574	7 404	22 %
Mens & graviditet	703	620	590	567	707	859	4 046	21 %
Missbruk/riskbruk	242	285	317	421	474	604	2 343	27 %
Normativa begränsningar	313	272	145	267	447	492	1 936	10 %
Onlinerelaterade frågor	578	607	738	879	1 083	1 110	4 995	2 %
Oro för annan	1 464	1 092	1 302	1 223	1 394	1 688	8 163	21 %
Sex	895	733	792	815	882	1 007	5 124	14 %
Sexualitet & könsidentitet	465	500	566	506	707	1 064	3 808	50 %
Skilda föräldrar	995	1 221	1 049	1 067	1 243	1 334	6 909	7 %
Sorg & kris	678	916	1 080	978	1 095	1 527	6 274	39 %

* Definitionen Att vara ung har förändrats mellan åren 2016 och 2017 och en jämförelse kan därför endast göras från 2017.
** Under 2019 förändrades arbetssättet kring dokumentationen av Stress, varför en jämförelse mellan åren innan ej är möjlig.

OM BRIS

Uppdrag och verksamhet – ett bättre samhälle för barn

Sedan 1971 har Bris kämpat för att göra livet bättre för barn i utsatthet, och drivit förändring för ett bättre samhälle för alla barn i Sverige. Bris erbjuder professionellt stöd till alla barn under 18 år utifrån barnets behov, direkt via chatt, mejl, telefon och i riktade stödinsatser till barn och familjer i särskilt utsatta situationer.

Bris vision är ett samhälle där barnets rättigheter tillgodoses och där varje barn känner till sina rättigheter. Bris arbete bedrivs utifrån den barnsyn som uttrycks i barnkonventionen. Det innebär att varje barn erkänns, respekteras och skyddas som rättighetsbärare.

Bris arbete har tre verksamhetsben: stödja, mobilisera och påverka. Verksamheten finansieras via insamling från privatpersoner, företag, stöd från kommuner och olika stiftelser samt medlemsavgifter. Bris möjlighet att stötta barn och att arbeta för att stärka barnets rättigheter står i direkt relation till de insamlade medlen och varje krona gör skillnad i verksamheten.

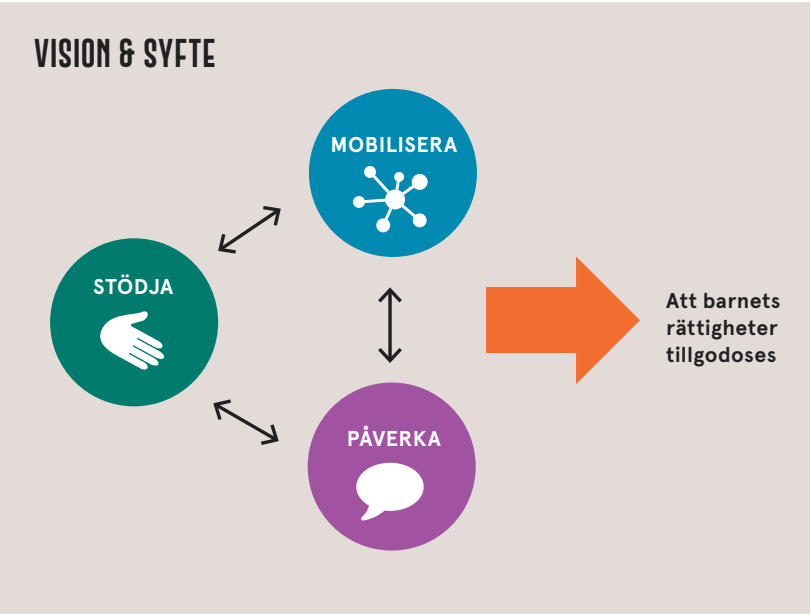
STÖDJA

Bris är Sveriges nationella stödlinje för barn och unga, och erbjuder professionellt samtalsstöd via chatt, mejl och telefon varje dag, året runt och sedan 15 mars 2021 även dygnet runt. Numret till Bris stödlinje för barn, 116 111, är ett EU-harmoniserat nummer som reserveras till hjälplinjer i de europeiska länderna med kunskaper och resurser att ge barn stöd. Varje barn som kontaktar Bris får professionellt stöd av en utbildad kurator. I maj 2021 öppnade Bris fysiska mottagningar i Stockholm, Linköping, Göteborg, Malmö och Umeå, där barn kan träffa en kurator för ett nära och anpassat stöd.

Bris stödjer även barn och familjer i särskilt utsatta situationer genom stödprogram. Idag erbjuder Bris gruppstöd till barn och familjer där en förälder begått självmord, till familjehemsplacerade barn, barn med erfarenhet av flykt, och barn till föräldrar med psykisk ohälsa eller aktivt missbruk.

Utöver det individuella stödet till barn tillhandahåller Bris mer generellt utformat stöd för barn att tillgodogöra sig på egen hand på bris.se. På hemsidan finns också Bris modererade forum där barn kan ge och få stöd barn emellan. Bris har även publika anonyma chattar på i förväg bestämda teman där barn skickar in sina frågor och kuratorer svarar. Tidigare chattar återfinns i ett arkiv på bris.se i syfte att fungera som en kunskapskälla såväl som en normaliserande funktion.

Bris erbjuder ett indirekt stöd till barn via vuxna, både genom information på bris.se, i sociala medier, i böcker och i rapporter. På vardagar kan vuxna som är oroliga för ett barn i sin närhet ringa Bris vuxentelefon – om barn, Idrottsledarlinjen eller Bris stödlinje på arabiska för vuxna med frågor om barn i sin närhet. Både privatpersoner och professionella kontaktar Bris vuxenstöd.

MOBILISERA

Bris mobiliserar samhället för barnets rättigheter, alltifrån medlemmar till kommuner, organisationer och andra samhällsaktörer. Bris medlemmar och volontärer sprider information och kunskap om barnets rättigheter i hela Sverige. I Bris nätverk samlas omkring 6 500 professionella från olika delar av samhället och landet – den

Bris stöttar barn dygnet runt, året om.

Foto: Shutterstock

ideella, privata och offentliga sektorn. Bris nätverk möjliggör möten, dialog och samverkan och är en källa till inspiration och erfarenhetsutbyte i barnrättsarbetet. Via Brisakademin ger Bris utbildningar om barnrätt och om metoder för att stödja barn och familjer, såväl öppna utbildningar som uppdragsutbildningar i hela landet. Bris erbjuder grundutbildningar om barnkonventionen, metodutbildning och workshops om barns delaktighet. Bris har även metodutbildningar och gruppledarutbildningar, bland annat för gruppverksamhet för nyanlända föräldrar, för nyanlända barn, och för barn till separerade föräldrar.

PÅVERKA

Bris påverkar beslutsfattare för ett bättre samhälle för barn. Bris bedriver ett strategiskt opinions- och påverkansarbete med fokus på beslutsfattare och myndigheter, och arbetar för att nå ut till allmänheten för att hela samhället ska ha bättre kunskap om barnets rättigheter och kunna bidra till att de tillgodoses.

Bris deltar i referensgrupper och politikermöten, skriver remisser och bidrar med expertis. Genom att göra barns röster hörda, samt bidra med analys och åtgärdsförslag, arbetar Bris för att stärka barnets rättigheter på alla samhällets arenor. ◆

DEFINITIONER

Bris dokumenterar varje samtal i 54 kontaktområden. Ett samtal kan handla om flera ämnen, och i snitt dokumenteras 2,5 kontaktområden per kurativ kontakt.

Att vara ung
Vägledande är att barnet har varit hjälpsökande kring exempelvis känsloliv kopplat till tonåren, identitet, existentiella frågor, självförtroende, att passa in, puberteten, framtiden, ledsen utan specifik orsak etc. och att problemen inte är en konsekvens av en annan svårighet/omständighet i barnets situation.

Andra vuxna i skolan
Barnet är hjälpsökande kring en pågående eller önskad kontakt med annan vuxen i skolan än elevhälsa i stödjande syfte – ej undervisning. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Annan professionell
Barnet är hjälpsökande kring en pågående eller önskad kontakt med annan professionell än de alternativ som finns att välja bland i samlingskategorin Samhällets stödinstanser. Anges i fritext. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Behandlingshem
Barnet är hjälpsökande utifrån pågående placering vid HVB-hem/SiS. Kontakter från barn som önskar bli placerade eller är orolig för en kommande placering återfinns under kategorin Socialtjänsten. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Bris
Fakta och informationsfrågor som rör Bris stödverksamhet, hur det fungerar, anonymitet, öppettider etc.

BUP
Barnet är hjälpsökande utifrån en pågående eller önskad kontakt med Barn- och ungdomspsykiatrin. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Depression
Barnet är orolig/hjälpsökande utifrån en depression, såväl diagnostiserade som funderingar. Ingår i samlingskategorin Psykisk ohälsa.

Diagnoser
Barnet är hjälpsökande utifrån att hen har en diagnos, eller vill/ska utredas utifrån en tanke om eventuell diagnos (ej neuropsykiatriska, se funktionsnedsättning). Ingår i samlingskategorin Psykisk ohälsa.

Diskriminering
Barnet är hjälpsökande utifrån all form av diskriminering, både i familjen, skolan, andra arenor.

Ekonomisk utsatthet
Barnet är hjälpsökande utifrån sin upplevelse av familjens/sin egen ekonomi.

Elevhälsa
Barnet är hjälpsökande kring en pågående eller önskad kontakt med elevhälsan, inkluderar hela elevhälsovårdsteamet. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Familjehem
Barnet är hjälpsökande utifrån en pågående eller beslutad placering i familjehem. Kontakter där barnet önskar bli eller är orolig att bli familjehemsplacerad återfinns inom kategorin socialtjänsten. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Familjekonflikter
Barnet är hjälpsökande utifrån sin familjesituation som är konfliktfylld men utan inslag av våld eller hot. Barnet kan både vara delaktig i eller ha bevittnat konflikter mellan vuxna och barn, vuxna och vuxna eller barn och barn. Ingår i samlingskategorin Familj & familjekonflikter.

Familjen
Barnet är hjälpsökande kring sin familjesituation med fokus på relationer, saknad, boende men ej konflikter eller skilsmässa som är egna kategorier. Ingår i samlingskategorin Familj & familjekonflikter.

Fritid
Barnet är hjälpsökande utifrån frågor och funderingar som rör barnets fritid, tiden utanför skolan som t.ex. fester, fritidsaktiviteter etc.

Funktionsnedsättning
Barnet är hjälpsökande utifrån diagnostiserade eller önskad utredning av fysiska/neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som påverkar barnets vardag och liv.

Fysisk hälsa & ohälsa
Barnet är hjälpsökande utifrån hälsorelaterade frågor som rör kroppen, t.ex. sjukvårdsfrågor, sjukdomar, svåra sömnproblem etc.

Fysiskt våld
Barnet är/har blivit utsatt för, bevittnat, utsatt annan eller är rädd för fysiskt våld, både inom familjen och i andra sammanhang. Ingår i samlingskategorin Våld, övergrepp & kränkningar.

Hedersrelaterat våld & förtryck
Barnet är/har blivit utsatt för, bevittnat, utsatt annan eller är rädd för hedersrelaterat våld och förtryck. Ingår i samlingskategorin Våld, övergrepp & kränkningar.

Hälso- och sjukvård
Barnet är hjälpsökande utifrån en pågående eller önskad kontakt med hälso- och sjukvården, både utifrån egen hälsa eller nätverkets hälsa. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Juridiska frågor
Barnet är hjälpsökande utifrån frågeställningar kopplat till lagar och rättigheter, t.ex. vad en får och inte får göra utifrån ålder, vad som krävs för att få göra en viss sak eller när en har rätt att flytta hemifrån.

Kriminalitet
Barnet är hjälpsökande utifrån egen eller andra barns kriminalitet. Barnet kan vara förövare, offer eller vittne.

Kropp & utseende
Barnet är hjälpsökande utifrån funderingar om kropp och utseende, t.ex. vikt, bröst, finnar etc.

Kärlek
Barnet är hjälpsökande utifrån kärlek i relation till en/flera specifika personer i barnets närhet, såväl online som offline.

Mens & graviditet
Barnet är hjälpsökande utifrån funderingar rörande mens, graviditet etc. Ofta faktafrågor.

Migrationsverket
Barnet är hjälpsökande utifrån en pågående eller önskad kontakt med Migrationsverket, såväl egna kontakter som familjens kontakt. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Missbruk/riskbruk
Barnet är hjälpsökande kring eget eller andra barns missbruk/riskbruk av alkohol, droger, receptbelagda läkemedel, spel, sex, datorspel etc.

Mobbning
Barnet är hjälpsökande utifrån mobbning. Kan vara utsatt, utsätta andra eller bevittna. Gäller all form av mobbning oavsett arena. Ingår i samlingskategorin Våld, övergrepp & kränkningar.

Nedstämdhet
Barnet är orolig/hjälpsökande kring sitt mående och beskriver sig som ledsen/nedstämd. Ska ej förväxlas med att barn kan vara ledsna utifrån en svår livssituation eller yttre omständighet. Ingår i samlingskategorin Psykisk ohälsa.

Foto: Shutterstock

Normativa begränsningar
Barnet är hjälpsökande utifrån att barnets liv/valmöjligheter begränsas utifrån egna, samhällets, kulturella eller religiösa normer.

Omsorgsbrist
Barnet är hjälpsökande utifrån att barnets omsorgspersoner brister i sin omsorg av barnet. Ingår i samlingskategorin Våld, övergrepp & kränkningar.

Onlinerelaterade frågor
Barnet är hjälpsökande utifrån utsatthet/aktiviteter/relationer som uttalat sker online. Barnet kan ha bevittnat, blivit utsatt eller själv ha utsatt andra.

Oro för annan
Anges om kontakten enbart handlat om oro för annan, och inte något alls om kontaktarens situation, gäller främst i mejlen eller vid fakta/information.

Psykiskt våld
Barnet är/har blivit utsatt för, bevittnat eller utsatt någon annan för psykiskt våld, både inom familjen och i andra sammanhang. Ingår i samlingskategorin Våld, övergrepp & kränkningar.

Rättsväsendet
Barnet är hjälpsökande kring en pågående eller önskad kontakt, såväl egen som indirekt genom exempelvis föräldrars kontakt med t.ex. polis, åklagare och domstol. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Sex
Kontakter där barnet sökt hjälp utifrån funderingar om sex, skydd, onani, porr etc. Ej sexuella övergrepp.

Sexualitet & könsidentitet
Kontakter där barnet söker hjälp utifrån funderingar om ens egen sexualitet och/eller könsidentitet.

Sexuella övergrepp
Barnet är/har blivit utsatt för, bevittnat, är rädd för att utsättas för sexuella övergrepp, både inom familjen och i andra sammanhang eller har själv utsatt någon annan. Inkluderar sexuella trakasserier, grooming och sexuellt ofredande. Ingår i samlingskategorin Våld, övergrepp & kränkningar.

Självdestruktivitet
Barnet är hjälpsökande utifrån eget eller annat barns självdestruktivitet. Ingår i samlingskategorin Psykisk ohälsa.

Självmord
Barnet är hjälpsökande utifrån egna eller annat barns funderingar på självmord, suicidförsök eller förlust i suicid. Ingår i kategorin Psykisk ohälsa.

Skilda föräldrar
Barnet är hjälpsökande utifrån positiva eller negativa känslor/påverkan utifrån föräldrars skilsmässa, t.ex. bonusföräldrar, vårdnad, boende, umgänge etc.

Skolan
Barnet är hjälpsökande på grund av sin skolsituation. Inkluderar alla frågor/funderingar som rör skolan, som undervisning, arbetsmiljö, betyg etc.

Socialtjänsten
Barnet är hjälpsökande utifrån en pågående eller önskad kontakt med socialtjänstens samtliga enheter, även familjerätten och vuxenenheter som föräldrar har kontakt med. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Sorg & kris
Barnet är hjälpsökande utifrån sorg- & krisreaktioner, exempelvis utifrån förlust/dödsfall/sjukdom/skilsmässa i familjen eller nätverket.

Stress
Barnet är hjälpsökande utifrån en upplevd stress som påverkar måendet.

Ungdomsmottagning
Barnet är hjälpsökande utifrån en pågående eller önskad kontakt med Ungdomsmottagningen. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Vuxnas funktionsnedsättningar
Barnet är hjälpsökande utifrån en upplevelse av en vuxens funktionsnedsättningar. Ingår i samlingskategorin Vuxnas svårigheter.

Vuxnas fysiska ohälsa
Barnet är hjälpsökande utifrån en upplevelse av en vuxens fysiska ohälsa, t.ex. cancer eller hjärt- och kärlsjukdomar. Ingår i samlingskategorin Vuxnas svårigheter.

Vuxnas kriminalitet
Barnet är hjälpsökande utifrån en upplevelse av en vuxens kriminalitet, t.ex. föräldrar som sitter i fängelse eller har begått brott. Ingår i samlingskategorin Vuxnas svårigheter.

Vuxnas missbruk/riskbruk
Barnet är hjälpsökande utifrån en upplevelse av en vuxens missbruk/riskbruk av alkohol, droger, spel etc. Ingår i samlingskategorin Vuxnas svårigheter.

Vuxnas psykiska ohälsa
Barnet är hjälpsökande utifrån en upplevelse av en vuxens psykiska ohälsa, t.ex. depression, ätstörningar, suicidtankar/försök. Ingår i samlingskategorin Vuxnas svårigheter.

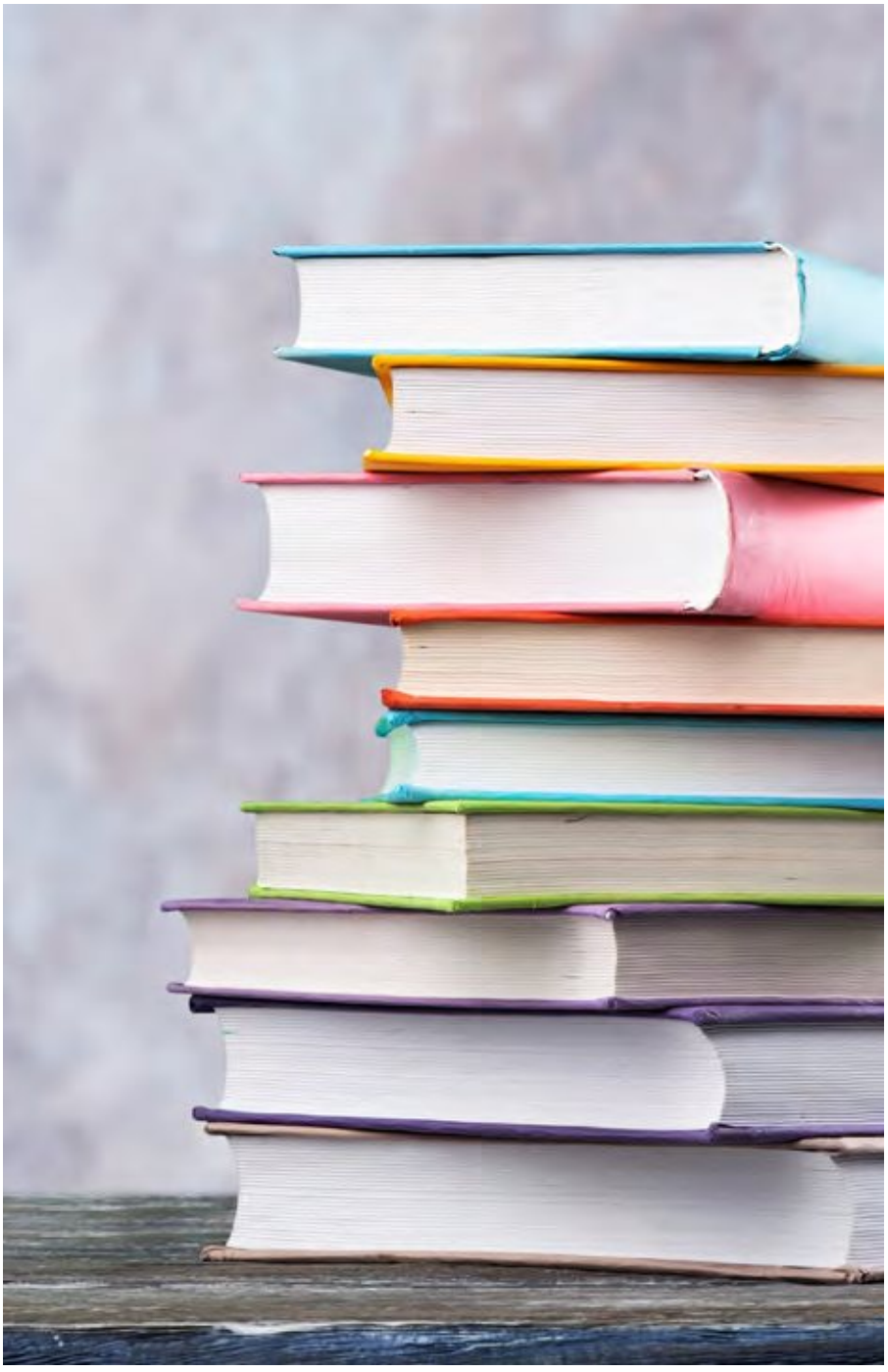
Vänner
Barnet är hjälpsökande utifrån sina vänskapsrelationer, såväl online som offline som påverkar barnets mående, främst negativt som t.ex. konflikter och ensamhet.

Ångest
Barnet är hjälpsökande utifrån egen eller annat barns ångest/panikångest. Ingår i samlingskategorin Psykisk ohälsa.

Ätstörningar
Barnet är hjälpsökande utifrån egna eller annat barns ätstörningar, såväl diagnostiserade som funderingar. Ingår i samlingskategorin Psykisk ohälsa.

KÄLLOR

Foto: Shutterstock

VETENSKAPLIG LITTERATUR

Augusti, E.M., Sætren, S.S., & Hafstad, G.S. (2021). *Violence and abuse experiences and associated risk factors during the COVID-19 outbreak in a population-based sample of Norwegian adolescents.* International Journal of Child Abuse & Neglect, 118. doi:10.1016/j.chiabu.2021.105156

Baianstovu, R., Strid, S., Cinthio, H., Särnstedt Gramnaes, E., Enelo, J-M. (2019) *Heder och samhälle, Det hedersrelaterade våldets uttryck och samhällets utmaningar,* Örebro: Örebro University

Bergman, L.R., Andershed, A-K. (2009) *Predictors and outcomes of persistent or age-limited registered criminal behavior: a 30-year longitudinal study of a Swedish urban population.* Aggress Behav. 2009 Mar;35(2):164–78.

Bremberg, S. (2015). *Mental health problems are rising more in Swedish adolescents than in other Nordic countries and the Netherlands.* Acta Paedicatrica. 2015;104(10):997-1004.

Bremberg, S. (2021). *Bris distansstöd till barn.*

Jernbro, C. & Landberg, Å. (2020) *Multiutsatta barn. Om barn som utsätts för flera typer av barnmisshandel.* Stockholm: Allmänna Barnhuset.

Jernbro, C. & Landberg, Å. (2018) *Det är mitt liv! Om sambandet mellan barnmisshandel och att inte få välja sin framtida partner.* Stockholm: Allmänna Barnhuset.

Jernbro, C. (2015) *Barnmisshandel ur barns och ungas perspektiv,* Karlstad University

Jolliffe, D., Farrington, D.P., Piquero, A.R., Loeber, R., Hill, K.G. (2017) *Systematic review of early risk factors for life-course-persistent, adolescence-limited, and late-onset offenders in prospective longitudinal studies.* Aggress Violent Behav. 2017 Mar;33:15–23.

Moore S.E., Norman R.E., Suetani S., Thomas H.J., Sly P.D., Scott J.G. (2017). *Consequences of bullying victimization in childhood and adolescence: A systematic review and meta-analysis.* World J Psychiatry. 2017 Mar 22;7(1):60–76.

Sivertsson, F. (2018) *Criminal Careers in the Long Run.* Stockholm: Stockholm University. https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1247491/FULLTEXT01.pdf

Sjögren, A., Engdahl, M., Halld, C., Holmlunde, H., Lundinf, M., Mühlradg, H., & Öckerth, B., IFAU, (2021). *Barn och unga under coronapandemin - Lärdomar från forskning om uppväxtmiljö, skolgång, utbildning och arbetsmarknadsinträde* https://www.ifau.se/globalassets/pdf/se/2021/r-2021-02-barn-och-unga-under-coronapandemin.pdf

Skrove, G., Lichtwarck, W., Moufack, M.F., Røkkum, N.H.A, Ulfseth, L.A. & Kojan, B.H. (2021) *Konsekvenser av covid-19 for tjenestetilbudet blant sårbare barn og unge* https://www.ntnu.no/documents/1272526675/1281525946/NTNU_Covid_rapport_Korr2.pdf/78e1de91-41b2-8043-9561-ea4fd2b2f8c0?t=1617781896470

Ståhlberg, O., Boman, S., Robertsson, C., Kerekes, N., Anckarsäter, H. Nilsson, T. (2017) *A 3-year follow-up study of Swedish youths committed to juvenile institutions: Frequent occurrence of criminality and health care use regardless of drug abuse*, International Journal of Law and Psychiatry, 50: 52–60

Svedin, C.G., Landberg, Å., Jonsson, L. (2021). *Unga, sex och internet efter #metoo – om ungdomars sexualitet och utsatthet för sexuella övergrepp och sexuell exploatering i Sverige 2020/2021.* Stockholm: Allmänna Barnhuset

Thulin, J. (2020) *Prata om våldet.* Stockholm: Allmänna Barnhuset

Werbart Törnblom, A., Sorjonen, K., Runeson, B., Rydelius, P-A. (2020) *Who Is at Risk of Dying Young from Suicide and Sudden Violent Death? Common and Specific Risk Factors among Children, Adolescents, and Young Adults.* Suicide Life Threat Behav. 2020 Aug;50(4):757–77.

ÖVRIGA KÄLLOR

End Violence Against Children (2021) Annual Report 2020 https://www.end-violence.org/sites/default/files/2021-07/2020procent20Annualprocent-20Reportprocent20procent283procent29.pdf

Barnafrid (2017) *Värt att veta om barn och fysisk misshandel* https://liu.se/forskning/barnafrid/vart-att-veta-om

Barnets och ungdomens reform – *Förslag för en hållbar framtid* (2017) Slutrapport från den nationella samordnaren för den sociala barn- och ungdomsvården,

Barnombudsmannens rapport (2021) *Covid-19-pandemins konsekvenser för barn*, Slutredovisning av regeringsuppdrag.

Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 13 (2011) Barnets rätt till frihet från alla former av våld.

Bris rapport 2017:1 *Barns psykiska ohälsa – det är dags att bryta trenden.*

Bris rapport 2018:1 Skola. *Vård. Omsorg. Och den psykiska ohälsan.*

Bris rapport 2019:1 *Hur har barn det? Om barns livssituation – trender, utmaningar och möjligheter.*

Bris rapport 2020:1 *Hållbara liv – Om barnets rättigheter, barns livsvillkor och samhällets utmaningar.*

Bris rapport 2021:1 *Första året med pandemin – Om barns mående och utsatthet.*

Bris & Statens offentliga utredningar (2021). *Sammanställning av barns förslag till utredningen "En sammanhållen god och nära vård för barn och unga"* (SOU 2019:05).

Bris (2021) *En av tre vuxna har känt oro för att ett barn i deras närhet far illa* https://www.bris.se/om-bris/press-och-opinion/pressmeddelanden/ny-sifo-visar-en-av-tre-vuxna-har-kant-oro-for-att-ett-barn-i-deras-narhet-far-illa--men-manga-saknar-kunskap-om-hur-de-bor-agera/

Brottsförebyggande rådet (2021) *Nationella trygghetsundersökningen 2021. Om utsatthet, otrygghet och förtroende.*

Brottsförebyggande rådet (2021), *Ungdomsråden har ökat i hela landet* https://bra.se/om-bra/nytt-fran-bra/arkiv/press/2021-12-15-ungdomsranen-har-okat-i-hela-landet.html

Brottsförebyggande rådet (2021) *Handlagda brott 2020.* Slutlig statistik

Brottsförebyggande rådet (2019). *Skolundersökningen om brott.* https://bra.se/statistik/statistiska-undersokningar/skolundersokningen-om-brott.html

ECPAT (2021) *Allt som inte är ett ja är ett nej.*

Europol (2020) *Internet organised crime threat assessment,* IOCTA 2020: https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/internet_organised_crime_threat_assessment_iocta_2020.pdf

Europol (2020) *COVID-19 sparks upward trend in cybercrime* https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/covid-19-sparks-upward-trend-in-cybercrime,

Europol (2021) *Internet organised crime threat assessment*, IOCTA 2021 https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/internet_organised_crime_threat_assessment_iocta_2021.pdf

FN:s globala mål för hållbar utveckling, 2015. https://www.globalamalen.se

FN:s konvention om barnets rättigheter, 1989.

Folkhälsomyndigheten (2019) Skolbarns hälsovanor i Sverige 2017/18 – grundrapport.

Institute for Health Metrics and Evaluation. Global Burden of Disease (2020-02-18) http://www.healthdata.org/gbd

Kunskapsguiden.se, Socialstyrelsen, *Posttraumatiskt stressyndrom hos barn och unga.* https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/barn-och-unga/posttraumatiskt-stressyndrom-hos-barn-och-unga/symtom-bemotande-och-behandling/

Regeringskansliet (2020) *förekomsten av våld mot barn I Sverige ska kartläggas* https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/11/forekomsten-av-vald-mot-barn-i-sverige-ska-kartlaggas/

Regeringskansliet (2021) *Stiftelsen Allmänna Barnhuset tilldelas medel för undersökning om föräldraskap, våld och stöd* https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2021/06/stiftelsen-allmanna-barnhuset-tilldelas-medel-for-undersokning-om-foraldraskap-vald-och-stod/

Rikshandboken i barnhälsovård, identifiera skydds och riskfaktorer https://www.rikshandboken-bhv.se/metoder--riktlinjer/identifiera-skydds--och-riskfaktorer/

Socialstyrelsen (2019). *Anmälningar om barn som far illa eller misstänks fara illa*, Nationell kartläggning 2018, s. 7.

Socialstyrelsen (2021). Statistikdatabas/dödsorsaker. https://www.socialstyrelsen.se/statistik-och-data/statistik/statistikamnen/dodsorsaker/

Socialstyrelsen (2015) Utreda barn och unga. Handbok för socialtjänstens arbete enligt socialtjänstlagen.

Socialstyrelsen (2021) *Effekter av covid-19 på anmälningar gällande barn till socialtjänsten,* https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2021-1-7155.pdf

Statens medieråd (2021) *Ungar och medier* 2021. https://www.statensmedierad.se/download/18.57e3b0a17a75fbf0654916e/1632377641632/Ungar%20och%20medier%202021_anpassad.pdf

Statistiska centralbyrån (2021-01-05). Statistikdatas/Barns levnadsförhållanden. https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__LE__LE0106__LE0106A/LE0106Halsa/

Stiftelsen Allmänna Barnhuset (2017) *Våld mot barn 2016. En nationell kartläggning.*

SOU 2001:18 *Barn och misshandel – En rapport om kroppslig bestraffning och annan misshandel i Sverige vid slutet av 1900-talet*

SOU 2001:72 *Barnmisshandel – Att förebygga och åtgärda*

SOU 2021:34 *Börja med barnen! Sammanhållen god och nära vård för barn och unga.*

SOU 2021:43 *Ett förstärkt skydd mot sexuella kränkningar.*

BRIS UTBILDNINGAR

Bris erbjuder grundutbildningar, fördjupande workshops kring barns delaktighet, skräddarsydda upplägg och juridisk rådgivning kring barnrätt. Genom Bris utbildningar får verksamheter stöd och verktyg för att möta barn och vuxna i behov av stöd, och för att tillämpa barnrätt i praktiken. För mer info, kontakta brisakademin@bris.se

AGENDA 2030

Bris och de globala målen för hållbar utveckling

Att barns rättigheter tillgodoses är avgörande för hållbara och fredliga samhällen. Om världens länder ska ha en chans att nå de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 är en förutsättning att beslutsfattare lyssnar till och involverar grupper i särskilt utsatta situationer, däribland barn, som saknar rösträtt och som är beroende av att vuxna tillgodoser barnets mänskliga rättigheter.

På ett toppmöte i FN i New York i september 2015 antog världens stats- och regeringschefer överenskommelsen ”Förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling”. Agendan som gäller från januari 2016 till 2030 innehåller en handlingsplan med 17 mål och 169 delmål som ska leda världen mot en hållbar framtid. Målen är universella, odelbara och gäller alla länder.

De globala målen för hållbar utveckling i Agenda 2030 är den mest ambitiösa agendan som världens länder någonsin har enats om. Målen handlar om att verka för hållbarhet på tre stora plan: ekonomiskt, miljömässigt och socialt.

HÅLLBARHET FÖRUTSÄTTER BARNRÄTT

Inom många områden går utvecklingen framåt, men världen står fortfarande inför enorma utmaningar. Målen som ska ha uppnåtts inom bara tio år handlar bland annat om att främja fredliga samhällen, att minska våldet, att säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla åldrar, att säkra en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet, att utjämna ojämlikhet i samhället, att bekämpa klimatförändringarna och att skapa ett mer inkluderande och representativt beslutsfattande.

Genomförandet av de globala målen i Agenda 2030 förutsätter att mänskliga rättigheter respekteras och tillgodoses. På så vis hänger barnrätt tätt ihop med arbetet för en mer hållbar värld. Att barn involveras och görs delaktiga är en central del i det arbetet. Genom att stärka barnets mänskliga rättigheter stärks också många av målen satta för Agenda 2030.

BRIS ARBETE BIDRAR

Hjälplinjer för barn spelar en viktig roll i att belysa barns utsatthet och föra fram barns livssituation. Bris bidrar på olika sätt till måluppfyllelsen av Agenda 2030 både i Sverige och globalt, genom den internationella paraplyorganisationen Child Helpline International (CHI), för att säkerställa att varje barn får sina rättigheter tillgodosedda och att marginaliserade barns röster blir hörda i samhället.

Bris bidrar till att stärka barns röster och pekar på ohållbara uppväxtvillkor för barn.

Även om målen i Agenda 2030, liksom artiklarna i barnkonventionen, är odelbara och utgör en helhet, kan särskilt nämnas att Bris verksamhet bidrar aktivt till måluppfyllandet av vissa mål. Det gäller bland annat mål 3 om att säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande i alla åldrar, genom att belysa hur barn mår idag och lyfta fram viktiga skyddsfaktorer för barns psykiska hälsa, samt mål 16 om att främja fredliga och inkluderande samhällen. Delmål 16.2 om att eliminera alla former av våld mot barn är ett prioriterat delmål för Bris som organisation, liksom för Sverige som stat, som ett av världens vägvisarländer i arbetet med att skydda barn mot våld. Här bidrar Bris med viktig kunskap om barns utsatthet och om brister i samhällets arbete för att garantera barnets rätt till skydd mot våld. ◆

OM BRIS

Bris, Barnens rätt i samhället, är en av Sveriges ledande barnrättsorganisationer som varje dag kämpar för ett bättre samhälle för barn. Folkrörelsen Bris startade 1971 och bidrog till att Sverige fick världens första förbud mot barnaga.

Bris är den nationella stödlinjen för barn och unga upp till 18 år. Stödlinjen har öppet dygnet runt.

För barn och unga
Telefon 116 111, eller chatt och mejl via bris.se

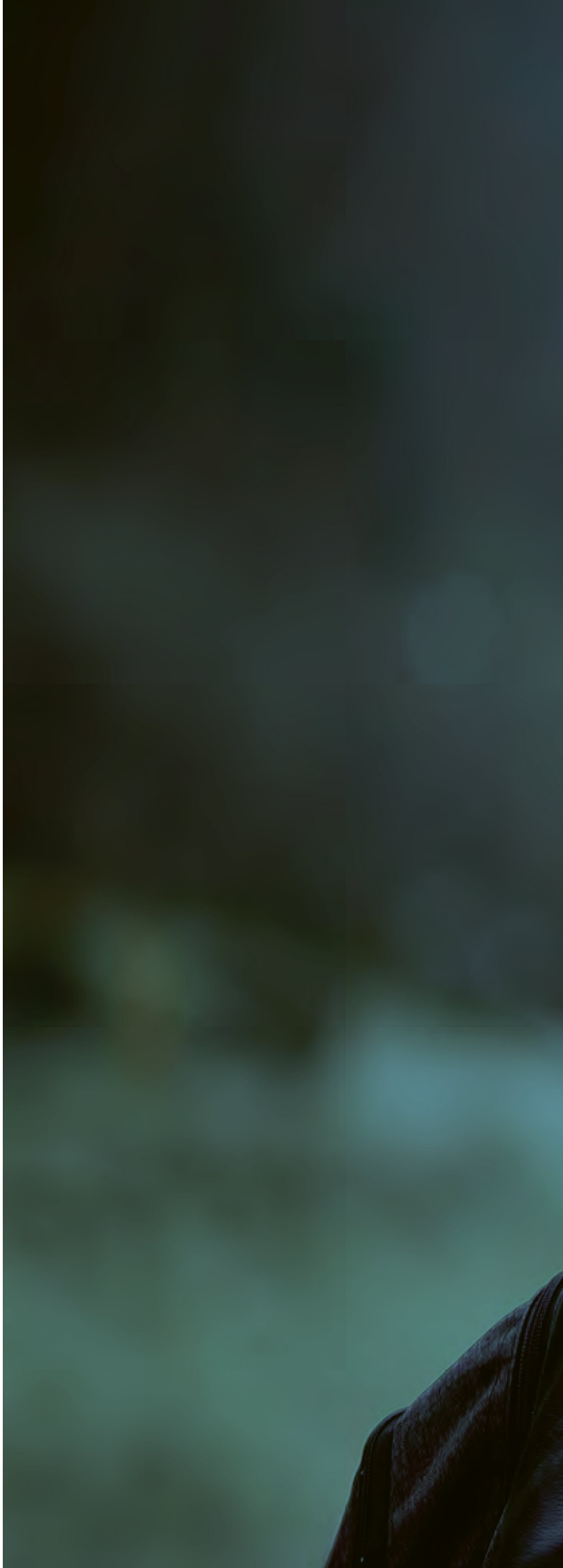
För vuxna med frågor om barn
Telefon 077-150 50 50, vardagar kl. 9-12

Stödlinje för arabisktalande vuxna
Telefon 077-448 09 00, tisdag–torsdag kl. 9-12

Arenavägen 61
122 77 Johanneshov
Box 101 47, 121 28 Stockholm
Telefon: 08-598 888 00
www.bris.se

Swish: 9015041

BRIS

Kriget i Ukraina: Råd till dig som vuxen om hur du kan stödja barn och unga

Europa befinner sig i ett nytt skrämmande läge och situationen i Ukraina är oerhört allvarlig. Som vuxen kan du räkna med att även barn och unga i Sverige påverkas av den nya krigssituationen. De kan behöva stöd och utrymme att uttrycka sin oro och ställa frågor. Din uppgift som vuxen är då att trygga, lugna och stärka barnets tillvaro.

Här är några tips på hur du som vuxen kan finnas där för barn och unga:

Var påläst
När barnet kommer med frågor eller uppvisar oro är det viktigt att du kan svara med korrekt och aktuell information. Försök ge information som kan hjälpa barnet att förstå och få svar på sina frågor.

Titta tillsammans
Ta del av information tillsammans. Ni kan exempelvis läsa en artikel eller kolla på ett informativt tv-program. Sedan kan du finnas där för att svara på frågor och skapa en mer nyanserad bild av den information ni tagit del av.

Var ärlig
Det är omöjligt att ha koll på allt. Därför är det helt okej att vara ärlig och säga att du inte vet svaret på ett barns fråga. Men säg då också att du kan ta reda på svaret. Då slipper barnet spekulera eller gå till en annan mindre trovärdig källa.

Lyssna in oron
Barn och unga tar till sig information på alla möjliga olika sätt. Utifrån detta kan de sedan göra kopplingar som skapar riktig oro. Lyssna in barnets egna tankar och orosmoln och ta signaler på oro på allvar.

Ställ frågor
Visa att du vet om situationen och att du gärna pratar om den. Initiera ett samtal genom att kolla om barnet undrar något. Kanske kan du hjälpa till att klara ut några frågetecken, eller ta reda på mer information.

Var källkritisk
Berätta att barnet kan komma i kontakt med information som inte är sann. Om barnet är ute på internet och sociala medier kan en diskussion om källkritik vara bra att ha. Låt diskussionen utgå från barnets frågor och perspektiv.

Inge trygghet
Trygga barnet genom att understryka att det inte är krig i Sverige, och att myndigheter och experter inte tror att det kommer att bli det heller. Det kan också vara bra att påminna barnet om varför Sverige har militärer. Det är för att försvara Sverige, inte för att starta krig.

Var hoppfull
Inge hopp till barnet genom att prata om de åtgärder som görs för att situationen ska bli bättre. Till exempel att många länder och organisationer går ihop och samarbetar för att förbättra läget.

Pausa en stund
Tänk på att det, precis som för vuxna, ibland kan bli lite för mycket för barnet. Därför kan det vara bra att ibland pausa informationsflödet och göra saker som du vet att barnet mår bra av. Kanske är det att se en film, lyssna på musik eller gå ut och röra på sig

Tänk också på att:

> Alla barn är olika och reagerar på krissituationer på olika sätt. De referensramar och tidigare erfarenheter ett barn har spelar stor roll för hur en situation påverkar barnet, och hur du kan bemöta det.
> Ibland vill barn leta egen information. Då är det bra om informationen de nås av är anpassad för just dem. På krisinformation.se finns barnanpassad information om läget just nu och svar på fler frågor som barn kan tänkas ha.
> Som vuxen kan du också behöva stöd och hjälp. Prata gärna med någon i din omgivning för att få tips och råd.

BRIS

Har du fler frågor som rör barn och unga?

Ring Bris vuxentelefon på telefonnummer:
0771-50 50 50
Öppet vardagar kl 09-12

Bris vuxentelefon för arabisktalande:
0774-48 09 00
Öppet tisdag-torsdag kl 09-12